ISSN 0-1301-0220-2

AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ Kasım 1998 Sayı: 54 Fiyatı: 400.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

haaaksızsın ölüm gibi zamaaansıızsın

"Zaman, Doğum, Ölüm; Hepsi Birer Kandırmacadan Başka Bir Şey Değil."

William Burroughs

Akşamsefası

ÜNİTE İKİ - Serbest Okuma Parçası

met üst

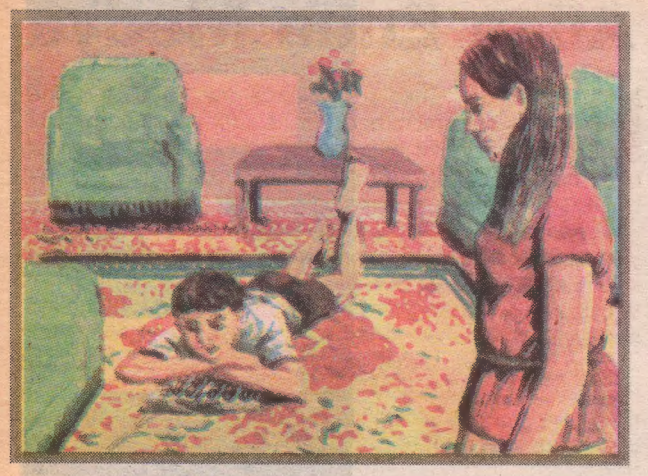

- "ben mutluyum" *cümlesi hangi zaman formundadır*

- şimdiki zaman

- *hayır*

- gelecek zaman

- *hayır*

- geniş zaman

- *hayır*

- zaman zaman

- *evet*

(Resimler: Türkçe 8, Orta 3 Ders Kitabı'ndan alınmıştır.)

Akşamsefası

Dizelerle savaşanlar

Edebiyat dünyasında çok eskilerden beri sürüp giden söz düellolarına her gün bir yenisi ekleniyor. Ünlü şairler 'penis', 'bunak', 'sen ne anlarsın' gibi laflarla birbirlerine sataşmaya devam ediyorlar.

Hilmi Yavuz

Cahi Yüce

Mehmet Yaşın

Küçük İskender

Kim kime?

Dışından bakıldığında hepsi birbirinin sanatına ve şahsına son derece saygılı gözüküyor. Ama ağızlarını ve kalemlerini konuşturmaya başladıkları anda kelimeler değişiveriyor. Ve kapışma başlıyor.

7. SAYFADA

Enis Batur

Turgay Fişekçi

Haydar Ergülen

Şaşırmamak lazım! Her şeyi ters olan memleketimizde şairler de böyle sevişiyorlar işte.

ÖKÜZ

Basında Güven'in simgesi Milliyet Gazetesi geçen ay içerisinde gitti gitti , geldi... Koskoca kelli felli İkitelli köşe yazarları, Aydın Doğan'ı, demokrasi adına, kapıda, alkışlarla karşıladılar!.. Öküz'ün Kültür Mantarı Ekibi olarak bu güzide köşe yazarlarına soruyoruz; Korkmaz Yiğit'in Aydın Doğan'dan neyi eksik? Tirajı mı, Traşı mı, fiyatı mı, kaseti mi?

"Korkmaz Yiğit Bu Şafaklar da Yüzen Aydın Doğan"

kültür mantarı

Dergimiz geçen ay, 3 Eylül 1998 Perşembe günü saat 17.30'da Tepebaşı'ndaki Hotel Mercure'de Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı konulu bir tartışmalı toplantı düzenledi. Buna Türkiyemizin en önde gelen edebiyat otoriteleri olan **Fethi Naci**, **Cevat Çapan**, **Erdal Öz**, **Doğan Hızlan**, **Ataol Behramoğlu**, **Füsun Akatlı**, **Semih Gümüş** ve **Hikmet Altınkaynak** katıldı. Toplantıya yalnızca *Kanal D* televizyonu ile *Milliyet*, *Radikal*, *Hürriyet*, *Sabah*, *Yeni Yüzyıl* ve *Cumhuriyet* gazetelerinin kültür-sanat sayfası muhabirleri davet edildi, tartışmayı yalnızca onlar izledi. Dört saate yakın süren bu toplantının tam metnini sunuyoruz.

YAŞASIN EDEBİYAT

Yaşasın Edebiyat'ın bu girişiminden feyz alan ekibimiz de Laleli The Hotel Cillop'a gittiler ama nedense 17 saat süren toplantıdan doğru dürüst bir randıman alamadan elleri boş döndüler!

Arkadaşımız **Orhan Pamuk**'un son romanı **"Benim Adım Kırmızı"** 15 Aralık'ta çıkıyor.

DAĞLARCA *O* 1923

Şiirin en genç ve en usta şairlerinden Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın son şiirleri sessiz sedasız Milliyet Sanat Dergisi'nin ilavesi olarak veriliyor. Aslında Milliyet'in satılmasından, geri alınmasından, tekrar satılmasından, gene geri alınmasından daha çok önem taşıyan bu olayın, yaşı Cumhuriyet'ten büyük şairimizin hâlâ şiir yazmasından ve yayınlamasından hass.. off... Cümlenin sonunu getiremiyoruz?!

Şubatta Sinemalarda

Afişe Eden Medya

Başlamadan önce şu günlerde çok konuşulan anaokulu öğretmeni genç kız ile annesi kaçırıldı ve yüzlerce yerinden bıçaklanarak öldürüldüler ya ondan biraz bahsetmek istiyorum. Genelevde çalıştığım için ben biliyorum. Benim de başıma geliyor. Bıçağı boynuma dayayan ve bundan zevk alanlar var. O işi yapmaktan zevk almıyor, ya da o işi yapamıyorlar. Çükleri kalkmadığından yani. Allahtan bizim orada polisimiz, bekçimiz var, bizi koruyor. Bunlar bıçağı sokup çıkarmakla tatmin oluyorlar. Kendilerini hayvan gibi hissediyorlar, hayvan bile böyle değil. Ama asıl ceplerini milyarlarla dolduranlar daha suçlu. Canı yanan insan can yakar, herşeyi yapar. İş yok, para yok. Bir baklava çaldı diye Antep'te çocukları hapse attılar. Benim on tepsi baklavamı çalsa, onu elevermem. Onu alırım, temizlik yaptırırım, toz aldırtırım. Vesikalı orospuluk iş'tir fabrika gibi, sözüm ona. Ben de bu işi yapmasam belki çalarım. Karnımı doyurmak zorundayım yani.

Son günlerde televizyonları izlerken, üç sene önce benim Türkiye'de ilk defa hukuk savaşı vererek İlk Genel Kadın emekliliğine hak kazanan kişi olduğumu haber alan medyanın evimin telefonlarını hiç durmadan aradığını hatırladım. Ben de o heyecanla o kanal senin, bu kanal benim durmadan bir sürü programlara çıktım ve arkamda büyük bir gücün olduğunu düşünerek sevindim. Yanıldığımı çok sonra farkettim. Şimdi kanallarda izlediğim programlarda, milyarlarca para alıp konu bulamayan yapımcılar en kolay yol olarak tecavüze uğramış, soyunmuş, taciz edilmiş kadınları bularak reyting alma uğruna AFİŞE ediyorlar. Hayatlarını kaosa sürüklemeye, karartmaya, hiç acımadan onların çevrelerinden gelecek tepkileri düşünmeden para uğruna harcadıklarını görüyorum. Baba rolünde, abla rolünde sonucu olmayan Faydasız Medya Vampirleri.

Kusura bakmayın, ağır ithamda bulunduğumun farkındayım. Gerçekten sonuna kadar takip ederek bu afişe olan kişilere yararlı olan kişileri ayrı tutuyorum. Ben üç sene önce emekliliğe hak kazandığımda, çalıştığım işyerimde belgelerle belli olan 28 senemin 17 senesi kanunen kabul edildi. Yani bizimle ilgili yasa 1978 senesinde çıktığı, ayrıca mahkemece asgari ücretten emekliliğime karar verdiğinden beri ben hala emeklilik müracatımı yapamıyorum. Çünkü kırk milyon emekli parası ile yaşayamıyacağımdan müracatımı yapamıyorum.

Ben 28 sene bulaşıkçılık yapmadım. Dünyanın en ağır mesleğini yaptım. Etimi vererek yaşadığım bunca senenin sonunda insanca yaşayacağım bir yaşlılık hakkını istiyorum. Bunun için de bana yararlı olacağını sandığım televizyona çıkarak kamuoyunda haklılığımı göstermek istedim. Ve bana yardımcı olacaklarını sandım, aldandım. Bana yardımcı olacaklarına gündemden düşünce beni hemen unuttular.

Gündemde olduğum günlerde medya beni belediye başkanı Recep Tayyip Erdoğan'la buluşturdu. Başkan bile herkesin içinde bir sürü söz verip medya gibi vefasız çıktı. Kendisini din yolunda, hak yolunda olan birisi sandım. Meğer onun da medya gibi reklamı seven, boyalı saçlarıyla görüntüsünü değiştirip insanları kullanan birisi olduğunu gördüm. Kime inanacağımı şaşırdım. Şimdi bu belediye başkanı hapise girerse komşularıma tavuk yedireceğim. Sosyal işlerden sorumlu devlet bakanı geçen gün televizyonda izledim tinerci çocuklar için sivil toplumdan yardım istediğini söyledi. Peki o zaman bizim içtiğimiz sigaradan, aldığımız, yediğimiz herşeyden alınan vergiler nerede? Yoksa kendi aralarında A partisi, B partisi, C partisi diye milletin gözü önünde 500 kişilik bir meclis kurup kayıkçı kavgaları yapıp, yandaşları çete ve işadamlarıyla koca Türkiye'yi idare ediyormuş gibi görünüp soyuyorlar mı?

Yeter artık! Devlete kazık atanlar televizyon kurup Türkiye'nin güzel insanlarını kandırmasınlar. Misal mi, Cavit Çağlar NTV, Erol Aksoy Show, Cem Uzan Star ve Aydın Doğan Kanal D. Bunları nereden mi öğrendim, bu isim vererek söylediğim kişileri araştırsınlar. Çünkü yine televizyon izliyorum. Benim televizyonum sabaha kadar haber kanallarında açık. Kendi kendilerini eleveriyorlar. Kimi destekliyorlarsa onun kayığına binip nasıl kredi alacaklarının hesabını yaptıkları belli oluyor. Milyonlarca doların cep harçlığı gibi rüşvet verildiği Türkiye'de (Türk parası az gelir), yeter artık, benim gibi milyonlarca kişi herşeye güvenini yitiriyor, yitirdi. Ben devlete vergiyi bana yol, su, eğitim ve yaşlılıkta İNSANCA yaşamak için veriyorum. Milletin gözü dönmüş, arkadaş. Mübarek üç aylardayız, dua etmeyi unuttum beddua etmekten be!

MEHTAP KANDEMİR

→

Arşamsefasi

CAN YÜCEL

"Sesini Kaybeden Şiir" diye bir kaset yapmıştım. Sesini kaybeden şiirden kastım, yahut başlangıcı, hareket noktası Nâzım Hikmet'in "Sesini Kaybeden Şehir"inden hareketle sesini kaybeden şiir sözünü söylemiştim. Dikkat edilirse Türk şiirinde aruz, hece; en azından Yahya Kemal Bey, Ahmet Hamdi Bey, Ahmet Haşim Bey ve en büyük patlangacı Nâzım Hikmet olmak üzere, hepsi bunların yüksek sesle şiir okurlardı. Türkçede ilk defa olarak masadan masayaşiir okunmaya başladı. Bunu aşağı yukarı şuna da bağlayabilirsiniz; devlet baskısına da bağlayabilirsiniz. Herkes şiirini 1000-1500 basar, bunun içinde 300 satanı büyük adam olur, bunlar masalarda okunur ve önce sivil polis dinler sonra kitabı toplardı. Ondan dolayı Garip Şiiri'nin esası bir nevi sessiz şiir okuma, soğuk şiir okuma yani nasıl beyaz caz varsa, beyaz caz gibi, zenci cazı yerine beyaz caz varsa, beyaz caz gibi bir şiir çıktı ortaya ve bu 2. Yeni'de de devam etti. Cemal Süreya hariç bence, biraz Ece Ayhan hariç. Ve böyle sürdü gitti. Fakat bunun artık patlatılması lazım. Türkiye'de artık meydanlarda musikiylen, tiyatroylan büyük şiirin kurulması artık gerçekleşmek üzere olmalıdır çünkü teknik olanaklar bunlara elverişlidir dikkat edilirse. Bütün videosundan tutun, entemetinden tutun herşey pırlanta gibi işlemektedir. Niçin sesli şiir okumasın? Niçin meydanlarda şiir okumasın? Niçin bizim Ali Perret'len beraber okuduğumuz gibi, "Aydınlık İçin Şiir" okunmasın? Şiiri meydanlara doğru vurmak lazımdır, şiiri büyük ses haline getirmek lazımdır. Yüksek sesli şiirin yeniden kurulması lazımdır. Biz bunun için çalışıyoruz ve bu, er geç, zannederim Türkiye tiyatrosunun aktörleri de şiir öğrenmeye başladığı zaman onlara çok selamım var fakat hiç şiirden nasipleri yok.

Devlet Bakanı Işılay Saygın
52 yaşındayım ve bakireyim

-Eeeğ, öğğğ, iiğğh!

NE ZAMAN ADAM OLURUZ?

Köşe yazarları köşelerinin altına "Ne Zaman Adam Oluruz" kutusu yapmadıkları zaman...

CAN DÜNDAR

İkitelli Konutları

Kirada oturmayan bilmez, ama kiracılık zordur. Bir eve yerleşirsiniz. Özenir, dayar döşersiniz. Zamanla duvarına, perdesine kokunuz siner. Kenarına köşesine gölgeniz düşer. Orada bir ömrünüz geçer. Evi kendinizin zannedersiniz. Gerçekten de sizin gibidir. Anahtarı sizdedir, başkası giremez. İçerde gönlünüzce dolanırsınız. Ama bir gün onun size ait olmadığını çok acı bir şekilde hatırlatırlar. Evsahibi kapıya dayanıp "Sıkıştım, satıyorum" der ve sizi evinizin yeni sahibiyle tanıştırır. Sizin zannettiğiniz herşeyin bir anda elinizden kayıverdiğini hissedersiniz.

Medyada evlerin ışık hızıyla el değiştirdiği bir ayı geride bıraktık. Üstelik evsahipleri, satışı kiracılarına haber verme gereği bile duymadılar. Mülkü, hane halkıyla birlikte devrettiler. Son operasyonun Kunta Kinte'lerinden biri olarak, durumun vahametini sergileyebilmek için küçük bir örnek vereyim: Yazı yazdığım gazetenin evsahibi iki hafta önce filancaydı. Bir hafta önce falanca oldu ve bu hafta muhtemelen fişmanca olacak. Gerçi Bab-i Ali'deki mahalle havası dağılıp İkitelli'nin toplu konutlarına taşınıldığından beridir, gazetecilerde gazetelerine sahiplenme havası dağılmıştı. Ancak yine de, son satışlar, o gazeteleri kendilerinin sananlarda bir burkulma yarattı.

Üstelik yeni evsahibi biraz bıçkın görünümlüydü. Daha önce okuduğu bile şüpheli olan gazetelerle, özlediği bile şüpheli olan kanalları alırken "Niye" diye soranlara "Kudret sahibi olabilmek için" yanıtını veriyordu. Oysa aslında muhtaç olunan kudret gazetede çalışanlarda mevcuttu. Kiracılar arasında iki değişik davranış kalıbı gözlendi: Kimileri "Ağam gitti paşam geldi" deyip eski evi yeni evsahibinin zevkine göre döşemeye başladılar. Kimileri ise "Durun bakalım, burada asıl ev sahibi biziz" diyerek ayak dirediler. Öyle ya, yazarı, muhabiri, teknisyeni olmayan bir gazete, boş bir binadan ibaretti. Belki de ilk kez bir gazetenin çalışanları, yeni patronuna "Sen varsan bir yokuz" mesajı gönderdi. Yeni patronun bıçkınlıklarını manşete çıkardı ve evin satış işlemini engellemeyi başardı.

Şimdi soruyorlar, "Ne değişti ki? Kiracı eski kiracı, evsahibi eski evsahibi..." Yine de arada küçük bir fark var: Kiracıların bir kısmı, nihayet kendi güçlerinin farkına vardılar. Gazetenin asıl sahibinin onu yaratanlar olduğu herkes tarafından anlaşıldı. O yaratıcıların istediklerinde toplu bir tavır sergileyebilecekleri ibretlik bir eylemle tescillendi. Yarın "Almanya"dan oğlum gelecek, çıkın" denildiğinde o ruh hali yeniden doğar mı? Kötü evsahibi kiracıyı evsahibi yapar mı? Bir daha "parasıyla değil mi, bastırır alırım" diyecekler iki kere düşünür mü? Herkesin bunları iyi hesaplaması lazım. Medyada kartlar yeniden dağıtılırken çalışanlar da bir aktör olarak sahnede varlar artık... Yazıyı klasik bir kiracı geyiğiyle noktalayalım: Kendi evimize çıkmadıkça bize rahat yok arkadaş...!

Gonca Kuriş Hâlâ Kayıp!

Pinochet tutuklandı!

■İngiltere'de tedavi olan Şili eski diktatörü Pinochet, iktidarı sırasında İspanyol vatandaşlarını katlettiği gerekçesiyle, İspanya'nın başvurusu üzerine Scotland Yard tarafından tutuklandı. 21. sayfada

Darısı Marmarislinin başına

Uzlaş-ma!!!

Ey TÜRK gençliği,

Uzlaşma. Siyahla beyazın arasında kalma. Uçlarda yaşa... Uzlaşmak demek yenilmek demektir. Uzlaşmak demek boyun eğmektir. Siyah ile beyazın arasında kalmak; kendinden vermek, ihanet etmektir.. Oysa kendine ihanet etmemelisin. Haklı olmak kadar haksız olmayı da göze almayı bilmelisin. Başkaları gibi düşünmemek için başkalarının da senin gibi düşünmeyebileceğini kabul edeceksin. Kabullenmek uzlaşmayı içine almıyor, o yüzden korkma!!. Unutma, **demokrasi bir uzlaşma rejimi değildir.** Demokrasi derinliklerinde insanları olduğu gibi kabullenmeyi saklar. Yalanları ile, yanlışları ile, tiksindiğin, nefret ettiğin, söyleyemediğin yönleri ile... Ve tabi tüm güzellikleri ile, taktir ettiğin, sevdiğin yönleri ile... Kendinin de bir ansan olduğunu unutma. Hatalarını kabullen, kendinden korkma, utanma, kaçma... Alıştır kendini bir an önce kendinle başbaşa kalmaya, kendi mücadelen için yaşamaya.

Aynalara baktığında bu da kim diye sormamaya.. Kendi içinde attığın her adım içinde yaşadığın toplumda atılan diğer adımlara da eştir. Kendi içinde çıktığın her yolculuk, verdiğin her kavga, aldığın her karar aynı zamanda sana ait değerlerin bir kısmını da feda etmektir. Geride bıraktığın **izler,** sana aittir. Yaşadıklarının, zaferlerinin ve büyük yenilgilerinin yara izlerdir. Sakın **"iz"** bırakmaktan korkma. Zira **hayat,** koca bir yara demektir. Ve aynı hayat yaşadığın **iz'lere eşittir.**

Kendi hatalarından, sevaplarından fedakarlıkta bulunmak, uzlaşmak kendi karaktersizliğinin olduğu kadar toplumsal bir kişiliksizliğin de ilk belirtisidir.

Ey deli kanı damarlarını zorlayan yaşam kudretini yine aynı damarlarda taşıyan, uzlaş-ma!!!

Sen, Ruh dünyalarının çıkmaz sokaklarında dolaşırken belki karşına çıkacak bir insana kutsal hazinelerini teslim etmeye razı geleceksin. Şehvet uğruna, huzur uğruna, aşk uğruna bir anlık zevk uğruna kendine dair en büyük gizleri ve en büyük değerleri feda etmeyi göze alacak hatta kendinden vazgeçeceksin. Seni sen yapan sınırları tarumar edecek, başka benlikler ile bu uğurda birleşeceksin. Dikenli sınır tellerinin üzerine basıp geçerken ruhunun derinliklerindeki depremleri, tarifsiz acıları hissetmeyeceksin. Aşık olacak, feda edecek, feda edileceksin... Ve bir kez daha kaybedeceksin. Aşk kabullenmektir. Aşk iki kişiliktir. Aşk gerektiğinde tek başına sevebilmeyi başarmak, aşk tek başına ayakta kalmak demektir. Uzlaşmak ise iki ruhu tek bir kadın içinde eritmek, erimektir. Ancak her aşk bilinmezliğe de gebedir. Ve geçici hissetme, aldanma körlüğü uzlaşmanın en büyük simgesidir.

Uzlaşacaksın.

...Ve kaybedeceksin. Kendini kaybedeceksin. Seni sen yapan değerleri kaybedeceksin.

Oysa, hattı değil sathı müdafaa etmelisin. Yenilgilerinden şeref duymalı, her yenilginden sonra kendini biraz daha sevmelisin. Gerekiyorsa kendinden nefret etmeyi de bilmelisin. İstifa müessesini çalıştırmayı, bırakıp gitme özgürlüğünü, terk etmeyi iç dünyanın duvarlarında "camı kırınız" altyazıları ile sergilemelisin. Tiksinmeyi, kızmayı, taktir etmeyi, kendi kendinle yaşamayı, sen olarak yaşamayı, ayakta yaşamayı gerekirse bu uğurda ölebilmeyi düşünmelisin. Uzlaşmamak şimdilik kaybetmek demektir. Uzlaşmamak kaybederken kazanmak demektir.

Ey geleceklerin simgesi,
gelmiş geçmiş bütün kuşakların en bilgesi,
İşte bu yüzden,
Annenle, babanla, kardeşinle,
sevgilinle uzlaş-ma...
Öğretmenlerinle, patronlarınla,
siyasetçilerinle uzlaş-ma.
Kendinle bile uzlaş-ma.
Uzlaşmak cinayettir.
"Toplumsal uzlaşı",
"kanlı seri cinayetler" demektir.

CÜNEYT ÖZDEMİR

Akşamsetası

Özellikle insanların toplu halde bulundukları mekanlarda (sinema, tiyatro, davet gibi) benim durumum tam bir "Stantup şov, trajı komik bir ismin yalın hali" Eğlenmeyi, oynamayı, dans etmeyi sevmiyorum. Diyeceksiniz ki "ne işin var orada, insanlara kötü örnek oluyorsun" Gitmek zorunda olduğum zamanların dışında oradaki insanları gözlemlemek için giderim.

"Kısa Boyluysan Ciddiye Alınmıyorsun"

CEZMİ ERSÖZ

Hem kısa boylu, hem de ciddi bir kişiliğe sahip olarak yaşamanın çok güç olduğunu söylüyor ***Kırıkkale'de,*** *İdari Bilimler Fakültesin'de okuyan 21 yaşındaki* ***Osman.*** *Soyadını yazmamı istemedi, çünkü sorun yaptığı kısa boyuyla ilgili yaptığımız söyleşide yeterince cesur saptamalarda bulunmuş, bu kompleksiyle açık bir şekilde hesaplaşmıştı. Bu kadarını yeterli bulmuştu anlaşılan...*

Osman *kendini bildi bileli kısa boylu oluşunun acısını çektiğini söylüyor. Kendisini yakından tanıdığım için bu konuda oldukça gerçekten ağır bir psikolojik bedel ödediğine tanık oldum. Oturduğumuz yerlerde, yolda, ayağa kalkıp, ya da omuzunu omuzuma dayamak isteyip boyunu benim boyumla kıyaslamaya çalışıyordu... Kendisine bu konuyu çok abartığını söyleyip, biraz olsun moral vermeye çalışsam da o konuyu dönüp dolaştırıp boy sorununa getiriyordu.. Enerjisinin büyük bir bölümünü, dikkatini, ilgisini neredeyse hep buna harcıyordu...*

Kısa boylu olmakla birlikte düzgün bir fiziği vardı. Bedensel bir sorunu yoktu. Sağlığı iyiydi. Ama yine de içinde cehennem ağaçları çıkmıştı. Dünyaya sanki oradan, kısa boyundan bakıyordu... Ve belki de onun işini asıl güçleştiren ve içinde cehennem ağaçlarının açmasına neden olan ***Osman'ın*** *kendisini aşırı ciddiye alması, belki de bu söyleşiye kadar, o da çok az-kendisiyle alay etme yeteneğinin hemen hiç gelişmemesiydi... Hiç şüphesiz kısa boylu oluşundan ötürü çocukluğunda ve ilkgençliğinde çok yaralanmıştı... Öyle ki kendiyle alay edecek kadar bile soluk alamamış, kendisine mesafe koyamamıştı...*

Peki, bu sadece ***Osman'ın*** *kendisini aşırı ciddiye almasıyla açıklanabilir miydi? Sanmıyorum, bu sorun daha çok ülkemizin otoriter bir kültüre sahip olmasından kaynaklanıyor bence... Çünkü otoriter yapının oluşturduğu kültürel iklimde ezici çoğunluk insanları manevi özellikleri, entellektüel derinlikleri, duygusal zenginlikleriyle değil, fiziksel özellikleri, dış görünümleri, biçimsel üstünlüklerine bakarak değerlendiriyor, ciddiye alıyor ve ona göre önem veriyor...*

Otoriter ülkelerde kısa boylular, şişmanlar, bedensel eksiklikleri olanlar (yeri gelmişken, bu özürlü kavramına hiç alışamadım, kimden ve neden özür dileniyor, hiç anlamış değilim) demokratik kültüre sahip olan ülkelerdekine oranla çok daha büyük bir dışlama ve küçümsemeyle (özellikle karşı cinsle ilişkilerde) karşılaşıyorlar, ***Osman'ın*** *doktor arkadaşının dediği gibi ciddiye alınmıyorlardı... Bu yüzden bizim gibi otoriter kültüre sahip ülkelerde böylesi sorunları olan insanlar demokratik kültüre sahip, yani insanların dış görünümüne, fiziksel özelliklerine değil, içsel özelliklerine, manevi zenginliklerine entellektüel derinliğine önem veren ülkelerdekine oranla daha büyük acı çekiyor ve bu sorunları yüzünden anlamsız ve nedensiz enerji harcıyorlardı. İşte bunun en açık kanıtı, biraz uç bir örnek gibi görünse de, üniversitede okuyan, bilinçli ve kültürlü bir insan olan* ***Osman'ın*** *bu ülkede kısa boylu oluşu yüzünden hissettikleri ve ödediği ağır psikolojik bedeldir bence...*

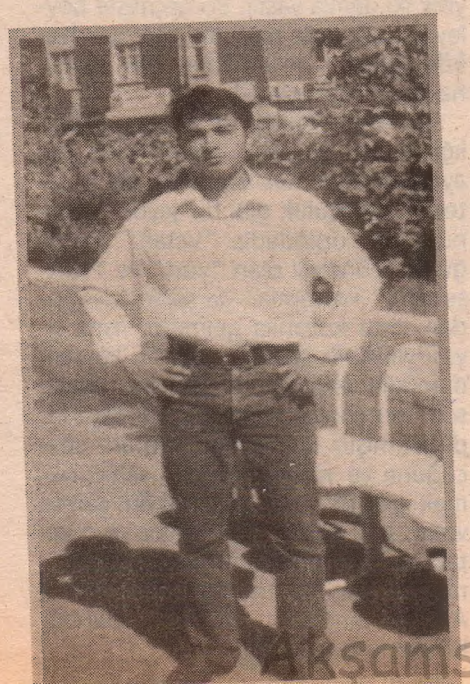

Kısa boyluysan olduğunu ne zaman farkettin, ya da kim hatırlattı?

- İlkokul sıralarında, özellikle bir çabam olmadığı halde arkadaşların oyun zamanlarında benim çevremde toplandıklarını ve oyunları benim yönlendirdiğimi hatırlıyorum.

İsteyerek ve bilerek olmasa da; küçük bir çocuğun, arkadaşları arasında böyle bir farklı konumunun olmasını, onun için pozitif bir nitelik olarak değerlendirseniz de; o çocuk, gerçekten arkadaşları arasında farklı bir durumunun olduğunu uzun zaman bilinç altından silinmeyen bir olayla hissediyor. İlkokulda çocuksu duygularıyla bir kızla ilgileniyordu. Ama bu kızın boyu kendisinden uzundu. Kısa oyun zamanlarında **"neden herkes bu çocuğun çevresinde"** gibi masum kışkırtma duyguları olan en yakın arkadaşı ise hem kendisinde hem de kızdan uzundu. Böylece o günlerde anlayamadığı bir mantıkla o arkadaşı kızla daha çok beraber oluyordu. Bu mantık o günlerde kazınmıştı aklına; Kızlar uzun boylu erkekleri beğenir (çıkar); ben kısayım beni (bile) beğenmezler (çıkmazlar). Yani boyumun kısalığını farketmem kendimi bildiğim tarihlere dayanıyor.

Çocukluğunu nasıl etkiledi?

- İlkokul, ortaokul ve lisede okula girmeden önce bahçede, sınıfta ve beden eğitimi derslerinde yapılan boy sıralarında, ben hep en ön sıralarda olmuşumdur. Ancak o sıralarda, ara sıra benden kısa boylu olanların en önde olmaları bende bir büyüklük duygusuna sebep olmuyor da değildi. Hatta şimdilerde dahi benden kısa boylu olanlara (yaş farketmez), el kol hareketleri ya da sözle kısa boylu olduklarını hissetirmeye çalışmam da o günlerden kalan bir alışkanlıktır. (Düşünün, bir de boy sırasına göre yapılan sırada uzun boyluların arasında bir uzun boylu olarak yer aldığımı)

Ortaokulda derslerdeki başarım sebebiyle arkadaşlar arasında popülaritem yüksekti böylece eksikliğimi, başka bir alandaki başarımla kendime fazla hisettirmiyorum.

Ergenlik çağında; normal gelişim seyri olan çocuklarda belirgin olarak gözlemlenen fiziksel gelişme evresini; ben uzun boylu insanlara çaktırmadan gıptayla bakarak, ara sıra basketbol oyanayarak, ağaçlardan asılarak, bir zaman da; bir hastanının endokrinoloji (hormonbilim) biriminde gelecekteki **"uzun ben"** in hayallerini kurmakla geçirdim. Ancak bu yıllar yine de boy konusundaki eksikliğimi yüzüme vuran olaylarla doludur. (Örneğin maçlarda çoğu zaman ya kalede olurdum ya yedek. Beğendiğim kız arkadaşlarla sınıf arkadaşlığının ötesinde beraberliğimiz olmamıştır.)

Mao, Ho Shi Minh, Dustin Hoffman, Aziz Nesin, Atatürk gibi toplumlarına yön vermiş, güçlü ve kendini kanıtlamış bu kısa boylu insanlar biraz olsun yüreğine su serpmiyor mu?

- Hayat bir mücadele ve bu mücadelede her an gardınızı almış vaziyette bulunmanız gerekiyor. Yoksa; geleceği belli olmayan bir yumruk boş bulunduğunuz bir anda umutlarınızı yıkabiliyor Gerçek (Görünen) bu olsa da, bence insanın birşeyleri eksik olmalı (maddi, manevi) ve bu eksiklikleri giderme çabasının insanı olgunlaştıracağını düşünüyorum.

Bu küçük devler, mücadelenin her zaman her yerde ve herşeye rağmen yapılabileceğini ve kazanılabileceğini kanıtlamış insanlar. Bu bakış açısıyla olayları yorumlamak benim için yakın zamanlarda mümkün oldu. Kişiliğimin yerleşmesi / sağlamlaşması, bakımından bu kısa devler benim için yedek yakıt tankları olmuşlardır.

En çok hangi duygusal alanda ve mekanda bu eksikliğini hissettin?

- Kısaboylu bir doktor arkadaşım **"Kısa boylulara ciddilik yakışmaz** der. Benim ciddiliğim gerçek kişiliğimdir. Ciddi olmak; gülmemek, eğlenmemek demek değildir diye düşünmeyebilirsiniz, ama benim için gülmek, eğlenmek (ki zaten sevmek hayatın maskeli yüzleridir. Yani hem kısasın, hem ciddisin böylece averajı eksi ikiye indiriyorsun.

Ancak, ciddi insan pozisyonu bazen sizi zor durumlara sokabiliyor; yani bir arkadaşınızın düğünü, doğumgünü partisi ya da her hangi, müzikli bir birliktelikte, ısrarlara fazla dayanamıyor bir anda pistte buluyorsunuz kendinizi ve o anda bütün gözlerin odak noktası haline geliyorum.

Boyumun kısalığından başka el ve ayak boyutlarının küçüklüğü var ki; bir çocuğun ya da bir bayanın 40-41numara ayakkabı giydiğini gördüğüm zaman bu günümün berbat geçmesi için yeterli bir sebebtir benim için.

Bir de fizik boyutlarımı sanallaştırmak için büyük beden giydiğim oluyor. 1 yerine 2 numara gömlek, ya da 31 yerine 32 beden (kot pantolon). Varın siz düşünün görüntünün estetiğini

Kısa boyluluk sana hiç mi olumlu birşey katmadı?

- Kendime ve aileme karşı olan sorumluluklarımın olduğunu düşünüyor ve sorumluluklarımın gereğini yapmaya çalışıyorum. Bunun için de yaşamak için mücadeleden korkmamak, üstüne gitmek gerekiyor. Bu da "kendine güvenle" ilgi.

Boyumun kısalığı yakın zamana kadar kendime güvenimi kazanmama engel oldu. Şuna da inanıyorum ki herhangi bir alanda mücadeleye girmeden de kendine güven duygusu kazanılmıyor, yani birbirini etkileyen iki süreç.

Birebir tartışma ya da kavgalara sadece boyumun kısalığından dolayı ya hiç girmemiş, ya da girdiğimde çoğu kez fiziksel değişikliğe uğramış taraf olarak ayrılırdım. Ancak şimdi bu konuda fiziğin belirleyici etken olmadığını biliyorum. Yani kısa boylu bir insan hem ruhunu, hem bedenini geliştirerek kendini savunabileceğini ve kısa boyun bu konuda bir avantaj olduğunu düşünüyorum.

Uzun olsan ne değişirdi?

- Olumlu olumsuz tüm etkilerine rağmen uzun boylu olmak benim için bilinçaltıma yerleşmiş tatlı bir hayâl. Çünkü sen ne kadar ciddi olursan ol sadece kısa boyundan dolayı ciddiye alınmıyorsun, sadece kısa oluşundan dolayı insanlar güçlerini sana yöneltiyorlar. Onun için **bir daha dünyaya gelirsem 1.90 boyunda olmak isterim.**

Aksamsefasi

... MUSA KART

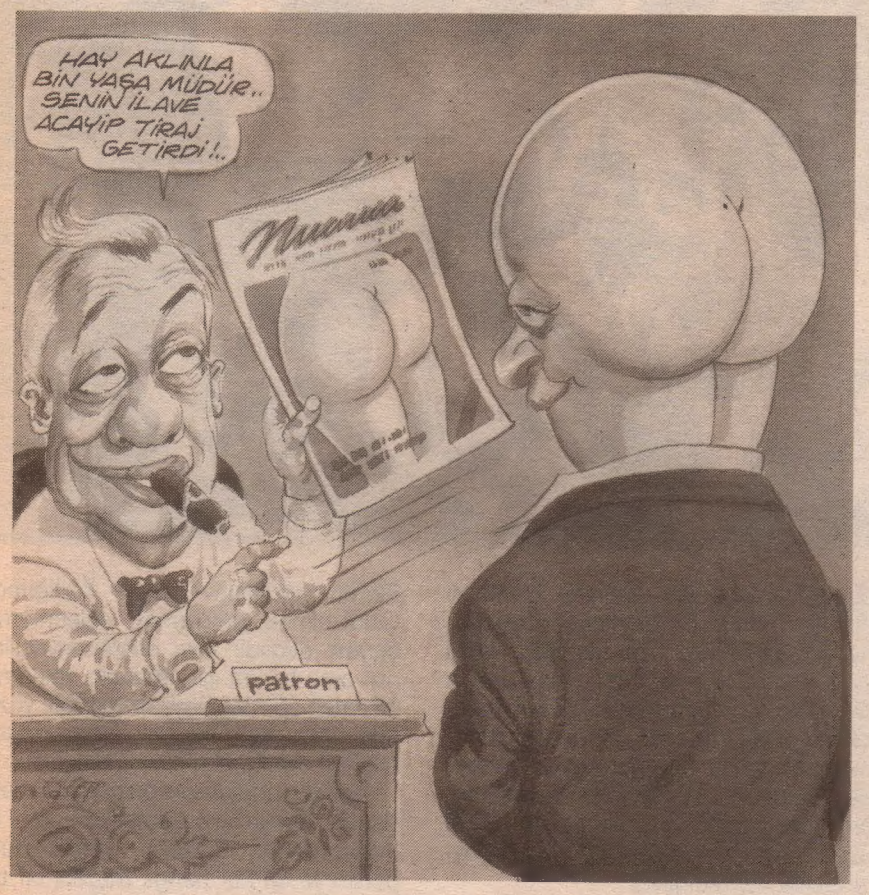

Mersin Dalları

ŞAVKAR ALTINEL

Kuşların susmasıyla çöken sessizlikte
gün sona eriyor ağır ağır bahçede:
akşam çiçekleri bütünüyle açılmış,
güneş sarı ve yoğun otların üstünde,
duvarlarda yaprak gölgeleri kıpırdıyor.
Hiçbir şey yapmadan oturuyorum bir an,
sonra şarabımdan bir yudum daha alıp
bankta yanımda duran eski kitaba uzanıyor
ve kanserden ölmekte olan bir profesörün
Vermont'ta uzak bir eve kapanıp çevirdiği
iki bin yıllık şiiri buluyorum yeniden:
Tiksinirim ben Pers debdebesinden, ey çocuk...
Mersin dallarından, yalın bir taç yeter bana.

Şair ve Ölüm

OKTAY TAFTALI

Sanatçıların ve şairlerin değerlerini onlar yaşarken bilmemiz gerektiği sık sık ifade edilir. Giderek toplumsal vefasızlığın bir onayına, gizil bir meşruiyet gerekçesine dönüşen bu söylem Doğu'ya özgü riyakarlığın tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Ne demek: "şairin değerini yaşarken bilmek"? Bu zaten doğal olarak kendiliğinden bilinmesi gereken bir şey değil midir? Türklerin imamları yokken ozanları, şiir söyleyen şaman büyücüleri vardı. Ve anılan kişilikler toplum yaşamında en etkin, en saygıdeğer unsurları oluşturuyorlardı.

Oysa bugün dünya çapında bir şairimize, henüz hayattayken komşularının, mahalle imamına gösterdikleri kadar saygı gösterdiklerini söyleyebiliyor muyuz? Sırf dalga geçmesinler diye, şiir yazdığımızı yıllarca mahalle arkadaşlarımızdan gizlemedik mi? Çalgıcılık yaptığımız yıllardı: bir düğün esnasında davetliler arasından yaşlı bir zat, emekli öğretmen olduğunu ve yeni evli çifte armağan etmek üzere bir şiir okumak istediğini söylemişti. Davetlilerin adamı yaka paça sahneden indirişlerini anımsıyorum.

Doğu riyakarlığı ölü sevicidir iddia ediyorum: sanatta, bilimde, politika ve düşünce dünyasında hiçbir hakiki değere, bizzat o değer yaşıyorken gereken önemi göstermez, saygı duymaz ama öldükten sonra onda yağmalanacak ne varsa sonuna kadar talan etmeyi de asla unutmaz. Bu tin, nobran, otoriter ve cahildir, sözümona kendisini tarih ve cengaverlik dolayısıyla ulu sayar. Toplumsal etik açısından vurgulamaya çalıştığımız Doğu Riyakarlığının siyasi ifadesi de, dünyada yalnızca doğuya özgü bir kategori olan'despotizmdir? Bu kategori kanla beslenir. Ön Asya'nın, Mezopotamya ve Arap Yarımadası'nın görünümü, tarihin birçok zaman diliminde mezbahayı andırmaktadır. Kuşaklar kan revan içinde kalırken despotun ömrü uzar ve o kırk yıl iktidarda kalır. Ama sözünü ettiğimiz riyakarlıktan ötürü, kan içinde kalan kuşaklar despotlarına tapar ve ona sonsuza dek saygı duyarlar. Şair bütün bu olan bitenin farkındadır. Ancak onu ciddiye alan ve bu nedenle sözüne itibar eden kimse yoktur. Ölümünden sonra bir talan unsuru olarak kalemi, gözlüğü, rakı kadehi ve şiirleri birçoklarının ilgisini çekebilir ama hepsi bu kadar. Somut bir örnek olarak: dönem dönem kimi edebiyat dergilerinde yapılan Nilgün Marmara popülizmini de bununla doğrudan ilgi içerisinde düşünmek olasıdır. Kendisi yaşıyorken, Nilgün Marmara'yı şiir ve edebi formasyon açısından arkadaşları bile bu denli önemsemiş midir? O yılların dergilerini karıştırdığımızda doğrusu pek ele avuca gelir bir şey bulamıyoruz. Ancak ölümünden sonra Marmara abartılı ve yapay bir biçimde önemseniyor gibi görülmektedir. Şairin ölümü onun artık sakıncasız bir alana intikal edişidir. Artık toplumsal etik'e müdahale etme şansına sahip değildir. Böylece ölü bir şairi sonsuzca sevebilir, mezbaha çoğrafyasında kendinize onun dizelerinden kimi teselliler bulabilir ve hâttâ onun adına intiharı bile yüceltebilirsiniz oysa siz belki hiçbir zaman intihar etmeyeceksinizdir. Uzun sözün kısası: ölü şair en iyi şairdir, en iyi savaşçı şehit düşendir, hâttâ en iyi anne ancak ölümünden sonra evlatları tarafından idrak edilir. Ölüm bir gerçeklik ya da bir imge biçiminde dünyanın pek az yöresinde pek az etno-kültürde böylesi bir riyakarlığın aracı olarak kullanılıyor olsa gerektir.

Kendisi yaşıyorken, Nilgün Marmara'yı şiir ve edebi formasyon açısından arkadaşları bile bu denli önemsemiş midir? O yılların dergilerini karıştırdığımızda doğrusu pek ele avuca gelir bir şey bulamıyoruz. Ancak ölümünden sonra Marmara abartılı ve yapay bir biçimde önemseniyor gibi görülmektedir.

Şair ve Vatan

Çete kahramanlarından , yalaka popçulara dek herkesin vatansever kesildiği şu karabahtlı zaman diliminde, şairlerin de Vatan üzerine bir kaç kelam etmesinin yeridir. Eşine az rastlanır 'ince duyarlık'ların adamı olarak, şair denen kişi de belli bir toprak üzerinde doğar. O toprağın ekmeğini yiyen, suyunu için herkes gibi maddi olarak oraya bağlıdır. Yine o toprağın üzerinde konuşulan dil, şairin sanatını icra etmesini sağlayan biricik unsurdur. Gelgelelim yalaka popçu için yalnızca yayvan ve yılışık ifadelerin olanağını içeren dil, şair için manevi bir dünyayı içermektedir.

Aşını ekmeğini yediği toprağa maddi olarak bağlanan şair, aynı toprağa dil sayesinde manevi olarak da bağlanır. Bu nedenle, sürgünlere gitse, toprağıyla ilgili bütün maddi bağları kesilse de, şairin vatanından ırak düşmesi asla söz konusu olamaz. Çünkü o vatanına cüzdanı ve işkembesi dolayısıyla değil, ifadesini dil'de bulan manevi hayatıyla bağlıdır. Ve bu bağlanma insanlık tarihinin tanık olduğu en yüksek bağlanma biçimlerinden birisidir. Örnek isterseniz: Namık Kemal'den Nâzım Hikmet'e kadar hem ülkemizde, hem de dünyanın başka memleketlerinde onlarca isim sayabilirsiniz. İdeolojik ve siyasi bakış açılarının ötesinde, Vatan için dize kaleme almamış bir tek **hakiki şair yoktur.** Ağırlıklı olarak şair ister aşk şiirlerinin, ister doğa ve birey şiirinin, isterse mistik ruh hallerinin şairi olsun, eğer **hakiki şairse** mutlaka Vatan için de birşeyler yazmış olması gerekir. Şair için elbetteki vatan, güncel hamasi ifadelerin öngördüğü, şoven ve faşizan söylemlerde dile gelen bir açıkhava hapisanesi anlamını taşımayacaktır. Sözkonusu Vatan Türkiye olduğunda, şairin ona yönelik sevgisi tiz frekanslı derin bir yürek ağrısıdır, gırtlakta düğümlenen ve asla haykırılamayan bir yakarış, göz pınarlarına hapsolmuş bin yıllık iki damla yaştır. Bu geçmişte böyleydi, bugün de böyledir. Eğer şair **hakiki şairse** o ancak Vatan Şairi olarak hakikatini var edebilir.

Bir de güncelliğin ve medya yalakalığının dar ve geçici süreçlerinde şair ayaklarına yatmak vardır ki, işte o çetecilik, popçuluk gibi bir şeydir ve konumuzun dışındadır. "Vatan" sözcüğünün Türkçesi olan "yurt" ve "yurtseverlik" kavramları da şairler tarafından sıkça kullanıla gelmiştir. Ama siyasi yalakalık teknikleriyle bu kavram manüple edilmiş ve yalnızca "kaba sol" terminolojideki bir kodlamaya indirgenmiştir. Bu nedenle "Vatan" sözcüğüne ve vatana yeniden sahip çıkmak gerekir. Evet şair **hakiki şairse** vatan şairi olmak zorundadır ve o vatan Namık Kemal'lerin Bayburtlu Zihniler'in, Nazım'ların, Aşık Veysel'lerin, Ahmed Arif'lerin, Murat Çobanoğlu'ların vatanıdır.

Akşamsefası

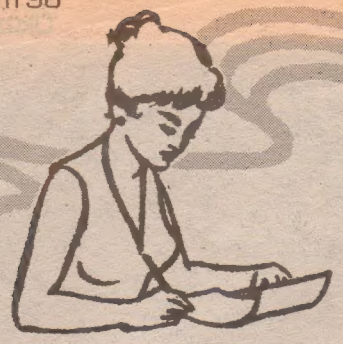

RUMUZ 68

30 yaşında, alacalı bir kuşağın gölgesinde doğmuş, değerleri defalarca altüst edilmiş mazbut bir insanım. Benim gibi, dünyası bir kararmış, bir aydınlanmış, ruhu yıllar içinde çıkmazlara varan yokuşlara tırmanmış, her geri kayışında hayata yeniden sarılmış bir eş arıyorum. Ciddiyete hürmet şarttır.

HAYAT ARKADAŞI SERVİSİ

MİNE SÖĞÜT

❤

Mitolojilerden birine göre, tanrı insanları önce 4 kollu, 4 bacaklı, 1 pipili 1 kukulu, 4 gözlü, 4 kulaklı, 2 popolu, 20 ayak, 20 el parmaklı, hem kel hem lepiska saçlı yarattı. Sonra onlara dedi ki "Bu halinizle bana tapıcaksınız". İnsan dedi ki "Niyeymiş. Bende uzuv bol. Kendimi sever, kendime taparım. Hiç de sorun olmaz. Herşeyimle yanyanayım, başbaşayım. Bi kere de yaradılmışım. Oh! gel keyfim gel."

Tanrı bunları duyunca, "Neee? Öyle mi! Nankör köpekler. Görürsünüz siz" demesin mi ve insanları ikiye ayırmasın mı. Bununla da kalmayıp, her birini dünyanın bir ucuna dağıtıp, karıştırıp, allak bullak etmesin mi. Her insanın keli bir yerde, lepiskası bir yerde kalmasın mı.

İşte derler ki, insan o günden beri eşini arar dururmuş yeryüzünde. Acı içinde, ihanetinin cezasıyla yana yakıla...

Bu, varoluşun sarsılmaz ilkelerinden biri. Eşini aramak, yani "mutlak" yalnızlığa, "boyundan büyük bir hamleyle" karşı koymak.

Ve sadece oyunu kaybetmiş olmamak pahasına, herhangi birine "eş" diye sıkıca sarılmak. Sonrası, can acısı, ruh karası...

Arkalarında dünya çılgın gibi dönerken, tüm hayatları, derinlerden etkileyecek olaylar olup biterken, bu kayıp ruhlar birbirlerini arar dururlar...

Zaman deli fırıldak olur, bir düne gider, bir bugüne. Sözler döner dolaşır, hep aynı yerde odaklanır.

❤

Yıl 1968. Sekiz öğrenci kuruluşu, bir bildiri yayınlayarak, Türk kadınlarını gericilikle savaşa çağırdı.

Rumuz **Küçük hanım:** 22 yaşında, ufak tefek yapılı, kültürlü, mükemmel fransızca, az çok ingilizce bilen, **müşfik** ve güzel sanatlara meraklı bir genç bayanım. Yüzmeyi, hayvanları çok severim. **İmanlıyım.** Pek küçük bulunan oğluma baba olacak, tahsilli bir beyle, **mazbut** bir yuva kurmak istiyorum.

❤

Yıl 1998. Üniversiteye giremeyen türbanlı öğrenciler Beyazıt'ta eylem yaptılar.

Rumuz **Saygı ve sevgiyle buluşalım:** 46 yaşında, esmer, sağlıklı, kişilik sahibi, doğruluğu, dürüstlüğü ilke edinmiş, yalandan, ikiyüzlülükten nefret eden, açık sözlü, duygusal, mutluluğu evinde arayan, **kadın haklarına saygılı,** sigara dahil hiç bir kötü alışkanlığı olmayan, maddi, manevi sorunlarını aşmış, kendi dairesinde oturan, yalnız yaşayan bir beyim. Sorumluluk sahibi, 35-42 yaşlarında, **yalan konuşmayan,** sevimli, **çıkar evliliği yapmayacak,** dürüst, her yönüyle beni mutlu edecek, **beni yönlendirecek,** yalnızlığımı paylaşacak, evimin hanımefendisi olacak, saygın bir bayanla evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1968. Bursa'da Türkiye Milliyetçi Kuruluşları İstişari kongresinde Anayasa yerildi, Abdülhamit övüldü. "Hakimiyet milletindir demek, hakimiyet müslümanlığındır demektir" denildi.

Rumuz **Ömürlü saadet:** 40 yaşında, atletik yapılı, yüksek tahsilli, **aylık geliri ikibin beşyüz lira** civarında, İstanbul'un en **mutena** semtinde tam konforlu, deniz manzaralı, geniş bir daireye sahip bir erkeğim. Ayrıca **taşrada gayrimenkullerim vardır.** Pek yakında **özel bir araba** alacağım. Meziyet sahibi, **müşfik,** duygulu, kötü itiyatları olmayan, her türlü eğlenceye meraklıyım. 20-30 yaşlarında, tercihen sarışın veya kumral, çok güzel ve **mütenasip vücutlu,** iyi bir aileye mensup, **tam sıhhatli** ve kusursuz bir kızla evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1998. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, "Şeriat çok büyük bir tehlikedir. Bununla uğraşmak da büyük bir sevaptır" dedi.

Rumuz **Demokrat:** 40 yaşında, esmer, siyah saçlı, fiziği düzgün, çağdaş, **Atatürkçü,** çocuksuz, kendine ait evinde yalnız yaşayan, güzel, temizlik ve bakımına özen gösteren, yetenekli, olgun bir bayanım. Kötü alışkanlıkları olmayan, paylaşmayı bilen, maddi sorunu olmayan bir beyefendiyle tanışıp evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1968. Milli Eğitim bütçesi görüşülürken, Bakan Ertem "Gayemiz her ilde bir İmam Hatip okulu açmaktır" dedi.

Rumuz **Hakikaten yalnız:** 24 yaşında, enstitü mezunu, beyaz tenli, minyon tipli, genç dul bir kadınım. Yedi sene önce evlendim. Eşimi bir kazada kaybettim. Resmi bir dairede çalışıyorum. **Annemin zoruyla** evlenmek ve sıcak bir yuva sahibi olmak istiyorum.

❤

Yıl 1998. Üniversitede türban terörü. Ege Üniversitesi'nde, "Türban neyi örtüyor" başlıklı broşürü dağıtan öğrencilere, aralarında türbanlıların da bulunduğu bir grup tarafından bıçaklı saldırı düzenlendi.

Rumuz **Xiomara Aquarella.** 25 yaşında, esmer, **oldukça yakışıklı,** kendine ait bir dairesi olan, Almanca ve İspanyolca konuşan, **tenis, araba yarışı,** ve müzik dinlemekten hoşlanan bir gencim. **Beni olduğum gibi kabul edebilecek** genç kızlarla veya dul bayanlarla ileriye dönük arkadaşlık kurmak istiyorum.

❤

Yıl 1968. Fetih yıldönümünde, Ayasofya'da namaz kılmak isteyenlere askerlerle engel olundu.

Rumuz **Ebe hanım:** 27 yaşında, yeşil gözlü, kahverengi saçlı, buğday tenliyim. Küçük yaşta bir **izdivaç** yaptım. Anlaşamayıp ayrıldım. Beş senedir **köy ebesiyim,** bu yıl **şehir ebesi** olacağım. Beni anlayacak bir beyle evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1998. Aleviler hakkında "sapık" tanımını yapan Fazilet Partisi lideri Recai Kutan'a tepkiler devam ediyor.

Rumuz **Titanic:** 36 yaşında, kumral, ela gözlü, yaşını göstermeyen, kötü alışkanlıkları olmayan, **espritüel,** anlayışlı, lise mezunu, serbest çalışan, kendine ait bir evi ve arabası olan, güvenilir, açıksözlü, **demokrat, alevi** bir beyim. Birlikteliğin, sevgi, saygı ve **saydamlık bileşkesi** olduğuna inanan, dürüst, anlayışlı, **son derece aydın görüşlü,** kişilik sahibi bir bayanla tanışıp anlaşarak evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1968. İlahiyet fakültesinde başörtü giymekte direnen ve öğrencilere hakaret eden Hatice Babacan adlı kız talebe dolayısıyla olaylar çıktı.

Rumuz **Yıldızlar Alemi:** 20 yaşında, güzel vücutlu, terzi bir genç kızım. **Hassas ve içliyim.** Ağırbaşlı, olgun, yaşı 29'un üzerinde dürüst bir gençle evlenmek istiyorum.

❤

Yıl 1998. Necla Nazır bir davete saçlarını tamamen örten şık bir türbanla katıldı.

Rumuz **Kiss me:** 38 yaşında mevki sahibi bir erkeğim. Kendimden **yaşça büyük** bayanları daha **olgun ve sempatik** buluyorum. Benden 10-15 yaş büyük bayanların mektuplarını bekliyorum.

❤

Tarihin önemi yok.

Derler ki zaman, hangi rakamlarla yazılıyor olursa olsun, insan hep eşini arar durur yer yüzünde. Devletler yıkılır, devletler kurulur; savaşlar patlar, hastalıklar yayılır; korkular neşelere bulanır; dünya bir döner, bir dönmez olur; ama yine de insan hep eşini arar durur yeryüzünde.

Faydalanılan kaynaklar:

Sahaflardan alelacele alınmış 1968 yılına ait beş-on Hayat Dergisi.

Evde birikmiş bir kaç günlük Cumhuriyet Gazetesi.

Bakkal tam kapanmak üzereyken, telefonla sipariş verilen haftalık bir magazin dergisi.

Hayal gücü, can sıkıntısı, ruh cıvıltısı...

Akşamsefası

1973'de Batur'un jetleri öyle bir uçtu ki tepemizden, ev yıkılıyor sandım... Meğer o hiç bir şeymiş. Bir yıl sonra Ayvalık'ta tatil yaptığımız kampta "Savaş" alarmı verildi. Tanklar gelirken, insanların arabalara doluşup nasıl kaçtıklarını gördüm. Ürktüm.

Kendimin Popüler Tarihi

CAN DÜNDAR

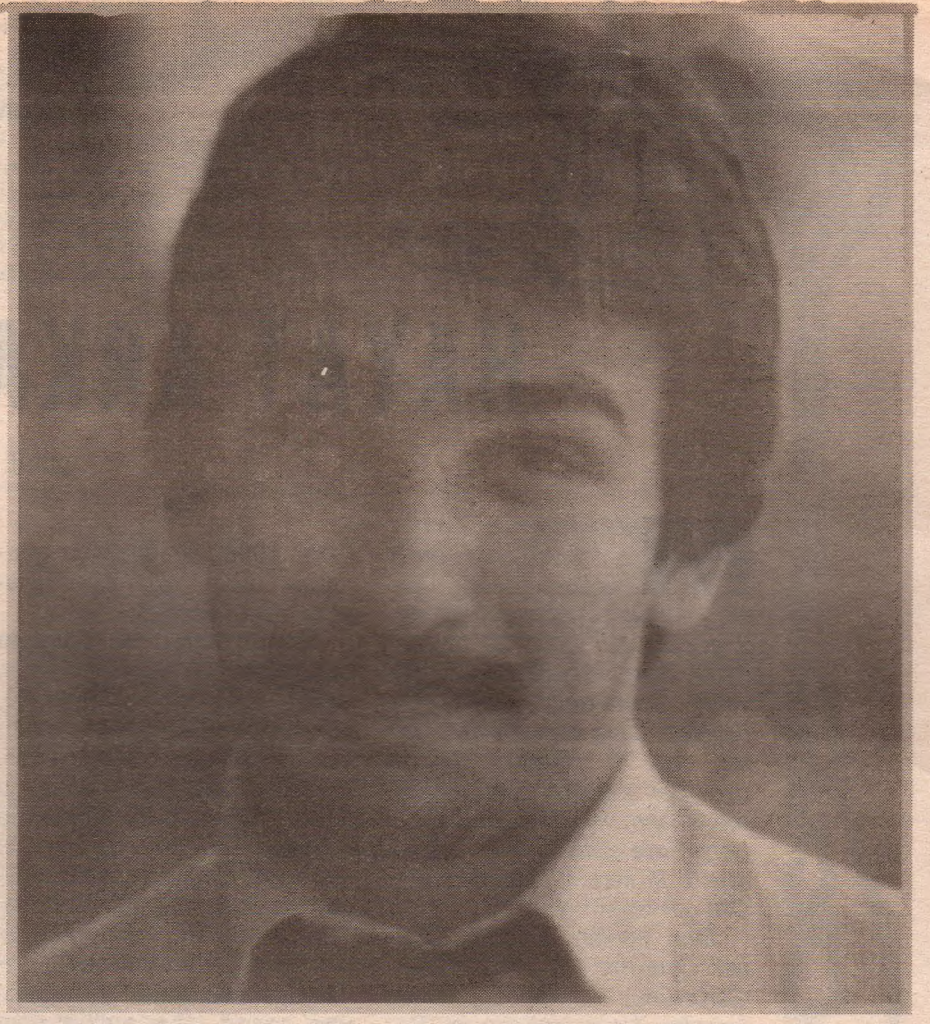

Ve bıyıklar... Kesilmeden önce...

Tek çocuktum.

60'larda 6'ıncı ayın 16'sında saat 6'yı 56 geçe, 06 trafik kodlu şehirde doğdum. Bu 6'lar hayat boyu peşimi bırakmadı.

Can Bartu'dan ad takmışlar; adımı ve tutacağım takımı seçme şansım olmadı.

Doğduğumda anayasa kabul edileli birkaç hafta olmuştu ve Menderes'in asılmasına birkaç ay vardı.

Anayasayı 10 yaşıma gelmeden budadılar, 30'uma varmadan Menderes'in itibarını iade ettiler.

Daha göbek bağımın ucu kurumadan evin önünden akan boklu dere taştığından bütün zıbınlarımı sel aldı; çıplak doğdum denilebilir.

Annem babam memurdu.

Annemin "daire"sinde, facit hesap makinalarıyla, DMO damgalı daktilolar arasında büyüdüm. Yandaki bina Tuslog'tu. Birtakım kızgın gençler üç günde bir gelip bağırır, çağırır, taşlarlardı. 68 kuşağıyla orada tanıştım.

Usluydum.

Sabah bir koltuğun üzerine bırakırlar, akşam gelip oradan alırlardı.

Utanılacak kadar normaldim. Hiçbir oyuncağımı kırmadım, zil çalıp kaçmadım, Ayşegül'lerimi yırtmadım. Şimdi onları tek tek oğlum yırtıyor.

Pazar'ları Ankara'da banyo günüydü. Koca odun parçalarıyla zor yanan kazanların kaynar sularında tuğla büyüklüğünde yeşil sabunları kafama yiye yiye yıkandım.

Babamdan fiske yemedim, ama annem feci keseler ve vurdu mu çınlatırdı.

Ulus'ta Santral Bebe'den giyinirdim. 5 yaşımda teyzem beyaz puantiyeli kırmızı gömleğimin üzerine maşrapayla su dökünce ilk kez intiharı düşündüm. Sonra vazgeçtim.

6 yaşımda feci bir trafik kazası geçirdim. Bir minibüs taklalar atarak geldi ve içinde bulunduğumuz citroen'in üstüne çöktü. Arabanın motoru dizlerime bindi, kafam ön cama geçti. Alnıma çizili yara, alın yazısı değil, kaza kalıntısıdır.

Bir yaşgünümde sünnet oldum. Sünnet davetiyemin üzerinde baltasıyla bir adam ve kenarda bekleyen kedi figürü vardı. "Maşallah" yazılı şapka giydim. 3-5 arabalık konvoyla kısa bir Ankara turunun ardından Hacı Bayram'a gittik. Tören Harita müdürlüğünün bahçesindeydi, ama aksilik işte, Haziran ortasında yağmur yağdı. Neyse ki top ve saat geldi de hediye, sevindim.

7 yaşımda beni Cuyibar Hanım'a teslim ettiler. "Hazırol" dediler, hazırolmuştum zaten. Resmimi çektiler. İlk gün ağladım, zamanla alıştım.

O yaz yakama kırmızı bir kurdele iliştirdiler:

Okumayı sökmüştüm. Dikmek yıllarımı alacaktı.

İlk şiirleri halam fısıldadı kulağıma... Nazım Hikmet'in "Seçmeler"ini getirip evde ulu orta okumaya başladı. Etraftaki tedirginlikten anladım bu işte bir terslik olduğunu... Az önce bir örneğini gördüğünüz devrik cümle alışkanlığım o zaman başladı.

Ailece toplanıldığında günlerden Pazartesi ise ay çekirdeği ile Radyo Tiyatrosu dinlenir, "sair akşamlar" blüm oynanırdı. Muhabbet varsa mutlaka pikapta Neşet Ertaş olurdu. Eniştem ya bağlamasının "döşünü" döve döve ve yanık yanık bozlak söyler ya da babamla muhtemel bir ayrılığa meydan okurcasına kenetlenerek halay çekerdi. Halay ekibinin üçüncü üyesi eksilmişti epey önce... Arada gece uzarsa rakıyı kapıp mezarlığa gittiklerini duyardım.

Zamanla Samanpazarı'ndan bana da bir bağlama aldık. Lakin okulda mandolin dersi vardı. Şu meşhur kültür ikilemiyle pek küçük yaştan tanışmış oldum. Evde bağlamayı mandolin gibi çalmakla, okulda mandolini bağlama gibi çalmakla suçlandım. Arabesk hayatım böyle başladı.

O yaz dayım nişanlısından ayrıldı. Bir gün anneannemin Altındağ'daki gecekondusunun bahçesindeki dut ağacının altına rakı sofrasını kurdu. Pikaba 45'lik bir plak yerleştirdi. "Bir teselli ver" çalmaya başladı. 30 yıl sonra belgeselini yapacağım adamla o zaman tanıştım.

(Her iki anlamda da) iyi misket oynardım. Müselleste zayıftım, tumbada fena sayılmazdım. Bileklerim lak-lak'tan çürük içindeydi.

"Marmaraspor"da mevkiim liberoydu.

Kızlardan ürkerdim.

Mahallede Şadiye diye mavi gözlü, sarışın bir kız vardı. "Beni şad et, Şadiye" diye dalga geçerlerdi. "Şad et"menin ne demek olduğunu anladığımda Şadiye'ler çoktan taşınmışlardı bile...

Sezer Güvenirgil'e hastaydım. Koca bir defteri O'nun resimleriyle doldurmuştum. Cüneyt Arkın'a mektup yazıp resim istedim; "Fahrettin Cüreklibatür" imzalı bir kart geldi. Yıkıldım.

Orduevinin açık hava sinemasında Jerry Lewis filmleri oynuyordu, Dışkapı'da Yılmaz Güney'in "erişte Western"leri... Ben ikincileri seviyordum. "Sevgili öğretmenim"i Ankara Sineması'nda, "Spartaküs"ü Büyük'te izlemiştim. İkisi de işhanı oldular şimdi...

60'ların sonuna doğru bir gün, "Pal sokağı"ndan arkadaşım Tayfun'la bizim evin yanındaki misafirhanenin camına burnumuzu dayayıp, içerde ışıklar saçan bir kutu gördük. "Pilli bebek" diye bir çocuk yürüyordu ekranda... şaşıp kaldık.

Birkaç sene sonra o ışıklı kutu bizim eve de geldi. Geldiği günün akşamı, Kebap 49'dan pide söylendi; özel bir durumla karşı karşıya olduğumuza hepten inandım.

Epeyce zaman sonra o ışıklı kutunun içine daldım.

Oğlum önce burnunu dayayıp camına bana baktı, sonra arkasına dolaşıp babasını aradı.

1973'de Batur'un jetleri öyle bir uçtu ki tepemizden, ev yıkılıyor sandım... Meğer o hiç bir şeymiş. Bir

Lunapark'ta bir yaşgünü fotoğrafı alınmdaki iz hala taze... Şapka pek şık. Babam kazanın izlerini eğlendirerek silmeye çalışıyor. (16.6.1966)

İlkokulda ilk gün... Annem kenarda. Ben hazırolda... (18.9.1967)

Usluydum. Sabah bir koltuğun üzerine bırakırlar, akşam gelip oradan alırlardı. Utanılacak kadar normaldim. Hiçbir oyuncağımı kırmadım, zil çalıp kaçmadım, Ayşegül'lerimi yırtmadım. Şimdi onları tek tek oğlum yırtıyor.

Akşamsefası

yıl sonra Ayvalık'ta tatil yaptığımız kampta "Savaş" alarmı verildi. Tanklar gelirken, insanların arabalara doluşup nasıl kaçtıklarını gördüm. Ürktüm.

Doğan Kardeş'ten Hey dergisine, Neşet Ertaş'tan Demis Roussos'a geçmiştim. Kocabeyoğlu'nun altından Cat Stevens plakları alırdım. Yıllar sonra O'nunla Yusuf İslam olarak tanışınca bale öğretmenim imam olmuş duygusuna kapılacaktım.

Bir süre "istekçilik" yaptım. "Camia"da namım yürüdü. Sonra "Kızlar yazışalım mı" türünden yılışıklıklara bulaştım bir ara...

Yanıtlayanların çoğuyla yazıştık, bazılarıyla tanıştık.

Yüzüm gözüm sivilcelenmeye başlamıştı. Çoğu kuşakdaşım gibi ilk seks derslerini Arzu Okay'dan aldım. En iyi parçalar Kerem sinemasındaydı, ama Şevket Kazan diye bir adam ikide bir sinemayı bastırıp filmleri toplattırıyordu. Aradan çeyrek asır geçti; ben çoluk çocuğa karıştım, Arzu Okay Fransa'da dükkan açtı, ama Şevket Kazan hala Adalet bakanıydı.

15 yaşında "arkadaşlık teklif ettiğim kız" ("flört" sonradan geldi, "çıkmak" ondan da sonra... "yatmak" ağza bile alınmazdı) "Beni bir seks filmine götür" diye tutturdu. Başına bir şapka geçirip Sinema 70'e götürdüm. Gişede hemen farkettiler. Yine de içeri buyur ettiler. Sinemada en az 100 adam vardı. Çocuk boyunlarımızı yere devirip onların arasından geçerek arkada bize gösterilen locaya kurulduk. Parça yoktu. Danıştay kararıyla" "İsveçli Bakire" oynuyordu, ama başrol oyuncusunun Türkiyeli muadili hemen arkada olduğu için salondakiler perde yerine locayı izlemeyi tercih ettiler. Kasılıp kaldık.

Öpüşme daha edepli bir filmde kısmet oldu. Yıldız Kenter'in genç kızıyla birlikte Yunan mezalimine karşı direnişini hikaye eden bir film vardı. Laf olsun diye gitmiştik. "French kiss" neymiş orada anladım.

Islandım.

Öptüğüm kız, peşimden bizim liseye yazıldı. Geceleri uzun mektuplar yazıp, sabah oldu mu götürüp çantasına sıkıştırıyordum. O da kendi yazdıklarını bana veriyordu. Evet teyp alınınca O'na kasetler doldurmaya başladım. Prestij plaktan daha seri üretim yapıyordum.

Bir "fan klüp" kurmuş, şiir yarışmaları, köylere kitap kampanyası gibi "sosyal faaliyetler" yürütüyorduk. Bayramlarda Kızılay postanesinin önünde buluştuğumuzda tebrik kartı tezgahlarında burnu sümüklü çocuk fotoğrafları görmeye başlamıştık.

Genellikle fotoğrafın hemen altında, halamın yıllar önce gizliden gizliye kulağıma okuduğu şiirlerden birkaç mısra olurdu.

O çocuklara üzülür, ama şiirleri severdik.

Sonra bir gün okulun ön camına bir Hergün gazetesi asıldı. Manşette "Kızıllar kudurdu" yazıyordu. 1 Mayıs kana bulanmıştı. O günlerde Atatürk büstünün altındaki "Bağımsızlık benim karakterimdir" yazısı söküldü, yerine "Komünizm görüldüğü yerde ezilmelidir" yazısı asıldı.

Gerisini hatırlamak bile istemiyorum.

Hayatımızın en güzel yıllarını aldılar elimizden...

Onları hiç affetmedim.

"Beni şad et Şadiye başım için"... İyi de şad etmek ne demek..?

Akşamcafası

'Mazi'nin Hazin Müziğinde Yüzen...

FİKRET DEMİRAĞ

Bir yerden sonra Hayat'ın hızı
öyle aştı ki, panik ve can havliyle,
'delirmiş akış'ta bir kayaya tutundu
ve bir parçası sürüklenip giderken
O suları bıraktı, sular da O'nu;
kapıları-pancurları sıkı sıkı kapalı
geçmişin odalarında ve kuytu bahçesinde
dağılmış bir hanedanın son temsilcisi
ya da derin ormanlarda kaybolup gitmiş
bir Japon askeri gibi
'Mazi'nin gümüş ve hazin müziğinde
yüzüp durdu yıllar yılı:
zaman'ı dondurup, devr-i daimle
içinde akıtarak hep aynı suyu.
Ve sezmeden, içinden son kez geçirildiği
şok bir Dünya'dan 'Öteki'ne atlayıverdi.

Adı belki Hayal Hanım'dı, belki Hayal-et Efendi,
gönül kırıklığından ölen bir 'Alien'di belki.

Lefkoşe, 13.5.1998

Âlim

KOMET

Domatesi pazara götürür Âlim.
Varlığın yanında çalışan çocuk.
Portakal kabuklarını yere atar
Çöpçülerimiz toplasın diye.

Su katılmamış birey,
Küçük dilli, patetik.
Eşinirdi karpuzun gölgesinde,
Kulakları dimdik.

Bağda bahçede avare,
Karnında havlayan bir kitap,
Taç yapraklarını geveliyordu.
Ayıklarken kırıtık fasulyeleri.

Mecbur

AYHAN BOZKURT

yara izimden anlamıştı kaçaklığımı, sığındığım dağ
dökülse üzerime yıldızlardan bir hayat
yine de söyleyecek çok şeyi olurdu sır yüklü öfkemin

bir de beni kemiren dilsiz iç çekişlerimin

okyanusların terkettiği mağrur büyüydüm
ne yapsam; geceydim biraz-yaralıydım-kaçaktım
sen, içimde gideceğim tek yerimsin.
n'olur, karanlığı affetmeyen dağ, beni ve geceyi affetsin!

■■■

TÜLİN ER

Yine başlangıç bakışlı bir gün.
Yepyeni özel...
Kendiliğinden sıradana
dönüşecek az sonra,
Biliyorum adı artık
deneyim olan eski günlerden.
Uzak arkadaşlardan,
ölü dedelerden...

Babam Suudi Arabistan'da işçiydi iki annem vardı babam öz annemden her şeyi aldı üvey anneme verdi. Ben evden kaçtım 1994'te tinerden bıktım bunu içmektense öleyim dedim bir şişe tineri içtim, yani intihar ettim gözümü hastanede açtım, bir ay hastanede kaldrım, çıktım. Bir daha içtim bir şey olmadı, kendim hastaneye gittim.

Kim Bu Yaratıklar!..

OKTAY GÜZELOĞLU

Fotoğraf: Hatice Meryem

İsmail U. Yaş: 22

- 12 yaşında tinere başladım 6 yıl kullandım sebebi; aile sorunlarım var, üvey annem vardı, beni istemiyor, resmen üveylik yapıyordu. Kendi çocukları da vardı onları oğlum, gülüm, falan, bizi işte öyle sokağa kaçtım. Ben de tiner koklarken, ne bilim, benim elimdeydi kendim bıraktım, içme sebebim, sevgisizlik vardı. Polisler o zaman işte dövüyorlardı, sopayla bizi kovalıyorlardı. Meydanda dövüyorlardı Bakırköy'de sonra Allah razı olsun Sokak Çocukları Gönüllüler Derneği sahiplendi, askere gittim, askerde de bırakmadılar, şimdi ben evlendim, bir de çocuğum olacak yakında inşallah, yarın Allah kısmet ederse benzincide pompacılık yapacağım. 12.10.1998 dernek hala da yardımcı oluyor. Bu cinayet çocukların suçu değil, bu yani anne baba da kabahat, önce de devlette, zamanında bunlara sahip çıkması lazımdı. Çoğu arkadaşımız cezaevinde çünkü sokakta kalıyor, mecbur para bulmaya bir şekilde dilenerek ya çalarak bulacak yani sokakta bırakılmış sahiplenilmemiş.

Murat U. Yaş: 22

- Sekiz yaşında başladım ben bu olaya tiner, hap, her türlü uyuşturucu maddesi kullandım. Her türlü uyuşturucu parayı verince çok satılıyor çok şükür şimdi kurtuldum. S.Ç.G Derneği ellerimden tuttular ve şu an mutluyum evliyim bir tane de çocuğum var, pazarlarda giyim satıyorum. Maddi durumum iyi olsa sokaktaki bütün arkaşlarımın elinden tutmak isterim. Benim üvey babam vardı. Anlaşamadım, devamlı dövüyordu, sokağa kaçtım, sokakta da horladılar, dernek olmasa kurtulamazdım, ben bu cinayet olayı hakkında, çok saçma diyorum bu çevrenin bakış açısı 4 - 5 kişi kötü bir şey yapıyorsa, sokakta 200 - 300 bin çocuk yaşıyor bu televizyonda gazetede yazılanları saçma buluyorum ben içinden geliyorum aç kaldık, dilendik, çaldık, fakat insanlara kötülük yapmadık. Mesela; " CİNO " adında bir çete vardı, yanındaki çocuklara çok kötü davranıyordu. Onları çalıştırıp üstlerinden para kazanıyordu, karşı geleni falakaya yatırıyorlardı. Yahutta bıçaklıyorlardı, adamları vardı.

Murat A. Yaş: 17

- Ben de " CİNO "nun yanında kalıyordum. Cihangir'de her akşam kafası kıyak geliyordu. Herkese ben de dahil ellerimize 60 - 70 tane sopa vuruyordu. Fatih diye bir arkadaşımız vardı. Para çaldı diye iftira attılar. Kafası gözü kırıldı, bana da aynı şekiller oldu. Hap atıyordu, esrar içiyordu, bira içiyordu. 30 kişilik çetesi vardı, herkesi dövüyordu. Öldürüyordu. Biz korkudan polise gidemiyorduk, bizide öldürür diye korkuyorduk, mağara gibi bir yerde kalıyorduk benim öz annem öldü üvey annem vardı, istemiyordu, evden kaçtım sıcak davranmıyorlardı. 89 - 90 yıllarında Yusuf abiyi tanıdım, ayağım tinerden yanmıştı elimden tuttu, bırakmadı bu cinayet olayı ortam dışı birşey toplum bugüne kadar sıcak davransaydı bize yol gösterseydi böyle bir şey olmazdı.

Mustafa Z. Yaş: 18

Ben de Cihangir'de " CİNO "nun yanında kaldım. Arada bir kaçtım yine yanlarına çağırdılar gittim İmam Adnan Sokağı'nda kalıyordum, bir hamamcı abi vardı bana yemek veriyordu. CİNO eğer Cihangir'e gelmezsen seni geceleri de yakalarsak döveriz bıçaklarız diyordu. Mecbur kalıp gidiyordum. 3 - 4 kere dövdüler beni, para götürmediğim zaman CİNO dövüyordu, ses çıkaramıyorduk bu KANSIZ, diye bir adamı vardı evden kaçmış küçük bir çocuk vardı ona sulandı, öpmeye başladı, sırtını okşadı, bağırdım fakat beni dövdüler, benim üvey annem vardı, babam içki kullanırdı döverdi, Salih diye bir komşumuz vardı o bali kullanıyormuş onlarda televizyon seyrediyorduk bana da çek dedi, hayal kurarsın dedi, öylece başladım. Evden kastım sokakta da bazıları iyi davranıyordu bazı insanlar kötü davranıyorlardı. Yusuf abiyi tanıdım, derneğe getirdi beni, 5 - 6 kere kaçtım gene getirdi, şimdi iyiyim. Bu cinayet olayını 4 tane çocuk yaptıysa diğer çocukların suçu yoktur. Ben şimdi onlara soruyorum kendi çocukları bizim gibi sokaklarda olsaydı böyle kötü bir olayı yapmış olsaydı gene asın kesin diyeceklermiydi ama diyemezlerdi, ellerini vicdanlarına koysunlar bunu 4 kişi yapmışsa bizim üstümüze yürümesinler, bizim suçumuz yok zaten o 4 çocuğa devlet, hükümet bakıyor bizim suçumuz yok.

Ahmet A. Yaş: 23

- 8 yaşında başladım. Arkadaşım Murat vardı Fatih Yetiştirme Yurdu'nda kalıyordum. Annem babam ölmüştü, Murat tiner kokluyordu ve ben de içeyim dedim verdi başladım Beyoğlu'na Ağacami Sokağı'na geldim, Murat CİNO'nun yanında kalıyormuş, CİNO beni gördü kim bu dedi, Murat arkadaşım dedi, Cihangir'e götürdüler bir gece orda kaldım öbür gün kaçtım gene yakaladı bir daha gittim sakallı çocuklar vardı yani büyük en küçük Murat'la bendim herkes ondan korkuyordu CİNO çocukları ise çıkarıyordu oto teybi çalıyordu beni dilendirdi askere kadar orda kaldım kaçan çocukları dövüyorlardı bıçak yarası veriyorlardı CİNO Batman'a memleketine gitti evlendi paraları biz verdik ben askerden izinli gelmiştim 4 - 5 sene önce Mecit diye bir çocuk vardı CİNO'nun akrabası vardı, o Mecit'e pislik yapmaya kalkmış, 4 çocuk onu öldürdü. CİNO sende bu işin içinde varsın diye dizimden iki büyük yara verdi: Hastaneye götürmeseler ölecektim, bu cinayet hiç bilinmedi, kapandı, herkes korkudan konuşmadı Antepli, Memet Y. diye bir çocuk vardı CİNO onu zincire vurdurdu 30 kişi sopalarla dövdüler çocuk kan kustu öldü. Bir kere de can kurtaranda Siirtli Arap vardı. CİNO onun da ekmek bıçağıyla gırtlağına 4 kere soktu bıraktı, ben de yanındaydım, ben yapmadım öyle bıraktı onu, sonra duyduk adam ölmüş. CİNO'yu kimse sevmezdi çok çocuk vurdu, herkes korkuyordu ondan 10 kişilik çetesi vardı hepsi de büyüktü sonra ben herşeyi bıraktım şimdi geleceğimi düşünüyorum nasıl kurtulucam bu dernek olmasaydı belkide ben ve bazı arkadaşlarım çoktan ölmüştü.

Muzaffer A. Yaş: 20

- 1990'da istanbula geldim boyacılık yaptım sonra 92'de arkadaşlara uydum tinere başladım sebep her üvey annem beni okutmadı okula gidipte ne yapıcan derdi babam Suudi Arabistan'da işçiydi iki annem vardı babam öz annemden her şeyi aldı üvey anneme verdi. Ben evden kaçtım 1994'te tinerden bıktım bunu içmektense öleyim dedim bir şişe tineri içtim yani, intihar ettim, gözümü hastanede açtım bir ay hastanede kaldırım çıktım. Bir daha içtim bir şey olmadı kendim hastaneye gittim. Ondan sonra beni bıçakladılar bir arkadaş vardı çalışmıyordu, benden para istedi vermedim, kolumdan vurdu, sonra derneğe geldim, işe girdim hayatımda hep beni sevenlerle sevmiyenler arasında kaldım. Ailem bu durumumu öğrenmiş eve almadılar, dernek bana iş buldu 96'da okula başladım dışarıdan imtihanlara girdim şimdi ortaokul sondayım askere gidiyorum (12.10.1996) gecesi) bu cinayet olayı benim düşünceme göre insanlar kaynaştırıyor bu tepkiler ço-

Akşamsefası

cukları yanlış yollara itiyor benim görüşüm bu.

Fatih K. Yaş: 18

- 12 Yaşında başladım ben, özentiden başladım, Kadıköy'de başladım annem öldü babam dövüyordu kardeşimi de dövüyordu kaçtım sokakta insanlardan hiç sevgi görmedim yalnızca dernektekilerden gördüm, insanlar bize kötü bakıyorlardı bunlar canavar diye bakıyorlardı ama bize canavar diyenler canavardır. Tiner içen insan bir şey yapmaz içer bir kenarda oturur ben bu işi yapanları tinerciler yapmadı diyorum öyle diyorlar bize saldırıyorlar ben herşeyi bıraktım şimdi matbaada çalışıyorum. Ben CİNO'nun yanında kalıyordum hap içiyordum o zaman kafan güzelse dolduruşa geliyorsun, beni bir kere dolduruşa getirdiler Yusuf abiyi arkadan vuruyordum. Bizi dolduruşa getiriyorlardı dernek sizin hakkınızı yiyor, sizin üzerinizden para kazanıyorlar deyip gaza getiriyorlardı derneğe gitmemizi istemiyorlardı bir kere çocuklar derneği basmışlardı, ben dışarda bekliyordum emanetler bendeydi, sonra düşündüm emanetleri gittim attım Cihangir'e geldim beni polisler çevirdi attım dedim. Karakoldan kaçtım dedim. Bizi dolduruşa getiriyorlardı. Kör Metin diye bir kötü insan vardı. Cezaevine para götürüyorduk ona. Sonra öldü. Puşt biriydi, bu CİNO'lar iki arkadaşımızı öldürdüler ben yoktum arkadaşlar görmüşler şimdi CİNO'lar hapiste, iyi oldu ben şimdi dernekte iyiyim her şeyi bıraktım ben bu olayları tinerciler yaptı demiyorum onlar tinerci değil inanmıyorum.

İlhan Ö. Yaş: 19

- 8 yaşında tinere başladım 11 senedir kullanıyorum 2 sene bali çektim 9 sene de tiner çektim ben televizyonda gördüm tiner çekenleri; merak ettim beni dayımın oğlu kandırdı evden kaçtım Hortum Süleyman diye bir polis vardı bizi hortumla dövüyordu, bir hafta cumaya kadar bizi içerde tutuyordu cuma namazını kılıp bizi dövüyordu bırakıyordu ben de CİNO'nun yanında kaldım mekanda " DAL YAKALANMA " Yazıyordu asılı zincirler vardı, hırsızlık yaparken yakalanırsan CİNO oraya asıyordu, herkese dövdürüyordu. Bu CİNO memleketi Batman'a gittiydi bir Kör Metin vardı sapığın biri demiş ki ben bu CİNO'nun kafasını kopartıcam, yerine geçicem demiş bu laf CİNO nun kulağına gitmiş bir gece CİNO onun kelebeğini aldı (sustalı bıçak) Kör Metin'in karnına soktu sonra yatanları kaldırdı, siz de vurun dedi vurmayanı ben vurucam dedi herkes korkusundan vurdu en sonunda Y... diye bir çocuk vardı en son o da kalbine soktu Kör Metin su diye bağırıyordu ben bardağı doldurup getirdim, CİNO beni dövdü biz orda 4 kişi vurmadık Cingöz, Urfa, Kansız, ben de orda herkes vurdu. 20 kişi vardı ondan sonra adam öldü. Bizim mekanın karşısında A... abla vardı, iyi insandı o bağırmaları duymuş Karaköy Polisi'ne telefon açmış daha polisler gelmeden CİNO Kansız'a bıçağı al beni sırtımdan vur dedi, yani önce o vurdu sonra ben vurdum diyecek, Kansız CİNO'nun sırtına iki tane soktu Y... diye bir çocuk vardı CİNO'ya sen suçu üstüne alma ben vurdum derim dedi kelebeği aldı eline sonra araştırmalar geldi Y... suçu üstüne aldı, gerçeği kimse söylemedi bu CİNO sonra Mehmet S. diye bir arkadaş vardı onun öldürürken yakalandı. bu CİNO sonra Diyarbakırlı diye bir çocuğu da öldürttü Taksim'de boğazını kestirmiş. Ben sonra kaçtım onların yanından her şeyi bıraktım bu gece memleketime gidicem.

(12.10.1998) gecesi.

Oktay Güzeloğlu: ***Bu 4 çocuk cinayeti ile ilgili gazete ve televizyon haberlerine ne diyorsun?.***

Yusuf Kulca (Sokak Çocukları Gönüllüleri Derneği Başkanı): Yargısız infaz var, yalnız bu çocuklar için söylemiyorum bu çocuklarla birlikte bu çocuklar gibi yaşıyan yaşam mücadesi veren binlerce çocuk var. Bu olay öyle bir noktaya getirildi ki sokaklarda yaşıyan çocuklar, işte bu çocuklar sadist, işkenceci, bir şekilde insanları asıyor kesiyor gibi gösterildiler böyle bir şey yok. Bu çocuklara şöyle bakmak gerekiyor, ailenin şiddeti, toplumun şiddeti, kendi aralarındaki şiddet yani patlamaya hazır bomba kıvılcım bekliyor. Bu tür yönlendirmeler vatandaşın galeyana gelmesine sebep oluyor.

O.G.: ***Bu çocukların kurtarılması için neler yapılmalı?.***

Yusuf Kulca: Aileleriyle yeniden köprü kurulması, sevgi gösterildikçe barınacakları yerler çoğaltıldıkça, tedavi merkezleri arttırıldıkça, bu çocukların kurtarılma şansları var. Bunları topluma yararlı hale getirmek lazım, biz bu güne kadar dernek olarak yüzlercesini toplama kazandırdık. Çocuklar hedef tahtası gösterilmedikçe bu çocuklar böyle olayları yapmıyacaktır. Bu olaydan ders çıkaralım. Bütün yetkililerin bu konuya ciddi eğilmelerini diliyorum.

Günlerdir, gazetelerde, televizyonlarda sapık canavarlar, asın bu yaratıkları idam edin, hepsi birer canavar; Vahşet, tinerci sapık canavarlar, vs vs. Bütün medyanın büyük! Köşe yazarları ağız birliği etmişcesine yaygarayı basıyorlar acaba bu büyük!. Köşe yazarları, hiç, hayatlarında suçladıkları bu çocuklarla, sokakta yaşayan binlerce çocuk ve yetişkin kaç kişiyle konuştular yahutta konuşmak, tanımak iç dünyalarını anlamak gibi bir ihtiyaç duydular mı?. Hiç zannetmiyorum. Onların yaşadıkları sırça köşklerle, kaldırımlar arasında erişilmez uçurumlar var. Kendileri beş yıldızlı otellerde, villalarda, köşklerinde içerler, suçladıkları insanlar ise sokaklarda bir kaldırım taşı gibi oturarak, tiner yahut da, içki içerler. Özünde ne fark var, ikisi de içki aradaki tek fark mekan, siz yalnızca suçladığınız insanların elindeki içki şişesini, bali kutusunu, tiner şişesini, görüp onun insan olduğunu göremezsen iç dünyasını bilemezsen yanlızca asın, kesin, idam edin, hapsini yok edin naralarından başka yapacağınız bir şey yoktur.

Örneğin; Fatih Altay'lı köşesinde şöyle diyor. ("4 Tinerci, daha önce de pek çok sabıkaları var. İnsan değiller 4 pislik... DIŞKI")

Helal olsun sana, işte yukarıda da yazdığım gibi suçlama: Tinerci, pislik, dışkı insan değiller. Ve devam ediyor.

Fatih Altaylı (Var mı bir fikriniz? Saçma sapan laflar etmeyin, ekonomik düzenmiş, sistemmiş, eğitimmiş, sosyal şartlarmış falan demeyin çok sinirlenirim.)

Tabi arkadaş çok sinirlenir, çünkü, arkadaşın sistemle, düzenle bir sorunu yok uzlaşmış, aldığı eğitimi; yalnızca kendisini sahibinin gösterdiği her hedefe, saldıran bir eğitime sahip.

Ve Fatih Altaylı devam ediyor." Size olsa Allah korusun sevdiğiniz birine, bir yakınınıza ne dersiniz ne yaparsınız ?).

Diye soruyor bu sorularla toplu çocuk infazları bekliyor binlerce sokak çocuğuna karşı sürek avı istiyor. Şimdi kendisine soralım

Sizin veya yakınınızın bir çocuğu sokaklara düşse veya atılsa böyle bir olay yapsa siz ne yapardınız?.

Hemen ellibin tane avukatla yazılarınızla, programlarınızla diğer suçluları, hırsızları akladığınız gibi hafifletici sebepler bulup kurtarırdınız. Ama sokaktaki sahipsiz çocukların yargısız infazını rahatlıkla veriyorsunuz.

Ve devam ediyor... Fatih Altaylı "Bu yaratıkları suça iten şartlardan söz edin ama önce dürüstçe "Benim bir yakınımın başına bu gelse ne yapardım" sorusunun yanıtını verin. Bana vermeyin bu yanıtı vicdanınıza verin". diyerek daha da kışkırtıyor.

Toplumun duygularıyla oynayarak bütün sokak çocuklarının suç işlemeden peşinen ölmelerini istiyor. Arkadaş hem bu suçu işleyenleri insan yerine koymuyor hem dürüstlüğe çağrıyor insanları. Aslında yazdıklarıyla kendisi hiç dürüstçe davranmıyor, insanları toplu katliama çağırarak suç işliyor.

Ve devam ediyor. "Bunları asmak lazım" diye bağırdım gelen tek itiraz asmanın az olacağı yolundaydı.)

İşte arkadaş sokak çocuklarının yargısız asılmasını istiyor o da yetmiyor parça parça edilmesini istiyor. Şimdi bu kafaya ne denir yanlızca Hitlerci kafa...

Ve devam ediyor. ("Yaşları küçükmüş hadi canım ya büyük olsa ne halt edecekler Allah bilir" diyor.)

Eh be arkadaş yaşadıkları zaman zaten görmemişsin bütün sokaktaki çocukları hedef göstererek toplu infazlarını görünce bol buzlu viskine meze mi yapacaksın.

Sabah gazetesindeki baş köşesinde Güngör Beyefendi de... Şöyle diyor

("Adalet mağdurların intikam duygusunu da tatmin etmek zorundadır.)

Diyerek sokak çocuklarının ölümünü istiyor gizlice hukuku yönlendirmeye çalışıyor bu kafayla Fatih Altaylı'yla buluşuyor. Ben bu cinayeti ve yapanları savunmuyorum ama 4 kişinin yaptığı olayı onbinlerce çocuğun katledilmesini, hedef tahtası gösterilmesini isteyen toplumu kışkırtmaya çalışan düşünceye karşıyım, bu çocuklar gökten zembille inmediler. Sizin gibi düşünenler yarattı yarattıklarınızın toplu infazını yine siz istiyorsunuz. İyi işler!...

Ayrıca siz kimsiniz ya'u?.

Düzeltme: *ÖKÜZ'ün 53. sayısında Oktay Güzeloğlu'nun yazısının başlığı "Atın Öz Sahibi Esrarkeş" olarak çıkmıştır. Doğrusu "Esrarkeş Atın Öz Sahibi" olacaktır. Düzeltir, özür dileriz.*

Kendileri beş yıldızlı otellerde, villalarda, köşklerinde içerler, suçladıkları insanlar ise sokaklarda bir kaldırım taşı gibi oturarak, tiner yahut da, içki içerler. Özünde ne fark var, ikisi de içki aradaki tek fark mekan, siz yalnızca suçladığınız insanların elindeki içki şişesini, bali kutusunu, tiner şişesini, görüp onun insan olduğunu göremezsen iç dünyasını bilemezsen yalnızca asın, kesin, idam edin, hapsini yok edin naralarından başka yapacağınız bir şey yoktur.

Sapıklar linçten döndü

Serpil öğretmeni katleden 4 tinerci tatbikat yaptırılırken Yeşilyurt Ailesi ve civardaki köylülerce linç edilmek istendi. Polis katilleri güçlükle kaçırdı

Türkiye'yi ayağa kaldıran sapık çeteye dün olay yerinde tatbikat yaptırıldı. Tatbikatı öğrenen Yeşilyurt'un yakınları ve köylüler dört sanığa saldırıp linç etmek istedi. Dört sanık, polisin yardımıyla linçten kurtarılırken polis, tatbikatı yarıda kesmek zorunda kaldı.

Tatbikat için dün Çekmeköy Ormanları'na getirilen [illegible]

Sabah Gazetesi - 11 Ekim 1998

Aksamsepeti

İnsanın İsmi Özeldir, Büyük Harfle Başlar

GÜLAY BATUR

OTURABİLİR MİYİM BOŞ MU?..

EVET TABİ!..

ŞU SPOR EKİNE BAKABİLİR MİYİM?..

TABİ TABİ BUYRUN

OF YA! GENE DAĞITMIŞLAR ORTALIĞI, EEE... BÖYLE KULÜBE BÖYLE TARAFTAR. MAÇA DEĞİL SAVAŞA GİDİYO SANKİ HERİFLER CIK..CIK..CIK..

ARTIK HER ŞEY ÖYLE BEYEFENDİ!.. ARKADAŞINLA BİLE SAVUNMA, SALDIRI İLİŞKİSİ YAŞIYORSUN.

Bİ KİTAPTA VARDI. Bİ KOCA KARISININ GARDINI DÜŞÜRMEK İÇİN İNANILMAZ YÖNTEMLER UYGULUYORDU...

AMAN O FİLMDEN HİÇ HOŞLANMADIM BEN, MİLİTARİZMİN ÖVGÜSÜNDEN İBARET.

EVET EVET, ÜSTELİK "BİZ İNSANI NE ZAMAN, NERDE KORUYACAĞIMIZI, BİLİRİZ" HAVASINDA... BEN DE KALKIYORUM, O TARAFA MI SİZ?..

EN İYİ UYARLAMA OYDU BENCE, KİTABI OKUMADIM AMA, FİLMİ HAKKINI VERMİŞ GALİBA...

YOK YOK!.. KİTABI BENDE VAR, VERİYİM Bİ OKUYUN ARADAKİ FARKI GÖRECEKSİNİZ

BİR İKİ ÇEVİRİ HATASI VAR AMA... DURUN SİZE ŞURDAN Bİ ŞEY GÖSTEREYİM...

KADINCA DUYUMLARI BÖYLE ANLATAN Bİ ADAM... BAZEN ONUN CİNSEL KİMLİĞİNDEN ŞÜPHELENİYORUM...

İLK İLİŞKİMDE BENİM DE DİZLERİM TİTRİYORDU...

O NE YAPIYORSA BEN DE ONU TAKLİT EDİYORDUM, BAZEN KOMİK OLUYORDU TABİ...

SAHİ SENİN ADIN NE?..

SANA NE YA?.. NE BU SAMİMİYET?..

benim istemediğim bir sonuca ulaşmış görünüyo... aslında kadın kahramana hak verdiğimi tekrar tekrar bildirir, sinekten yağ, sabetten pay çıkarılmamasını rica ederim... G.B.

Akşamsefası

Kötü karikatürcünün notu: İş bu hikaye nasıl okuysa!

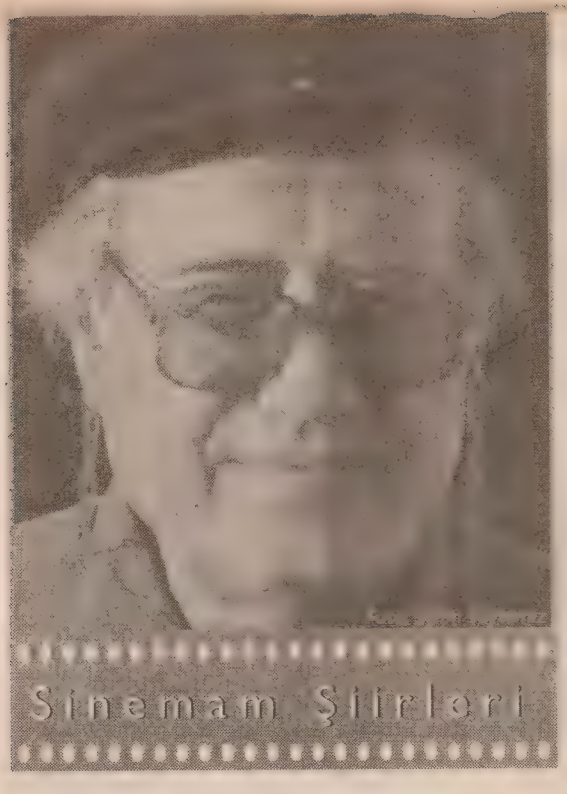

Otuzaltı Kısım Tekmili Birden Susurluk

NİHAT ZİYALAN

yurdun dört bir yanı ham fim döşeli
daya kameranı çek Oskarını
kıyamet kadar esasoğlan
Amerikan yardımı esaskız

yücesinden tasdikli senaryolar
yönetmen Allahına kadar
dağıtılmış roller
Kör Nizam'ın doldurduğu silahlar değil
mermisi insan üstünde denenmiş
göçüren
oyan
oluk oluk kan

tenleri Amerikan doları kokan
james Bond çantalı sekreterler
kara kaplı telefondan komut alır
yönetmene açı verir
makineyi şuraya kur
ışık loş olsun
masraftan da kaçınma

film ekibi aldırmaz
Manyas'ta cennet öten kuşlara
ötüşün mandıraları aralayarak
süt kokusundan buğulanmasına
bir kavşaktır onlara Susurluk
ayranını içmezler
simitini hiç
çay bahçelerinden habersiz
masaları dolaşan akşamdan
şarkısından çay kaşıklarının
bir kare çekmezler filmlerine

Anıtkabir'in aslanlı yolunda at koşturan
öfkesi kalpaklarından tüten hayaletler
nalları çakmak çakmak
ay yıldız yüklü bir kamyon saldılar
tam göbeğine
film ekibini taşıyan Mersedes'in

saçılan pislik
gözünü bozuyor seyircinin
hadi gencim aslanım
düzelt şu makineyi

Sydney 1998

Akşamsefası

rEkLAm ÖyKü

Hürriyet, Karnaval'la Birlikte

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Tam kızımla "Bu gitmiş, bu da gitmiş" diye donculuk oynuyorduk kapı çalındı. Hâlâ alışamadığım yeni kapıcımız. Vurduğu yetmiyormuş gibi bir yandan da ağzıyla kapı sesi çıkarıyor: "Dıh dıh dıh... Eyi günner! Dıh dıh dıh... Eyi günner!" "Ne var?" dedim. "Yapı Kredi yapiy, onlar taklit ediyler" dedi. "Tamam tamam," dedim. "Ona bakarsan Petlas da Türkiye'nin lastiği. Olmazsa olmaz. Hem yumuşak hem hesaplı. Yudum çok hafif. Öyle hafif ki..." Sözümü tamamlamamı bekledi, inadımdan tamamlamadım. "Nazara nazar kaç yazar?" dedim yalnız. O giderken Ayşe Teyze geldi. "Affedersiniz, ne var ne yok?" dedi. "Sağlık var, rahatlık var, çeşit var." dedim. Tam zamanında gelmişti. "Ayşe Teyze, bak!" dedim. "Kan lekesi bir türlü çıkmıyor." Ayşe Teyze donlardan birini eline aldı ve "cırt" diye yırttı. Hemen koşup öteki donları da getirdim. "Cırt cırt cırt" Hepsini birer birer yırttı. "Oh la la!" dedim. "Fırsat harika" Çantasından çamaşır suyunu çıkarıp kendi donunda denedi, kan lekesi çıktı. Sanata hareket kazandıran bu teknolojiye bayıldım.

Ama ben önce kadınım. Saçlarıma kadar güzel görünmek isterim. Bir kadın olarak ne başarıdan vazgeçerim ne de saçlarımın güzelliğinden. Saçım benim yaşayan bir parçam. Zaten yıllar sonra üniversiteden kızlarla buluşacağım. Cildime Dowe 7 gün testini uygulamak için Ayşe Teyze'nin kalkıp gitmesini bekliyorum. Bir kez ıslatılan kumaş bezin nasıl da ıslak kaldığını konuşurken mutfaktan ve banyodan garip sesler gelmeye başladı. Oysa Bosch, huzurumuz için üzerine düşeni sessizce yapardı, öyleyse bu sesler de neydi? Meğer banyo ve mutfaklarda oyuncu değişikliği zamanı gelmiş. Kalkıp çamaşır ve bulaşık makinelerini yeniden eski yerlerine itekledim. Kış geldi diye spora ara vermek yok.

"En baba kampanya Bellona'da" diye yeni bir konuya geçiyorduk ki babamız banyodan fırlayıp geldi. "Bizim millette sakal sert. Sen yapmışsın bıçağı Coni'ye göre. Uyar mı bize?" dedi. Kızım, Ayşe Teyze'yi çok sevmiş, "Tefal, sen her şeyi düşünürsün." deyip deyip onu okşamaktaydı. "Yok öyle okşar mokşar gibi traş. Traş olurken sakalın sesi gelecek, çıtır çıtır kesiliyorum diye." dedi kocam. Ayşe Teyzeyle kızım ürküp birbirlerine sokuldular. O, "takçıkarlı, oynar başlıklı, kara saplı" diye söylenirken Ayşe Teyze "Kime sorarsanız sorun cevap hazır." deyip toparlandı. Kocam Ayşe Teyze'yi zaten hiç sevmezdi, gözlerini ona dikip "Burası Türkiye! Yok öyle!" dedi. Ayşe Teyze bu son sözden sonra daha fazla kalamazdı. Giderken "Teşekkürler Türkiye!" dedi. "Meğer ne kadar eski bavul varmış." "Bizim için sözleriniz dakikalardan daha önemli." dedim ben de yanıt olarak. Ee, doğruya doğru! Tam yerime oturuyordum ki kapı yeniden çalındı. Kocam açtı: Tanımadığım bir kadın sesi: "Merhaba," dedi. "Yan daireye yeni taşındım, varsa bir Pepsi verir misin?" Biz Coca-Cola'cıydık, bizde Pepsi bulunmazdı; ama kocam hızlı çekimle bir dolanıp buldu getirdi Pepsi'yi. Şimdi bunun arkadaşı da gelir, dedim ve gidip kapıyı kapattım. Çünkü herkesin bir ailesi var. "Anneciğim, harikasın." dedi kızım, boynuma sarıldı. Hemen kocama evde hiç Tang kalmadığını ve markete gitmesi gerektiğini hatırlattım. Amerikan Express kartı eline tutuştururken "Bu kart şart!" dedim. "O varsa sorun yok." Kalite hayatımızı değiştirmişti. Parlak ipliği, sık ve net desen boşlukları ve yumuşak dökülüşüyle Taç gipür perdemi aralayıp markete gidişine bak-

"Ayşe Teyze, bak!" dedim. "Kan lekesi bir türlü çıkmıyor." Ayşe Teyze donlardan birini eline aldı ve "cırt" diye yırttı. Hemen koşup öteki donları da getirdim. "Cırt cırt cırt" Hepsini birer birer yırttı. "Oh la la!" dedim. "Fırsat harika" Çantasından çamaşır suyunu çıkarıp kendi donunda denedi, kan lekesi çıktı. Sanata hareket kazandıran bu teknolojiye bayıldım.

tım. Bir de ne göreyim? Miranda'yla konuşuyor. Bugünlerde herkesin gözü onun üzerindeydi. Türk hanımları bu Fransız'a bayılmıştı. Türk erkekleri durur mu, onlar da bayıldılar. Miranda'nın ona "Bugün nasıl uyanmak isterdiniz?" diye sorduğunu dudak hareketlerinden anladım. Aman Allahım, Miranda'sız ev kalmayacak mı yoksa?

Perdeyi kapatıp içeri döndüğümde "Yine onlar," dedi kızım. "Siyah noktalar" Ona burnunu da canını da sıkmamasını söyledim. "Anladım." dedi. "Aferin" dedim. Benim hesabım çok daha kabarıktı: "Burun kaldırma 1 milyar, selülit tedavisi 1 milyar, yüz gerdirme 1,5 milyar, silikon destekler 1/2 milyar." Daha hesap bitmeden oğlum okuldan döndü. "Matematik yeni bir deterjan mı?" diye sordu girer girmez. Kocam da marketten Viennetta almıştı. "Tadan" diye girdi içeri. "A, neyi kutluyoruz?" diye sorunca "Yoksa unuttunuz mu? Sıfırcı Melahat iki hafta sonra emekli oluyor." dediler. Melahat için çok üzüldüm. Oğlumun matematik öğretmeniydi. Son görüşmemizde söyledikleri aklımdan çıkmıyordu: "Sahip olduğunuz saçlarla yetinmeyin. Arzuladığınız saçlara ulaşabilirsiniz. Unutmayın, yalnız sağlıklı saç parlar."

Melahat emekli olacak diye bu kadar sevinmelerine sinirlendim. Ben sinirlenince kocam kızdı. Ben de eve Sırma diye birini getirdim. Eve Sırma gelince kocamın keyfi yerine geldi. Sırma yokken evde mutluluk eksikti. Oğlumu pek büyümüş buldu Sırma. "Bu renkler, bu 'dıt'... Ne çabuk büyüdün oğlum sen?" dedi. Oğlumun aklı hâlâ Melahat Öğretmendeydi anlaşılan. "Benim adım Fanatik, gerisi matematik" diye yanıtladı Sırma'yı.

Sofrayı, mutfaklardan sofralara uzanan Amerikan rahatlığı içinde hazırlarken "Al ocaktan koy sofraya, el yakmıyor bu kampanya,,,," şarkısını mırıldanıyordum. Yemek neşeli geçti; ama kocam yedikçe yedi, kolböreğini tek başına bitirdi. Oysa Becel ve ben onun sağlığını düşünüyorduk. "Ye sen ye de asit yaparsa ağzında.." diye onu uyarmak gereğini duydum. Çok kızdı: "Hürriyet... Hürriyet..." diye bağırmaya başladı. Hatırlatmak boynumun borcuydu: "Hürriyet mi?" dedim. "Hürriyet, Karnaval'la birlikte."

Beat Generation'un iki önemli şairi Gregory Corso ile Allen Ginsberg'in, yine kendi kuşaklarının en önemli yazarlarından biri olan WILLIAM S. BURROUGHS ile yaptıkları söyleşi. Söyleşiye katılanlardan William S. Burroughs'un tüm eserleri Altıkırkbeş Yayınları'nca Türkçe'de yayınlanıyor. Yazarın son olarak Çıplak Şölen adlı yapıtı çıktı. Allen Ginsberg'in şiirlerinden bir seçme ise Amerika (Altıkırkbeş yay.) adlı kitapta yer alıyor, o da yeniden yayınlandı.
İlk olarak 1961 yılında Journal For The Protection of All People'da, daha sonra da 1992'de Flesh'te yeniden yayınlanan bu söyleşiyi İnternet'te surf yaparken bulduk.
B: William Burroughs, C: Gregory Corso, G: Allen Ginsberg

"Zaman, Doğum, Ölüm; Hepsi Birer Kandırmacadan Başka Bir Şey Değil."

C: Departmanınız nedir?
B: Kunst und Wissenschraft.
C: Politik sürtüşmeler hakkında ne düşünüyorsunuz?
B: Politik sürtüşmeler yüzeysel manifestolardan başka bir şey değildir. Sürtüşmeler meydana gelirse bu durumdan fayda sağlamayı uman belli güçler sürtüşmelerin devam etmesini uygun görür. Kendinizi bu tür yüzeysel politik sürtüşmelere kaptırmanız, boğanın arenada düştüğü hataya düşüp örtüye meydan okumanızdan başka bir şey değildir. İşte politika bu yüzden vardır, size örtüyü öğretmek için.

Tıpkı boğa güreşçisinin boğaya kendisini takip etmesini, örtüye boyun eğmeyi öğretmesi gibi.
C: Örtü kimin elinde pekiyi?
B: Ölümün.
G: Ölüm nedir?
B: Bir kandırmaca. Zaman, doğum, ölüm; hepsi birer kandırmacadan başka bir şey değil. Ama bu daha fazla böyle devam edemez. İnsanlar artık akıllanıyor.
C: İnsanın yapısında bir değişiklik olduğunu düşünüyor musunuz? Yeni bir bilinçlenme olduğunu?
B: Evet, bu konuda size net bir yanıt verebilirim. Bence şu anda üstünlüklerini hissettiren belli baskılar kalktığı zaman insan bilinçlenmesinde de bir değişim, bir gelişim-kendiliğinden meydana gelecektir.

Bence bilinçlenmenin yaygınlaşmasını engelleyen başlıca tekel ve kontrol unsurları, düşünceleri, duyguları ve duyulara ait izlenimleri kontrol eden sözcük dizileridir.
G: Eğer kalkarsa, bir sonraki adım ne olacak?
B: Bir sonraki adım sessizlik içinde atılmalı. Kendimizi sözcük gruplarından soyutluyoruz - bunu sözcüklerin, harflerin, kavramların, sözcüksel kavramların yerine farklı ifade şekillerini, örneğin renkleri koyarak başarabiliriz. Sözcükleri ve harfleri renklere dönüştürebiliriz. (Rimbaud, renkli ünlü harfleriyle, "sözcükleri" alıntılayan sözcüklerin sessiz renklerle okunabileceğinden bahsetmişti.)

Bir başka deyişle kişi bilinçlenmeye erişmek için kendini sözcüksel ifadelerden uzaklaştırmak zorunda olduğunu, bunun hemen algılanması gereken bir şey olduğunu bilmeli.
C: Kişi, bu "ileriye doğru adım"ı nasıl atmalı, söyler misiniz?
B: İşte bu benim konum, tam bu konuyla ilgileniyorum. İleriye doğru atılan adımlar, üzerinizdeki eski zırhı çıkarıp atmanızla başlar, çünkü ana rahmindeki yumuşak daktiloda yazılmış sözcükler içinize öyle bir işlemiştir ki, üzerinizde taşıdığınız sözcük zırhını fark etmezsiniz bile; örneğin bu sayfayı bile okuduğunuz sırada gözleriniz, alıştığınız biçimde kelimeleri takip ederek soldan sağa doğru kayıyor.

Burroughs "Torbacısı" Dave Tercorse ile

Tüm politik hareketler yaratıcılık karşıtıdır... çünkü politik hareket de bir tür savaştır. "Burada işe yaramaz hayalperestlere yer yok." İşte her zaman söyledikleri şey budur. "Yazma faaliyetleriniz yönlendirilecektir, o yüzden aylaklık etmeyi bırakın."

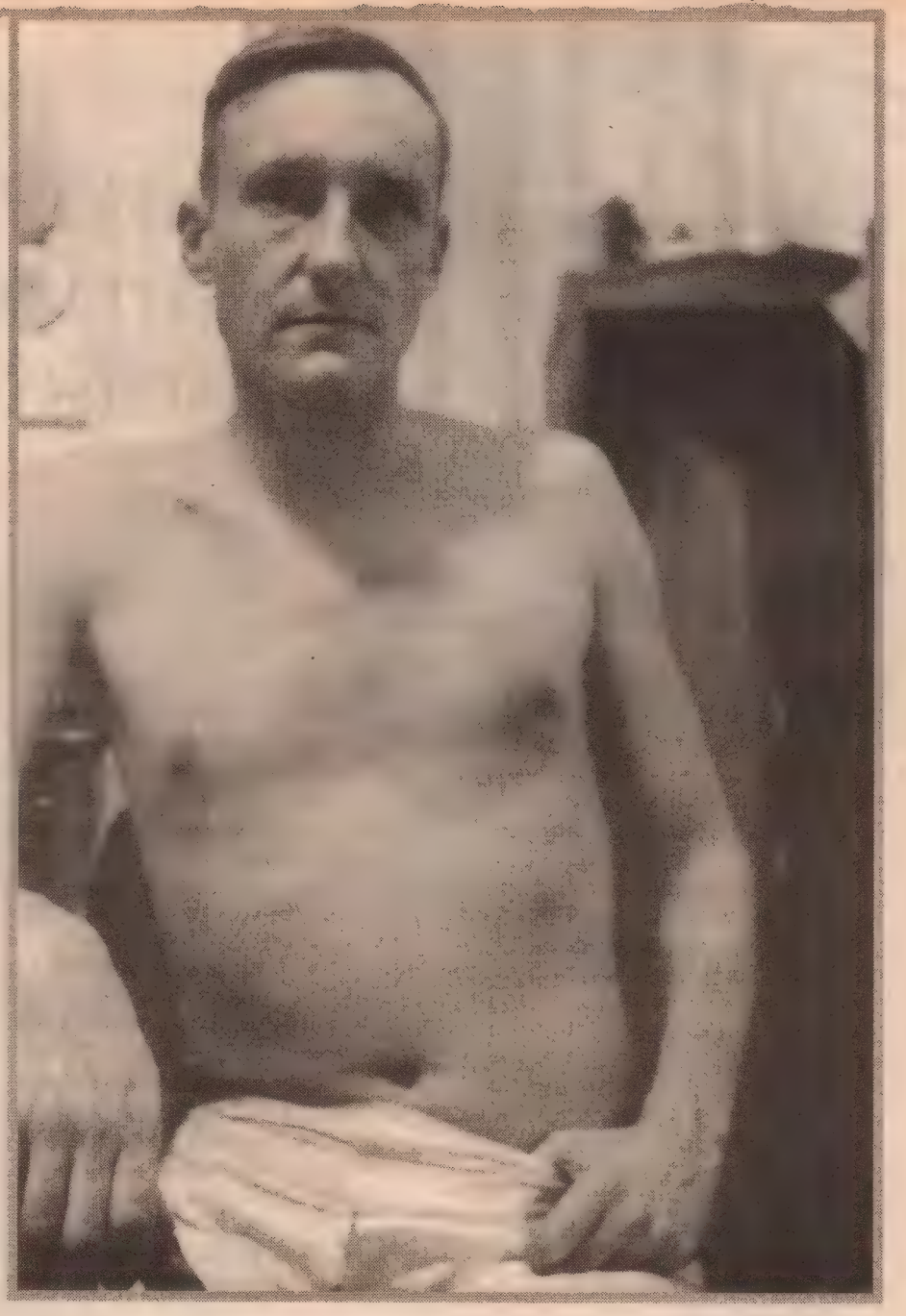

Bir bilinç tekeli ve kontrolü oluşturmak amacıyla, örneğin yumuşak daktilodaki renkli sözcüklerin renkleri gibi birçok çözüm yolunu politik sürtüşmelere dönüştürmek mümkün mü ya da bizler kendi başımıza bu tür yollar bulabilir miyiz?
C: Bunu okuyunca politika ve politikayla ilgili terimlerden bahsederken bir noktadan sonra sanki yine başlangıç noktasına dönüyorsunuz gibi görünmüyor mu; sürtüşme, elde etme, çözüm, tekel, kontrol, pekiyi nasıl bir yardım bu?
B: Ben de tamamen aynı şeyi söylüyorum, konuşmaya başladığınızda söz dönüp dolaşıp yine politikaya geliyor, insanları kastediyorum, o daktiloya hâlâ, sıkı sıkıya bağlılar.
C: Politikacılara nasıl bir tavsiyeniz olacak?
B: Sadece bir kez gerçeği söylesin, ondan sonra sonsuza dek çenelerini kapasınlar.
C: Pekiyi ya insanlar değişmek, yeni bir bilinçlenmeye erişmek istemezlerse ne olacak?
B: Her varlık değişimlere açıktır, eğer buna muktedir değillerse ya da istemiyorlarsa öneride bulunmaktan öteye gidemem. Örneğin o ağır zırhın ve büyük cüssenin batan bir gemi olduğunu ve bir an evvel memeli organlarına geri dönmelerinin iyi olacağını söylüyorum, isteksiz bir dinozoru değiştirmek benim istememle ya da gücümle olacak bir şey değil. Düşüncelerimi iyice açıklayacak olursam Gregory, kendimi batmak üzere olan bir gemide gibi hissediyor ve kurtulmak istiyorum.
C: Sizce Hemingway kurtuldu mu?
B: Kurtulmamış olabilir.
(Ertesi gün)
G: Pekiyi ya kontrol?
B: Şimdi, tüm politikacılar kontrole ihtiyaç duyduklarını düşünüyor, hatta bu kontrol ne kadar güçlü olursa o kadar iyi olacakmış gibi geliyor onlara. Tüm politik kuruluşlarda bir makine gibi işleme eğilimi söz konusu ama önemli bir ETKİ faktörünü atlıyorlar, duyguları. Her makine Etki faktörünü absorbe etmeye, yok etmeye ayarlanmıştır. Ancak bir makineyi çalıştırabilecek tek kişi, bir amacı, yani bir Etkisi olan kişidir. Eğer tüm bireyler görevlerini yerine getirmede bir makine randımanına koşullandırılmış olsaydı bile, yine de makinenin başında gerekli komutları vermek üzere en azından bir tek kişinin bulunması zorunlu olurdu; eğer makine kendisi dışındaki her şeyi absorbe edip yok etseydi giderek yavaşlar, durur ve sonsuza kadar da öylece kalırdı. İnsan bedeni ve zihnindeki her türlü kontrolsüz dürtü, organizmanın tahrip olmasına yol açar.
G: Teknolojik toplum, kontrol olmaksızın ne tür bir yapılanmaya sahip olabilir?
B: Bence üzerinde durulması gereken asıl nokta, bizi artık makine kontrolünün tehlikelerine karşı uyararak görevini de yerine getirdiğine göre, makinelerin ortadan kaldırılması gerektiği. Tüm fen bilimlerinin yok edilmesinden bahsediyorum. Eğer birileri yok etme odalarına gidecekse, bunlar

mutlaka bilim adamları olmalı, evet, ben bir bilim adamı karşıtıyım, çünkü bence bilim tek gerçek evren olarak, bilim adamlarının kendi evrenini empoze etmekte ısrarlı görünüyor, - bunlar gerçek bağımlısı adamlar, bir şey son derece gerçek olmadıkça ilgilenmeye niyetleri yok. Bence tamamen söküp parçalamamız gereken büyük ve karmaşık bir makineyle karşı karşıyayız, bunu yapmak zorundayız çünkü bu makinenin nasıl çalıştığını... ve hazır fırsatını bulmuşken... medyanın da nasıl işlediğini öğrenecek kişilere ihtiyacımız var.

G: Amerika'nın uyuşturucu durumundan kim sorumlu sizce?

B: Eski bir askeri oyun bu, "Emirleri yerine getiriyorum" oyunu. Yüzbaşı Ahab'ın dediği gibi, "Sizler insan değil, sadece kol ve bacaksınız." Bay Anslinger'ın ya da onu her kim kontrol ediyorsa onun bir sürü kol ve bacağı var. Aynı şey Wichman vakası için de geçerli, ön planda durmak zorundaydı, herkes ona saldırdı, zavallı adi herif, aslında ona çok acıyorum.

C: Dünyayı kimin ya da neyin yok edeceğini söyleyebilir misiniz?

B: Bir paniğe sebep olmak için mi? Bu çok gizli bir bilgidir... tahlisiye sandallarının alabora olmasını mı istiyorsunuz?

C: Pekala, her şeyden önce o tahlisiye sandalları nasıl ortaya çıktı?

B: Güney Amerika'da gördüğüm bazı yerlileri ele alalım. Gömleğinin bütün düğmeleri yanlış iliklenmiş pasaklı bir polis memuru çıkageliyor ve işte sonra Parkinson yasası devreye giriyor. Bir tane değil, yedi ya da sekiz polise, hıfzısıhha müfettişlerine, kira toplayıcılarına, vs, vs'ye ihtiyaç var.

Derken birkaç yıl sonra problemler, suçlar, uyuşturucu kullanımı, trafik, gençlik suçları vs. başgösteriyor... Sonra şu soru soruluyor; "Bu sorunlarla ilgili olarak neler yapmalıyız?" Cevapsa Gertrude Stein'ın ölüm döşeğinde söylediği gibi sorudan önce geliyor... yani o kahrolasıların ortaya çıkmasından önce! Hepsi o...

G: Sizce Küba ve FLN şairler hakkında ne düşünüyor? Ve marihuana ile ilgili politikaları sizce nedir?

B: Tüm politik hareketler yaratıcılık karşıtıdır... çünkü politik hareket de bir tür savaştır. "Burada işe yaramaz hayalperestlere yer yok." İşte her zaman söyledikleri şey budur. "Yazma faaliyetleriniz yönlendirilecektir, o yüzden aylaklık etmeyi bırakın." "Marihuana kullanımına gelince, işçilerin sömürülmesinden başka bir şey değil." Her ikisi de alkolü onaylıyor, ama marihuanaya karşılar.

C: Ölüm cezasının ABD'nin sonunu hazırladığını düşünüyorum.

B: Her türlü ölüm cezasına karşıyım, bundan birçok kez bahsettim yazılarımda; Naked Lunch'ta, önerisini mütevazı yazılarla dile getiren Swift gibi yapmak istedim, ancak bu, Naked Lunch'ın müstehcen bir kitap olarak değerlendirilmesine yol açtı. Ölüm cezalarının her türü, hatta buna intihar girişimlerini de ekleyebiliriz, kişiye, başına gelebilecek en ağır aşağılamayı yaşatmayı amaçlamaktadır.

G: Amerikan devrimine duydukları sempati yüzünden politik hareketlere yönelen Amerikan gençlerine neler diyeceksiniz?

B: "Sizin yerinizde olmak istemezdim." Eski bir atasözü. Destekleyebileceğim tek hareket Amerika ile Kızıl Çin'in birleşmesi amacını taşıyan bir harekettir; tabii böyle bir şey mümkün olabilirse eğer.

C: Pekiyi ya Arap halkları? Onlar ne alemde?

B: Binlerce yıl öncesine takılıp kalmışlar ve şimdi de sadece televizyon sayesinde silkinip toparlanacaklarını umuyorlar.

C: Pekiyi ya Zenciler, başarabilecekler mi, sadece Güneydekileri kastetmiyorum, hepsinden bahsediyorum.

B: Biyolojik açıdan konuşacak olursak, Afro-asyatik blok müthiş bir çıkış yaşamakta, sakın aklınızdan çıkarmayın, Zenciler ve Beyazlar azınlık gruplardır, en geniş ırk sarı ırktır. Bir nükleer savaş olması halinde doğum ve ölüm oranlarının çok yüksek olduğu sözüm ona az gelişmiş bölgelerde yaşayan insanlar müthiş bir avantaja sahip olacak, çünkü, tanrım, ne biçim mutasyonlara uğradılar. En büyük yıkıma uğrayacak ülkeler ise doğum ve ölüm oranlarının düşük olduğu ülkeler olacak, böylece dünyanın kontrolü, daha sağlıklı oldukları için fakirlerin eline geçecek.

G: Beyazların İstünlüğü hakkında ne düşünüyorsunuz?

B: Beyazların Üstünlüğü'nün kökeninde yatan şey şudur: Onlar her şeyin olduğu gibi kalmasından yana olan insanlardır. Çocuklarının çocuklarının çocuklarının farklı bir renkten olması onlar için dehşet verici bir düşüncedir, kısacası beyazlar, statik görüntünün korunması taraftarı kişilerdir.

Ancak statik görüntünün korunması, bu ne kadar iyi bir görüntü olursa olsun, bir sonuç vermez.

C: Sizce Amerikalılar olası yeni bir savaşta İkinci Dünya Savaşı'nda yaptıkları gibi cansiperane bir şekilde çarpışmak istiyorlar mı ve çarpışabilirler mi?

B: Şüphesiz evet, çünkü geçen sefer nasıl hoş vakit geçirdiklerini hatırlıyorlar, kıç üstü oturmuşlardı.

Çeviri: Zeynep Akkuş

Bence üzerinde durulması gereken asıl nokta, bizi artık makine kontrolünün tehlikelerine karşı uyararak görevini de yerine getirdiğine göre, makinelerin ortadan kaldırılması gerektiği. Tüm fen bilimlerinin yok edilmesinden bahsediyorum. Eğer birileri yok etme odalarına gidecekse, bunlar mutlaka bilim adamları olmalı, evet, ben bir bilim adamı karşıtıyım.

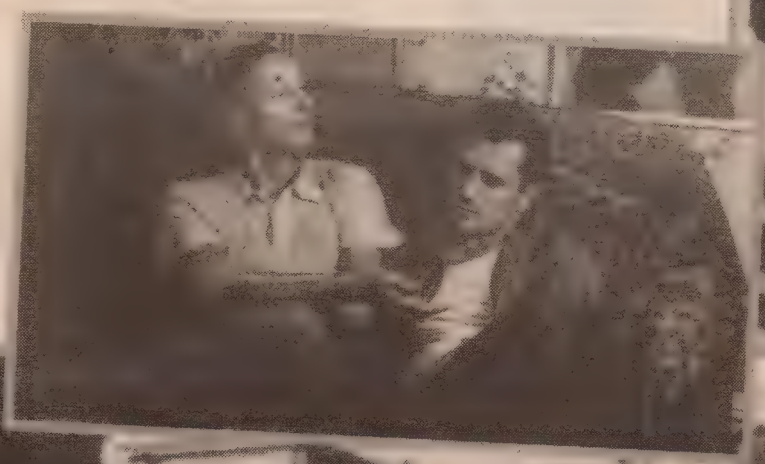

Replikler

HÜSEYİN ALEMDAR

Böyle uzun uzun susuyordum kendimi zarif harflerle

★

Hayatıma gitse miydim sönmüş mumlarıma

★

Ah, dudak da ten de hatırlar!

★

*"Ayna olsam size çok kırılırdım"**

★

Hâlâ "T", "A", "M" harflerinden ruj bir sinema içimdeki beyazda

*:T:: **Türkân Şoray!** ❤ Ah Sabiha ahhh, **Vesikalı Yârim!***

*:A:: **ArzuuU Okay!** ❤ Bir zambaktın sen, tutup tutup aldatılan*

*:M:: **Meral Oğuz!** ❤ Aşk (b) izdi **Biri ve Diğerleri** biçiminde*

★

Hatırladım, hiç karmaşık günahım olmadı benim!

★

Yürüsem yürür mü benle o pembe uzaklık

★

Sen ey cam yalan, arala hayatımı!

★

Rumca bir kalp sesi yakamda– Ağlıyor beni her vakit

★

Pelikül hüznü bu. Kimi gittiysem, gelmedi!

***Haydar Ergülen**

Akşamsefası

Ralph'in Odası

küçük İSKENDER

Benim odamın üç duvarı var.
Dördüncüsünün yerinde saydam bir tavus.
İri bir tavus. Kanca görüntüsündeki dişleri takırdıyor.
Bir kedi dolaşıyor göz göz kuyruğunun parlak tüyleri arasında.
Kedi, David Bowie'nin 'criminal world' şarkısını söylüyor sürekli.
Şarkının notaları yok aslında.
Şarkı, yabani hayvan seslerinden oluşturulmuş.
Safariye çıkan bir kilise korosu kaydetmiş ezgileri.
Götürüp David'e vermişler. David, memnun olmuş. Teşekkür etmiş.
-"Harika bir iş başardınız çocuklar.." dediği rivayet edilir.
Bir yandan da eliyle sinek yakalamaya çalışıyormuş.
Gazeteler yazdı.

Benim odamın üç duvarı var.
Dördüncüsünün yerinde saydam bir tavus.
İri bir tavus. Çirkin ayaklı. Pis ayaklı.
Tavus'u bana ablam aldı.
-"Remzi, bak sana ne getirdim?!" dedi.
Tavus, çok korkmuştu. Dişleri takırdıyordu.
Kuşu yerine yerleştirirken annem sahura kalktı.
Odanın kapısını kilitleyip sessizce bekledik.
Annem, tavusun uğursuzluğuna inanır.
Babamın ölümüne neden olan tümörün tavusa benzemesi.
Beyninden çıkardılar. Yaklaşık, yarım kilo ağırlığındaydı.
Tümörün kolları, beyne sarılmıştı.
Tümör, beyni kucaklamıştı.
Annem yedi gün ağladı.
Sekizinci günün sabahı, namaza durdu.
Kafası karışmıştı.
İncil okuyor ve namaz kılıyordu.
Onun için din, bir bütündü.
Babamın bir heykelini yaptırıp
ona tapınmamız gerektiğini söylediği bile oluyordu.
Babam, banka müfettişiydi.
Babama göre evimiz de bir bankaydı ve
onda onu teftiş eder gibi barınmalıydık!
Ablam ise, bir parfümeri dükkanında tezgahtardı.
Süründüğü kokularla içiçe geçen bir melek!
Çocukluğundan beri aşık olduğu adam, askerde bir mayına bastı!
Konfeti gibi dağılmış.
Bir tutam saç kaldı ablamın elinde!
Yaşlanmayacak, dökülmeyecek, çürümeyecek bir tutam saç!
Hayata küstü. Beni sevdi ablam.
Sürpriz için aldığı söz yüzüğünü benim parmağıma taktı.
Diğerini de kendisininkine!
-"Ben seninle evlendim!." dedi.
-"Peki!." dedim.

Benim odamın üç duvarı var.
Birinci duvarda kocaman bir Bugs Bunny!
Ben karikatür çizerim.
Komik şeyler değil ama.
Daha çok, saçma sapanlıklar üzerine.
Alışkanlık haline getirilmiş hataları.
Yeşil spotların önünden geçen yeşil dumanları.
Sarı spotların önünden geçen sarı şıringaları.
Kırmızı spotların önünden geçen pornografik kırmızı saldırıları.
Mavi spotların önünden geçen mavi duyargaları.
Ben onları çizerim.
Komik şeyler değil ama.

Benim odamın üç duvarı var.
İkincisinin önünde toplama müzik setim durur,
yanındaysa plaklar, kasetler, CD'ler..
Çoğu kırık, çoğu çizik..
Çoğunu çaldım.
Çoğunu çaldırdım.

Benim odamın üç duvarı var.
Üçüncüsüne karyolam dayalı.
Uyuduğum sığınak dayalı.
Rüyalarım, kabuslarım, otuz birlerim dayalı.

Oscar iyi çocuktur, George hakkında konuşmayacağım.

8 Kasım 1998 Pazar günü Tüyap Parantez Yayınları standındayım.

Bir Görüntü Yönetmeni'nin teknik olarak her şeyi bilmesi gerekiyor ama bu yeterli değil bir de yüreğini koyması gerekiyor. Şimdi bana diyorlar ki "senin filmlerini izliyoruz, başkalarınınkini de, onlar da güzel, aynı kamera, aynı ışık, aynı negatif... senin filmlerin niçin onlardan farklı". İşte bu kısım yürek, sezgiler, hisler ve duygularla alakalı, ondan öyle.

Ertunç Şenkay

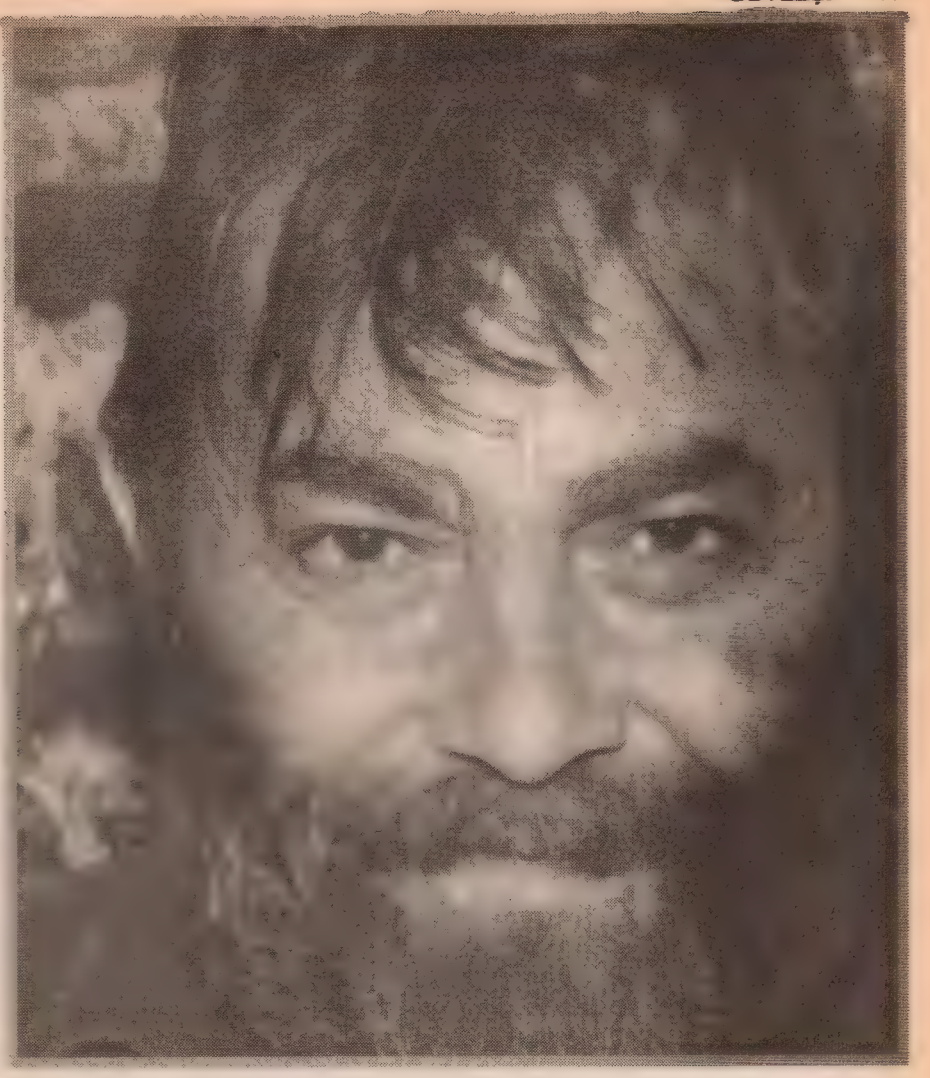

HATİCE MERYEM

Kendinizden bahseder misiniz biraz?

- Bütün ailem İstanbullu, araştırdım Bizans'a kadar gidiyor bizim İstanbullu luğumuz. Sinemayı küçük yaşlarımdan beri çok seviyordum. O zamanlar yaşım tutmadığından sinemaya almıyorlardı. Okulu çok sevmiyordum, Lise 1'de bekleme durumum oldu. Bizim kapı komşumuz geldi ve "bu çocuk beklemede, haylaz olmasın gelsin bizim telefonlara baksın" dedi. Asmalımescid'te bir sigorta acentaları vardı ve ben orada çalışmaya başladım. Bizim yazıhanenin tam karşısında enteresan bir yazıhane daha vardı. Ayhan Işık'lar, o dönemin ünlü simaları gelip gidiyor, el sıkışmalar, acayip bir trafik vardı yani orada. Ama çözemiyorum ne oluyor, burası neresi? Meğer Matild Manukyan'ın abisi Ferdinand Manukyan orada tefecilik yapıyormuş, bu sanatçıların senetlerini kırıyormuş. Ben bütün ilgimi oraya vermeye başladım. Onların telefonlarına da bakmaya başladım ve bir süre sonra oranın elemanı oldum. Bu arada Ferdinand Manukyan, Turgut Ören'in sahibi olduğu Ören Stüdyosu'na ortak oldu, bana da dedi ki: "Hem oradasın hem burada, okumayacağını da biliyorum, bu işleri de seviyorsun, gel ben seni stüdyoya götüreyim hiç olmazsa bir teknisyen olursun, hayatını kazanırsın". Hiç tereddüt etmedim. Anahtarı bıraktım, Şişli'de Kazım Orbay Caddesi'ndeki Yıldız Ören Stüdyosu'na gittim ve usta oldum. Benim bölümüm negatif yıkamaktı, dolayısıyla bütün kameramanlar ve görüntü yönetmenleriyle diyalog halindeydim. Her gelene "beni yanınıza asistan olarak alır mısınız?" diye soruyordum. Görüntü Yönetmeni Salih Dikişçi vardır, o bana dedi ki "askere git gel benim yanımda asistanlığa başla". Böylece önce asistanlık sonra görüntü yönetmenliğine dönüştü iş.

İlk ödülünüz...

- İlk ödül Yavuz Özkan'ın Film Bitti filmiyledir. Sonra Yengeç Sepeti, Bir Kadının Anatomisi, İrfan Tözüm'ün İkili Oyunlar filminden, Işıl Özgentürk'ün Seni Seviyorum Roza filminden ödüllerim var. En son da Kaçıklık Diploması filminden Altın Portakal aldım.

Aldığınız başka ödülleriniz var mı?

- Dört tane Antalya Altın Portakal, dört tane Adana Altın Koza, iki tane Ankara ve üç tane de Sinema Yazarları ödülüm var.

İlk filmleriniz...

- Ertem Eğilmez'le Hababam Sınıfı Dokuz Doğuruyor ve Hababam Sınıfı Güle Güle'yi çektik.

Birlikte çalıştığınız yönetmenlerle ilişkilerinizi değerlendirebilir misiniz?

- Ertem Eğilmez'in ne kadar iyi bir yönetmen olduğu tartışılamaz. Şu anda bile yeri doldurulamıyor. Onun çok farklı bir kişilik yapısı vardı. Yönetmenliğinin nasıl olduğunu ise görüyoruz, filmleri hala gösterildiğinde rating rekorları kırıyor. Ertem Usta setin tek hakimi olduğu için hep onun dedikleri olmuştur, bir itiraz olamaz. O bir ekoldü ama şu anda benim en rahat anlaşabildiğim yönetmenler Yavuz Özkan, Tunç Başaran, Ali Özgentürk ve İrfan Tözüm'ler. Daha ziyade bayan yönetmenlerle iyi anlaşıyorum nedense. Bilge Olgaç'la, Işıl Özgentürk'le çalıştım. Onlar benden, ben onlardan memnunum. Bana sinemada biraz ters adam derler ama ben o tersliği filmimin çok iyi olması için yapıyorum. Özel hayatımda ise o kadar sert bir adam değilim.

Feyz almak için dönüp dönüp izlediğiniz başucu filmleriniz var mı?

- Benim eski hocalarımdan çok seyrettiğim Turgut Ören'in Duvarların Ötesi diye bir film vardır, Orhan Elmas'ın yönettiği bu filmi stüdyoda tekrar tekrar izlemişimdir. Ali Uğur'un Yılanların Öcü, Metin Erksan'ın Kuyu ve diğer filmlerini de öyle. Bunlar çok güçlü ve çok ciddi çalışmalar. Çok ciddi fotoğrafları var. Eskiler şu an ki yenilerden iyi. Onların yerleri doldurulmuyor, siyah beyaz film çekmek renkli çekmekten daha zordur. Sert ışık ister, parçalı ışık ister, onların o dönem filmlerini izlediğiniz zaman Avrupa'yla aynı düzeyde film üretebildiklerini görebilirsiniz.

Bir Görüntü Yönetmeni'nin bir filmi batırabileceği veya çıkarabileceği söylenebilir mi? Örnek teşkil eden böyle filmler var mı?

- Evet var, ama söyleyemem. En azından filmi flu çekmek böyle bir şeydir. Kötü kamera kullanabilir, ışığı yapmaz falan. Bir Görüntü Yönetmeni'nin teknik olarak her şeyi bilmesi gerekiyor ama bu yeterli değil bir de yüreğini koyması gerekiyor. Şimdi bana diyorlar ki "senin filmlerini izliyoruz, başkalarınınkini de, onlar da güzel, aynı kamera, aynı ışık, aynı negatif... senin filmlerin niçin onlardan farklı". İşte bu kısım yürek, sezgiler, hisler ve duygularla alakalı, ondan öyle. Sette kameranın başına geçince başlıyor herşey, ışıklarla, kamerayla, yönetmenin verdiği mizansenle başlıyor ve orada herşey farklılaşıyor benim gözümde.

Bugün baktığınızda Yeşilçam krizini nasıl görüyorsunuz?

- Bence iyi oldu. Elek elendi, içinde sağlamları kaldı. Şimdi onlar üreyecek ve daha iyi daha özenli filmler çıkacak. Şimdiden semeresini vermeye başladı bile.

Ödülünüzü almaya üzerinizde Yılmaz Güney tişörtü ile çıktınız, neden?

- Ben böyle bir festivalde büyük usta Yılmaz Güney'i anmak istedim. Çünkü onun da bu festivalde çok iyi filmleri olmuştu. Ben hem onu yad etmek ve hem de onun sanatçı kişiliğine saygımdan dolayı böyle bir şey yapmak istedim. Bir de bir şey anlatmak istedim insanlara. Yılmaz Güney Paris'te Duvar filmini çekerken Türkiye'den Türk ekibi getirtip onlarla çalıştı. Şimdi burada Türkler Paris'ten görüntü yönetmeni getiriyorlar. Ulusal film yarışmamıza katılan onbir filmin altı tanesinin görüntü yönetmeni yabancıydı. Bunu vurgulamak istedim. Adam isteseydi Paris'te kendisine en baba ekibi de kurardı ama Türk ekibiyle çalıştı çünkü kendisini ancak bir Türk'ün anlayabileceğine inandı.

Peki sizce neden yurtdışından yabancı görüntü yönetmeni getiriliyor?

- Onların tavırlarının ne olduğunu ben anlayamadım. Benim anladığım kadarıyla kendileri yetersizler, onun için böyle bir takviye yapıyorlar. Türkiye'de onların filmlerini çekebilecek en az on tane görüntü yönetmeni var.

Fransız, İngiliz sinemalarına baktığımızda bu ülkelerin sinemaları krizde olsa da teknik ekip başka ülkelerde iş bulabiliyor. Türkiye'den de yurtdışında çalışan teknik ekip var mı, size böyle bir teklif geldi mi?

- Bana böyle bir teklif gelmedi. Bir Fransız bana "lisan sorununu halledersen Avrupa veya Amerika'da iş bulabilirsin" dedi. Bizim lisan sorunumuz var. Bir de biz tanınmıyoruz, Macarlar çok tanınıyor mesela.

İleride film yönetmenliğini düşünüyor musunuz?

- Aslında ben yönetmenliği bir on sene daha ertelemiştim ancak geçenlerde çok iyi bir teklif geldi. Çok iyi bir senaryo ve sponsor da hazır. Bunun hem yönetmenliğini hem de görüntü yönetmenliğini yapmamı istediler. Ben de dedim ki "Senaryoyu okuyacağım, paranızı bankaya yatıracaksınız" o zaman büyük bir ihtimalle filmi çekeceğim.

Son olarak...

- Son olarak Antalya Film Festivali'ndeki organizasyondan bahsetmeden geçemeyiz. Çünkü çok kötü bir organize idi. Müthiş tuzaklar hazırlanmıştı. Mesela bize bir sabah kahvaltısı bir de akşam yemeği veriyorlardı ve öğlen yemeği yoktu. Otel Antalya'ya uzak, mecburen otelin restoranında kalıyorsunuz, bir hesap beş milyon ödüyorsunuz. Her seferinde diyorlar ki 150.000 $ ödül veriyoruz. Bu ödülleri kimlere veriyorlar? Yapımcıya 30.000 $, en iyi filme 30.000 $, ikinciye 20.000$ ve üçüncüye 10.000 $ veriyorlar. Zaten yönetmenle yapımcı bir. Peki bize niye para vermiyorlar. Beni çağırıp en iyi görüntü yönetmeni ödülü veriyorsan onun da bir maddi karşılığı olmalı, yok görüntü yönetmenliğini küçük görüyorsanız o zaman görüntü dalını çıkartacak ve ödül de vermeyeceksiniz.

Aksamsefasi

Jüri üyeleri taraflı davranıyorsa, oylarını kullanacakları filmlerin yapımcılarıyla, yönetmenleriyle ya da oyuncularıyla barışık değillerse, masa başındaki değerlendirmeleri geçmişte yaşanan bazı olaylar nedeniyle bir "intikam duygusu"na dönüşüyorsa, festivalin ve yöneticilerin bunda ne günahı var ki?

35. Antalya Film Festivali Günlüğünden Notlar

AGÂH ÖZGÜÇ

Giriş: 35. yaşına basan Antalya Film Festivali, bu yıl da olaylı başladı. "Hangi yıl olaysız geçti?" desenize. Ama bu kez, olaylar galiba biraz erken başladı. Yani festival günlerinin çok öncesinden... Aslında olaylar, kimi zaman kavgalara dönüşen ve giderek dostlukların bozulmasına neden olan tartışmalar, Antalya Film Festivali'nin değişmez yazgısı gibidir. Elbette kusurları vardır. Ama erdemleri de inkar edilemez. Sonuç hangi çizgide gelişirse gelişsin. günahlarıyla da sevaplarıyla da Antalya Film Festivali, Türk sinemasına hizmet eden bir kuruluştur. Jüri üyeleri taraflı davranıyorsa, oylarını kullanacakları filmlerin yapımcılarıyla, yönetmenleriyle ya da oyuncularıyla barışık değillerse, masa başındaki değerlendirmeleri geçmişte yaşanan bazı olaylar nedeniyle bir "intikam duygusu"na dönüşüyorsa, festivalin ve yöneticilerin bunda ne günahı var ki? Ayrıca yanlış veya doğru, değerlendirme sonuçları ne olursa olsun, yarışmada kazanamayıp yenik düşen tarafın olay çıkarması, yalnızca Antalya'ya özgü bir durum değildi.

Altın Portakal, 35. yaşına basarken bu kez patlak veren olayların boyutları oldukça değişiktir. Nedir bu? Düşünsel alanda ve içte hiçbir zaman bir araya gelemeyen, ancak dıştan barışık gibi görünen iki oyuncu kuruluşu Soder (Sinema Oyuncuları Derneği) ile Çasod (Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği) yönteminin ilk kez bu yıl, ortaklaşa Antalya Film Festivali'ne ve özellikle de her yıl, düzenlenen korteje katılmama kararı almalarıydı. Her iki kuruluşun istedikleri para toplam 30 bin dolardı. Yani festival yönetiminden talep edilen bu parayla oyuncular adına bir yardım sandığı oluşturulacak, toplanan para mağdur durumdaki oyunculara paylaştırılacaktı. Ancak festival yönetimi bu isteği geri çevirince katılım sağlanamadı.

İki oyuncu derneğinin bu istekleri Yeşilçam çevrelerinde "olumlu bir yaklaşım" olarak karşılanırken bir diğer görünüşe göre ise, bu bir "sabotaj" ve "haraç isteme" biçiminde yorumlandı. Böylece de Antalya Film Festivali "uzlaşmasız" ve "tartışmalı" başladı. Tüm coşkusuna karşılık 35. yıl, bir "gönül kırgınlığı"yla kutlandı. Asıl kırgınlar, elbette ki oyuncularla iç-içe olmak isteyen vefalı Antalya halkıydı.

"Yara" filminin Alamancı Türk yönetmeni Yılmaz Arslan (sağda) çekim sırasında

Eleştirmen Ordusu Ve Buruk Bir Kortej

1 Ekim Perşembe: Film galaları, kokteyller ve festivaller'in başta gelen özelliklerinden biri, davetlilere eski dostları birarada görme olanağını sağlamasıdır sanırım. Hele uzun yıllar ayrı kaldığınız ya da yollarınız ayrıldığı bir arkadaşla, bir sanat dostuyla davetliler arasında karşı karşıya geldiğinizi düşünün... İşte Antalya Film Festivali'ne gitmek üzere Yeşilköy Havaalanı'nın iç hatlar salonunda toplanan konuklar arasında kimler yoktu ki? Eksik olan yalnızca her festival sırasında görmeye alıştığımız **Yusuf Sezgin** gibi ünlü oyunculardı... Ve Antalya Film Festivali tarihinde ilk kez çok sayıda sinema eleştirmeniyle karşılaşıyorduk. Gerçekten eleştirmen ve sinema yazarları bir ordu halindeydi havaalanında.

Dev bir Anatolia uçağından Antalya Havaalanı'na indiğimizde, her yıl olduğu gibi coşkulu bir kalabalıkla karşılandık. Televizyoncular, gazeteciler, festivalin ev sahiplerinden yeni yönetim görevlileri iki genç hanım **Nalan Cebeci**'yle **Gaye Doğanoğlu** ve Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Av. **Hasan Subaşı**... Medya o gün sinemanın ünlü starlarını aradı, ama göremediler ilk kez. Yalnızca **Hülya Koçyiğit, Menderes Samancılar** ve **Bulut Aras** vardı, o kadar... **Koçyiğit** ve **Samancılar** festivalde jüri üyesi görevlerini üstlendikleri için gelmişlerdi. Bu görevleri olmasa, onların da alınan karar nedeniyle bu festivale katılna niyetleri yoktu. **Aras** ise her iki oyuncu kuruluşuna üye olmadığı için özgürdü ve katılıp katılmama konusunda bir sakıncası yoktu.

O gün davetliler, araba ve otobüslerle önceden hazırlanan otellere ulaştırılmıştı. Juri üyeleri topluca uzak bir yere, diğerleri ise Antalya'nın merkezindeki otellere. Davetlilerin yorgunluk atma ve ısınma turlarından sonra festivalin başlangıcından bu yana sürüp gelen geleneksel kortej töreni başlayacaktı. Ancak Falez Oteli önünde sıralanan, çiçeklerle süslenmiş arabalara kimler binecek ve Konyaaltı'ından Büyükşehir Belediye binasına dek uzanan yol kenarlarında görkemli bir kalabalık oluşturan Antalya halkını kimler selamlıyacaktı? **Bulat Aras, Kazım kartal, Fatma Belgen** ve **Yılmaz Duru.** Yenilerden **Gani Şavata'yı,** bir dönemin yıldız oyuncularından **Nevin Aypar'**ı ise kimse tanımayacaktı. Nesil değişmişti... Kortejin en ilginç yanı, festivale gelmeyen ünlü yıldızların yerini, süs arabaların da öykücü **Osman Şahin,** öğretim görevlisi **Zafer Doğan,** yönetmenler ve davetli eşlerinin temsil etmesiydi.

Yollara dökülen halk birbirine soruyordu:

"Kim bunlar yahu? Cüneyt Arkın nerede? Müjde Ar yok mu?"

Arabanın içinde ayağa kalkıp halka bayrak sallayan **Osman Şahin'**e laf atmalar:

Sen de mi yeni artistsin babalık?..."

Üstü açık arabaların ön taraflarına kurulmuş gözlüklü davetli eşlerini "yabancı artist" sananlar. Bu yıl ilk kez uluslararası yarışma nedeniyle yabancılar da festivale davet edilmişlerdi ya!... Yeşilçam'ın ünlü şöhretleri yerine resmigeçite katılan konuklarını tanımasalar da, kim olduklarını bilmeseler de Antalyalılar, yine coşku doluydu. Alkışları içtendi... O bekledikleri ve her festival görmeye alıştıkları şöhretlere, gelmedikleri için kırgın olsalar da... Anlıyacağınız, herkesin birbiriyle kafa bulduğu gırgır bir şenlik yaşanmıştı festivalin ilk günü...

Kortej sonrası birbiri ardına iki açılış kokteyli. Biri, Başkan **Hasan Subaşı'**nın Belediye'deki, diğeri Falez Oteli Sanat Galerisi'nde sinema yazarı **Burçak Evren'**in "Kadın Oyuncular Sergisi kokteyli"...

"İlk gün" böyle bir koşturmaca içinde biterken, gece de Festival'in "uluslararası yarışma"sı **"Ağır Roman"** filmiyle başlıyordu.

Ustalara Karşı Gençler Ve Bir Açıklama

2 Ekim Cuma: Filmler, filmler... Yarış iyice kızışmaya başlamıştı. Yarışma filmleri dolup dolup taşıyordu. Kimler kazanacak ve hangi film ipi göğüsleyecekti? Ustalar mı gençler mi? İki us-

Kaçıklık Diploması'nın başrol oyuncusu Ayda Aksel

taya (Tunç Başaran ve Erden Kıral) karşı, ilk filmlerini çeken genç yönetmenler (Necef Uğurlu, Jülide Övür, Umur Turagay, Serdar Akar, Kudret Sabancı ve Yılmaz Arslan) takım halinde ağırlıktaydı bu yıl. Üçüncü filmini çeken **Mustafa Altıoklar'**ı, ikinci sinema filmini gerçekleştiren **Nurettin Özel'**i de yeniler arasına katabilirdiniz.

Filmler, açık oturumlar, konserler... Herkes biryerlere koşturuyor. En garibanı da galiba bizim sergiler? 50. sanat yılı nedeniyle **Yılmaz Duru'**nun, "Yeşilçam'ın 40 Yıllık Öyküsü" adıyla ünlü yıldızların fotoğrafçısı **Ali Mermer'**in ve benim "Antalya'da altın portakal kazanmış filmlerin afiş sergisi"... Bizim afişleri öyle bir yere atmışlar ki, vallahi ben bile zor buldum yerini... Başkaları nasıl bulsunlar ki?

Bir gece otele döndüğümüzde oda kapısının altından atılmış bir bildiri ile karşılaşıyoruz. "Basına ve kamuoyuna açıklama" ana başlığıyla "Sesam'ın sayın başkanı ne yapmak istiyor?" diye soruluyor. İmza **Murat Kadıoğlu.** Alamancı Türk yönetmeni **Yılmaz Arslan'**ın **"Yara"** adlı filminin yapımcısı. "Filmimiz maddi ve manevi tüm engellemere rağmen nihayet seyircisine kavuşuyor" diyor açıklamasında. İddiasına göre engellemecilerden biri, ismini vermediği ve yalnızca "Sesam Başkanı" dediği kişi **Kadri Yurtatap.** Ancak bir başka iddia ve şikayet dilekçelerine göre **Kadıoğlu** da suçlanıyor. Filminde oynayan **Nur Sürer'**le **Halil Ergün'**ün paralarını ödememiş. Olaylar bize göre ise tam net değil. Biraz karmaşık. **Kadıoğlu,** belki de bu açıklamasıyla yarışma filmi **"Yara"**nın üzerine dikkat çekmek istiyor Antalya'da. İlk kez **Vecdi Sayar'**ın sözünü edip Venedik Film Festivali'nde dikkat çektiğini yazdığı **"Yara"**yı biz de merak ediyorduk. Neyse, Festival'in Cuma günkü programında yer alan filmi izliyeceğiz. Bekleyelim bakalım...

Bu arada **Fatma Girik'**le **Kemal Sunal** adına düzenlenen "yaşam boyu onur ödülü töreni", halkın katılımıyla oldukça görkemli geçmesine karşılık ortada bir organizasyon bozukluğu vardı. Halk içerde, konuklar ise dışardaydı. **Kemal Sunal** ödülünü alırken ne diyordu?

"Önümüzdeki yıl, tüm ödülleri ben toplıyacağım..."

Sunal bu sözleriyle, yıllar sonra **Sinan Çetin** yönetiminde çektiği sinema filmiyle bu zaferi elde edeceğini hatırlatmak istiyordu. Yıllar sonra sinemaya dönüş yapan **Sunal,** bakalım televizyon başındaki seyircilerini evlerinden koparıp salonlara nasıl taşıyacaktı. İşte asıl ödül ve başarı buradaydı. Ve bu "dönüş filmi"nde bütün iş, yönetmen **Sinan Çetin'**e düşüyordu.

Ayda Aksel'e Selam...

3 Ekim Cumartesi: Yine çok hareketli ve yoğun bir gün yaşıyoruz. Nereye gideceğiz? Filmlere mi, yoksa Antalya'daki yeni sinema salonlarının açılışına mı, nereye? Üstüste gelen programlar birbirleriyle çakışıyor. Ama 3 salonlu **Cinema Plaza'**nın açılışını da kaçırmamak gerekir. Kurdeleyi **Hasan Subaşı** kesiyor. Gerçekten Antalyalılara yakışır, konforlu, sıcak, modern bir sinema kompleksi. Sahibi **Can Okan'**a tebrikler...

Güzel bir gün daha geçiyor, filmlerle açılışlarla. Yarışmanın en iddalı filmlerinden biri olan **"Kaçıklık Diploması"**nı izlemek bugün kısmet oluyor. Henüz vizyona girmediği için herkesin merak ettiği yarışma filmlerinden biri. **Tunç Başaran'**ın filmi genel bir beğeni ile karşılanıyor. Özellikle de filmi tek başına götüren, soluksuz bir ritmle filmi sürükleyen **Ayda Aksel.** "Helal olsun Aksel'e" diyoruz. Böylece daha önce izlediğimiz **Necef Uğurlu-Jülide Övür** ikilisinin yönettikleri **"Eski Fotoğraflar"**daki **Bennu Yıldırımlar, Ayda Aksel'**le birlikte yarışmanın "en iyi kadın oyuncusu" şimdilik. Tabiî son günde beklenmedik bir sürpriz çıkmazsa... Elbette sırada merak ettiğimiz başka filmler de var. Ve "son gün"ü iple çekiyoruz hep beraber.

Gecenin yaman bir sürprizinden de sözetmeden geçemiyeceğiz. Almancı Türk yönetmeni **Fatih Akın'**ın **"Çabuk ve Acısız"** (Kurs Und Schmerzlos) adlı filmi müthişti. Oyuncularıyla, filmin genel atmosferiyle. Oysa yarışma dışı gösterilen bu yapım, festivalin "açılış filmi" olabilir.

Tüm Dengelerin Bozulduğu Gün

4 Ekim Pazar: Gerçekten sürprizli bir gün başlıyor. Düne kadar yarışmanın "en şanslı filmi gözüyle bakılan", hatta tüm ödülleri silip süpüreceği sanılan **" Kaçıklık Diploması",** son güne bırakılan diğer iki filmin gösterimiyle umutları yitirir gibi oluyor. Demek ki kıyasıya bir çekişme üç film arasında olacak. **"Yara", "Gemide"** ve **"Kaçıklık Diploması".** Çeşitli ödül dağılımıyla da diğerleri onları izliyecek: **"Leoparın Kuyruğu", "Eski Fotoğraflar", "Laleli'de Bir Azize".** Bu arada vizyon yapmış üç filmin, özellikle de halkın ödüllendirdiği **"Ağır Roman", "Avcı"** ve **"Karışık Pizza"**nın "Bu yarışmada ne işi var?" diyenler de var.

Gerçekten, bir festival ticari sinemalarda gösterime giren eski filmleri mi desteklemeli, yoksa sinemalara girme şansı arayan yeni filmleri mi? Cevap hakkı, elbette festival kurmaylarına ait. Bize sadece sormak düşüyor.

Yarışmanın son filmlerine nefes nefese koşarken bu kez de bir başka sinema salonunun açılışını kaçırıyoruz. Batı Sinemaları'nın... Ama yine de herkesin keyfi yerinde. Çünkü, gösterilerin son gününde peşpeşe izlediğimiz dört filmden biri hariç, üçü keyifle izlenen düzeyli yapımlar, gerçekten. Hariç tuttuğumuz **"Sevda"** adlı film, yarışmanın en düzeysiz filmi. "Düzeysiz" demek bile çok hafif kalıyor. Film kötü, yarışmaya gönderilen kopya kötü, renkler uçuk ve çizik... Anlaşılan yönetmeni **Yavuz Yalınkılıç,** herşeyi ile sıfırı tüketmiş... Öyle ki Film Yönetmenleri Derneği Başkanı **Sebahattin Çetin,** basın toplantısında öfkesini yenemeyerek soruyor:

"Böyle berbat bir kopyayı Antalya'ya nasıl gönderdiniz? Vicdanınız rahat mı?"

Yazık ki böyle bir filmde olan **Sermin Karaali'**ye olmuş, genç oyuncu bir çırpıda harcanmıştı.

Ne ilginçtir ki **"Sevda"** bile Antalyalı seyircilerden hayli alkış toplamıştı. Helal olsun şu Antalyalılara. Ne kadar da misafirperver ve saygılıydılar konuklarına ve sinemaya. Ama yine de siz, bir alışkanlıktan öteye gidemeyen alkışlara da fazla inanmayın.

Bugün izlediğimiz diğer filmlerin kadın oyuncularına gelince, yine bir sürprizle karşılaşıyoruz. **"Yara"** daki oyunuyla **Yelda Kaymakçı Reynaud.** Yurt dışında yaşayan genç bir Türk kızı. Böylece **Ayda Aksel, Bennu Yıldırımlar** ve **Yelda Kaymakçı,** yarışmanın "en iyi kadın oyuncu üçlüsü"nü oluşturuyorlar. Erkek oyuncu dalında ise **"Gemide"**ki **Erkan Can'**ın rakibi yok gibi. **"Ağır Roman"**daki **Mustafa Uğurlu** belki. Ama onu da yardımcı oyuncu dalında aday göstermişler.

Erkek oyuncu dalında ise *"Gemide"*ki *Erkan Can'*ın rakibi yok gibi. *"Ağır Roman"*daki *Mustafa Uğurlu* belki. Ama onu da yardımcı oyuncu dalında göstermişler.

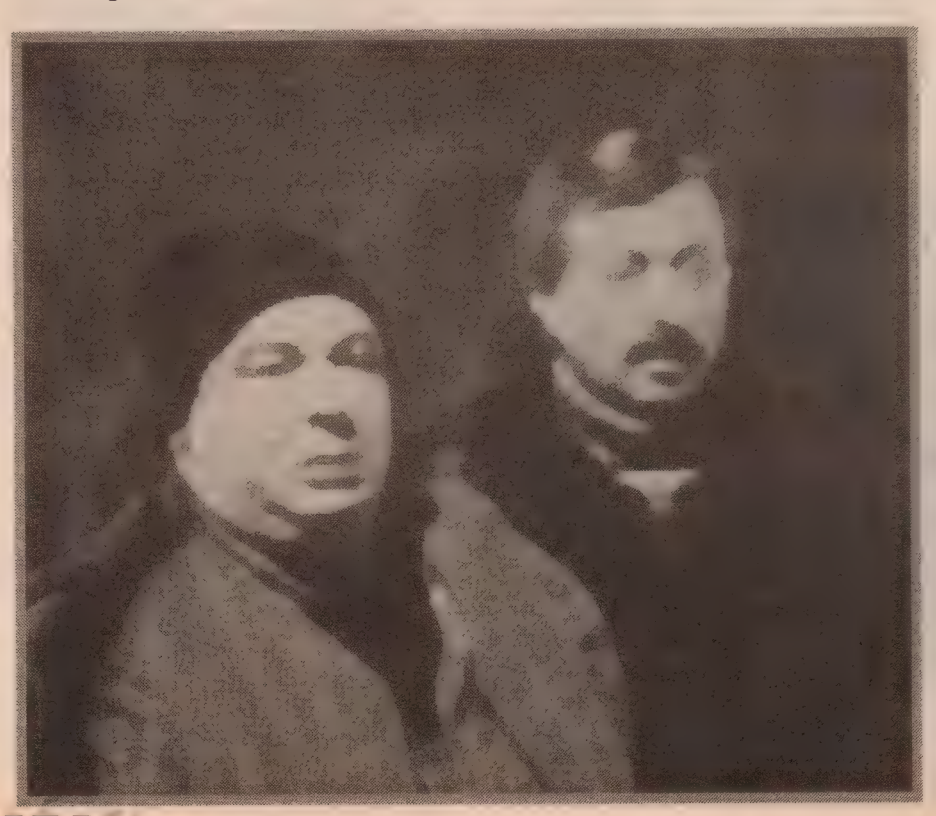

İkinci seçilen film "Gemide" ve oyuncusu Erkan Can (sağda)

Edepsiz Söylemler Ve Yerli Tarantinolar

5 Ekim Pazartesi: Bir süre sonra dananın kuyruğu kopacak. Özellikle de yarışmacılar heyecanla sonucu bekliyor. Herkes birşeyler öğrenmek için birbirine soruyor. Oysa tahminlerin dışında kimse birşey bilmiyor ki. Son birkaç yıldır, sonuçlar ödül töreninde açıklanana kadar gizli tutuluyor ve iyi de oluyor.

Yarışmacıların iple çektiği ödül törenindeyiz nihayet. Hasan Subaşı Kültür Parkı'nda. Aşağıdan yukarıya doğru, birbir ödüller açıklanıyor. Her açıklama sırasında ne fotoğraflar görmüyoruz ki? Kazanamayanların ya da umduklarını bulamayanların limon gibi sararmış yüzleri. Asılmış suratlar... Çok şık giyinip, ödül alamayınca da bitmeden sessizce töreni terkedenler. Kazananların ise coşkulu davranışları, gülen yüzleri. Arada bir, kasım kasım kasılanlar... Yarışmada filmi olmadığı halde nedense kasılanlardan biri de **Mehmet Aslantuğ** idi. Ya filmi olsaydı.?

Ödül töreninden sonra Falez Oteli lobisi en kalabalık ve en coşkulu gecelerinden birini yaşadı. Ödül kazananların zaferlerini şampanya ile kutlamaları, tebrikler... Oysa üç gündür ne kadar da sessizdi otelin lobisi. Ama önceki festivallerde lobi sohbetleri açısından biraz daha farklıydı. Ve konuklar sabahlara dek lobiden geçilerek girilen Falez'in kumarhanesindeydi. Bu yıl yasaklar nedeniyle kumarhane kapalı olduğundan sessiz ve kavgasız geceler yaşanmıştı belki de...

Bu beş günlük festival süresince diğer izlenimlerime gelince: Genç sinemacıların yarışma filmlerinde özellikle de anlatım açısından aşırı bazı etkilenmeler görüyorduk. Konu malzemeleri ne kadar yerli olsa da. Eskiden herkes **Fellini'**ydi. Bugünün modasıyla ise sıkı birer **Tarantino.** Oysa bu ilk film denemeleri, ne kadar başarılı bir çizgide gelişse de çoğu kez alkışlar gibi aldatıcıdır. Genel içeriği edepsiz söylemlere dayalı aykırı denemelerin dışında, normal bir film yapıldığında, işte o zaman yaratıcılığın gerçek anlamdaki başarısı ya da başarısızlığı hangi düzeyde olduğu, açık-seçik ortaya çıkacaktır. Ama yine de 35. Antalya Fim Festivali'nde genç sinemacıların elde ettikleri topluca zafer, elbette ki yarınlar için umut vericiydi.

Sonuçlar açısından hakkı yenildiğine inandığımız, ayrıca herkesin ortak bir görüşle katıldığı **Ayda Aksel'**e jüri üyeleri "en iyi kadın oyuncu dalı"nda neden bu kadar acımasız davranmışlardı? Bu ödül, en azından **Aksel'**le **Yelda Kaymakçı** arasında paylaştırılamaz mıydı? Bir başka acı gerçek de, festivalin ardından bir süre sonra bir TV kanalında Antalya'da yarışan filmlerle ilgili olarak düzenlenen açık oturumda ortaya çıkıyordu. Neden Türk sinemacıları yürekten birbirini sevmiyordu. Bu programa telefonla katılan **Necmettin Çobanoğlu"** nun, yönetmen **Ertem Göreç'**e çirkin bir dille saldırması onaylanacak bir davranış değildi. **Çobanoğlu,** ne yapmak, ya da ne anlatmak istiyordu, anlaşılır gibi değildi. Ve birgün, **Necmettin Çobanoğlu'**na "Sen sinema işçileri adına Türk sinemasına ne yaptın?" diye sormayacaklar mıydı?

Türkiye bir toprak. Bu toprakta yaşayan insanlar Fransızlar da böyle diyor bunu çok acı bir halk. Burdaki insanlar çok acı çekiyor bence. Filmlerde öyle bir terliyor ki bu acı. Mesela üç dört yıl önceki İstanbul ile bugünki çok acayip farklı. Kötü anlamayın ama bence kötü. Türkiye bir yere koşuyor. Dibe.

Yelda Kaymakçı Reynaud

MEVLÜT GÜLVEREN

Çocukluğunuz, gençliğiniz yurtdışında geçti, yurtdışında yaşayan Türkler'i nasıl görüyorsunuz?

- Elli yaşındakiler hepisi şapka takar, tesbih var ellerinde. Benim yaşımdakileri de hemen tanıyorsun çünkü hepisi saldırgan, agresif. Bir şeyi sevmiyorum orada, komüneter yaşıyorlar. Onun için Almanca'yı pek beceremediler. Ben komünetere karşıyım. Komüneter hayatları sevmem. Bunun komünizmle ilgisi yok. Bu onların topluma girmesini engelleyen şeyler. Fransa'da görüyorum, Türkler hepisi bir yerde toplanmış, birbirlerinden çıkmıyorlar, dünyayı göremiyorlar, Fransız dilini kötü konuşuyorlar. Son kuşak için çok zor yaşanıyor, biliyor musun neden? Çünkü bu insanlar işçi olarak oraya gittiler ve oradaki fabriklerde çalıştılar ama orada yanındakiler de hep Türk. Bir çocuk düşün, büyüyor babası hep boynu bükük dolaşıyor, ne oluyor? Çocuk diyor ben böyle olmayacağım niye çünkü babanın imajı bozuk, o zaman n'apıyor, saldırıyor. Benim bir kardeşim var, Almanya'da çetebaşı olmuş, Almanlar'a saldırıyor, niye? Onlar da babamıza saldırmış diye. Bu Almanya, Fransa var ya Türkler'i ezdi, böle ezdi. Entegrasyona yani topluma girebilme ve kaybolmaya izin vermedi. Ben küçücük bir hikaye anlatacağım. Paris'te bir Çin mahallesi var. Bir dağın yanında yerleşmişler. Ekiyor, biçiyorlar ama güneş hiç gelmiyor oraya. İnsanlar hastalanmaya başlıyorlar. Bir gün bir adam bir çay kaşığı alıp omuzuna atıyor yola çıkıyor. Gençlerle karşılaşıyor diyorlar "nereye baba, nereye gidiyorsun?" "bu dağı kaldıracağım" diyor. Bunlar gülüyorlar, nasıl yapacaksın diyorlar."Bu çay kaşıkla yapacağım" diyor. "Yapamazsınki" "e, biliyorum yapamayacağımı ama birisinin başlaması gerekiyor". Yaa ben de böyle görüyorum hayatı. Böyle küçük küçük şeyler, hayat büyük bir hareket değil ki. Ben Fransa'daki arkadaşlarımın kafasına sokmak istiyorum ki yabancılar yabancı kalmamak için kendilerine şans vermeleri gerekiyor. Bak mesela benim Fransızcam aksansız, hepisi sanıyor ki ben Paris'te doğmuşum, Fransızım, çünkü ben hep Fransızlar'la beraberim. Bir ülkeye gidince o ülkenin dilini konuştum!

Oyuncu olmaya çocukluğunuzda mı karar verdiniz?

- Okula gitmiyordum, annemin babamın imzasını yapıyordum, hastayım bilmemne, havuza gitmemek için kızlar regl oluyor ya, onu da bulmuştum bütün sene regl oluyordum. Bir yakaladılar beni, bi dayak yedim. Film seyretmeyi çok seviyordum ama asla dememiştim kendim, ben bir oyuncu olacağım, asla. Ama bak, annem bir iyilik yaptı bana, geceyarısına kadar TV seyretmeye bırakıyordu ve ben Marlon Brando'yu ve Anna Magnani'yi gördüm. Farklı filmlerde tabii. Ben Anna Magnani'yi Tennesse Williams'ın oyunu var ya onda gördüm. Ben o kadına öyle bir aşık oldum ki oyuncu olarak, benim için zaten o kadın simge olarak tam bir dölyatağı. O dölyatağıyla oynar. Manyak yani, başka da hiçbirşey bilmez, oynar. Marlon Brando'ya da çok aşıktım, hala da aşığım, evlenmek istedim onunla. Bak şimdi şişman o, ihtiyar farketmez ben onu düşünmüyorum, ben o oyuncuyu seviyorum. Müthiş bir şey o, manyak o, devrim yaptı. Orson Welles de öyle, birdenbire kendilerini bıraktılar, gittiler şişmanlasınlar diye yani bu çok tuhaf bir hareket.

Yelda Kaymakçı benim için en güzel erkek yüzü sahibi dediği sahatçı Necmettin Çobanoğlu

Türk sineması hakkında neler biliyorsunuz?

- Maalesef Türk sinemasıyla ilgili hiç kültürüm yok. İzlediğim filmler var ama aklım başıma gelmiş halde 'Duvar'ı izledim, 'Yol'u izledim, 'Uçurtmayı Vurmasınlar'ı izledim. Duvar beni çok etkilemişti, Yol'u buraya gelmeden bir gün önce gördüm, aslında bu kasetler üç yıldır evdeydi ama seyretmek istemedim, korktum bir duygudan, dedim ya çünkü Duvar beni çok etkilemişti. Güney, çok içime yani dölyatağıma dokunan bir şey. En çok sevdiğim sahneler Necmettin Çobanoğlu'nun olduklarıdır. Bir de Tarık Akan hani gidiyor ya karısını almaya karların içinde, müthiş bir sahne o, beni çok etkiledi yani. En sade, en saf sahneleri sevdim ben. Mesela Rosselini'nin çok basit bir dili var. Kahramanları hep güzel gösteriyorlar filmlerde halbuki herkesin pis tarafları var, herkes ölüme yaklaşıyor, herkes özgürlüğünü kaybetmeye yaklaşıyor, gevezelik yok, çünkü hayat bir geveze değil ki, kahramanını korumuyor. Bu müthiş bir şey. Rosselini sineması da bu benim için, kendisiyle buluşmak. Öbürlerinin hepsi anlatıyorlar ne bulduklarını, iki kuruşluk felsefe yapıyorlar anlıyor musun, Rosselini bırakıyor ki seyirciler biraz düşünsün, biz tembel miyiz? Biz salak mıyız? Seyircilere salak gibi bakmıyor Rosselini. Yeni Türk filmlerinden Zeki Demirkubuz'un Masumiyet'ini izledim. Ödül alınca ben tercüme etmiştim. Gerçekten çok sevdim o filmi. Çünkü politik bir film. Tam şehir üzeri.

Peki, Türkiye sizin için ne ifade ediyor?

- Türkiye bir toprak. Bu toprakta yaşayan insanlar Fransızlar da böyle diyor bunu, çok acı bir halk. Burdaki insanlar çok acı çekiyor bence. Filmlerde öyle bir terliyor ki bu acı. Mesela çok küçük bir yer ama orası bu toplumun ifade yeri: Disko. Bu sene İstanbul'da 2001 mi ne koskocaman bir yere gitik. Dışarıda Ferrari, BMW, Mercedes koskocaman arabalar. Ben baktım dedim çok zengin bir halk. İçeri girdim, öyle bir dekadans var ki. Türkiye bir dekadans yaşıyor benim için. Bu kapitalizm var ya onu tattılar, tatlı geldi, ama bacakları kısa koşmak için. Avrupa çoktan koştu, bunlar daha hızlı koşmak istiyor ama bacak yetmiyor. Bir an düşecek muhakkak, ben bundan korkuyorum. Ama bazen kül olmak gerekiyor doğmak için. Bir yerde düşmek, dizlerinin üstüne düşmek de iyi.

Yara filminde, Yılmaz Arslan'la çalışmadan evvel başka filmlerini izlemiş miydiniz?

- Evet, ben onun ilk filmini görmüştüm. Çok kuvvetli bir film. Çok hatalar var o filmde ama ödünsüz bir film. Çünkü çok zor bir konu üzeri patetik bir şey düşebilirdi ama düşmedi, sadece bir klinikte kalan sakatlar üzeri bir film yaptı. Onları insan gibi çekti, çünkü biz hepimiz onlara acıyoruz. Halbuki acımamamız gerekiyor, onları bir insan gibi iyi taraflarıyla kötü taraflarıyla çekti. Çok koyu, çok karanlık bir film, bunu sevdim. Korku çok büyük bir düşman ama ondan bir dost yapıyorsun acayip bir güç oluyor, seni ileri atan müthiş bir dost. Ben çok korkak bir insanım, ama ben o korkuyu kullanıp onunla birlikte zıplıyorum.

Bu nasıl oluyor, yani bir formülü mü var?

-Bilmiyorum, formül yazayım.. Abraka dabra lup lup lup yapıyorum cin

gibi geliyor yanıma. Ben bir gün karar aldım onbeş yaşımda ve kaçtım. Özgürlüğümü aramaya gittim.

Birden bire mi oldu bu?.

- Bir gün okula gidiyordum, tamam mı. Ortaokul gibi. Ben zaten çok yaramazdım. Ama bak gerçekten böyle oldu, kötü bir not aldım, eve gittim, kapıyı açtım, hiçkimse yoktu evde, odama gitim, bir haritam vardı, haritada adalar vardı "ben bunların üstüne gidiyorum" dedim, hiç düşünmedim. Hani Stromboli'de kadın nasıl çıkıyor ya dağın üstüne, iniyor ya işte öyle bir şey oldu hayatımda, sıçradım. Dling yaptı kafamda, dedim "ben ölmeyeceğim artık, ben yaşayacağım artık".

Yara'nın senaryosu gerçek bir hikayeden mi?

- Filmin yönetmeni Yılmaz Arslan yazdı. Kızkardeşinin hikayesi. Ben kızkardeşini bir kez gördüm ve olabilir dedim.

Peki kaç yıl aradan sonra Türkiye'ye geldiniz, neler gördünüz?

- İnsanlar zannediyorlar ki görmüyorum, çok pislikler görüyorum bu ülkede. Ama bir konuda yalnızca Türkiye'ye kızmıyorum ben Avrupa'ya da kızıyorum. Çünkü mesela Kürtler'le ilgili bir olay, gazeteler hemen lang diye saldıracak, Türkiye şunu yapıyor bunu yapıyor başka bir olayı hiç anlatmıyorlar. Onlar herşeyi iyice onlara göre seçiyorlar. İşlerine yarıyor. Benim televizyonum 24 saat haber kanalında açık.

Bu, yurtdışında yaşayan Kürtler için bir oy tuzağı olabilir mi?

- Bilmiyorum ama olabilir. Bence Avrupa çok ikiyüzlü bir yer. İşine yaramazsa bir bok yapmaz. Bosna'da neler oldu, bir bok yapmadılar. İran'da Irak'da neler oldu? Gittiler, bombalara kamera takıp şov yaptılar. Ama bize ne dediler, Miloseviç'in nükleer şeyleri varmış. Biz salak mıyız? Fransa'nın boktan entelektüelleri televizyonlara çıkıp kitapları satsın diye yaptılar bunu. Bir hareket gerekiyor. Kim bunlar! Entelektüel değil ki... bir odada otursun mastürbasyon yapsın, bu mu entelektüel? Bir entelektüel dünyayı değiştirir, Sartre'ler gittiler cephede durdular İspanya'da. Bugün ki entelektüel nerede hareket yapıyor? Andre Malraux bu yüzyılın çok önemli bir insanı. Yani entelektüel, demek değil ki benim için konuşmak, gevezelik yapmak, düşünmek sadece...hayır düşünce hareketsiz olmaz. Ben kendimi cephede görmüyorum ben politikacı değilim, ben entelektüel de değilim. Ben hiç bi bok değilim ki? Ben çok genç bir sanatçıyım. Cephede olmak, sanatından ödün vermemek benim için.

Bunu nasıl yapıyorsunuz?

- Ben bu sanatı para için seçmedim. Bir tutku olarak seçtim. Çünkü benim arkamda annem babam gibi bir olay yok.. Anne baba baskı yapıyorlar ve "ne iş yapacaksın sen, geleceğin neye benzeyecek kızım, doktor ol bari", "hayır ben sanatçı olucam" "ha çok iyi para kazanırsın". Benim hiç böyle bir geçmişim yok. Ben bunu lanng diye seçtim. Ben bu sanatımdan asla da ödün vermem. Haa, unutmadan bana sordular, ödülden sonra siz de soyunacak mısınız diye. Dedim: Bu ne biçim bir soru ya... Ben hayatı böyle görmüyorum ki.

Ölümüm Asla Sıradan Olmayacak

AHMET YILDIZ

Bardan çıkıp Kızılay metro istasyonuna doğru yürürken artık çöplerin bir parçası olmuş kediler kaçıştılar. Çünkü sivri uçlu ve demir pençeli botlarıyla ezik bir kola kutusuna vurmuştu. Az önce yağmış sonbahar yağmurunun oluşturduğu su birikintileri barlardan yansıyan neon ışıkları içinde rengarenkti. Ay yoktu. Ay yerine bir sokak lambası beynini yakıyordu. Çok iyi tanıdığı sarhoş kahkahaları, kendilerini rezilce koyvermiş sevgililerin fingirtileri ve müzik, evet müzik beynini dağlıyordu. Deri montunun içinden ellerini çıkararak gözlerini oğuşturdu. Hiç böyle olmamıştı. Patronu bile programını bitirmeden ayrılmak isteğine şaşırmıştı. Çünkü işini iyi yapan, çalışma saatlerine uyan ender şarkıcılardandı. İçiyordu evet, ama büyük bir olgunluk vardı içişinde. Ama şimdi belki de çok kaçırmıştı, şarkı aralarında devirdiği limonlu cinler midesini delmek için binlerce burgu birden kullanıyordu. Gerçekte her şeyin sonuna geldiğini, kırk yıllık yaşamının, uzun dalgalı saçlarına ve sakallarına karışan beyazlıkların bir anlamının kalmadığını düşünüyordu. Artık çoktan kapanmış dönercilerin bulunduğu aralıktan pis bir koku geliyordu. Çöp kamyonu ağır kasasını homurdatarak çöpleri sıkıştırıyor, ağzından pis sular sızıyordu. Koku bu gürültüden ve sulardan geliyordu. Döviz bürosunun bulunduğu köşede ise bütün gün boyunca ellerinde marklar, dolarlarla döviz bozulur, döviz satılır diye gelip geçenlerin kulaklarına fısıldayan, ağızlarının kokusunu onların burunlarına dayayan adamlar yoktu.

Metronun derinlere inen merdivenlerine hızla daldı. Yönlendirme levhalarının, floresan lambalarının altında parlayan mermer parkelerin üzerinde topuklu botlarının kaymasına aldırmadan hızla yürüdü. Cebindeki yüzlük kartın son kredisini kullanarak gişelerden geçti. Manyetik gişelerin, metronunun planlanandan bir yıl geç yapılmasına ve başbakan tarafından tören yapılarak açılması komedisine rağmen daha ilk günlerde başlayan arızalarına son verilmişti. Bir an önce eve gidip yatağa kendini yüzüstü atmaya ve beynindeki uğultuyu dindirmeye çalışacaktı. Ancak tren, bir tırtıla benzeyen görüntüsüyle son vagonlarını da sürükleyerek tünelin ucundaki karanlıkta kayboluyordu. Bekleyecekti. Yeşil metal koltuklardan birine çöktü. Koltuğun kenarında bir İtalyan firmasının adını okudu. Sandalyeler İtalya'dan gelmiş diye düşündü. Dizlerinin üzerine düşürdüğü gözlerini kaldırdığında yakasında DAK GÜVENLİK yazan lacivert giysili güvenlik görevlisinin kavruk ve pislik yüzünü gördü. Sarı çizgiyi geçmeyin diye kaba bir biçimde uyarıyordu raylara yaklaşıp aşağıya aptalca bakmaya çalışanları. Rayların yanına bırakılmış küçük kırmızı levhalarda yıldırım işaretli DİKKAT TEHLİKE yazısını okudu.

12 Eylül askeri darbesinde üniversitede öğrenciyken sol bir örgütün üyesi olduğu için tutuklanmış ve dokuz yıl içerde yatmıştı. Ancak hapiste sesini ve müzik tutkusunu diğer arkadaşları gibi saz ve bağlama öğrenmek için değerlendirmemiş, kendisine cezaevi yönetiminden uzun ısrarlar sonucu -bütün yemeklerin kokusunu üzerinde toplayan mikrop yuvası tahta kaşıkların yerine metal kaşıklar verilmesi için yaptıkları açlık grevine bir adet gitar isteriz isteğini de koymuşlardı- gitar edinmiş, dışarıdan notalar getirtmiş, böylece yıllarını öğütebilmişti.

Dostlukların ve arkadaşlıkların burnunu sızlattığı o anlar şimdi yoktu. Çoğu kez tekrar o küçük hücresinde olmayı istiyordu. Çıkınca yaşadığı yalancı ve hüzünlü özgürlük duygusu çabuk sönmüştü. Karşılaştığı işsizlik belasını Cem Karaca'ya benzeyen kalın sesini değerlendirerek oluşturduğu repertuarıyla, küçük barlarda elektronik gitarın ağırlıkta olduğu bateri eşliğinde gür sesiyle yine Cem Karaca şarkıları söylüyor, şarkıların sonunda ise kendisinin bestelediği Ölümüm Asla Sıradan Olmayacak şarkısını bütün içtenliğiyle haykırıyordu. Bütün bar müşterileri bu şarkıyı da Cem Karaca'nın sanarak ayakta alkışlıyor, içki bardaklarını avuçlarıyla kavrayarak içindekileri heyecanla boğazlarına gönderiyorlardı. Şarkılarına, yaşa, varol diye haykırarak el çırpan bu gürüha aslında dudaklarına taktığı yalancı gülümsemenin dışında iğrenerek ve tiksintiyle bakıyordu. Arkadaşlarının, etkilenerek ölüme gittiği, yıllarını, gençliklerini içerde geçirdiği şarkıları şimdi bu aşağılık dinleyici kitlesinin, kız tavlamak ve yeni tanıştıkları kızları sarhoş ederek halletmek için kullanıyor olmaları Ona, gördüğü işkencelerin en ağırı olarak geliyordu. Kendisinden de iğreniyordu. Ancak yapacak bir işi yoktu. İçeriden çıktıktan sonra aç kaldığı, merdiven altında arkadaşlarını ve dostlarını arayarak soğuktan titreştiği ilk günleri anımsayarak sahneye çıkmadan önce içki limitini iyice dolduruyor ve öyle başlıyordu. Önüne gelen kızla, hayranıyım diyen her kadınla, kendisi içerdeyken onların yemiş olduğu her halttan intikam alırcasına yatıyordu. Şimdi ise bütün bunların hiçbirinden zevk alamıyordu. Hiçbir şeyin tadının kalmaması, son günlerde harala gürele yaşadığı yaşamın hiçbir anlamının olmadığını böyle birden anlaması onu korkutmuştu. Şimdi bu boşluk duygusunun gövdesine vuran titremelerini dindirmek, beynini dağlayan acılarından kurtulmak için eve gitmek istiyordu. Ancak onu evine götürecek trenin yaklaşmakta olduğunu duyuran derin yeraltı sarsıntıları, raylardan gelen uğultu yaklaştıkça eve de gitmek istemediğinin ayırdına vardı. Kusmak istiyordu. İki kot pantolonlu kızın düzgün ve yumuşak bacaklarını sallayarak önünden geçmelerini izledi. Gittikçe kalabalıklaşmış istasyonda bütün yolcular bir koyun grubu gibi sessizce bekleşiyorlardı. Sigara yakmak istedi. Sonra bunun yasak olduğunu anımsadı. Yine de paketi cebinden çıkardı. Çakmağıyla yaktı. Ciğerlerine çektiği dumanları havaya üfledi. Tuhaf bir kauçuk ya da demirlerin sürtünmesinden çıkan kokuya benzeyen metro kokusuna taze sigara dumanı karıştı. Hemen bütün bakışlar üzerine çevrildi. Hoparlörden saygısız bir ses sarı çizgiyi geçmemeleri için uyarıyordu yolcuları. Uzun süredir kılık kıyafetini süzüp duran güvenlik görevlisi copunu kalçasında sallayarak yanına geldi. Sigarasını söndürmesini söyledi. Sigarayı ayaklarının dibine atarak ezdi. Küllerin ve sarı tütün parçalarının cilalı parkelerin parlaklığında dağılışını izledi. Şimdi güvenlik görevlisi Onu kolundan tutmuş sallıyordu. Birden adamın yüzüne bakınca bir düşmanı görür gibi oldu. Adamı silkeleyerek kendini kurtardı ve yaklaşmakta olan trenin önüne sarı çizgiyi ihlal ederek, kırmızı tabelasında yıldırım işareti olan rayların bulunduğu derin boşluğa, azgın bir nehirin huzurlu dalgalarına bırakıyormuş gibi bir duyguyla kendini bıraktı.

İstasyonda, raylarda alevler çıkaran acı, metalik bir fren sesi duyuldu.

- Rayların üzerinde lanet bir hippi var, diye böğürüyordu arkadaşlarına doğru güvenlik görevlisi. Çabuk gelin!..

Aksamserası

Vermeyen Fahişe

MIGUEL ÀNGEL DE RUS

Bu türdekiler, arzuların ve değerlerin kuruduğu bir dünyanın kaltaklarıdır. Vermeyen Fahişeler, verbal (sözel) fahişelerin içinde filolog kertesinde bir akademizme ulaşmışlardır. Onlar da kendilerini söz'den çok konuşma eylemiyle ifade ederler, ancak 'seans' konuşmalardır bunlar. Hayatın kuruduğu; adeta sonsuz ölümün dil'inin (söylem de diyebiliriz) konuştuğu seanslar.

Arzu dolu, ve bunun yanısıra aklını erdemle yönlendirmeye çalışanlar en nefis avlarıdır. Ne kadar arzu dolu, ne kadar çok şey paylaşmak isterseniz, hayal kırıklığınız o ölçüde büyük olur. Kendilerinde geliştirdikleri -elektrikli süpürge mekaniğini düşünelim- bir teknikle tüm enerji ve değerlerinizi emerler. Bunu konuşarak, sizi konuşturarak yaparlar. (Ancak onlarla hiç konuşmayarak sanal objeleri olabilirsiniz.) Güncel sanat olayları, yeri gelirse güncel politika, cinsellik, seks uygulamaları dahi içine düştüğünüz tuzaklar ya da yuttuğunuz yemlerdir. Nietzsche ve Freud özel oltalarıdır. Siz, onların Nietzsche'yi mahveden kadın olan Lou Salome'den aldıkları referans ile tanıdıklarını bilemezsiniz. Onlar için Freud ise bilgiç bir dekarötörden farksızdır, ya da ara sıra uğradıkları antikacıdan. Kısaca sizi konuştururlar, ama asla vermezler.

Vermeyen Fahişeler, fahişelik mesleğinin en komplike, ama en sefil amatörleri arasında yer alırlar. Ruhsal derinlikleri varmış gibi davranışları onları komplike gösterir. Amatörlüklerine gelince, sanal seksi -ama asla sizinle değil- genç kız amatörlüğüyle uygulamalarından gelir.

Baudelaire, "hayır" soğuk bir cevaptır, der. Ama hayır, başınıza gelen bir "red" olsa iyi, onlar her zaman aseksüel vahşiliklerinin bedelini size ödetirler. Adice sanal seks söylemiyle taçlı yırtıcı bir aseksüellik düşünün, bundan kötüsü olamaz herhalde.

Uyanık erkekler, onların 'histerik, ama lezbiyen' olduklarını yüzlerine vurarak puan almaya kalkarlar. Maç berabere bitmiş gibi görünse de, rezillik sürer, zira siz asıl objeleri olan kadın bedenini ortaya atmışsınızdır. Bu kez anatomik olarak aşağılanırsınız. Nedir ki erkek bedeni?!

Bir zamanlar çalıştığım yayınevinin redaksiyon servisinde bunlardan biri vardı. Yazarlardan biri ile sözümona platonik (bu yazarın tanımlaması) bir ilişki geliştirmişlerdi. Yazarın yaptığı arzu yatırımı günden güne büyüyor, Nietzsche ve Freud temalarıyla ruhsal ve psişik boyut, bu ruhsal ve bedensel olarak pinti kaltağı bir arzu ve aşk haznesine dönüştürüyordu. Az buçuk uyanık olan yazar, onun mistik alanına, onu yönlendirmek düşüncesiyle, ve olanca yaratıcı yazar kurgusuyla katkıda bulunuyordu: Sözüm ona onda antik bir hale görüyordu. Bir Mezopotamya Prensesi olmalıydı... Kızcağız yine düşmedi, yazar bilmiyordu ki, bu sanal kaltak isterse Kleopatra'nın birinci süzüm reankarnesi olsun, vermezdi. Onun Kleopatra ile tek bağlantısı karşısında yutkunan orduları hayal etmesiydi.

Sonuçta, yazar ona bir kütüphane dolusu psikoloji-ve yetmedi, psikopatoloji- kitabı armağan etti. Bu arada bir psikiyatri kongresi bahanesiyle -bu zavallı yazarın bahanesi, onun canına minnet- bir haftalık Viyana seyahati de cabası. Bu seyahat nedense Tuna Festivali'ne denk gelmişti. Yazar, içtiği biralar hazin şırıltılarla Tuna'ya karışırken, hâlâ onunla bir slow dansın hayalindeydi...

İspanyolca'dan Çeviri: Adnan Özer

Diyarbakır Hatırası

KEMAL VAROL

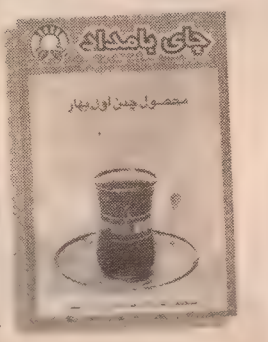

• Türkiye ile Suriye arasında devam eden gerginlik, Ora'yı bir başka açıdan etkiliyor. Kaçak çay fiyatları yavaş yavaş yükselmeye başladı. Çünkü, Ora'da çok sevilen kaçak çayların büyük bir bölümü Suriye'den geliyor... Savaş yerine, oturup kaçak çay içsek. İçip güzelleşsek.

• Bir aralar Refah Partisi saflarında gördüğümüz, Ramazan aylarının değişmez müezzini ve Oralı Burhan Çaçan'dan 1986 tarihli bir kaset; Deh Deyin Kızlar

•Yabancı markaların işyeri adlarını işgal ettiği büyük şehirlerden farklı tabelalar görüyorsunuz Diyarbakır'da. İşte; Pasur (Kulp) Export ve Ciran (Komşu) Market!

• Şu sıralar Fransa'da da piyasaya sürülen Tarkan'ın "Fındıkkıran" adlı parçası 'nihayet' Kürtçe'de. Boyu ve posuyla Tarkan' dan epey uzak olan Kürt 'sanatçı' Ömer İpek, Tarkan'ın Fındıkkıran'ından tutun da; Mahsun Kırmızıgül'ün 'Sevdalıyım', İbrahim Tatlıses'in "Ben de isterem" parçalarına kadar, bütün popüler şarkıları kasedinde Kürtçe okumuş. Meraklıları için 'Fındıkkıran' şarkısının Kürtçe nakarat bölümü: "Te zeft bıkım; much, much, much!"

•Diyarbakır postanesinin önünde bulduğum bir kartpostal. Bu güzel kartpostalın sağ tarafı tamam da, soldaki arkadaşın tertibi kaça kaç?

• Dicle Üniversitesi Rektörlüğü'nün, eğitim-öğretim yılı başında, kayıt yaptıran öğrencilere imzalattırdığı taahhütnamedeki bıyıkla ilgili maddeye dikkat... Sarkık bıyık bu tanımlamada yer almıyor.

TAAHHÜTNAME

Yükseköğretim öğrencileri, kılık kıyafet ile ilgili olarak Yüksek Yargı organları tarafından verilmiş kararlarla oluşmuş bulunan hukuki mevzuata uymak zorundadırlar.

Buna göre Üniversitenin tüm birimlerinde kız öğrencilerin başı açık,erkek öğrencilerin başı açık,sakalsız ve varsa bıyıklar dudak hizasında kesilmiş olmalıdır.

Yukarıdaki hükümleri okudum ve Dicle Üniversitesi'nde sürdüreceğim öğrenimim süresinde kılık-kıyafet konusundaki bu hükümlere aynen uyacağımı kabul ve taahhüt ederim. ...../09/1998

Adı - Soyadı
(İmza)

Fakültesi/Yüksekokulu
Bölüm/Program
Öğrenci No

• Bir banka reklamından hayatımızın her alanına yayılan ve Türk Dil Kurumu'nun ünlü vecizelerimiz arasına almayı düşündüğü "Tık Tık Tık Eyi Günler" sözü artık belediye afişlerinde. Diyarbakır'ın en lüks semtlerinden biri olan Yenişehir'in belediye başkanı, sokaklara yukarıdaki fotoğrafta yer alan afişlerden astırmış. Bir süre önce, yolsuzluk yapmak suçundan cezaevine konan eski başkan da, yenisi de Fazilet Partili...

Polisle Başım Dertte

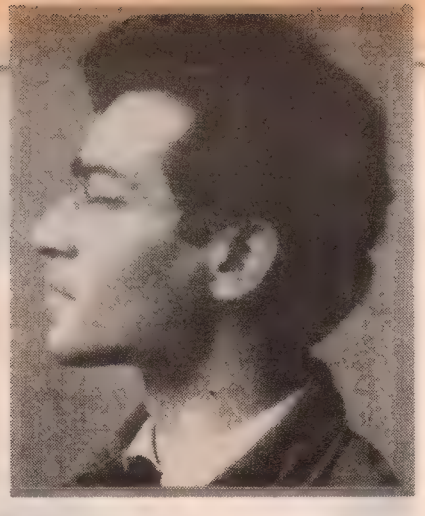

EFLATUN NURİ

Yıl: 1949. Çamlıca'nın eteklerinde, Beylerbeyi'ne inen yol boyunca takip eden "Mecit Efendi Sarayı'nın uçsuz bucaksız bahçesini bir sur gibi çeviren yüksek duvarlarına arkasını dayamış Burhaniye mahallesinin küçük bahçeler içinde gelişi güzel yapılmış, minik minik ahşap evleri, bir trenin ard arda dizilmiş vagonları gibi uzar giderdi. Şimdi Boğaz Köprüsü'nün anayolu altında kalmış olan doğduğum bu mahalleyi bir düş gibi anımsıyorum. Yaz geceleri binlerce ateş böceğinin aydınlattığı bu sokaklar, sanki yıldızları yerlerde uçuşan, bir gökyüzü gibiydi. Çoğu kez mehtaplı geceler, limon sarısı bir aydınlık içinde kalır; sanki ayın yüzeyindeymiş gibi bir sürü çocuk, uçar gibi koşuşurdu. Sokaklar çocukların, ağustos böceklerinin, kurbağaların ve binlerce börtü-böceğin sesleriyle çınlardı. İşte böyle bir gecede, koynumda hışırdayan bir demet yazı dolu kağıtlarla, evin yolunu tutmuştum.

***

Ertesi gün uyandığımda perdenin aralığından karşı tepeye doğru baktım. Yine o iri yarı sivil polis gözünü bizim evin kapısına dikmişti. Giyindim... Bahçe duvarından "Mecit Efendi Sarayı"nın bahçesine atladım, küçük dere yatağından eğilerek geçtim. İncir ağaçlarının altından süzülüp yıkılmış bir duvardan yan yola indim. Tahta küçük köprüyü geçtim, bir ara arkama baktım sivil polisi atlatamamıştım, arkamdan yavaş yavaş geliyordu. Altunizade'den tramvaya bindim. Tramvay kalabalıktı öne doğru yürüdüm. Bağlarbaşı'nda tramvaydan atlayıp kaçacaktım, fakat olmadı, bir türlü öndeki kalabalığı yaramıyordum, sivil polis de arkamdaydı. Artık yapacak hiçbir şey yoktu. Tramvay hızla Üsküdar'a doğru gidiyordu. Setbaşı durağının solunda Selanik mezarlığı, Üsküdar'a doğru akan Bülbül deresi boyunca uzanıyordu. Sanki mezarlık değil de, koyu yeşil servi ağaçları arasında sıkışmış bembeyaz mermerden antik bir şehrin görüntüsü içindeydi. Ne zaman bu yerden geçsem, içimde bir sıkıntı duyardım. Tramvay hıncahınç doluydu. Yokuş aşağı inen tramvayın içinde herkes birbirinin üzerine abanmıştı. Arkamdaki sivil polisin nefesini ensemde duyuyordum. İyice bunalmıştım, birden kafamın tası atmıştı. Arkama döndüm:

- Niye peşimi bırakmıyorsun!.. Niye beni rahatsız ediyorsun!... Diye avazım çıktığı kadar bağırdım!..

O an tramvayın içi karıştı, arka arkaya iki zil sesi duydum. Tramvay zıng! diye durdu... Ne olduğunu anlayamadım, bir anda, sivil polise önüne gelen tekme tokat girişti, karga tulumba, dışarıya attılar. Sivil polise dayak şimdi dışarıda devam ediyordu. Tramvayın içi aşağı yukarı boşalmıştı. Tramvay yolunun yamacını sarmış böğürtlenlerin, çalıların örttüğü, sel sularının oyduğu dere yatağına, yediği yumruk, tokat ve tekmelerle sivil polisin devrildiğini gördüm. Yüzü gözü kan içinde, yarı baygın yatıyordu. Dayak atanlar tramvaya bindiler, tramvay hareket etti. Üsküdar'a geldik, tramvaydan inerken biri koluma yapıştı, irkildim, döndüm; Seyfi Dursunoğlu (Huysuz Virjin).

Bizim mahalleden, çok sevdiğim hazır cevap Seyfi değil mi!.. Gülerek:

- N'oldu, hayrola Eflatun!.. Ayol niye öyle bağırdın, dedi.

- Sonra anlatırım Seyfi dedim. Vapura doğru yürüdük.

Çemberlitaş'ın karşısındaki Şafak sinemasının alt sokağının sol köşesindeki Osman Bey Matbaasına girdim. Geniş bir salonun böldüğü karşılıklı iki oda vardı. Karşımızdaki odada Rıfat Ilgaz, "Marko Paşa"yı çıkarıyor, karikatürlerini de Mim Uykusuz çiziyordu. Onların bulunduğu odanın da karşısında Aziz Nesin'in çıkardığı "Medet" adında gazeteye ben karikatür çiziyordum. Ayrıca Aziz Nesin'in "Yeni Baştan" diye çıkardığı yazı ağırlıklı siyasi dergide de Abidin Dino, Sönmezler ve ben desenler çiziyorduk. "Yeni Baştan"da "Kapital" tefrika ediliyordu. Tercümesini Kerim Sadi yapıyordu. Aziz Nesin beni, Bağlarbaşı'nda Ermeni mezarlığının yanındaki, At pazarının karşısında (Çamlıca tepelerine bakan) üç katlı ahşap bir evde oturan Kerim Sadi Bey'e gönderiyordu. Oraya hava kararınca gidiyordum. Beni evin arkasındaki bahçeye açılan mutfak kapısından içeri alıyorlardı. Çoğu kez Kerim Sadi'nin ablası elinde küçük bir idare lambasıyla üst kata, Kerim Sadi Bey'in odasına çıkarıyordu. Odada büyük kütüphaneler; tavanlara kadar binlerce kitap içinde kaybolmuş o değerli insan kendi elleriyle Kapital'in her hafta çıkacak tercümelerini koynuma yerleştiriyordu. O gün de koynumdaki Kapital'in tercümeleriyle Aziz Nesin'in bulunduğu odaya girmiştim. Odada Orhan Kemal vardı. Aziz Nesin'le konuşuyorlardı. Karşı masada Abidin Dino kalın uçlu bir kalemle birşeyler çiziyordu. Aziz Nesin beni karşısında görünce elini uzattı, ben de koynumdakileri çıkarıp verdim. Aziz dikkatle yüzüme baktı ve:

- Eflatun sende bir hal var, canını sıkan bir şey mi oldu?

"Nasıl da insanın içini okuyor" diye düşündüm ve tramvaydaki olayı anlattım.

Orhan Kemal bıyık altından gülerek,

- Millet artık polise fena halde kızıyor, sivil de olsa kokusunu alıyor, dedi.

Aziz:

- Valla Orhan.:. Eflatun bu kadar yakışıklı olmasa ben de senin gibi düşüneceğim!.. demeseydi enayi gibi,

Tramvaydakilerin, nasıl oluyor da, sivil olduğu halde; polis olduğunu çakıp dövdüklerini, anlatacaktım!

Aksiyonsefası

Ce numéro n'est plus attribué...(*)

Geçenlerde bir Fransız dergisinde papaz ve rahiplerle haham ve imamların mapuslarla ilişkileri üzerine uzunca bir yazı okudum. Memleket farklı, mapus farklı, din farklı...

RAGIP DURAN

İnsanın yaşadığı çevre, kaçınılmaz olarak ilgi alanını da belirliyor hatta yaratıyor. Sağolsunlar eş-dost bana buraya bir sürü ingilizce, fransızca gazete ve dergi gönderiyor. Ben de bütün bu yayınları sindire sindire, yavaş yavaş, hatta Paris ve Londra sinemalarındaki filmlerden hava durumuna kadar her şeyi okuyorum. İlgimi çeken konulardaki haber ve yazıları da kesip arşivliyorum. Dikkat ettim, yabancı basında hapisanelerle ilgili o kadar çok yazı çıkıyor ki, benim "Mapus-Yabancı' dosyası bayağı kabarmış. Yabancı geçici meslekdaşlarımın durumlarını ilgi ve merakla izliyorum. Bizim kaldığımız yerin tam karşısında bir cami var. Müezzin günde beş kez cemaati namaza davet ediyor. Ama bizim müezzin gerçekten kötü okuyor ezanı. Ne makam tutuyor ne de söylediği anlaşılıyor. Hani neredeyse bir mümini dinden çıkartacak kadar kötü ezan okuyor. Biz de "Acaba bu müezzini buraya Batı Çalışma Grubu mu tayin ettirmiş?" diye kuşkulanmıyor değiliz hani... Neyse... Geçen akşam ezan okundu. Hemen ardından bizim sevimli gardiyanlardan biri geldi, siyasi koğuşun kapısını açtı, öyle bekliyor. Bir an karşılıklı bakıştık, ne oluyor diye. Sonra o da hafif gülümseyerek "Yahu affedersiniz, sizden kimse çıkmıyordu değil mi yukarıya" dedi. Biz yanıt vermeden kapıyı kapattı. Ezan okunduktan sonra, gardiyanlar gelip koğuş kapılarını açıyor, yukarıdaki mescite çıkmak isteyenler, oraya gidip namaz kılıyorlar. Bizim altı kişilik siyasi koğuşta namaz kılan yok. Öteki koğuşlarda var. Kaç kişi bilmiyorum. Öteki koğuşların duvarlarında da kocaman "Allah Kurtarsın" yazıyor. Bizimkinde o yazı da yok. Ne yani "Marx Kurtarsın"mı yazacaktık? O da zaten bu aralar neoliberalizme karşı nasıl mücadele edilmesi gerektiği üzerinde çalışıyordur herhalde. İşi gücü yok da, Saray'daki düşünce tutuklularıyla, siyasi mahkumları mı kurtaracak! Tövbe tövbe... Fransız "Le Nouvel Observateur" dergisinde "İnsanlar yargılar, ama sadece O affeder: Tanrı Cezaevinde" başlıklı dosyayı okuyunca bunlar geldi aklıma. Fransa'da gün geçtikçe dindar sayısı, hele Kiliseye giden insan sayısı azalıyor, kiliseler boşalıyor, papaz ve rahipler işsizlik korkusuyla sürdürüyorlar yaşamlarını. Ama Fransız mapuslarında müthiş bir dindar kitle varmış habere göre. Nufusu yaklaşık olarak bizimkine eşit olan Fransa'da 186 cezaevinde. 58.054 mahkum yatıyormuş. Bizde ise 65 bin civarında. Ve orada Adalet Bakanlığı bu mahkumların dini ihtiyaçlarını karşılamak için, 382 Katolik. 216 Protestan, 64 Musevi, 37 Müslüman, 5 Ortodoks ve 2 Budist din adamına, cezaevlerindeki mesaileri için yılda toplam 7 milyon frank ödüyormuş. Adli mahkumların söylediğine göre aslında Türkiye'de de imamlar düzenli aralıklarla cezaevlerine gelip mahkumlara dini telkinlerde bulunuyormuş, ama siyasi koğuşlara girmiyorlardır herhalde. Bilmiyorum... Tabi Fransa ve Türkiye'de mapus koşulları çok farklı. Onlar orada çok yalnız. Onun için, yani tecrit olduğu için insanlar dine. Tanrı'ya daha çok sarılıyorlar Nouvel Obs'daki yazıya göre. Dışarıda kiliseye giden de pek olmadığı için, papaz ve rahipler de, cezaevlerinde iyi ve sadık dindarlar bulabiliyor böylece. Üstelik Fransa'da avukatlar bile tutuklu olan müvekkilleriyle ancak gardiyan denetiminde görüşürken, din adamları mahkumlarla başbaşa, serbestçe ve istedikleri kadar görüşübeliyorlarmış. İlginçtir, habere göre, rahip ve papazlara en çok ilgi de cinsel suçlardan mahkum olanlarda imiş. Neden acaba? Üstelik Fransa'daki din adamlarının hepsi de bekar değil ki... Fransa'daki mahkum dindarlar diyormuş ki, "İnsanların adaleti hiç de önemli değildir, tayin edici olan ilahi adalettir". Ne demek yani bu şimdi? Sözkonusu İlahi Adalet Yasasında Terörle Mücadele bölümü yok mu? 312 yok mu? İlahi Adalet mekanizmasında savunma hakkının durumu nedir? Duruşmada avukat bulundurabilecek miyiz? (Fikret, senin de gelmen gerekebilir!) Basın mensupları alınıyor mu içeri? Hoş, bu Fransız mahkumlar açısından, papaz ve rahiplerle dini ya da başka konulardaki muhabbet "ifade özgürlüğü" açısından çok önemliymiş. Çünkü mahkumlar din adamlarını, devletin tayin ettiği sosyal alan çalışanları, psikolog, doktor hatta avukatlara oranla bile, sistem dışı insanlar olarak kabul ediyormuş. Böyle diyor solcu Nouvel Obs dergisi.

Son olarak bir Fransız mahkumla papaz arasında geçen diyalogu da aktarayım, durumun vahametini anlayın:

- Peder, siz burada Tanrı'nın varlığısınız. Siz olmasaydınız biz yitip gitmiştik!

- Hayır evladım, ben sadece Tanrı'nın telefonuyum, sen dua ettiğin müddetçe Yüce Tanrı elini ahizeye götürüyor! Ne kadar ulvi ve ne kadar telekomünikasyonel değil mi?

- Alo alo, duyuyor musunuz?

Hay Allah! Hat kesildi galiba!

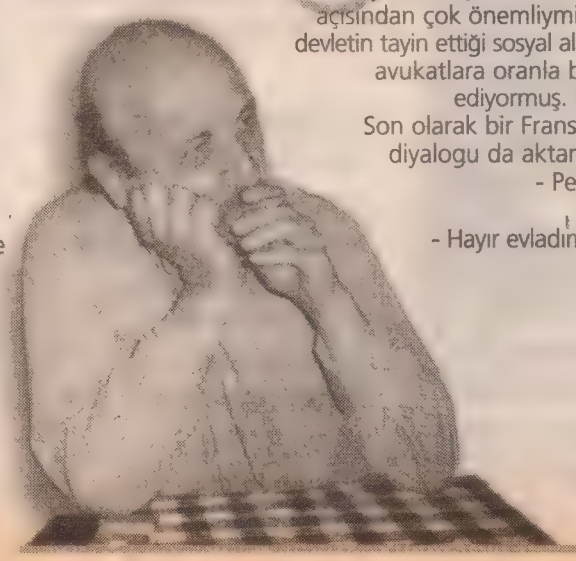

(*) Fransa'da telefonu kapalı ya da iptal edilmiş bir aboneyi ararsanız, otomatik mesaj aygıtından monoton bir ses, size "Aradığınız numara iptal edilmiştir" der.

Sovyet tasarım kavramının ilk formülasyonu artık yavaş yavaş belirmeye başlamıştı. Sanatçıların bu yeni işlerinden yeni bir meslek 'Sosyalist tasarımcılık' doğuyor, ilk etkinliklerin tümü bu yeni mesleğin ilk pratik deneyim dağarını oluşturuyordu. "Üretimde sanat" sloganı da söz konusu sanatçılar tarafından kolaylıkla kabul gördü. Çünkü onlar hiçbir zaman Mayakovski'nin sözcükleriyle "Manzara ve natürmort tutkunu" çevrelere ait olmamışlardı.

Mayakovski'nin Bir 'Reklamcı' Olarak Portresi

ENDER ÖZKAHRAMAN

Topu topu otuz yedi yıl süren yaşamına yüzlerce dize, desen, afiş, kolaj ve karikatür sığdıran Vladimir Vladimiroviç Mayakovski, bir orman bekçisinin oğlu olarak 1893'de Bagdali'de (Gürcistan) doğdu. Kafkasların eşsiz güzelliği arasında büyüdü. Kutays Lisesi'nde okurken babasının ani ölümü üzerine çaresiz kalan ailesini de yanına alarak Moskova'ya gitti. Lise öğrenimini burada sürdüren Mayakovski henüz onbeş yaşındayken Bolşevik Partisi'ne üye oldu ve tutuklandı... 1909-1910 sularında bir yıla yakın bir süre hapis yattı ve ilk şiirlerini hapiste yazdı. Ancak çok geçmemişti ki şiire karşı yetenekli olmadığını düşünerek Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'na yazıldı... İlginçtir, burada tanıştığı David Burliyuk adındaki şair bir dostunun Mayakovski'yi iyi şiir yazdığına inandırarak tekrar edebiyata yöneltmesiyle Rus Fütürizmi doğdu ve Mayakovski 1917'deki devrim sürecine salt şiirleriyle değil, cephe gerisindeki propaganda faaliyetlerine yardım etmek amacıyla, afişler, desenler, karikatürler çizerek omuz verdi... O dönemde Rusya'daki 1917 olayları dünyayı ikiye bölmüştü:

Devrim ve karşı devrim, proleterya ve burjuvazi, kırmızı ve beyaz, yapma ve yıkma, yeni ve eski, devlet ve özel sektör, toplu ve bireysel, sol ve sağ, geçmiş ve gelecek...

Eşsiz bir zıtlıklar dönemiydi yaşanan.

1917 devrimini izleyen siyasi karmaşanın orta yerinde tüm ekonomik etkinlikler çökmüştü. Yeni hükümetin ilk tepkisi bir kemer sıkma ve yoğun işbirliği rejimi olan 'savaş komunizmi' oldu. 1921'e dek kıtayı iç savaş kemirdi durdu. Bolşevik kızıl ordu, karşıdevrimci beyazların direniş hatlarını birer birer yararak ilerliyordu. Sonunda topraklar üzerinde kesin bir üstünlük kazanıldığında, Lenin hükümeti serbest girişime kısmi geri dönüş olanağı sağlayan bir planı yürürlüğe soktu; YEP...Yani, Yeni Ekonomik Politika olarak anılan bu planın hedefi, ekonominin çarklarını yeniden döndürebilmekti. Ancak YEP kaçınılmaz olarak yeni bir girişimci burjuvazi yarattı ve bu burjuvalara kısaca YEP'ler adı verildi... Öyle ki, YEP'lerin harcayacak bol parası ve geleneksel yeni-zengin tavırlarıyla servetlerini teşhir etmekten haz duyan kadınları vardı.

Yeni rejimi hararetle karşılayan devrim öncesinin avangart sanatı, tıpkı devletin kendisi gibi bu yeni baskı grubuna karşı yaşam mücadelesi vermek, devrim kavramları ve geleneksel değerler adına savaşmak zorunda kaldı. Böylece idealist ve pragmatik (yararcı) iki ayrı dünya, birlikte ve birbirine koşut varoldular. Kimi zaman biri, kimi zaman diğeri ötekine baskın çıktı. Ancak sonuç, saçmalık sınırına varan bir zıtlıklar ve paralellikler karışımı oldu. İşte tam da bu sırada devrim ozanı Mayakovski en önemli aşk şiirini; "Pro Eto"yu (Buna Dair) LEF'in ilk sayısında yayınlattı. Lirik bir başyapıt olarak anılan Pro Eto, ilginçtir, Konstrüktivistlerin ilke olarak lirizme yer vermedikleri dergileri LEF'te yayınlanıyordu. O dönem sanat dünyasının tüm sol kanadının sesi konumundaki LEF, Mayakovski'nin dostları Lili ve Osip Brik'in apartman dairelerinde hazırlanıyordu.

"Reklam İnşaatçısı"nın 1923'te bir bebek emziği için yaptığı afiş

"Sanat, müze denilen ölgün tapınaklara tıkıştırılmamalıdır... sanat heryere yayılmalıdır; caddelere, tramvaylara, fabrikalara, atölyelere, işçi evlerine..."

Artık Mayakovski'yi de hergün orada devletin yeni reklam afişleri için çalışırken bulmak mümkündü. Mayakovski, böylelikle giderek hükümetin YEP yoluyla kendi yarattığı serbest tüccarlar ordusuna karşı başlıca silahı olan, yeni ticari reklam etkinliklerinin anahtar kişisi haline geldi.

Sanatçılar hararetle tartışmayı sürdürüyor, toplantılar düzenleniyor, manifestolar birbiri peşisıra yayımlanıyordu. Devrim sanatının ilk yayın organı Iskusttvo Kommuny (Toplum Sanatı) adlı gazeteydi. İlk sayı, Mayakovski'nin şiir formunda bir manifestosuyla yayınlanmıştı. "Sanat ordusuna hareket emri" başlıklı bu manifestonun ilk mısrası bir sonraki sayının ana manşetini de oluşturur:

"Gerçek Komunist geri dönüş köprülerini yakmış olandır!.."

Sonraki her sayıda da, süregelen sanat tartışmalarından alıntı yeni bir slogan ele alındı. On dokuzuncu ve sonuncu sayıda tartışılan slogan da şu oldu:

"Samanyolu ikiye bölünsün; yaratıcının samanyolu ve kullanıcının samanyolu..."

Mayakovski, devrimden bir yıl sonra (1918'de) sanatçı arkadaşlarıyla yaptığı bir toplantıda "Sanat, müze denilen ölgün tapınaklara tıkıştırılmamalıdır... sanat heryere yayılmalıdır; caddelere, tramvaylara, fabrikalara, atölyelere, işçi evlerine..." der. 1918'den başlayarak Rus Konstrüktivizminin kimi küçük kimi devasa büyüklükteki yapıtları kentin değişik birimlerinde bir bir görücüye çıkmaya başlamıştı. Böylelikle, Sovyet tasarım kavramının ilk formülasyonu artık yavaş yavaş belirmeye başlamıştı. Sanatçıların bu yeni işlerinden yeni bir meslek 'Sosyalist tasarımcılık' doğuyor, ilk etkinliklerin tümü bu yeni mesleğin ilk pratik deneyim dağarını oluşturuyordu. "Üretimde sanat" sloganı da söz konusu sanatçılar tarafından kolaylıkla kabul gördü. Çünkü onlar hiçbir zaman Mayakovski'nin sözcükleriyle "Manzara ve natürmort tutkunu" çevrelere ait olmamışlardı. Onlar çağdaş olan herşeye bağlıydılar ve çoğunluğu için de çağdaşlık kentin, fabrikanın, sanayi tesisinin görüntüsü içinde saklıydı.

O sıralarda oldukça büyük bir gelişme gösteren teknolojinin bu sanatçıların gözündeki yeri ise oldukça ilginçti. Koşullar nedeniyle gündelik yaşamın birçok alanından el çekmek zorunda kalan sanatçılar, o zamanın teknolojisine karşı gizleme gereği duymadıkları bir ilgi besliyorlardı... Örneğin o sıralar Mayakovski'yle birlikte çalışan Rodchenko'nun fotoğraf makinesine ve agrandizörüne hayran olduğu bilinmektedir. Mayakovski'nin tutkusu ise dolmakalemlerdi... Amerika'dan beraberinde 'aşınmaz uçlu' Parker'lar ge-

Akşamsefası

tirmişti kendisine pek çok...Bir de gri renkli Renault almıştı.

Zamanın sanat kuramcılarına göre ileri teknoloji insan zekasının zirvesini temsil ediyordu. Örneğin bir radyo vericisi insanları en az Notre Dame Katedrali kadar esinlendirebilirdi... Mayakovski, 1920'de çıktığı Avrupa ve Amerika gezilerinde Batı dünyasında eleştirecek çok şey bulmuş ancak teknolojik başarıları ayrı tutmuştur. Le Bourget havalimanı hakkında şunları yazar; "Burada derin ve gerçek bir tatmin buldum..."

Yine 1920'lerde solcu sanatçılar Khlebnikov, Mayakovski, Meyerhold, Vertov ve Eisenstein imzalarıyla LEF, KİNOFOT, Yeni LEF ve SA gibi dergilerde yeni Sovyet sanatını tartışıyorlar ama sıkıca sarıldıkları ortak değerler sayesinde de birbirleriyle iyi geçiniyorlardı.

Mayakovski şairliğinin yanısıra grafik sanatının tüm alanlarını oldukça verimli biçimde taramış ve yeni bir Sovyet afişi kavramının yaratılması için Rodchenko'yla birlikte epeyce enerji harcamıştır. Mayakovski ve Rodchenko, birlikte reklamcılık yaptıklarında kendilerine şu adı vermişlerdi; "Reklam inşaatçıları..." O sırada Mayakovski 30, Rodchenko ise 32 yaşındaydı ve Mayakovski kendisinden iki yaş büyük arkadaşına 'ihtiyar' diye hitap ederdi. Bu iki "Reklam inşaatçısı"nın çalışmaları 1923 ile 1925 arasında yaklaşık üç yıl sürdü. Yeni Ekonomik Politika (YEP) etkisiyle özel sektör bir hayli etkinleştiğinden, devletin kendi kuruluşlarına ait ürünlerin tanıtımı sorun haline gelmişti. Mal ve hizmet sektörlerindeki Sovyet kurumlarının, serbest girişimin rekabetine karşı göğüs gerebilmeleri gerekiyordu. Böylelikle devlet, bizatihi kendisi reklam veren müşteri oldu.

1923'de Mayakovski "Propaganda ve Reklamcılık" başlıklı bir makale yayınladı. Bu yazısında Sovyet reklamcılığının hedeflerini ve özelliklerini sıralıyordu:

"Propagandanın müthiş gücünü biliyoruz... Burjuvazi de reklamın gücünü biliyordu. Reklam, endüstriyel ticari propagandadır. Hiçbir iş, en kesin ve güvenilir olan bile reklam olmadan sürekliliğini koruyamaz. Rekabetten doğan bir silahtır reklam. Bu silahı, bu propagandayı YEP'lerin, topraklarımızda ticaretle uğraşan yabancı burjuvazinin ellerine teslim edemeyiz. Reklam üzerine biraz kafa yorun..."

Rodchenko ve Mayakovski birlikte 50 kadar afiş, 100 ilan panosu düzenlemesi, ambalaj tasarımları, ambalaj kağıtları, ışıklı reklamlar, dergi ve gazetelere ilanlar, illüstrasyolar üretti.

"Reklam İnşaatçısı" her iki ortağın da adresi Moskova'da bugünkü Kirov caddesinin başladığı noktadaki yapıydı. Bir toplu konut olan bu yapının üçüncü katındaki daire aslında toplam onüç metrekarelik bir hücreydi. (Bugün aynı yapı görkemli bir Mayakovski müzesine dönüştürülmüştür) Mayakovski burada bir yığın başka işinin arasında hergün reklam afişleri için metinler hazırlar, eskizler çizerdi. Rodchenko, "Mayakovski'yle çalışmak" başlıklı anılarında şöyle anlatıyor:

"Mayakovski'nin uyduruk kağıt parçaları üzerine çiziktirdiği metinler, Vodopianski'deki kuyruklu piyanonun üzerinde son şekillerini alırlardı. Bu işi son derece ciddiye alıyorduk. Değişik reklamcılık uygulamalarını kapsayan bir fiyat listesi bile hazırlanmıştı. Bunun için resmi onay alındı. Her iş kendi içinde birimlere ayrıştırılarak; örneğin metin, taslak, son orjinal gibi birim başına standart fiyatlar uygulanıyordu. Muhtemel müşterilerimize göstermek için yaptığımız işlerden bir albüm bile hazırlamıştık..."

"Reklam İnşaatçısı"nın yoğun çalışma temposu akıl alır gibi değildi. Hergün yeni bir reklam yapılıyordu. Mayakovski sabah yeni bir iş alıyor, akşam Rodchenko uğrayıp bitmiş olan metinleri alıp evine götürüyor, evde taslakları hazırlıyordu.

"Ertesi sabah, saat onbir olmadan afişleri Mayakovski'ye teslim etmiş oluyordum... Akşam olunca aynı rutin tekrarlanıyordu. Afişleri her yere ulaştırmak uğruna büyük baskı altında çalışıyorduk..."

"Reklam inşaatçısı"nın çalışma biçiminde ciddiyetten uzak, başarısında ise rastlantısal hiçbirşey yoktu. Bu reklamları yaratanlar üretimci solcu sanatın öncüleriydi. Mayakovski ve Rodchenko'nun reklamlarında herşeyin başı metindi. Yani çalışma süreci böyle belirlenmişti; dahi ozan diğerleri için itici gücü yaratıyordu. Yazdığı diğer herşey gibi tüm reklam metinleri de kıpır kıpır küçük şiirlerdi. Moskovalılar kentin dörtbir yanına asılan her bir Mayakovski reklamının metnini ezbere biliyorlardı. Ne kadar az sözcük veya çizgi kullanılırsa kullanılsın, Mayakovski nitelikli olmaları için müthiş titizlenir, özenle biçimlendirilmelerine dikkat ederdi. Tüm yaşamını adadığı propaganda şiirlerinden kazandığı engin deneyimle reklamlara nasıl yaklaşılması gerektiğini biliyordu.

Rus Telgraf Ajansı ROSTA için gerçekleştirdiği çalışmalarıyla başlayan reklam şiiri bu zincirin halkalarından yalnızca biriydi. 1919 sonbaharında, ROSTA güncel ve siyasi konularda afişler yayınlamaya başladı. Bu afişler çoğunlukla mağaza vitrinlerine asılıyordu. O zamanlar vitrinler tam anlamıyla boş olduklarından afişlerin ortaya çıkışı önemli bir olay haline geldi. Öyle ki, afişli vitrinlere "ROSTA vitrinleri" adı konmuştu. Her zaman kalabalık insan toplulukları birikirdi bu vitrinlerin önünde. Moskova gibi büyük bir kentte bile pek az sayıda afiş tüm nüfus için yeterliydi. Mayakovski'nin "Devrim Afişleri" adını verdiği ROSTA vitrin afişleri elle çizilip teksirle çoğaltılıyordu. Böylece her afişten iki ya da üç gün içinde en çok üç yüz kopya elde edilip ülkenin dört bir yanındaki kasabalara yollanıyordu. Bu yöntemle taze haberler neredeyse telgraf hızıyla, ilgili olayların gerçekleşmesinden yalnızca birkaç gün sonra afiş haline getirilmiş oluyordu.

Bu vitrinler bir grup sanatçı tarafından düzenleniyordu, ancak ekibi peşinde sürükleyen daima ozan Mayakovski'ydi. Her afiş sırayla bakılması gereken, her biri aynı büyüklükteki bir dizi resimden oluşuyordu. Her resmin altında yalnızca o resme ait bir metin bulunuyordu. Metinlerin biraraya gelmesiyle de bütünlüğü olan bir öykü çıkıyordu ortaya. Kısacası ROSTA afişleri bu günün terminolojisiyle, çizgiroman anlayışıyla çiziliyorlardı. Mayakovski'nin katkıda bulunduğu ilk "vitrinden" itibaren, ROSTA afişleri giderek daha anlaşılır bir propaganda metninin etrafında yapılanmaya başladılar. Mayakovski her gün ulusal gazeteleri gözden geçirerek konu başlıklarını seçiyor, bilgiyi araştırıyor ve sonunda bir metin oluşturuyordu. Toplam 1600 adet üretilen vitrin afişlerinin neredeyse yarısı hem ozan hem çizer olarak Mayakovski tarafından tek başına gerçekleştirilmişti. Propaganda şiirindeki deneyimi sayesinde kaleminden olağanüstü ustalıkta reklam metinleri dökülüyordu. Hiç durmadan dil ve form üzerinde çalışıyor, kendisine bilinçli olarak "yeni sözler" ve "devrimsel sentaks" yaratmak, "sözel anlambilimin yenilenmesi", "bir sözcüğün afiş uyumunu bulup çıkartmak", "sloganı sözler üretmek" gibi görevler veriyordu.

1925'de Mayakovski ve Rodchenko'nun bazı afişleri Paris'te uluslararası Dekoratif Sanatlar Sergisi'nde yer aldı ve bir de gümüş madalya kazandı.

Halkının en sevdiği şairlerden biri olan Mayakovski 'geri dönüş köprülerini yakmış bir şok ozanıdır'... 1930'da Rusya Proleter Yazarlar Birliği'ne yazdığı bir mektupta şöyle der Mayakovski;

"... Yoldaşlar, sakın beni kaçık adam sanmayın, bu kaçınılmaz bir şeydi!.." ve tabancayla kendini öldürür. Mayakovski "devrime kendi evine girer gibi" girmişti. Viktor Slovskiy 'Mayakovski' adlı ilgi çekici kitabında "doğruca girdi ve evin pencerelerini açmaya başladı" der.

Yaratıcılığın her alanında, şiirden propagandaya, sinema rejisörlüğünden gazeteciliğe, karikatürden oyun yazarlığına, grafikçiliğe kadar birçok dalda yapıtlar veren bu kışkırtıcı, dinamik ve eksantirik şair için belki de en isabetli yorumu Zelinski yapmıştır:

"Mayakovski bizi hala şaşırtıyor. Ama hayret duygusu yaratıcılığın ilk adımı değil midir?.."

14 Nisan 1930'da şairin cesedinin yanında bir kağıt vardı ve üzerinde şunlar yazıyordu:

"Reklam İnşaatçısı"nın yoğun çalışma temposu akıl alır gibi değildi. Mayakovski sabah yeni bir iş alıyor, akşam Rodchenko uğrayıp bitmiş olan metinleri alıp evine götürüyor, evde taslakları hazırlıyordu.

Son Mektup

Hepinize...
İşte ölüyorum. Kimseyi suçlamayın
bundan ötürü.
Hele dedikodudan unutmayın ki
merhum nefret ederdi.
Anacığım, kardeşlerim,
yoldaşlarım! Bağışlayın beni.
İş değil bu, biliyorum (kimseye de
öğütlemem)... Ama benim için
başka çıkar yol kalmamıştı.
Lili, beni sev.
Hükümet yoldaş! Ailem; Lili Brik,
annem, kız kardeşlerim ve
Veronika Vitoldovna
Polonkaya'dan ibarettir;
yaşamalarını sağlarsan
ne mutlu bana...
Bitmemiş şiirlerimi Brik'lere verin,
ne lazımsa onlar yapar.
"Bir varmış bir yokmuş" derler hani:
Aşkın küçük sandalı
Hayat ırmağının akıntısına
kafa tutabilir mi?
Dayanamayıp parçalandı
işte sonunda...
Acıları, mutsuzlukları, karşılıklı
haksızlıkları
hatırlamaya bile değmez:
Ödeşmiş durumdayız kahpe
felekle ve
Sizler mutlu olun yeter...

Akşamsefası

Ben Senin Cemaziyelevvelini Bilirim

Kırmızı Çuha Parçası...

EMİN KARACA

«Kırmızı»
Bir kahpelik karşısında!
Necip Fazıl hakkında kovuşturma yapılıyor
Bedii FAIK
AL!
Kurmaylar münezzeh ve başımızın tacıdır; tahrikçi ise denî ve şenî bir köpek!!

1961 yılı tükenmek üzereydi. 27 Mayıs 1960 askeri hareketinin ülke üzerinde her alandaki etkisi henüz sürüyordu. Devri sabıkın başbakanı ve iki bakanı daha yeni idam edilmişti...

Yayın yaşamına Temmuz 1930'da atılan **"Son Posta"** gazetesinin Demokrat Parti'den milletvekili sahibi Selim Ragıp Emeç, yatmakta olduğu Kayseri cezaevinden, gözlerindeki rahatsızlıktan ötürü, cezası tecil edilerek salıverilmişti. Selim Ragıp Bey, gazetesi **"Son Posta"**yı yeni yazar kadrosuyla zenginleştirerek, 10 Ocak 1962'yi hedefleyen bir atağa kaldırdı.

Ünlü **"Kaldırımlar"** ve **"Otel Odaları"** şiirlerinin şairi, 40'lardan itibaren çıkarmayı sürdürdüğü **"Büyük Doğu"** dergisinin sahibi, radikal İslamcı Necip Fazıl Kısakürek de **"siyasî, edebî, ilmî, içtimaî kaleminin bütün cepheleriyle" "Son Posta"**daydı... Başyazı, dini tefrika, şiir, sohbet, mektup olmak üzere her türden yazıyla gazeteyi dolduran Necip Fazıl **"Son Posta"**nın 3'üncü sayfasında da **"Çerçeve"** sütun başlığı altında köşe yazısı yazıyordu.

"Son Posta"nın hamleye geçişinin hemen ertesi günkü, yani 11 Ocak 1962 tarihli gazetede Necip Fazıl'ın köşe yazısının adı **"Kırmızı"** idi. Ve şöyleydi:

"Malatya muhakemesi sırasında bizi, bumbara sucuk tıkarcasına, kırmızı bir arabaya doldurup götürürlerdi. Göğüslerimizin boşluğunu bile çökerten bir sıkışıklık içinde, türlü nâra ve küfürlerle ruh derilerimiz yüzülerek bu gidiş gelişler bende o zaman öyle bir (trauma) tesiri bıraktı ki, uzun müddet, kırmızı bir kadın eldivenine bile göz atamaz oldum. Boğayı kudurtan 'kırmızı' beni, boynu kesik bir koyun haline getirmişti. Ya hapishanede, yatağımın bitişik olduğu pörtüklü kırmızı duvar? Beynimin yarısıydı o...

'Kırmızı'yı, mevsimler boyu, bayrağımla bazı masum meyveler ve çiçeklerden başka hiçbir yerde affedemedim. Bu renkten aldığım acılığı, bana, hançer gibi upuzun, sipsivri ve ucu bükük bir biberle, stepler diyarına âlem olan cehennemlik sıfat, ne de keskin vesikalandırıyordu.

Gel zaman, git zaman; sene 1960 ve bir buçuk yıl hapis... Bu defa kırmızı arabayı görmedim ama 'kırmızı'nın maden ocağına düştüm. Hem de 6-7 santimetre karelik, yüksük ağzı kadar ufak bir delikten...

Bir yakanın iki tarafındaki kırmızı çuha parçaları...

Allah, sanki vücudumu, ayaklarım Ağrı dağına ve başım Meriç kıyılarına gelecek kadar büyütmüştü de, göğsümün üzerine kırmızı yakalı bir izbandut oturtmuştu.

Marmara büyüklüğündeki ciğere hamsi balığının muhtaç olduğu havayı bile çok gören ve tam bir buçuk yıl, kızıl yosunlu gözlerini üzerimden ayırmayan kırmızı yakalı zindan bekçisi!... Adımı unuturum, seni unutamam!"

Bedii Faik

BEDİİ FAİK ÖFKELENİYOR!

Mart 1952'de yayın yaşamına atılan **"Dünya"** gazetesi Falih Rıfkı Atay'ın sahip ve başyazarlığında yayımına devam edip gidiyordu.

Kısa sürede Babıâlide **"kısa, özlü, zarif fıkraları, iğneli yazıları ve kuvvetli hicivleriyle"** sivrilen Bedii Faik bir süre sonra **"Dünya"**nın sahibi oldu. 27 Mayıs 1960'a kadar koyu bir Demokrat Parti muhalifi olan "Dünya" şimdi de doğal olarak 27 Mayıs'ı büyük bir coşkuyla savunuyordu.

Yukarıda okuduğumuz Son Posta'daki Necip Fazıl'ın **"Kırmızı"** başlıklı fıkrasına, 17 Ocak 1962 çarşamba günü **"Dünya"** gazetesinde Bedii Faik'ten bir karşılık geldi: **"Bir Kahpelik Karşısında"**. Bedii Faik yazısına şöyle giriyordu:

"Size misli görülmedik bir alçaklık belgesi uzatacağım. Bir elinizi yüreğinize bastırırken, diğerini göğsünüzden fırlayacak isyan sayhasını zaptetmek için demir bir yumruk yapıp ağzınıza dayayınız ve sonra şu kahpeliğe göz gezdiriniz."

Bundan sonra Necip Fazıl'ın Son Posta'daki **"Kırmızı"** başlıklı yazısını alıntılayan Bedii Faik şöyle sürdürüyordu:

"Kim midir bunu yazan? Necip Fazıl Kısakürek!... Ve yayan, hangi gazete midir? Son Posta!... Hani şu, sahibinin gözlerindeki arıza dolayısıyla, Kayseri'deki cezası lütfen, merhameten tehir edilen Son Posta gazetesi!

Şimdi çekelim ağzımıza tıkadığımız o demir yumruğu da hep beraber bu denaatin beynine indirelim:

Bir yobaz bozuntusu Atatürk'e hakaret edip bir buçuk yıl hapis yatmış ve sonra çıkar çıkmaz, daldığı zulmeti Tanrının bir ihtarı olarak görecek yerde, el yordamıyla daha zulmün peşinden yürümekte ısrar eden bir başka zavallının gazetesinde, aynı Atatürk'ün ordusuna, kurmaylarına, 'zindan bekçisi izbandut' demekte, diyebilmekte!....

Tanrım! Düşmenin bu derecesi, hıyanetin bu kadarı görülmüş müdür?"

Bedii Faik, Necip Fazıl'ın yazısının yayımlanmasından sonra geçen altı gün boyunca hiçkimseden ses çıkmamasını kınayarak, CHP'lilere de **"Türk ordusuna siper"** olamadıkları için tarizde bulunduktan sonra yazısının sonunu şöyle tamamlıyordu:

"Yazıklar olsun!.. Zalimin ve uğursuzun sarıldığı kırmızı bayrağı görmiyerek, kör olası gözlerine şerefli kurmayların kırmızı çuhası batan sapıktan, bu köpek ulumalarını demokrasi zanneden ve tabii gören iyimsere kadar hepimize yazıklar olsun!..."

NECİP FAZIL'IN CEVABI...

Bedii Faik'in bu yazısına cevap hemen ertesi gün, 18 Ocak 1962'de Necip Fazıl'dan geldi. Yazının başlığı: **"Al!"** idi. Bir de şöyle bir spot çıkarılmıştı:

"Kurmaylar münezzeh ve başımızın tacıdır; tahrikçi ise denî ve şenî bir köpek!"

Yazı da şöyleydi:

"Babıâlinin Babıâdi cephesinde, (Dünya) isimli, çöp tenekesi boyunda bir kulübeye sığınmış bir köpek vardır ve adı Bedii Faik'tir.

Dökük kıllarının her kökünde uyuz kabartıları zıpzıplaşan ve ruhundaki cerahat ağzından dökülen ve hokkasını dolduran bu âdi hayvan kalemini işte hergün bu hokkaya daldırıp ulvî manalara mikrop aşılar. Fikir adına, hiçbir mahalle itinin tenezzül etmeyeceği küfürlere kadar düşer ve devamlı bir cançekişme içinde ulviliklere karşı ulur.

Bu mikrop kavanozu it, geçenlerde benim bu gazetede çıkan 'kırmızı' isimli yazımı ele alıyor ve kurmay yakasının kırmızı olması gibi nâmütenahi uzak bir münasebeti kuyruğuna dolayarak, benim kurmayları murat ettiğimi ileriye sürüyor.

Babıâlinin Babıâdi cephesi it, unutmuş görünüyor ki, bu âlemde topu topu yedi renk vardır: Bu renklerden herhangi biri içinde tecelli eden eşya ise sayısızdır. Aziz ve nünezzeh kurmay sınıfının yakası kırmızı olduğu gibi, Bedii Faik'in suratından daha az kirli olan ve kendisine kefenlik etmeyi kabul etmeyecek kadar haysiyet sahibi bulunan âdet bezi de kırmızıdır.

Ben sivil cezaevinde birbuçuk yıllık hapsimi hikâye eden o yazıda sadece acılarımı remizlendirmek manasına 'kırmızı'yı ele aldım; ve elbette ki 'zindan bekçisi' tabiriyle, yakalarının kırmızı olduğu herkesçe bilinen hapisane gardiyanlarını kastettim. Böyle yaparken de, gardiyanlara, şahıs ve meslek olarak herhangi bir kötülük sıçratmadım; onları, mücerret bir ruh baskısının azap sembolleri diye gösterdim."

Necip Fazıl

Necip Fazıl yazısının bundan sonraki bölümlerinde gardiyanla kurmayın farklılığını belirtip, kendisinin kurmaylara ve dehalarına hayran olduğunu söyledikten sonra yazısını şöyle noktalıyordu:

"Büyük çileler sonu gözlerini kaybeden (Son Posta) sahibine "Kör" diye küfredecek kadar alçalmış bu hasta köpeğin (Basil dö Koh) yatağı sefil ciğerindeki kan, kurmay renginin asaletinden ne kadar utanmalıdır ki, ağzından kahverengi gelip o mülevves leşi terketmelidir.

Hepsi bu kadar!..."

SOKAKTAN PROTESTOCULAR...

"Dünya" gazetesi sahip ve başyazarı Bedii Faik bir yandan Necip Fazıl'a cevap yetiştirirken, öte yandan da güdümlü bir protesto hareketi oluşturmaktan geri kalmıyordu. 18 Ocak 1962 günkü Dünya'daki bir haber; devrimci gençlerin Eskişehir'de Necip Fazıl'ı protesto ettikleri, 1. Hava Kuvvetleri Kumandanını ziyaret ederek, Bedii Faik'le İstanbul Harp Akademisine uçakla buket yolladıklarını duyuruyordu.

Bedii Faik ertesi gün de, yani 19 Ocak 1962 tarihli Dünya'daki köşesinde Necip Fazıl'ı cevaplandırmıştı: **"Bir Kudurganı İtlâf"**. Şunları yazıyordu:

Babası, belki krizleri hafifler diye evlendirdiği beslemeye daha zifaf gecesinin sabahında iman tahtasına çökerek: "-Hani çocuk? Çabuk çocuğumu isterim" diye uluyan bir deli!.. Ve deli olmasaydı, değil ilk gününde istemek, binlerce dokuz ayı dahi pek kısa bulacağı muhakkak olan o acele beklediği çocuk da kim biliyor musunuz? Necip Fazıl denilen deccal yamağı!... İşte şimdi bu, yüzünün bütün adalesi, bir Arap rakkasesine taş çıkartırcasına durmadan göbek atarak, fotoğrafların enstantane kudretlerine rağmen ancak yüzsüz olarak tespit edilmek gibi ilâhi bir damga ile ortaya salınmış serseri, soyuna has pişkinlik içinde, cinayetini tevile kalkışmış:

-Ben kırmızı yakalılar diye kurmayları değil, gardiyanları kastetmiştim!..."

Yine aynı günkü Dünya'da da **"Ordunun manevi şahsiyetini tahkir"** iddiasıyla Necip Fazıl hakkında kovuşturma yapıldığı haberi yer alıyordu.

Necip Fazıl da 22 Ocak 1962 tarihli Son Posta'daki 'Çerçeve' sütununda **'BâbıAdi Tipine!"** başlıklı yazısıyla cevap verdi bu kez. Ancak yazıda açıkça 'Dünya' ve 'Bedii Faik' isimleri zikredilmiyordu. En son cümlesi şöyleydi **"Darısı, Babıâli yokuşundan inip çıkarken Bâbıâdi kulübesi sakinlerine mahsus eda takınanlara..."**

Şubat 1962 ortalarında 'kırmızı' başlıklı yazı için açılan adlî kovuşturma aşamasından bilir kişilerin raporu hakkında bir haber yeraldı basında. Doçent Selçuk Özçelik, Doçent Öztekin Tosun ve Asistan Çetin Özek'ten kurulu bilirkişi heyeti Necip Fazıl'ın 'kırmızı yakalılar' tabiriyle kurmayları kastetmediği kanısındaydı.

Nihayet, 23 Şubat 1962 tarihli Dünya'nın birinci sayfasındaki haber; Necip Fazıl-Bedii Faik'in kırşılıklı kalem kavgasının taraflardan biri açısından davanın adliyede bittiğini bildiriyordu:

"Necip Fazıl için dava açıldı

T.C. Kanununun 161. maddesine göre, '"milli menfaatlere zarar verici faaliyet' gerekçesi ile Kısakürek'in Son Posta'daki bazı yazıları için amme davası açıldı."

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

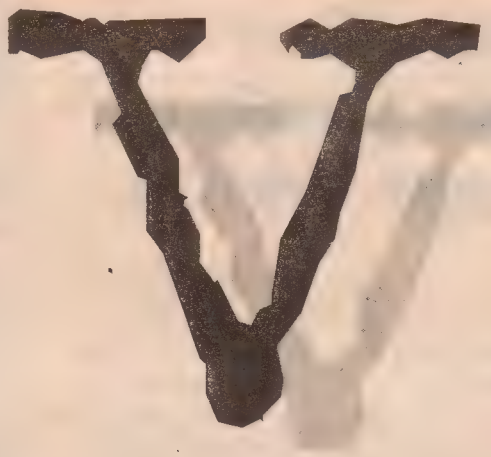

GANİ MÜJDE

İsim:
Woody Allen

W den bitki ismi, eşya ismi bulabilseydim size "dabılyu" harfini yazıp Woody'i orada anlatacaktım ama olmadı.
20. yüzyılın ikinci yarısının Şarlosu, komik filozofu ve sübyancısı Woody abiyi "V" harfinde anlatmak kısmet oldu işte.
Bir insan hayatı ne kadar renkli olabilirin en güzel cevabı Woody Allen.
Aşk, başarı, para, ihanet hepsi var Woody'de.
Oskar aldığı törene "o gün klarnet çalıyorum gelemem diyebilmese" ilk evliliğini Frank Sinatra ile yapmış olan Mia Farrow'u nesiyle etkileyebilirdi merak ediyorum?
Amerikan sinemasının içinde Avrupa filmleri yapan bir Don Kişot.
Beni kıskandıracak kadar da iyi yazar ve iyi çapkın...
Alacağın olsun üstad, varsa eğer bir dahaki yaşamımda Brooklyn'li bir yahudi olarak dünyaya gelirsem kork benden...

Şehir:
Venedik

Kiremit rengi sokakların güneş görmeyen yolcusuydum.
Lido de jesolo'dan bindiğim bir gemi beni hayellerimin kentine götürüyordu.
San Marko'da kahve içerken tuttum elini.
Vivaldi çalıyordu kontrbasçı İtalyan amca.
Dört mevsim yaşıyordum bir gün içinde.
Sarı bir yağmurluk aldım ve akşam güneşi gibi saldım kendimi sokaklarına Venedik'in.
O sole mio'yu söylüyordu bir gondolcu herşeyi kameraya kaydeden Japon bir gruba.
Rialto köprüsünde oturdum da ağladım usul usul.
Yağmur yağdı acılı iki senemin üstüne.
Bütün kirlerimi, bütün acılarımı aldı götürdü.
O gün bir güneş açtı yanımda.
Dokuz yıl hiç yağmur yağmadı.

Hayvan:
Vaşak,

Aslında bir nevi kedi irisi...
Suyu kediyle aynı ama huyu değil elbet...
"Gel pisi pisi" deyince o da geliyor gelmesine ama giderken elin hatrı sayılır bir kısmını götürme ihtimali de var.
Bazen bir kediyi kucağıma yatırmış mırıl mırıl severken onun birden vaşakgillerden olduğunu hatırlayıp bir yerimi hatıra olarak koparacağını düşünür kediyi kucağımdan atarım.
Kargadan başka kuş tanımayanların ülkesinde vaşakla kediyi ayıramamanın korkusuyla yaşarım.

Bitki:
Vişne

Vişnenin herkesteki hatırası lekedir.
Reklamlara konu olan çıkmayan çimen, ketçap ve vişne lekesi bir kere herkesin başına gelmiştir hayatta.
Oysa vişne deyince benim aklıma saz üstadı Şemsi Yastıman gelir.
Tozkoparan'daki birbuçuk odalı evimizde müzik ve eğlence programlarını dinlediğim lambalı radyodan sesini duyduğum günleri hatırlarım.
Üstadın skeç türküleri, "Uzaylılar hoşgeldiniz" şarkısı ve benim aklıma vişneyi getiren meşhur şarkısı geçer zihnimin playbacklerinden.
"Zabahın yemişi bir dane vişne.
Ye de at gibi kişne ay oğlaaan, ay oğlan..."

Eşya:
Vantilatör

Çıraklık yaptığım berber dükkanında "Route 69" – yıllarından kalma bir vantilatör vardı.
Demir kanatları ve demir kafesinin içinde saldırmaya hazır bir vahşi kuş gibi döner dururdu Ogün'lü Cemil'li Fenarbahçe posterinin asılı olduğu duvarda...
Abim ve arkadaşlarının en büyük eğlencesiydi kafesini çıkartıp vantilatörün pervanesini tutabilmek.
Bazen pervane parmakları sıyırsa da çok eğlenirlerdi.
Bense kafes her açıldığında vantilatör yerinden kurtulup dükkanda başı boş gezecek ve pipimi yerinden alıp götürecek sanırdım.
N'apiyim, yeni sünnet olmuştum o yıllar, elinde kesici alet olan herkesi sünnetçi sanıyor ve yarım kalan işi bitirmek için beni aradıklarını düşünüyordum.

Artist:
Vahi Öz

Seni boşuna sevmedik Horoz Nuri...
Sen Taşralı zengin, acemi çapkın, sevimli patronumuzdun...
"Bediaaaa" diye bağırırken de, telaş içinde oraya buraya çarpa çarpa koştururken de sevimliydin zaten.
Reklamların dizilerin değirmeninde ziyan olmadan çekip gittin de ne iyi ettin be Horoz Nuri abi.
Adile ablanın, Hulusi babanın yanında yerini aldın belki de.
Televizyonlarda "Canısı", "Keloğlan" ve "Yıkılmadım" bir numara.
Eski filmlere yataklık yapan ahşap köşkler ise bir bir yıkılıyor.
Bir tek Kalamışta'ki yıkılmadı.
Divan restoran oldu...
Gözün arkada kalmasın yani.

Not:

Veeeeeeeeeeeee V harfini de bitirdik çok şükür, ve eve gitmek ve güzel bir çay içmek ve uyumak için en güzel zaman...
Veeeeeeee de diğerleri için...

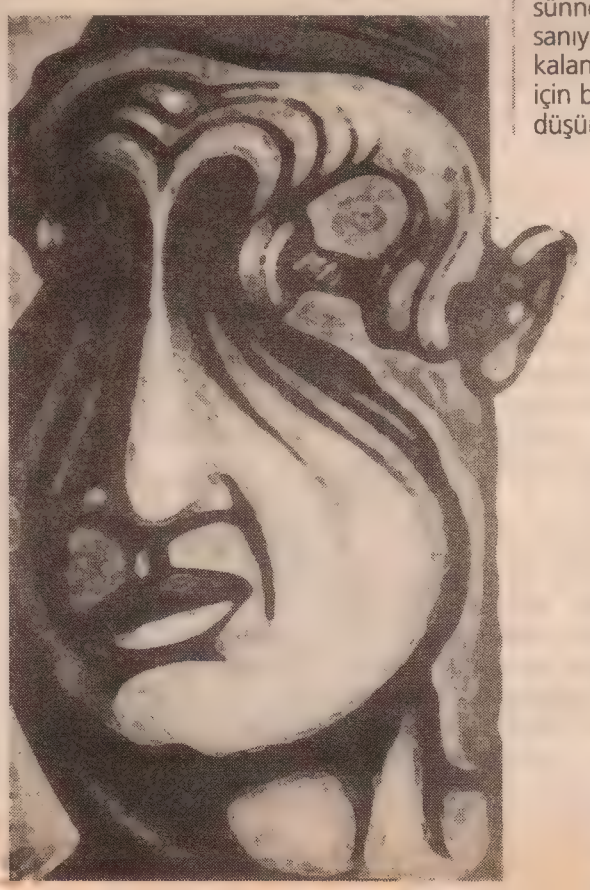

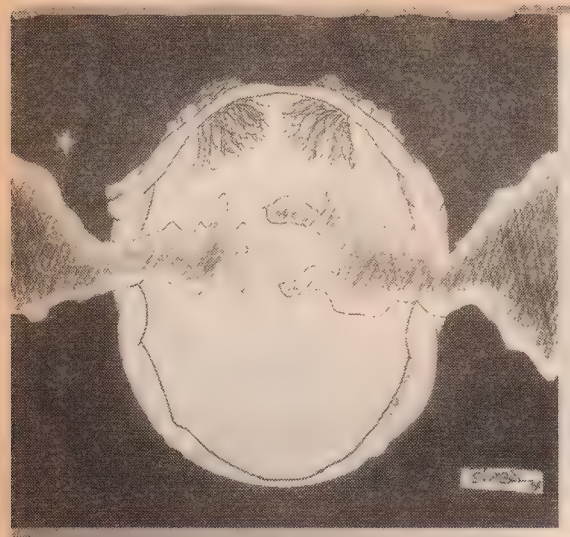

İçimdeki Kitabın Diliyle

Buhar...

KAYGULU ABDAL

Semaver kısık ateşte ve ben olan biten birşeyi daha bir anlamaktan yorgunum. Su kaynıyor, buhar çıkıyor, buhar bana işliyor, özümden yaşlar çıkıyor. Çok zaman olmuş, niye tutmuşum kendimi? Farketmek, büyümek gibi. Sanki annem ölmüş, ben öksüzü değilmişim hayatın. Riyayı ve rüyayı görmekten usanıp, vaktim gelmiş, rüyalara girmişim. Tevatür yürümüş, yaftalı mekânlarda cennet ve cehennem işaretleri bulan hurufilere çok iş düşmüş. Hangi kapıda yazıyor, **"AŞIK OLMAYAN GİREMEZ?"** Sen ateşler içinde yanarken, sana, su gibi sakin ve serin olmanı öğütleyen kim? Bir pamuğun içine ateş koyup uzaklara gönderen o bilge kim? Ateş ve pamuk orda karışmadı. Ateş pamuğu yakmadı!. İbret olsun diye, o, kadar...
Aynalanıyorum, beni kırıyorlar; ama nasıl oluyor!. Paramparça.. Her parçamda aynı görüntüler, alemler, arkamda sır.. Öylece duruyor. O anda hepimiz birşeyin olduğunu kavrıyoruz. Gözlerimi kapatıp, herşey yolunda, diyorum... Sadece ince bir ürperti, o kadar...
Semaver kısık ateşte ve yine ziller, yine yaylılar, yine nefesliler geliyor. Vurmalıklara düşkün şiddet çocukları, kıyamet surelerini okurken zikrediyor. Biraz daha telefat olacak, biraz daha kan ve zayiat kokuyor. Tarih orada mahçup oturuyor. Herkes ateşini alıyor ve ateşiyle yanıyor. Akılla kavranamıyacak o ülkeye, düşüncesiz ve tasasız yol alıyorum.
BİLİYORUM, AMA KANITLAYAMAM!
Durmadan plan yapan zekâ, ne çirkin! Hayatın planına müdahale ediyorum, o yüzden herşey birbirine karışıyor. Emin olmak için, büyük enerjiler kaybediyor, hayatı yoruyorum. Sırf emin olmak için! Sanki hayat, benim için var. Ben hissettiğim için, o sürece nefes alıyor herşey! Oysa balıklar bana gülüyormuş, ben görmemişim, bilmemişim.
Aynalanıyorum, beni kırıyorlar.. Ben ne çok yolculuk yapmışım!. Konuşmaya, yazıya, eyleme tapmışım!
Anadilinde rüya görebilen son Ubıh Tevfik Esenç'e sordum:
"Ubıhça, Tanrı nedir?" O cevap verdi:
"Awubla". "Peki ne anlama gelir?" O cevap verdi: **"Senin gözün gibi değerli!"**
Susmuş, dalıp gitmiştim. Hiçbir şeyin kaybolmadığını, sadece başka birşeye dönüştüğünü, zamanın ormanında bir kuytu bulup saklananların, her an, ziyaretçisine kapı açtığını düşünüyordum. Sonra, göz kadar değerli olanın, öz kadar değerli, dahası özün kendisi olduğuna hükmettim. Böylece öz, göz musluğundan akıyor, içimizdeki uyuyan tanrısallık, serpilip boy vermek için çimlenen tohumlar gibi gülümsüyordu.
Ah ki, semaver kısık ateşte ve aynalanıyorum, beni kırıyorlar.. ne gam! Oyalanıyorum..

Ve Son Kez Elveda Dedim... Topkapı Yıldızı.

MEHMET KARTAL

20 Eylül pazar günü yıllardır yaptığım gibi yine Topkapı Bit Pazarı'na zıplarım. Eve eski püskü bir süs eşyası bulmak. Taze soğanlı, yumurtalı, domatesli, turplu küçük pide arasından iki tane yemek. Sonra demli çayımı içerken, sigaramı tüttürmek. İşte bunlardı yıllardır beni Topkapı'ya çeken. Üç- beş esnaf dosta 'görüşürük' selamı veririm ve mekanı terkeylerim. 27 Eylül pazar.. Topkapı'ya son kez gidişimmiş. Bir hafta öncesine kadar dayanmış olan virane esnaf mekanları yerle bir olmuş. Harbi esnaflar bile malı yerlere sermiş, zararına satmakta. Kaç insan ekmeğinden olmuş. Lakin, kimin umurunda.

Madem Topkapı dedim, şöyle yıllar öncesinin Topkapı'sı neydi, birlikte görek.

Garaj, bir üstüste çıkmadığı kalmış, otobüslerin dumanına boğulmuş. Her taraf seyyar dolu, ne mamül istersen sürüsüne bereket. Simsarlar, Taksim'deki evine gideni bile Anadolu otobüsüne bindirmiş, 'otur lan işte, yarına dönersin' nakaratı.

Adım başı tombalacı mevcut. Topkapı'da haybeye torba sallanmaz. Köyden gelen Ağa'ya koşar. Ağa bir aylık peşinatı alır, 'aha lan keko, şu direk gayri senindir. İkimize çalışacan tamam' dedi mi iş biter. Lakin, Ağa yevmiyesi duble olur. Keko bakar ki torba habire Ağa'ya çalışmakta. Kendine bir gırtlak, bir yatak arpası kalır durur. Mekanı terkeylese, başkasına kiralanacak memleketin direği. Kaybettiği direği bulamamak da var işin raconunda. Zaman abi yol alır ve Keko'nun gözü açılır. Gündüz tombala, gece matiz söğüşüne bakar. Lakin, Ağa işi illa ki duyar ve sabahın beşindeki söğüş partilerinden bile yevmiye ister. Memleketin çullusu, çulsuzu, çayırı çimeni Ağa'nın malıdır.

Direkçiler akşama kadar topladıklarını getirirler. Ağa da yer, içer, biner.

Köylücüler dolanmakta.. yeni bir Avel düştü mü havasında. Ve, tası tarağı satıp gelen köylü düşer hiç uyumazların kahveye. Cebinden demeti çıkarıp saymaya başlar, hani, 'bakın lan, köyden gelmişim emme, boş adam deelim ben' sinyali çakar baş avel. Zaten uyumazların kısa farlarından sonra, uzunları da yanıverir. Sinyaller de yandı mı tezgah başlar. Önce boyacı çocuk iskarpinleri alır, hesapta geri getirmek üzere. Lakin, yarım saat geçer, kimse yok. 'Lan ayakkabım...' derken, köylücüler toplanır avelin başına: 'Lan boyacı piçine bak, kardeşin ayakkabıyı kapmış piç'. Sonra kardeşi ucuz ayakkabı alacağı yere götürürler. En ucuzundan alsın ki, kendi nafakalarından eksilmesin diyorum hani. Sonra, çayırda şarap alemi başlar. 'Vay be, biz bile senin gibi hızlı içemeyiz kardeş, şerefe' nakaratları tespihlerle birlikte çekilir. Durmadan yol verilir, gaz verilir. Hesapta sağlam içen köylü, tez elden matiz edilir. Sabah atlet, don, çorap içinde uyanır. Kaza ile köylücüleri görüp iş olsa, 'Lan biz namuslu adamlarız. Bizi onun bunun çocuklarıyla karıştırıp reklam edersin ha...' hesabı bir de sopa yer. Topkapı'ya girmesi bile yasaklanır. Çünkü, parasız adama yer yoktur o diyarda. Av ve avcılar yaşar ancak o mekanda.

Otobüslerin üç metre yakınına kadar sokulan valiz tüccarları, yola çıkacak vatandaşlara 'hayırlı ve uğurlu yolculuklar' dilemek için sırada beklerler. Valiz sahibinin üç saniyelik sigara yakışı bile işin bitmesine yeter. Kafesten yeni çıkmış saçı kısa paketçiler, otobüslere dolar. 'Ben askerim, gardaşım bilet alıyor' hesabıyla, kendi boş kutusunu rafa yerleştirir. Lakin dolu paketi alıp arka kapıdan uçar gider. Bir köşede bazı özel vasıflı sigaracılar dikilir: 'Malboruuu.. karı sigarası Saratoga var.. karı da var.. Kent, Astor var. Parlak oğlan var, dibi kömürlü Lark da var'. Vatandaşa kıyağına para bozmak için elinde demetle köşe bekleyenler var. Demetçi sayıp verirken iş tamamdır. Lakin, vatandaş saydığı zaman, beşte birini bir türlü

bulamaz. Demetçiye iftiranın bedeli ağırdır. Ne de olsa, hayırdar adamdır. Valizi, paketi kaptırmışlara ilk tıbbi serinletme müdahalesi cepçilerden gelir, 'lan ne iştir yaa, vatandaşın valizini çalmışlar' derken, geçmiş olsun taziyesinin karşılığı ceplerden çekiliverir. Tırnakçıdan pilavcıya, ayrancıdan külahçıya kadar Ağa'ya çalışır koca Topkapı. Öğle vakti gözlüklü sivil adamlar Ağa'ya şöyle bir uğrarlar: 'Direklere yeni adamlar atamışın. Dokunmadık Ağa...' selamı verip paketle yol alırlar.

Hırsız pazarının etrafını çemberlemiş olan kulübeler, elektronik malzeme tamirine aşık esnaflarla doludur. Mekana girince raflarda dizili malzemelere bakarsan, hepsi tamire gelmiştir. Evet, üstü toz bulutu kaplı olanlar tamirdir. Lakin, hünüz toza bulanmamış olanlar, önceki geceler toplananlardır. 'Lan ne diyon, tamir eşyası dedik ya, tamam işte' olur hep nakarat. Sabahlara kadar toplanan giyim malzemeleri, pazarın en gözde fuarını oluşturur. Eski jeanslar, deri montlar, çoraptan dona kadar her şeyin eskisi serilip serpilir. Her diyardan valiz sergisi de mevcuttur. Bilmeden akraba, komşu valizi alıp papaz olanlar ne yapar acep? Hele bir evin değerli malzemeleri valizle sırtlanmışsa.. 'O yıllar öyle şimdiki gibi her çeşit valiz natamam.) 'Bizim valizi komşuda gördük. Bizim evi bu yemiş olmasın' demezler mi adama? Bul karayı, al parayı, bul boruyu, al parayı ve vatandaşa para vermeye çok meraklı diğer yamyamlar köşeleri kapatmışlar. Hani, 'vatandaş gelmiş, nasiplenmeden olmaz' diyorum.

Son gidişimden evvel, işte bu anılarla bakardım eski mekanlara. Görüntüleri olmadığı halde, seslerini duyar gibiydim, eski esnafların: 'La bizden ucuz mont satan adam yohtuuur'. 'Peynirli pidelerim yeni geldi abilerim' diye yırtınan ve oradan hiç eksilmeyen pideci çocuklar sesi. Çürümüş tezgahların 'gacıırtt' sesi. Sıcak güneşin altında tütüne karışmış cıgaralık kokusu. Her beş adımdaki tombalacıların torba şıkırtıları.

Son gidişimde bir baktım, her şey yerle bir olmuş. Maziden kalan son iskeletleri bile, dozerler ezmek için uğraşmakta. Mazide kalabalık kaynayan Topkapı, bir mezar sessizliğine bürünmüş. Yıkık dökük dükkanlar arasında yürümeye devam ettim. Gözüm pide satan küçük çocuğu aradı. Çünkü, canım pide ve çay çekti. Ne pideci, ne çaycı boyacı, ne ciğerci ne de başkaları. Çoğu göç etmişlerdi. Yıkımın son anına kadar bir şeyler satmaya kararlı olanlar da, çok geçmeden gidecektiler, yıllar yılı canları, yazları, baharları, kışları olan bu diyardan.

Akşam karanlığı çökezlemesinde artık ıssız arazi Topkapı'da ilerlemeye devam ettim. Sanki, gökyüzü daha karanlıktı. Ve sanki, yıldızlar bile küsmüşlerdi. Çünkü, eskisi kadar parıldamıyorlardı artık. Haklıydılar, dev bir yıldız kaymıştı altlarından, adı, Topkapı Yıldızı olsun.

Yirmi yıla kalmaz, Topkapı Yıldızı'nı hatırlayan kaç kişi kalır. Anılarım, kalabalıklar, pideci çocuk, torba sesleri, simsar çığırtıları... Ve sana, son kez elveda dedim, Topkapı Yıldızı.

• *Kasım ayı başında beşinci kitabım olan **'Gecenin Gözleri'** çıkıyor. Gayri- Meşru alemde yolculuğa devam diyorum. Karanlığı sevenler, işe uyansın diyorum hani.*

Fareler Ertuğrul'un ambarlarında gezinmiyordu yalnızca. Osmanlı devletinin hazinesinde de cirit atıyordu kemirgenler. Parasızlıktan hurdaya çıkan gemilerin enkazı maaş olarak ödeniyordu memurlara. Maaş kağıtlarına "Maaşına karşılık Taif vapurundan 500 okka enkaz verile" diye yazılıyordu.

Ekmekçi Sepeti

SUNAY AKIN

1890 yılının 16 Eylül günü, Japonların "Ayı denizi" adını verdikleri sularda bulunan Oşima adası açıklarında bir gemi azgın dalgalarla boğuşur. Dış görünüşü son derece güzel olan yaşlı geminin içi harap durumdadır. Denizciler ellerinden geleni yapıp, gemiyi yüzdürmek için çırpınsalar da, kaçınılmaz son çok yakındır. Direği yıkılan, tahtaları birbiri ardına koparak dağılan gemi bu içler acısı durumuyla bayrağını taşıdığı ülkenin de geleceğini haber verir.

Kasımpaşa'da, denizcilerin uğrak yeri olan Tokatlı'nın kahvehanesinde, Bahriye Nezaretinin Bab-ı Aliye hitaben kaleme aldığı 1 Nisan 1889 tarihli yazının "şaka" olduğu konuşulur. Çünkü, bu yazıda, Osmanlı padişahı 2. Abdülhamid'in, Japon imparatoru S.M.Meji'ye göndereceği hediye ve nişanı taşıyacak olan Ertuğrul Fırkateyni için "alakalı tahsisata 2000 kuruşun ilave edilmesi" yazılıdır. On bir yıldan beri Haliç'te bir şamandıraya bağlı olarak duran Ertuğrul'un, böylesi bir yolculuğa çıkamayacağını denizcileri bir kenara bırakalım, acemi oltalarıyla balık tutmaya çalışan çocuklar bile aralarında konuşmaktaydılar.

Geminin çarkçıbaşı görevini yürüten İngiliz Harty Bey'in raporu dilden dile yayılır kısa zamanda. Harty Bey, Ertuğrul'un güçsüz bir gemi olduğunu, Japonya'ya gitmek gibi büyük bir seyahati asla kaldıramayacağını bildirse de, uyarıları saray tarafından ciddiye alınmaz. 17 Temmuz 1889'da, dönemin Bahriye Nazırı Hasan Hüsnü Paşa, Haliç'ten çıkıp, Sarayburnu'nu dönerek Marmara'ya yönelen geminin güvertesindekilere el sallar. İstediği olmuş, imalat ve fabrikalar komisyonundan baskı yaparak aldığı "uygundur" raporuyla sefere Ertuğrul'u göndermiştir. Öyle ki, Hasan Hüsnü Paşa eleştirileri bastırmak için geminin komutanlığına da damadı albay Osman Beyi getirmiştir. Süvari ise Yarbay Ali Bey'dir. Çarkçıbaşı Harty Bey ise yeni görev yeri olan bir ada vapurundan el sallar Ertuğrul'a. Kazanlarının içine girdiği, bir orkestra şefi gibi makinelerinin her köşesinden gelen sesleri tanıdığı emektar gemiyi bir daha göremeyeceğini çok iyi bilmektedir... deniz kenarına toplanan İstanbullular ise şiirle yolcu ederler Ertuğrul'u:

Besmeleyle Ertuğrul'um demir aldı
Hep ahali sahillerde bakakaldı
Çoluğun çocuğun feryadı arşa vardı
Hak selamet versin şanlı Ertuğrul'a

Üç direkli fırkateyndir gemimiz
Kimimiz bekarız, evlidir kimimiz
Gayret edin çocuklar
Capanyadır yolunuz
Hak selamat versin şanlı Ertuğrul'a

Osmanlı donanmasında Mesudiye, Orhaniye, Mahmudiye ve Aziziye gibi zırhlı fırkateynler bulunurken, zorlu bir yolculuğa neden Ertuğrul gibi yorgun ve ahşap bir gemi gönderilir? Bu sorunun yanıtını A. Cemaleddin Saracoğlu, "Tarih Konuşuyor" dergisinin, Eylül 1967 sayısında şöyle verir. "Saydığımız bütün bu modern fırkateynler, korvetler ya İngiliz, ya Fransız tersanelerinde yapılmış gemilerdi. Ertuğrul bir Türk tersanesinin mahsulü olduğu için Japonlara Türk yapısı bir gemi gönderilmek istenmişti. Fakat bu görüşe de iltifat etmek, bu özrü kabul etmek imkansızdır. Çünkü, böyle bir görüşün kabulu icap ederse, buna cevap olarak yine modern, demirden yapılmış fakat İstanbul tersanesinin mahsulü bir zırhlı korvet olan 'Mukaddime-i Hayır' gösterilebilirdi. 1879 yılında hizmete girmiş olan bu yepyeni gemi 1600 ton, yani Ertuğrul'dan daha ekonomik bir büyüklükte idi. Ne var ki, bu modern savaş gemisi yalnız makine kuvveti ile sefer edebilirdi ve gemici tabiri ile 'Kaba Sorta' denilen tam takım yelken tertibatından yoksundu. Bu yüzden de sefer bir hayli pahalıya mal olabilirdi."

Fareler Ertuğrul'un ambarlarında gezinmiyordu yalnızca. Osmanlı devletinin hazinesinde de cirit atıyordu kemirgenler. Parasızlıktan hurdaya çıkan gemilerin enkazı maaş olarak ödeniyordu memurlara. Maaş kağıtlarına "Maaşına karşılık Taif vapurundan 500 okka enkaz verile" diye yazılıyordu. Bu yüzden, kömür masrafının az olacağı düşünülerek, kazanlarının yanısıra yelkenleri de olan Ertuğrul gönderilir Japonya'ya.

30 Temmuz günü bir telgraf alınır Ertuğrul'dan. Süveyş kanalında dümen bodoslaması kırılan emektar gemi karaya oturmuştur. Yazışmalar sonrasında, 27 Temmuz'da kanaldan geçerken kuma oturan Ertuğrul'un ertesi gün kurtarıldığı ama kendisini kıyıya bağlayan kılavuzun hatası sonucunda sahile çarparak dümen bodoslamasının kırıldığı anlaşılır. 18 Ağustos'da kendisine ayrılan bir havuzda onarım gören emektar gemi, 23 Eylül'de yola koyulur yeniden. Ertuğrul'un güzergahını içeren haberler "Ceride-i Bahriye" dergisinde yer alır: "Japonya'ya gitmekte olan Ertuğrul Firkateyni'nin Komutanı, Padişah Hazretlerinin yaverlerinden ve Bahriye albaylarından İzzetlü Osman Beyefendi tarafından Bahriye Nezaretine gönderilen 7 Kasım 1889 tarihli telgraftan Aden'e vardıkları öğrenilmiştir. Aden'den gelen 10 Kasım 1889 tarihli telgraftan da, Kolombo'ya müteveccihen hareket edildiği ve 21 Ekim 1889 tarihli telgraftan Bomboy'a uğranıldığı, 27 Ekim günü Kolombo'ya müteveccihen seyre başlanıldığı arz ve beyan edilmiştir."

Ertuğrul'un, 15 Kasım günü Singapur limanına ulaşması büyük bir başarı sayılmış olmalı ki, geminin komutanı Osman Bey, Albay rütbesinden "Paşa"lığa terfi ettirilir. Süvari Ali Bey ise karısına gönderdiği bik mektupta limandaki diğer gemiler ile karşılaştırır Ertuğrul'u:"... buraların gemileri acayip, yani denizlerine göre yapılmış. Bizim geminin iki veya üç misli cesametinde olup, bizim mahut ise ekmekçi sepeti gibi her tarafı gıcırdıyor."

Japonya'ya ulaşmak için gerekli olan Güney rüzgarlarının eseceği Haziran ayına kadar Singapur'da kalması kararlaştırılan Ertuğrul bakıma alınır. Hint Okyanusu'nun yıpratmış olduğu baş bodoslaması ve kırılan kemerleri gemideki marangoz, burgucu ve kalafatçı gibi emekçiler tarafından onarılır. Bu arada, "Silon Observe" adlı bir İngiliz gazetesinde Ertuğrul Firkateyni'nin kömür alacak parası olmadığından Singapur'da beklediği, liman rüsumunu bile ödeyemediği haberi çıkar. Bunun üzerine, Ceride-i Bahriye dergisinde söylenenler yalanlanır ve Osmanlı devletinin kuruluşundan beri ilk kez yapılan uzak deniz seyahatine övgüler yağdırılır.

Sofra takımı olmadığı için limanlarda karşılaştığı yabancı gemilerin kaptanlarının yemeğe davet edilemediği Ertuğrul'u Japonya'da bir felaket karşılar Kolera!.. Yokohoma limanında baş gösteren hastalık gemideki on üç denizcinin sonu olur. Osman Paşa, ağabeyi Mehmet Reşit Paşa'ya yazdığı bir mektupta felaketin "azıcık zayiat" ile atlatıldığından dolayı duyduğu memnuniyeti dile getirir. Tokyo'ya gidilip, 2. Abdülhamid'in hediye ve nişanının Japon İmparatonu'na sunulmasının ardından geri dönüş hazırlıklarına başlanılır. Japonlar, Yokohoma limanında bulunan Ertuğrul'un esaslı bir bakım görmeden denize açılmasının sakıncalı olduğunu bildirseler de, kesin emir gelmiştir İstanbul'dan: "Geri dönün!..."

Yokohoma'dan ayrılan Ertuğrul, ilk günler elverişli hava koşullarında yol almış olsa da, dördüncü gün fırtınaya yakalanır. Güneşin batmasıyla birlikte daha da azan dalgalar yorgun gemiyi Oşima adasının doğu ucunda bulunan Kaşinozaki fenerinin ışığıyla aydınlanan kayalıklara sürükler. Osman Öndeş, "Ertuğrul Firkateyni Faciası" adlı kitabında şunları yazar," Aslında bu fenerin bulunduğu burundan dönülebilirse, fırtınanın şiddetinden onları korutabilecek Kobe limanına girmek mümkün olacaktı. Ama ağır felaketlere göğüs germiş ve üç gündür uyumamış yorgun nazarlar, solgun çehreler, Perşembe gününün ışıklarını müthiş tayfun fırtınasının daha da azan dalgaları ile beraber gördüler. Halbuki ihtiyar Ertuğrul Firkateyni'nin takatı da o derece azalmıştı. Gemiye dolan suları boşaltmak için sarfedilen çılgınca çalışma bir sonuç vermiyor, durmadan su seviyesi yükseliyor, yükseliyordu."

Kaşinozaki fenerinin ışığı, suların makine dairesini kapladığı haberinin ardından yapılacak bir şey kalmadığını anlayan denizcilerin yüzlerini aydınlatır. Saat 21.30'da, demir atmış olan Ertuğrul sürüklenerek, büyük bir gürültüyle kayalıklara bindirir. Bir yaver, üniformasını giyip nişanını takmakta olan Osman Paşa'ya gemiyi terk etmeleri gerektiğini söyleyince şu yanıtı alır: "Ben Ertuğrul'un mukedderatına iştirak ediyorum, onunla batacağım, siz atlayın oğlum."

Kaşinozaki fenerinin bekçileri, karşılarına çıkan perişan haldeki yabancıların anlattıklarından bir şey anlamazlar. Dil sorunu, denizcilerin evrensel bir iletişim aracı olan rengarenk bayrakların kullanılmasıyla çözümlenir. Fenerdekiler, kayalıklarda patlayan dalgaların sesinden dolayı Ertuğrul'un batışını duymamışlardır. Kurtarma çalışmaları son derece olumsuz koşullarda, Kaşino adlı köyde yaşayanların yardımıyla sabaha kadar sürdürülür. Ertuğrul'dan kurtulmayı başaran yalnızca 69 kişidir.

Boğulan 502 denizciden çoğunun cesedi bulmamız Feridun Fazıl Tülbentçi, 3 Mart 1957 tarihli Hürriyet gazetesinde, kurtulanların tanıklığıyla, Süvari ali Bey'in de, bir çok gemi subayıyla birlikte Osman Paşa gibi davrandığını ve kaptan köprüsünden ayrılmadığını yüzür 20 Eylül 1890 tarihli "Japon Gazet" adlı bi gazete ise batış anını şöyle verir. "Bir çarpma ile herkes aklını yitirmiş gibi yerinden fırladı. Kaptan Ali elinde bir Fenerle köprü üzerine çıkıp felekelerin mayna olması emrini verdi. Felekeler mayna olundu. Fakat seviye inince dalgalar ile kıç tarafa doğru gittiler. Yeniden 'herkes başının çaresine baksın' diye bağırdı. Sonra kendisini denize attı. Osman Paşa da kaptan gibi hareket etti. Ama başına çarpan bir seren nedeniyle boğuldu."

Ali Bey'in yetim kalan kızlarından biri yıllar sonra evlenir ve bir erkek çocuğu dünyaya getirir. O çocuk, denizcileri kurban eden kokuşmuş hilafetin ardından kurulan Cumhuriyet döneminde Milli Eğitim Bakanlığı yapar ve eğitimin emeğe dayalı olduğu Köy Enstitülerinin kurucuları arasında yer alır. Böylelikler, Ertuğrul Fırkateyni'nin adsız kahramanları olan marangozların, burgucuların, kalafatçıların Bağımsız ve demokratik bir ülkenin mimari olacaklarına inanan Ama, çok geçmeden Osmanlı anlayışı "Kominist İşi" diyerek Anadolu'nun dört bir yanına yayılan okulları kapattırır. Ülke, yeniden tefecilerin, faizcilerin ellerine düşerek Kapitalizmin kayalıklarına doğru sürüklenir. Süvari Ali Bey'in torununun da "Yücel" soyadını taşıyacak bir oğlu gelir dünyaya. Ertuğrul'u yutan dalgalar gibi öfke dolu şiirler yazacak olan çocuğa "Can" adı verilir.

Gölköy adında bir köy varmış
Gelibolu'da
Televizyonda gösterdiler geçen gün.
Gelenek edinmiş köy halkı,
Ben kendimi bildim bileli bu böyledir
Diyor muhtar:
29 Ekim'de toptan sünnet ederlermiş
çocuklarını...
Derken ekranda entarili bir çocuk
belirdi
Kirvesi tutmuş kolundan
Yatırdılar bir kamp yatağına,
Ardından sünnetçi olacak zat
boy gösterdi
Elinde bıçağıyla,
Çocuk kaldırdı başını, bağırdı:
Yaşasın Cumhuriyet diye
Korkarım, bu, sade Gölköylülerin değil,
Umumuzun
Sade küçüklerimizin değil,
büyüklerimizin de
Düştüğü bir tarihsel yanılgı
Çünkü sünnet değil,
farzdır Cumhuriyet

Annem 4 çocuklu, fazlasıyla meşgul bir kadın olduğundan, babamsa kız çocuk düşkünlüğünden belli, zayıf erkek karakterinden dolayı. Ben mahalledeki kızlarla oynamanın dışında, abilerimin ilgilendiği şeyleri merak edip, onların tarzında bir cesarete sahip oldum. Şimdi kadın gibi kadın! olma hususunda sürekli çuvallayıp sıkıntıya düşsem de, eskiden Teksas, Tommiks, Zagor ve Zembla'lara olan düşkünlüğümü çoğu kadın arkadaşımla konuşup paylaşamasam da yalnız olmadığımı biliyorum.

Gülay Batur

Mikrop Dergisi'ne gidip gelmeye başladığım günlerde bu çizerlik işinin buralara, kadar uzayabileceğini hiç düşünemiyordum. Güzel Sanatlara yeni başlamış damarlarında delilikle karışık bol miktarda saçmalık dolaşan, yaşı icabı enerji fazlası olan kızlardan biriydim işte. Behiç, Hasan, Latif, Sarkis, İrfan ve Engin abi vardı. O dönem, hemen bütün çizerler hiç kalem kaldırmadan üst üste çizdikleri onlarca dairenin orasına kulak burasına kol bacak ekleştirip çiziyorlardı karikatürleri. Böyle olduğu sürece de kolaydı benim için. Bu üst üste çizilmiş dairelerden bol miktarda yapıp bırakıyordum dergide. Hatta benim dairelerimin onlarınkinden iyi tarafı, atom resmi gibi bol alternatifli olmasıydı. Yani aynı dairelerde, aynı anda, uzanıp ağaçtan elma koparan biriyle, taşa takılıp yere kapaklanan birini de çıkarıp çizmek mümkündü. Üstüne yazdığım balona göre hangi daireyi kullanıcağına, genellikle Behiç karar verip tamamlardı. İşte böyle, korkunç bir yetenekle başladım karikatüre, yeteneğim bir yana ama sezgilerim de bana, bu mikrop ortamından ne yapıp edip kopmamam gerektiğini, istikbalimin böylelikle daha keyifli ve renkli olabileceğini söylüyordu. Şeklimi bozan, hayata başka biçimde bakmamı sağlayan, kızara bozara kendimle uğraştıran insanların arasında önemli bir referans edindim kendime.

Ben sıradan bir insanım, öyle boyumdan büyük verdiğim sözleri, tutma ihtimalim sıfır. Şahane bir çocuk yaptım, bedenime sağlık. Adı Bulut.... Yatıp kalkıp kendimi tebrik ediyorum. Bugüne kadar kendim için yaptığım en iyi şey. Artık dünyaya kalın bir zincirle bağlıyım.

Okulun (Tatbiki Güzel Sanatlar Y.O) giriş sınavlarının üçüncü ve sonuncusu mülakattı. 4-5 hoca bir de öğrenci temsilcisinin bulunduğu odada bana sordukları ilk soru "1 mayıs 1977 size neyi hatırlatıyor?" (Aynı sene) du. Böyle bir soruyu ben, enseme şaplak beklediğim kadar bekliyordum ancak, sorunun şiddetinden başımın döndüğünü hatırlıyorum. Bir taraftan da, bahsedilen olaydan bi haber olma ihtimalim üzerine hazırlanan bu soruyla aşağılandığımı hissedip bozulmuş, benden ne tür bir cevap istediklerinide kestirememiştim, ama bu soruya da Cezmi'nin (Ersöz) babasının dediği gibi gemileri yakarak cevap vermek gerekiyordu. Cevap verirken sesimin çatladığını hatırlıyorum. -İş çiiiğ bayramı ve İstanbul'da katliiiğğam!... İşte böyle steril bir okulda (en azından ben sağcıyım diyen yoktu) bizim diğer üniversitelilere göre şansımız boğuştuğumuz tek şeyin farklı fraksiyonlara rağmen yine kendimiz olmasıydı.

Okulun tek polisinin (resmi giyimli olarak) bile hemen herkesle içli dışlı muhabbeti vardı. Onun polis olduğunu falan unutuyorduk.

Birgün kantinde bir güzel sanatlar öğrencisine yaraşır dalgınlık ve herkese rağmen yalnızlıkla otururken Recep (polisin adı bu) bana neyin var? diye sordu. Ben - hiç miç derken, o benim derdimin ne olduğundan gayet emin, cebinden birkaç kez katlanmış, minik bir kağıt çıkardı, içindekini ucundan şöyle bir gösterip, -istermisin, veriyim mi? dedi. Bunu derken, arkadaş değilmiyiz? çekinme söyle der gibi yüzünde acaip dost bi ifade..

Ben yarım yamalak, arap sabununa benzer bir şey görmüş, neden bir sabunun o kadar küçük kesilmiş ve kağıtlanmış olduğuna akıl erdirmeye çalışırken bir anda kantin.. genç.. sanat.. uçuk.. dalgın.. bohem.. polis.. imgeleriyle birlikte bunun esrar olabileceğini anladım. Ama aynı hızla ne kadar zamansız anladığımı da anladım.

-Aa! ne o? filan diyorum ama, onda hadi yeme bizi, bal gibi biliyorsundur ifadeleri... bir taraftan haklı, çünkü ben hakkaten 1 saniyedir filan, onun esrar olduğunu bal gibi biliyorum, "hayatta esrar görmedim" diyemem artık yani. Ama bu defa da temizlik.. gençlik.. masumiyet.. korku.. taşra.. cik cik.. imgeleri devrede, var gücümle hala o maddeyi tanımadığımda ısrarlıyım. Neyse benden iş çıkmayacağını anladı belki kağıdı katlayıp tekrar cebine koydu. Polis Recep'le ilgili hiç bir şey hatırlamıyorum ondan sonra.

Okula başladığım sene karikatür çizmeye de başladım ama karikatüre değil de, Mikrop Dergisi'ne başlamış gibiydim. Çünkü 1,5 sene sonra filan dergi kapandığında, hemen herkes yavaş yavaş Gırgır'a dönüp tekrar çizmeye başladı ama benim Gırgır'la alakam daha önce olmamış, -Oğuz Abi bak ben de geldim, biliyosun onlarla birlikte ben de bir buçuk sene aslanlar gibi Mikrop'ta çalıştım, kaldığım yerden burda devam ediyim... diyemiyorum tabi, ortada kaldım resmen. Oğuz Aral'a karikatür çizip gösterme cesaretini bulmam bir sene filan sürdü. Bir taraftan mezun olmama az kalmıştı. Evdekiler ufak ufak, okuldan sonra benim ciddi bir iş bulup çalışacağımı (büyük ihtimalle porselen fabrikasında.. seramik bölümündeydim çünkü) düşünüyorlardı. İstanbul'a geliş nedenlerimizin arasında bu da var çünkü. Okul ve derslerle arası hep iyi olmuş bir kız olarak sonuna kadar okuyup, ama hiç değilse sonunda da iyi bir işte çalışmak... Ama iyi niyetlerle, benim için çizilen bu tabloyu düşündükçe içimi sıkıntılar basıyor, başım dönüyor, tabloyu kapılara, köşelere vurup vurup parçalamak istiyordum, aklım karikatürdeydi hala.

Okula giderken, karikatüre tanınan toleransın mezun olunca tanınmıyacağını biliyordum, üstelik bu kadar bağlantısızken... Yapabileceğim tek şey bu bağlantıyı tekrar kurup, bir kaç düğüm atmaktı. Derin nefesler ala ala Oğuz Aral'ın huzuruna çıktığımda bu emelime hem ulaşabilir hem ulaşamaz, benden karikatürcü hem olabilir hem olabilemezi anladım. Ama tabloyu parçalamak azmi, beni hep birinci olasılıkları önemsemeye itti. Yalnız Oğuz Aral'ın da beni ciddiye alınası için zamana ihtiyacı vardı. Dersleri boşlamaya başladım. Hani okulda 1 sene kaybedersem o bana Gırgır'dan 1 sene kazanç olarak geri dönecek. Bunu plânlı yapmama gerek yoktu, okula adımlarım geri geri gidiyordu zaten. Sınıfta herkes fırınlar dolusu işler yapıp yapıp pişiriyor ben hani kalma isteğim göze batmasın diye arada bir onların fırınlarının bi köşesine patlıcan burunlu kadın vazolar, karikatürize edilmiş kuştan tuzluklar atıp vakit kaybediyordum. Hoca'nın bu işlere bakıp yine de beni mezun etmeye niyetlendiğini anladım. Panik halde O'na bu şekilde geçmeye gönlümün elvermediğini son diploma ödevlerini yapmaya ise asla ve asla gücümün olmadığını, çünkü çok sıkıntılı bir dönem yaşadığımı, ama beni o sene bırakırsa, seneye seramiğin hakkını vererek mezun olacağımı anlattım. Bir Güzel Sanatlar hocası olarak öğrencileriyle ilişkiyi önemseyen hassas bir insandı. Ve bana da "-kızım bu okul bir sene daha senin maliyetini kaldıramaz, kapıda yeni gelecek öğrenciler var, yeni ödenekler onlara gidecek" diyemedi. O akşam aileme büyük bir üzüntüyle sınıfta kalacağımı açıkladım...

Hani "Oğuz Aral'la ilgili anlatacağı bir iki anısı olmayan karikatürcüye ben karikatürcü demem", demiyorum ama, O'nun adını da bir referans gibi gördüğümü inkar edemem, kendi adıma.

Mizahın kendi iç disiplinini bizlere sürekli hatırlatan bir yandan da deliliklerimizi kaşıyan bir otoriteydi Gırgır'da, başımızda..

Hazır bu referans lafına takmışken bir önemli referansımın da Babam dan olduğunu düşünüyorum. Üç erkek çocuktan sonra ben doğmuşum. Babam

annemin ilk hamileliğinden itibaren kız çocuğu istermiş. Kadın-erkek konusunda standart bilincin üstüme üstüme vardığı her durumda bunu hatırlayıp sırıtıyorum..

Yatıp kalkıp şükretmiyorum ama, bir ablam olmadığına bazen seviniyorum. Erkek çocukların arasında ben bir karambol de büyüdüm. Kimse aramıza bir fark koyarak bizi yetiştirmeyi akıl edemedi. Annem 4 çocuklu, fazlasıyla meşgul bir kadın olduğundan, babamsa kız çocuk düşkünlüğünden belli, zayıf erkek karakterinden dolayı. Ben mahalledeki kızlarla oynamanın dışında, abilerimin ilgilendiği şeyleri merak edip, onların tarzında bir cesarete sahip oldum. Şimdi kadın gibi kadın! olma hususunda sürekli çuvallayıp sıkıntıya düşsem de, eskiden Teksas, Tommiks, Zagor ve Zembla'lara olan düşkünlüğümü çoğu kadın arkadaşımla konuşup paylaşamasam da yalnız olmadığımı biliyorum.

Annemin, tülbentinin altında minik bir topuz saklıdır. Topuzu o örtünün altında biz görmeden beyazlayıp ufaldı. Arada bir baş örtüsü kayıp düştüğünde alır çaktırmadan uzağa atarım, biraz öyle dursun diye... Çok severim o halini, bana daha cesur ve sağlıklı görünür, sevinirim. Yüzde 99'u müslüman bir ülkenin yüzde 99'u içinde resmi payım olduğu için ben de haberdarım günah, sevap durumlarından ama annemin tabiat bilgisinden hiç haberi yok. Ozon daki deliğe rağmen saçının başının, teninin havaya güneşe ihtiyacı olduğunu böyle yaparsa küçük bir olasılıkta olsa dünyaya kazık çakmasının daha mümkün olacağını anlatırım ama istemez. Ama tabiattan haberdar genç insanlara bunları hatırlatmak daha kolay olabilirdi aslında. Olası bir tahrike sebebiyet vermemek için oranı buranı kapatmak kapandıkça kapaklanmak. Adamların görünen, kıpırdanan her et parçasından, hemencecik cinsel iştahlarının açılıp, belki de sokak ortasında rezil olmamalarının önlemi, kadını ortadan kaldırmak (göründürmeyerek) olmamalı kadınlar da buna inanmamalıydı. Bugün ütopik görünebilir ama insanlar bu tür konuları kendi aralarında tartışarak pekala birbirlerini ikna edebilirlerdi. Ama ikna gücü gelişmiş bilen, araştıran, düşünen insanları her konuda zaptedmek zor olmalı çoğu yasaklı artık. Mekanizma onlarsız işliyor. Ve hayat kendilerine itiraz edilemeyen ikna edilemeyen insanların elinde devam ediyor. Devletin ikna kabiliyeti yok, çocuklarını döverek sindirerek yola getirmeye çalışıyor. Sırayla bütün çocuklar bu dayaktan nasibini alıyor. Bu yaşam biçiminden çıkmanın yolu, topluca dayağa başkaldırmaktan geçiyor.

Yirmili yaşlarımda kendi kendime hatta etrafıma, dünyada nükleer savaş ihtimali yok olmadan, açlık ve hastalıklar son bulmadan çocuk yapmayacağıma söz vermiştim. Amerika'yla, Sovyetler Birliği bunun üzerine ellerindeki bombaların bazılarını söküp möküp o büyük nükleer savaş ihtimalini hakkaten azalttılar. (şimdi sağda solda küçük savaşlarla oyalanıyorlar).

Ama açlık ve hastalıklar banamısın demedi, onlar tam gaz devam. Ben sıradan bir insanım, öyle boyumdan büyük verdiğim sözleri, tutma ihtimalim sıfır. Şahane bir çocuk yaptım, bedenime sağlık. Adı Bulut.... Yatıp kalkıp kendimi tebrik ediyorum. Bugüne kadar kendim için yaptığım en iyi şey. Artık dünyaya kalın bir zincirle bağlıyım. Hiç bir yere gidemem, niyetim de yok zaten. Artık başı ağrıyana çocuk öneriyorum. Ve bu bencilliğimden, oğlum gülebildiği sürece pişman olmayacağım.....

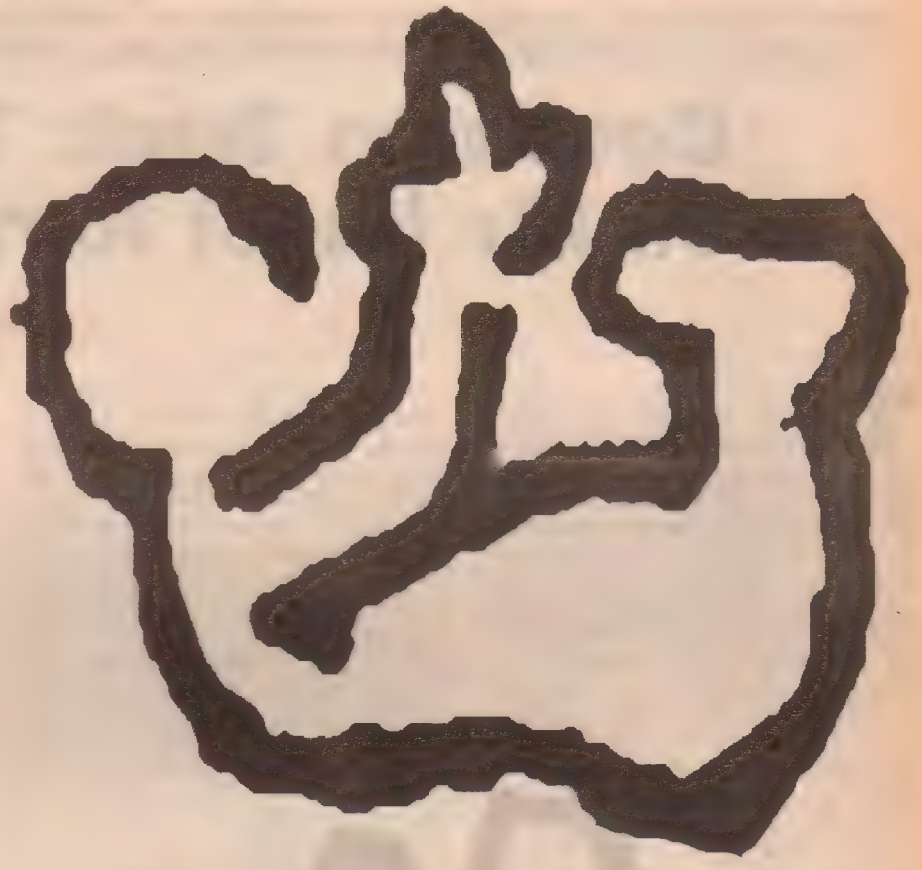

Tamar Ağladığında

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Tamar ağladığında evdeki tahtakuruları, fındık fareleri, çatıdaki kırlangıç ailesi hep bir ağızdan soruyorlar:

"Annesi Tamar neden ağlıyor?"

Karnı mı aç, altı mı ıslak, gazı mı var, canı mı sıkkın?

Tamar'ı görmek için göçlerini erteleyen çatımızdaki Kırlangıç ailesi:

"Bırak annesi" diyor "Bırak Tamar'ın ağlaması sütten, gazdan olsun. Dua et kimse kızını ağlatmasın."

"Ama ağlatacaklar" diyor şom ağızlı fındık faresi:

"Hiç mi aşık olmayacak, hiç mi çaresiz kalmayacak?"

"Tamar hiç ağlamasın" diyorum. "Tamar hiç ağlamasın"

Tahtakuruları sıska vücutlarını gere gere söyleniyorlar:

"Ne dedin, ne dedin? Tamar hiç ağlamasın mı dedin?"

"Hepinizin yolu cehenneme olsun" diyorum. "Hepinizin yolu cehenneme..."

"Ne ayıp?" diyor anne kırlangıç "İnsan dostlarına böyle şeyler söyler mi?"

"Üstelik" diyor tahtakuruları, "Biz sana gerçekleri söylüyoruz. Tamar'ı hiç kimse ağlatmayacak mı?"

Kırlangıç ailesi, tahtakuruları, fındık faresi hep bir ağızdan temenni ediyorlar:

"İnşallah annesi, Tamar'ı kimse ağlatmasın. Tamar hep ağız dolusu gülsün"

Anne kırlangıç içini çekiyor:

"Ama, Tamar'ın annesi biliyor mu çocuklarının ağlamasını bile duymaya razı kaç anne var. Kaç evlat kayıp. Kaç anne çocuğunun bir yerlerde yaşıyor olduğu umuduyla gün geçiriyor. Kaç anne çocuğunu çok çok özlüyor. Kaç anne zehir zemberek olan uykularından sıçrayarak uyanıyor?"

Baba kırlangıç sırtını sıvazlıyor:

"Bırak ağlasın sudan sebeplerle senin kucağında"

Tahtakurusu kendini tutamayıp başlıyor ağlamaya:

"Barış'ın annesi yıllardır "Cezaevinde oğlumun kafasına vurmayın" diye ağlıyor haberin var mı Tamar'ın annesi?"

"Tamar'ın annesi haberin var mı kaç anne çocuğunun karnını doyuramıyor, kaç anne yoksulluktan çocuğunun derdine derman bulamıyor."

"Tamar'ın annesi" haberin var mı mevsimlik işçilerin çocukları açlıktan ölmüş.."

"Tamar'ın annesi" diyor tahtakuruları, kırlangıç ailesi, fındık faresi;

"Bu memleketin başındakilerin annesi yok mu, bu memleketi yönetenlerin canından daha kıymetli evlatları yok mu, bu memleketin "Analara kıymayın efendiler" diyen şairi yok mu?

O zaman bu memleket evlatlarını, analarını neden ağlatır?

Bu yüzden anasının kucağındaki Tamar doya doya ağlasın. Süt kokulu Tamar'ın ağlayışı biraz daha süt, sırtını ovuşturunca geçecek gaz ağrısından olsun."

Sefil tahtakuruları, bir sıkımlık canı olan fındık faresi ve fani ömürlü kırlangıç ailesi memleketimizin anaları ve evlatları için sudan sebeplerden ağlayacakları günler dilediler. Tamar yorulup susmuştu, duydum:

"Biz sefil hayvanlar bile ne analarımıza ne evlatlarımıza bunca acıyı değer görmeyiz." dediler.

Tevfik'in tavuklarını topuklarından vurmuşlar ha!.. Birbirimizin gözlerine bakmamaya çalışarak geçen dakikalar, bir çam ağacının reçinesine yapışmış, debelenerek umutsuzca kurtulmaya çalışan bir at sineği kadar ızdırap veriyordu bize..

Dostlar'ın Temiz Toplum Özlemleri Ve Bir Kaset Karşısındaki Tavırları

CAN BARSLAN

Tevfik'i ilk kez böyle hüzünlü; hatta ağlamaklı görüyorduk. Bu hüznün içinde iki ölçek şaşkınlık ve beş ölçek kadar da kızgınlık vardı. **"Dün gece çiftliğimi basıp, tavuklarımı tek tek topuklarından vurmuşlar..."** dedi ve uzun süren bir sessizlik oldu... Yanlış kesilen bir dananın can çekişmesi gibi bitmek bilmeyen, sinir bozucu bir sessizlik... Bu olayın mağdur tarafı Tevfik olmasaydı, eminim çok eğlenirdik... Tevfik'in tavuklarını topuklarından vurmuşlar ha!.. Birbirimizin gözlerine bakmamaya çalışarak geçen dakikalar, bir çam ağacının reçinesine yapışmış, debelenerek umutsuzca kurtulmaya çalışan bir at sineği kadar ızdırap veriyordu bize.. Kahkaların patlamaması için, topuklarından vurulan tavuk görüntülerini düşünmemeye çalışmak ancak bir budist rahip sabrı gerektiriyordu...

İlk reaksiyon veren Yakup oldu.. Kendisine "kusmak üzere olan biri" süsü vererek öğürdü ve eliyle ağzını kapatarak banyoya kaçtı. Onun ortama getirdiği bu hareketlenme bize de biraz fırsat verdi ve içimizde biriken nefesi dışarı bırakma olanağı tanıdı... **"Başına gelen bu olay gerçekten de mide bulandırıcı."** dedi Tarzan.. Tevfik, **"Bir rakip tavuk şirketi var"** diye sürdürdü. **"Onlardan kuşkulanıyorum.. Çoğu işlerini mafyaya yaptırdıklarını duymuştum..."** Neyse ki olayı biraz olsun kanıksamış ve az önceki gülme krizi olasılığını atlatmıştık.. Tevfik ekledi, **"Ben de bu dürttüğümün dallamalarına misilleme yapmaya kararlıyım. Onların tavuklarını dövmeyi düşünüyorum..."** Bu söylediklerinden sonra yaşanan ikinci sessizlikte, onun ne kadar ciddi olduğunu ölçmeye çalıştık... Gerçekten ciddiydi... **"Benimle gelin... Yarın gece bu şerefsizlerin çiftliğini basalım ve bütün tavuklarına tekme tokat girişelim..."** Eğlenceli bir tarafı kalmamış ve bizi de içine almaya çalışan bir karabasana dönüşmüştü durum.. İyi bir yanıt gerekliydi. O yanıt Nahide'den geldi.. **"Şiddete şiddetle karşılık vermek ne kadar doğru bilmiyorum... Bence yasalar seni koruyacaktır..." "Daldırırım yasalara!.. Onlar ancak bu dilden anlar."** dedi Tevfik... Orkun dedi ki, **"Ülkemizdeki hukuk tanımazlığın ve genel cinnetin bir yansıması bu..."** Arada Berkay'ın sorduğu aptalca bir soru neyse ki kaynadı... " **"Tavukların topuğu olur mu arkadaşlar?.."** Orkun sürdürdü, **"Sivrisinekleri tek tek öldürmek yerine bütün bataklığı kurutmak gerekir.." "Yaa arkadaşım!"** dedi Erol... **"Ne kadar klişe bir benzetme yaptın. Daha yaratıcı örneklemeler bulmanı beklerdim. Yemekteki bütün kılları tek tek çıkartmaya çalışmaktansa bütün tabağı çöpe dökmek gibi.. Ya da bir benzinci tuvaletinde fayanslara sürülen bokları ayrı ayrı temizlemek yerine bütün duvarı yıkmak ve..."**

Bu kez samimi bir öğürme ve Nahide'nin gerçekten kusmak için banyoya koşması...

Konuşmanın seyri, temiz toplum özleminden ve çete düzenine karşı duyduğumuz tepkileri ifade etmekten daha başka bir yere doğru gidecekken Şermin'in cep telefonu çaldı.. Arayan Sibel'miş... Gazetede olduğunu, çok korktuğunu ve paniğe kapıldığını söylemiş Şermin'e.. Uzak, gizli ve sessiz bir yerde bizimle buluşmak istiyormuş... Bu durumdan çok tedirgin olduk ve birbirimizden bağımsız olarak Sibel'in bir suç işlemiş olabileceğini düşündük... Birimizin evinde buluşabilirdik ama bunun, "bir suçluya yataklık etmek" olması olasılığı da vardı... Neyse ki Berkay bizimleydi.. O grubumuzun Sami Hazinses'i ya da Halit Akçate-pe'siydi... Bizim kadar ince düşünemediği için kendi evinde buluşma önerimizi kabul etti.

Bir saat sonra Sibel, kireç gibi bir surat ve endişe yüklü bakışlarıyla perdeleri sıkı sıkı kapatıyor, tüm kapıları kilitliyordu... Ona bu gizliliğin nedeneni sorduk ve bize çantasından çıkardığı sarı bir zarfı gösterdi... Konuşurken sesi öylesine titriyordu ki onu dışarıdan dinleyen birisi, televizyonda Kemalettin Tuğcu Dizisi izlediğimizi sanabilirdi... **"ben... Gazeteye, bana bir kaset göndermişler... Ama ben... Kadın sorunları üzerine yazı yazan, sıradan bir feminist yazarım sadece... Niye bana gönderdiler anlamıyorum.."** Tevfik, **"Uzun etme kadın!.. Ne kasediymiş o?.."** diye sordu... **"Bir iş adamıyla, bir mafya liderinin telefon konuşması..."** dedi Sibel.. Tacettin heyecanlandı... **"Gerçekten korkuyor olamazsın... Eline, gazetecilik adına geçen bir fırsat olarak düşünmüyor musun bunu?.."** dedi... **"Kaseti dinleyelim de karar ver..."** diye buz gibi bir sesle yanıtladı Sibel... Üç dakika sonra kaset, teybin içinde dönmeye başlamıştı... Önce bir iki cızırtı ve..

(İş adamı, "İş A." mafya lideri ise "Maf L." olarak geçecektir.)

"İş A. - Hayatım merhaba..."

"Maf L. - Merhaba abi, hayrola?"

"İş A. - Şu banka satışı hayatım... Gölge edenler var da..."

"Maf L. - O mesele tamam abi.. Teoman'ı gönderdim ben..."

"İş A. - Nasıldır o arkadaş?.. Yani sağlam mıdır?"

"Maf L. - Merak etme abi... İş sende kalıyor... Tamam yani... Çok korktu tabansızlar!.." (gülüşmeler)

"İş A. - Bülük Holding can sıkacak gibi.."

"Maf L. - Onu dert etme sen... İçerden bilgi alan adamım var.. Güçleri yetmez yani... Dibine dinamit koyarım gene de bitirim yani abi.."

"İş A. - Yaşa sen... Karşılığını fazlasıyla alacaksın canım..."

Maf L. - Sağol abi.. Maksat şey yani.. Memlekete vatana hayrımız olsun.. Ben her zaman senin emrinde oldum anladın mı... Yamuk yapanın, ...koyim..."

"İş A. - Şimdi bebeğim..."

"Maf L. - Emret abi..."

"İş A. - Üzerinde ne var?..." (sessizlik)

"Maf L. - Anlamadım abi...

İş A. - Şu anda diyorum... Üzerinde ne var?.."

"Maf L. - Şey abi.. Altımda eşofman var.. Üst tarafta atlet..."

"İş A. - Şöyle güzelim... Şey olmaz.. Nefsim uyandı da biraz..."

Nefeslerimizi tutmuş şaşkınlık ve dehşetle dinlerken Sibel uzandı ve teybin stobuna bastı... **"Bundan sonrası çok iğrenç dostlar.. İş adamı ve çete ilişkisinin bir başka yüzü daha çıkıyor ortaya..."** En çok sarsılan Nahide olmuştu.. **"Ben.. Dinlemek istemiyorum.."** diye inledi... Ama genel kanı bunun çok önemli ve gerçek bir sarsıntı yaratacak kadar önemli bir kaset olduğu üzerineydi.. Tarcan, **"Sermaye ve çete bağlantısı ekonomik çıkar bağlamında zaten biliniyor ama.. Ama seks ilişkisi ilk kez su yüzüne çıkıyor..**

Bence dinleyelim.." dedi... Ve Play!...

"İş A. - Geçen kış... Uludağ'daki otelde geçirdiğimiz geceyi unutamıyorum..."

"Maf L. - Abi.. O mevzulara girmesek... Bir şey yani.. Hata!..."

"İş A. - Ne demek hata... Sen de çok hoşlanmıştın... Tekrar istiyorum... Hemen!.."

"Maf L. - Yani... Nasıl hemen?.."

"İş A. - Yani şimdi... Gerçeği gibi olmaz ama telefonda yapalım.." (sessizlik)

"Maf L. - Bi dakka abi... Adamlarım var etrafta.. Banyoya geçeyim.."

"İş A. - O kırmızı donu giy.." (sessizlik)

"Maf L. - Giydim abi.. İhaleden konuşsak.. Ben Şakirler holding için.."

"İş A. - Bırak holdingi moldingi şimdi... Beni düşün sen... O geceyi..."

"Maf L. - Çalışırım abi.. Biraz şey olacak ama... Acaip..."

"İş A. - Şimdi, üzerinde sadece kırmızı donunla dansetmeni istiyorum.. Kıvırarak.. O gece yaptığın gibi.. Yap!.." (sessizlik) **"Yapıyor musun?.."**

"Maf L. - Yapıyorum abi.. Dansediyorum..."

"İş A. - Kıvırıyor musun?.."

"Maf L. - Elimden geldiğince abi.. Çalışıyorum yani.. Evet evet kıvırıyorum..."

"İş A. - Anlat bana... Kalçalarını anlat!.."

"Maf L. - (fısıltıyla) Şey abi.. Kalçalarım kütür kütür... Adeta..."

Nahide'den umulmayacak kadar çevik bir hareketti... Yaz günü uçan bir deli kara sinek hızıyla atıldı ve teybin stop tuşuna basıverdi.. **"Yeter artık!.. Hepiniz ağzı açık dinliyorsunuz bu iğrençlikleri.. Ben dayanamıyorum!.." "Evet ama"** dedi Tarcan... **"Hoşumuza gittiğinden değil, haber değeri taşıyan şok bir belge olduğu için dinliyoruz..."** Tevfik sırıttı, **"Bu kaset benim hayatımı kurtarır... Mafyaya istediğimi yaptırır, eşek yüküyle kredi alırım..." "Offf!.."** dedi Sibel.. **"Anlayamıyorum, niye bana yolladılar bunu.. Niye?.."** Şermin, **"bence bunu açıklamalısın.."** diye araya girdi.. **"Temiz toplum adına yapmalısın bunu..."** Doğru söylüyordu... Ülkede olan biten tüm çirkinliklere kayıtsız kalmayan bir avuç demokrat aydından bir kaçıysak eğer Sibel'e cesaret vermeliydik... Erol, **"Televizyon yayınına çık ve açıkla..."** dedi.. **"Reha Muhtar dışında herhangi bir tanesi olabilir..."** Tacettin, **"Şu kasedi bitirsek... İsterseniz sara sara dinleyelim..."** dedi... Bu öneri kabul gördü ve kaset biraz hızlı sarılarak tekrar play'a basıldı..

"İş A. - Bacaklarını kaldır şimdi... Beni istiyorsun!..."

"Maf L. - Burası biraz dar abi.. Şimdi.. (sessizlik) Kaldırdım bacaklarımı..."

"İş A. - Beni istediğini söyle.. Seni arzuluyorum de..."

"Maf L. - Ee.. Aynen dediğin gibi abi.."

"İş A. - Söyle kardeşim!... Arzuluyorum falan de!.. Cilve yap biraz yaa!..

Uludağ'daki gibi davran!.."

"Maf L. - Abi.. Orada şartlar başkaydı tabi.. (sessizlik) Seni istiyorum abi.."

Sibel teybi durduruyor ve biraz daha sararak tekrar çalıştırıyor...

"İş A. - Aaah!.. Ihh!.. Onu da çıkart!.. Çok azdım!.."

"Maf L. - İstiyorum abi!.. İnan ben de istiyorum.. Ayıptır söylemesi baştan çıktım abi.."

"İş A. - Kendimi okşuyorum şu anda.."

"Maf L. - Allah seni inandırsın ben de abi.."

"İş A. - Aaaahhhhh!.. Amaaan!.."

"Maf L. - Uuuuyyyyyyy!.."

"İş a. - Bekle!.. Beni de bekle yavrum.. Birlikte uçalım!.."

"Maf. L. - Bekliyorum bi tanem.. Sevgilim!.."

Stop!.. Cihazın tuşu kendiliğinden atmış, kaset bitmişti.. Aynı anda Sibel'in çaresizlikten karışmış suratına baktık... Onun paniğini anlayabiliyorduk artık.. Yakup dedi ki, **"Herşeye karşın yiğitçe ortaya çık ve bu belgeyi kamuoyunun vicdanına bir tokat gibi çarp!.. Temiz toplum düşü adına büyük bir iş bu..."** Sibel yutkundu ve **"Pekala... Birlikte açıklayalım.."** dedi... Herkesin ondan kaçırdığı gözlerine bakmaya çalışarak, **"Tek başıma kalkamam bunun altından... Açık bir hedef haline gelirim... Ama diğer yandan bu bir onursa... Bu onuru sizlerle paylaşmak isterim.. Birlikte bir basın toplantısı düzenleyip açıklayalım.. Ne dersiniz?..** "Sıkıntılarla dolu ağır bir sessizlik oldu... **"Eee... Şey!.. Iıı... Valla ben.."** sesleriyle geçti sonraki on dakika... Sonuçta erkekler, Tevfik'le birlikte bu gece rakip çiftliği basıp tavukları dövmek üzere anlaştılar... Kızlar ise şok kasedi ertesi gün, gizlice Reha Muhtar'ın kapısına bırakıp kaçtılar...

Utangaç Balıklar İçin Buzlu Camdan Akvaryum

kutluhan PERKER

bir mucize olsa da geri dönsen...

yine sabah, uyanınca ağzına girse saçların.

yan yatarak dönsek birbirimize.

usurmuş ayaklarını, bacaklarımın arasına yerleştirsen.

saklaban olsa gözlerin. kapı çalmasın diye, dua etsen. ellerini kaldırıp göğe.

bir tek senin dua ettiğin tanrıya inanırım ben.

bir mucize olsa da geri dönsen...

sen; yatakta sınırlarken, deri ceketini giyip hapır bakkala gitsem. ekmek ve gazete almaya...

merdivenlerden inerken karate yapan çocuklara uydurma hareketler gösterip, bunu nasıl anlatacağımı tasarlasam. sana daha komik...

hava güzel, çarşının içinden geçeyim. bir dilim pasta alıp -kahvaltı da pasta seversin,- sürpriz yapsam. içerisi kalabalık olsun, beklerim...

senin için bir tek yağ kokan bir pastane de beklerim...

bir mucize olsa da geri dönsen...

ekmekleri, gazeteleri ve bir de kısa kesmi alıp -hatırlatmadığın halde- cebine atsan..

kahvaltıdan sonra donnie brasco'yu 20. kez izlerken, eyvah sigara dediğinde gözlerin, çaresiz, hemen çıkarıp zulamdan unutsam paketi...

sen boynuma sarıldığında ağır gibi davransam. senin çakmağınla sigaranı yaksam, salak gibi..

hayıflansam. keşke zippo'yu doldurmayı unutmasaydım dün, diye.

çünkü zippoyla sigaranı yaktıktan sonra kapatınca kapağını çıkan "clank" sesi nasıl da katlardı karizmanı ikiye..

film başladığında warner biraderlerin arablerini görünce hep yaptığın espriyi beklesem. sen "ben bu filmi gördüm" diyince önceden biriktirdiğim kahkahayı koyversem...

bir tek senin yaptığın kötü espriye gülerim...

bir mucize olsa da geri dönsen...

yine uyanıp birbirimize anlatsak, gördüğümüz rüyayı...

büyük, çok büyük bir vadinin ortasında renkli sezlonglarda otursak, anneannelerin, dedelerin kahvaltı yaptığı mutfaklarda otursak,

öğle uykusundan yeni uyanmış çocuklar gibi, kemiklerimiz sıcak..

takside binecek paraları olduğu halde bir tane bile geçmediği için minibüse binmek zorunda kalan insanlar gibi hapiş yan otursak.

içimizde hep bir neye niyet neye kısmet.

bir tek senin gördüğün rüyanın tabiri yok kitapta

bir tek senin gördüğün rüyada, varlığım hayra alamet...

bir mucize için boşuna bekliyorum. biliyorum,

seni ben terkettim.

"ruh hastasısın sen!" diye bağırman boşuna değil.

ama yine de dua et sen bana

biliyorum benim için dua edenler çoktur.

ama bir tek senin dua ettiğin tanrıya inanmıyorum ben.

çünkü hayvanların tanrısı yoktur.

O anda, Rambo falan gibi hissetmiştim kendimi. Dedim ya, büyük mücadeleler esnasında yaralandım, ve yorgun düştüm. Kan'ı boşver, öbürü güzel, yorgunluk yani. Biraz halsizlik bazen iyi geliyor. Malak gibi yayılıp seriliyorsun yatağa.

Kaba Hesap

METİN FİDAN

Yaralı bir aslan gibi yatıyordum yatakta. Kim, bana ne yapabilir ki? Veya, kim ne yaparsa yapsın gereken karşılığı veririm, gibi bir ruh hâli içindeydim. Aslında çok şeyler olmuştu ve yorgun düşmüştüm. Dolayısıyla, yaralı bir aslan gibi hissetmeliydim kendimi, iyi oluyordu böyle. Hüzün de vardı biraz tabi. Ayrıca, komik taraflarım da bulunuyordu, ve o andaki gerginliğimi de önemsiz sayamam. Yani herşeyden biraz, bi parça vardı. Sırası gelince hepsini yaşıyor ama en çok yaralı aslan düşü üzerinde oyalanıyordum. Olağanüstü büyük mücadeleler vermiştim ve yaralanmıştım. Kanım akıyordu. Aynı anda, umut ve istek denen şeyler de vardı elbette. Her an toparlanıp, kendime gelebilirim. Tam bir sig kafalı japon askeri gibi davranmaktaydım! Aptalca hareketlerde bulunanlara böyle seslenirdik askerlikte. Gençler, sig kafalı japon askeri gibi davranırlar bazen. Zordur gençlik. Ama tabi Japonlar'la bi alıp veremediğim yok. Bütün gizem, o japon kelimesinde belki. Çok hoş bir ses uyumu var ve tonlarken güzel oluyor. Mesela "japon yapıştırıcı", bence hiç de fena değil.

Biraz sinirlendim şimdi. Bi sargıyı bile adam gibi saramamışım. Yanımda uzanan koluma baktım. Onu öylesine, öteye bırakmıştım, görmek istiyordum biraz uzaktan. Bileğimden dirseğime kadar, paçavra bir bezle sarılıydı. Bezi iki üç tur attırıp sarmış sonra biraz ikiye yırtıp, düğümlemeye çalışmıştım. Dişlerimi kullandım. Ağzımla çekip gerdim ama yine de pek iyi olmadı, arasıra düzeltmek gerek. O anda, Rambo falan gibi hissetmiştim kendimi. Dedim ya, büyük mücadeleler esnasında yaralandım, ve yorgun düştüm. Kan'ı boşver, öbürü güzel, yorgunluk yani. Biraz halsizlik bazen iyi geliyor. Malak gibi yayılıp seriliyorsun yatağa. Sonra istediğin gibi saçmalayabilirsin, yok yaralı aslanmış, yok büyük mücadeleymiş, böyle uzatıp abartırsın. Bir an gerçekten inandığında da, nefis olur. İşte dersin, bu! Bunu istiyorum yaa! Keyif istiyorum, haz duymak istiyorum. O zaman, araştır bunların nasıl oluştuğunu. Formüllerini ezberle ve gerektiği anlarda uygula. Elbette bi takım püf noktaları var bu gayretin. Ama yine de fazla uzun sürmüyor keyif. Fantaziler, düşler çok kaygandır ve en ufak bir yanlış saçmalama'da kafa üstü düşersin. Düzgün ve haddini bilerek saçmalamalı insan. Bak, orda "gerçek" var. "Gel, gel de skeyim beynini! "diyor. Duvar gibi bi şey. Sırıtan duvar. Küfür de ediyo. Ama kötü niyetli değil. Bazı şeylerin doğrusunu işaret ediyor o. Ben de eşek değilim, görüyorum. Ama kan çoktan pıhtılaştı ve alçaklık kompleksi her an etkisini gösterebilir. Bundan korkuyordum.

Az önce fena değildi halbuki. Şimdi yavaş yavaş bilincim açılıyor. Tekrar da yapmak istemiyorum, yeterince kestim kolumu. Şu sargıyı biraz daha sıkmalı, belki iyi gelir. Yine dişlerimle tuttum ve gerdim bezi. Sonra yine eski yerine bıraktım kolumu, biraz öteye. Öyle kaldım. Uyusam şu an, çok güzel olur. Tavana bakıyordum. Doğruldum, sandalyenin üzerindeki pakete uzanıp bi sigara çektim, sarılı kolumu fazla rahatsız etmeden. Diğeriyle, kibriti çaktım zorlanarak, geri uzandım. Ya hep, ya hiç! Ya olağanüstü mücadeleler verip yaralı bir aslan gibi yorgun düşmüş hissederim kendimi, ya da sefil duygular içinde tükürükleri, tozları ve böcek kalıntılarını yalayarak sürünürüm yerlerde. Oha, bunun ortası yok mu? diye düşündüğüm anlar da oldu. Öyle bi zamanda, dürüst davranmak gerekir. Meselâ, şöyle yapmalıyım: "Hey, sakin ol dostum. Yorgunsun. Yat uyu, dinlen biraz. Yarın yeni bir gün başlıycak. Hadi, uyumaya çalış. "Evet, böyle yapmalıyım belki, ama aptallığa dayanamıyorum. Kesinlikle aptalca! Ne demek uyumaya çalış? Ya uyursun, ya uyumazsın, bunun çalışması mı olur! Uyumaya çalış, dinlenmeye çalış, sakin olmaya çalış. İstemiyorum! İşte, anlaşamadım kendimle. Ama aptalca davranıyor o. Ya da ben aptalca davranıyorum, bilmiyorum.

Düzelttim sargıyı. Yine kaymıştı. Ortaladım kolumda. Artık gerek yok aslında, kurudu akan şeyler. Fakat böyle iyi hissediyorum, kolumda baskı varken. Maykıl Ceksın, dans ederken ellerini daha net hissetmesi için o bezleri sarıyormuş parmaklarına falan, diye duymuştum. İnsanlar aynı şeylere ihtiyaç duyuyor genelde, ama tabi kesinlikle, jiletle falan doğramaz kolunu o heralde. Toz'dan bile tırsıyor. Tiril tiril adam. Güzel de kokar. Ben kötü kokmuşumdur genelde. Kalabalığın içine karışmadan önce yıkanıp paklanırdım ama yine de çok hoş koktuğumu söyleyemem. Yağlıydı cildim ve terlerdim hep. Okulun tuvaletinde aynaya baktığımda, iki kat vernik sürülmüş antika bir dolap gibi parlayan suratımı görür, su çarpardım hemen. Mat ve net bir yüz hep hayalim oldu o yıllarda. Aşağılardım da daima kendimi. Ya hep ya hiç duygusu. Ortada kalmak çok zor. Çünkü bir denge gerekiyor ve dengeler de sıkar insanı. Bırakırım kendimi ve tepinirim boşlukta.

Musluğun başına gittim, yıkadım kolumu. Cız etti biraz. Artık sadece, çizikler var. Saydım. Bi düzine kadar. Onların, kalıcı olacağını anlamamıştım. Şimdi, dövme yaptırmanın çok gereksiz bi iş olduğunu düşünürken, aslında istemeden, üstelik motif ve desen olarak oldukça kalitesiz iz'lere sahip olmuşum. Askeriyede, gördü bunları ve hapçıların yanına ayırdı beni yüzbaşı. Ama plânlı değildi o gece yaptığım bu şey. Ayrıca, uyarıcı falan da almamıştım. Buna benzer birşeyler anlatınca, gerçek bir jiletçi olmadığıma inandı subay. İnsanlara karşı dürüst olmak hep işe yarar. Hem, pek kandıramazsın onları. Tanır erleri, subaylar. Ben zaten, birisini kandıramıycak kadar bile güçsüz biriydim! İsteyerek böyle de düşününce artık-mutlaka plânlı olmalı bu- hayattaki herangi bir davranışımdan alabileceğim herangi bir işe yarar duyguyu, bir küçük kendini beğenme anını, bir gururu, bir kararlılığı, bütün keyifleri yok ettim, bunu haketmem gerekiyormuş gibi, bütün haz'ları sıfırladım, ideal bir sürünme durumuna geçtim.

Uyumalıyım, iyi gelicek o, biliyorum. Kendime karşı biraz saygım kaldığını göstermeli, ve denemeliyim. Tamam, yapıcam. Gözlerimi kapatmakla başladım. İşte, karanlık. Herşey! Orada herşey var. İyi, kötü, salakça, nefis, enteresan, yığınla duygu ve düşünce. Bir anda üşüştüler beynime. Hemen açtım gözümü. Zenci bir kadın resmi var tavanda, Pleymen dergilerinden falan kesmiştim. Güzel bir duruşu var. Şömine üzerindeki, bibloların falan durduğu mermer bi çıkıntıya yaslanmıştı. İki sayfa hâlinde. Yani, bi orta sayfa posteriydi o. Bu yüzden, kat yeri parıldıyor. İyice düzledim ve yapıştırırken çekip gerdim ama ortasındaki hayali çizgiyi yok etmek olanaksız. En ufak bir ışıkta parıldıyor ve kadını ikiye bölüyor sanki. Sol göğsünün oralarda bi yerde de zımba deliği var. Öbür kadına baktım. O temizdi. Tek sayfa olduğu için, pırıltı izi falan yok, bantlarken de iyi germişim. Başka yoktu, duvarlara baktım sonra. İki üç cümlelik yazılar gördüm. Özlü sözler bunlar. Birisi vardı, ona aşıktım. Onu göremediğim zamanlarda eve geldiğimde, aşk sözleri yazardım duvarlara kalın siyah bir kalemle. Birisini okudum: "Seni kimse benim kadar sevemez! "Olağanüstü net bir tesbit. Çok açık seçik bi şey. Duvarlara kanla "öleceksiniz" yazmak gibi kin ve hırs gerektirir bu. Ama öyle hissetmişim demek ki. Aşk bu. Zaten sonra karalamışım üzerini. Karalanmış bir çok yazı var duvarlarda, ama altlarında neyin olduğunu okuyabiliyorum, fazla karalamamışım. Sanki, birisi o yazdıklarıma çok önem vermediğime inansın ama yine de biraz görebilsin der gibi.

Kalktım, sandalyeye oturdum. Dışarıyı seyrettim camdan. İlerde bir benzin istasyonu var. Gökyüzü siyah; sonra koyu maviye dönüşüyor ve istasyonun ışıkları üzerine denk gelen kısımları da, açık mavi. Otoyoldan, şehirlerarası otobüsler geçiyor. Anlıyorum. Zzzzn, gibi bi ses. Otobüs işte o, tekerlekleri rahat sürtünüyor asfalta. Ama şu bi otomobil. Sesi daha karmaşık. Ve yine bi otobüs. Zzzzn... gitti. Masadaki radyolu teybe uzandım, çevirdim düğmeyi. Yabancı bir şarkı duydum. Bir halk şarkısı. Koro hâlinde. Arasıra türkü gibi oluyor, bazen de marş gibi. O ülkenin işte. Neresiyse... Galba geliyor, sigarayı söndürdüm, yatağa geçtim.

Hep böyle olur. Beklemediğim anda gelir uykum. Sürpriz yapıyor. Aslında gecikti bile. Dur ben şindi nefis bir karşılama hazırlıyım ona! Böyle düşündüm ve sarıldım yastığa. Bi ayağımı da duvara dayayıp gereken serinliği aldım. Herşey hazırdı. Çok sevindiğim için kıpır kıpırdım ve şu tarafa döniyim en iyisi derken, tişörtüm sıyrıldı belim açıldı. Sabaha karşı soğuk olur, üşütmemeliyim, iyice örttüm orayı ve bu tarafa döndüm. Tamam, böyle iyi. Şimdi bekliyorum. Şu andan sonra yapabileceğim çok güzel bi şey var. Elimden tek gelen, bu saatte bu artık. Yirmi yaşındaydım, henüz herşey bitmemişti. Gerçekten de olağanüstü ya da en azından olağan mücadeleler verebilirdim zamanı geldiğinde. Çünkü şöyle kaba bir hesap yapmıştım: Ortalama insan ömrü elli sene felan olsa, daha otuz yılım var demektir bu. Neler yapılmaz ki? Bunu görmek için, düş'lere bakmak yeterliydi. Zaten yeterince hafifledim şu an ve artık herşeyi olumlu anlamda abartabilirim. Klasik bir uyku karşılama yöntemi. Her zaman başarılı olurdum bunda. Hem, düşünmeyi de durdumaz ki insan. O yüzden, ilerlemesin bari, bu daha iyi. Yavaşça kayarak. Kısa cümleler. Basitleşen anlamlar. Kendi haline bırakış. Arasıra irkilmek belki. Nefes alışlar. Geliyor. Düş'ün de en güzel yerindeyim. Uzattım ve ukalâca davranmaya başladım. Hem uykun gelsin diye beklersin, gelince de şımarır, geciktirirsin. Biraz bu hakkımı kullandım, sonra ne olduğunu hatırlamıyorum.

Ayrıntı Yayınları 1998 yılında Ivan Illich'in "Şenlikli Toplum" adlı kitabıyla yayın hayatına başladı. Bu yıl, Elias Canetti'nin 30 yıllık çalışmasının ürünü olan "Kitle ve İktidar"ını yayınlayarak 10. yılına girdi. Canetti'nin kitabı yayınevinin hem 200'ncü, hem de 10'ncu yıl kitabı... Doğrusu bir yayınevinin 10. yıl dolayısıyla okurlarına sunabileceği bundan daha değerli bir armağan düşünülemezdi. Ayrıntı Yayınları'ndan Ömer Faruk'la yayınevinin geldiği yeri konuştuk.

Ayrıntıları Kaçırmayın

ERTEKİN AKPINAR

Herkesin daha genel düşündüğü bir dönemin sonuna doğru, bundan on yıl önce, "Ayrıntı"larla ilgilenmek gerektiği fikri nasıl doğdu? "Ayrıntılar önemlidir" sloganı amacınızı açıklamaya yetiyor mu?

Ayrıntı Yayınları'nı kuranlar sol bir gelenekten gelen, 12 Eylül darbesi ile örselenen, kendilerine/hayata soru sormayı sürdüren kişilerdi. Yükselen değerlerin peşine takılıp yaşamaktansa, bir şeyler de yapmak, kendi tarihleriyle barışık yaşamak istediler. 12 Eylül öncesinde binlerce devrimci faşistler tarafından katledilmiş, onbinlercesi hapishanelere kapatılmıştı. Ama dünyada çok az rastlanabilecek bir avantajı da içeriyordu bizce bu dönem. Bedeli çok ağır ödenmiş de olsa... Dünyada var olan hemen her sol gruplaşma Türkiye'de de vücut bulmuş, bu grupların kendi yaşanırlıklarını görme imkânı da oluşmuştu. Böylece her farklı teorik savın bu teoriye bağlı olarak kendi örgütlenmesinin yanı sıra pratik hayatla da ilişkisi denenmişti. Bütün bunlar müthiş bir mücadele zenginliğiyle birleşince, kendimizce çıkardığımız derslerin bir muhasebesini yapmak kaçınılmaz olmuştu. Becerebildiğimiz kadar, aklımızın erdiğince, vardığımız sonuçları kendimizce açıklamak istedik.

İlk fark ettiğimiz kendimizi, ilişkilerimizi, gündelik hayatı ihmal ettiğimizdi. Bir hayata dair yaşabileceğimiz her şeyi devrim sonrasına ertelemiştik. Bu durumu fark etmek ayrıntılara sahip çıkmaya itti bizi. "Ayrıntılar önemsizdir" deniyordu. Teoriyle hayatımız arasındaki mesafeyi kapatmaya karar verince ve bu durumun teorik boyutlarını da ayrıca kurgulayabileceğimizi görünce "Ayrıntılar önemlidir" dedik.

Ayrıntı Yayınları'nı tasarlarken otoriteler, totaliter toplumsal tasavvurlara karşı bir "arayış" içinde olmak amaçlandı. Reddettiğimiz şeyler belliydi, yerine ne koyabileceğimiz üzerinde düşünmek / tartışmak istedik. Böylece anarşistlerin "özgürlük" kavramına, yeşil hareketin "ekoloji"ye, feministlerin "kadın"a yaptıkları vurguları ve mevcut solun "erkek" karakterine yönelik eleştirilerini dikkate aldık. Solun esas olarak hayal kırıklıklarıyla dolu yenilgiler tarihinden müteşekkil de olsa müthiş bir deneyim zenginliği vardı. Bu farklı yapıların, bu vurguların çakışma imkânları üzerinde düşündük biraz... Tek cümleyle ifade etmek gerekirse, "güç ilişkileri üretmeyecek, yaratacılık imkânlarını çoğaltacak bir toplumsallığı amaçlayan yeni bir sol" düşledik. Özgürlükçü bir toplumsal hayalin peşinde koştuk... Ütopyalar yayımladık.

Şu da var: Kurulurken ne "miras" kullanıldı, ne "borç", ne de "bağış" alındı. Sıfırdan, evet sıfırdan; artık "bul" bir kavram olan "emek"le var oldu. Başka işler yaparak edinilen para yayınevine aktarıldı. Bağımsızlığını esas olarak buna borçlu.

Yola çıkarken hedef kitleniz genel olarak hayatı sorgulayan, merak eden "solcular"dı galiba. Peki geldiğiniz noktada solcuları, yayınladığınız kitapları tüketecek kadar "değişmiş" buluyor musunuz? Yoksa "okur yazar takımına" yeni "okurlar" mı kazandırdınız? On yıllık tarihinize baktığınızda, sol kültür için, yayıncılık alanında farklı bir alışkanlık yarattığınıza inanıyor musunuz?

Bu sektörde rakam yok. Bu yüzden sektörün kimliğine dair yapılan genellemelerde hata payı yüksek. Ama hata yapmayı göze alarak şunları söyleyebilirim: Yayınevine son bir yıla kadar "dış destek" geliyordu. Ortalıkta gözükmeyen iki ortağım başka işler yaparak kazandıkları paralardan yayınevine "pas" atıyorlardı. Bu yıl bu "pas"lar azaldı. Seneye gerek kalmayacak, diye umuyorum. Bu da ayakta kalmamızı sağlayacak, bizi yeni projeler için cesaretlendirecek bir miktar okurun artık var olduğunu gösterir. Kimdirler, n'aparlar, nasıl yaşarlar, nasıl âşık olurlar sevişirler bir fikrim yok. Bizim yayımladığımız kitapları okuyarak sevişme ve küfretme kabiliyetleri artmıştır, umarım.

Başlangıçta satış şansı az, oldukça "riskli" sayılan, Türkiye'de pek denenmemiş bir üslupla başlattığınız yayıncılık serüveninde, on yılın sonunda bu alanda "yapılmazı yaptık" diyebiliyor musunuz?

Bu soruya "böyle de yapılabilir" diye cevap vermek istiyorum. 12 Eylül öncesinde entelektüel üstünlük solcularda idi. Burjuvazinin entelektüeli ve sanatçısı yoktu. 12 Eylül sonrasında muhalefet yok edildiği için serbestçe (bunu 'vahşice' diye okusanız daha doğru olur) kazandığı paraları yönlendirecek nitelikli insan gücüne ihtiyacı vardı burjuvazinin. Çaresiz kalıp, bol para vererek solcu entelektüelleri çağırdılar. Onlar da bol paranın şehvetine kapılarak, bu şehveti "ekmek parası" gibi ucuz bir bahanenin arkasına gizleyerek çağrıyı kabul ettiler.

Şimdi bu kuruluşların birçoğu yargısız infazlarıyla, savaş çığırtkanlıklarıyla, "kalite" maskesi altında tüketim toplumunun bütün özelliklerini pompalamalarıyla tam bir "alçaklık örgütlenmesi" bence. (1 Mayıs'ta iki kişinin ölümünü göz ardı ederek laleleri sopalayan bir gecekondu gencini öne çıkaran "kalite" iddialı eski solculardan müteşekkil bir yönetim tarafından çıkartılan bir gazeteyi unutamıyorum bir türlü.) Artık burjuvazinin bu solcu eskilerine ihtiyacı kalmadı. Yapılar kurumlaştı, yeni adamlar yetişti. Solcu eskilerini her an atabilirler, atıyorlar da... Ya aksilik etmeyip sefahatlarına devam edecekler ya da sistem onları kusacak artık... Gerçi daha çok"... biz '68'liler" deyip yerlerinde oturmayı seçiyorlar...

Lafı şuraya getirmek istiyorum: Öncenin "eski solcular"ı şimdinin "solcu eskiler"i paranın şehvetine kapılarak düzeni tahkim etme yoluna gitmektense "düzendışı" bir söylemin, bir "hayat tarzı"nın mekanizmalarını yaratabilirlerdi. Enerjilerini, bilgilerini, rüyalarını bu "hayat tarzı" için harcayabilirlerdi. Hiçbir şey yapamamış olsalar bile en azından "yolda" yaşarlardı. Bu da o kadar zor değil üstelik. Biz zorluyoruz işte. Çok para kazanamadık belki ama elimiz temiz, vicdanımız rahat. Rakı parasını da buluyoruz, ayrıca. Yani "böyle de yapabilir."

Elias Canetti'nin "Kitle ve İktidar"ı ile başlattığınız "Ağır Kitaplar" dizisi, şimdiye kadar yayınladıklarınızı "hafifletebilir" mi? Yoksa bu dizi bir "denge" kaygısından mı doğdu?

Dikkatinizi çekerim: "Ağır" Kitaplar Dizisi'ndeki tırnaklar ağırda, kitaplarda tırnak yok. Yani şöyle: "Ağır" Kitaplar Dizisi. Yılda 3-4 kitap yayımlayacağımız bu dizinin özelliği yüzyılın gölgede kalmış, kalın, kapsamlı metinlerini programına alması. Kitaplar sırf kalın olduğu için büyük boy oldu ve başka bir dizi gerekti. "Ağır"ı, tırnak içine almamızın bir nedeni de biraz gülümseme isteği, o kadar. İşimizi iyi yapmaya çalışırken kendimizle dalga geçme imkânından kendimizi mahrum bırakmama kaygısı. Metin Üstündağ'ın dediği gibi "hayatı cidTi'ye almak" isteği.

10 yıl önceki hedefleriniz hâlâ geçerli mi? "Ayrıntı", gelecekte bize hayatın hangi ayrıntılarını tanıtacak? "Yeni Sol" lafı çok ediliyor; siz sol deyince ne anlıyorsunuz?

Benzer bir soru bana geçenlerde bir gazete için yöneltildi. Bu soruya düşünerek, özenerek ve yazarak cevap verdim. Bu durumu bir "kabahat" olarak almamanız dileğiyle aynı cevabı vermek istiyorum.

On yıl ve yayımlanan kitaplar bizim arayışımızda da başlangıçta olmayan yeni boyutlara yol açtı. Solu artık yeniden tanımlamak gerek bence. Bu çok iddialı ve benim haddimi aşan bir şey ama yine de haddimi zorlayarak biraz "uçmak" isterim. Siz bir sarhoşun saçmalamaları diye de okuyabilirsiniz.

"Düzendışı" kişiler / hareketler düzenin ne denli boktan olduğunu anlatma çabasından artık vazgeçmeli, diye düşünüyoruz: Bu zaten elde var bir. Bu tavır düzenin olumsuzluklarının artması oranında kendini var eden, "kurucu" yanı olmayan, "defansif" bir tavır bence. "Düzendışı" kişiler / hareketler muhalefet yaparak kendini var etmek çabasını bırakmalı; nasıl bir hayat tasavvur ediy-

AYRINTI
Aksam Defası

orsa onu içeriklendirmeli, onu inşa etmekle uğraşmalı, "kurucu" olmalı artık. Herkesin "aynı" olmayacağı anlaşıldı, üstelik bunu ummanın totaliter bir içerik taşıdığı da ortada. Diğerlerinin ne kadar "kötü" olduğunu anlatmaktan vazgeçip, kendimizin ne kadar "iyi" olduğunu ("iyi" isek tabii; güç ilişkileri üretmeyen bir toplumsallığın hayalini kurarken bundan sürekli kuşku duymalıyız, kendimizi eleştirmekten hiç vazgeçmemeliyiz, bence) göstermeliyiz. Otoriter, hiyerarşik, şiddetin kurumlaştığı "düzen"e karşı başka bir "hayat tarzı" önermeliyiz. "Devrim" kavramının kavranılışında bir sorun var; devrim ekonomik ve toplumsal koşullardan çok 'bir irade', 'bir kişisel seçim', 'bir kendini var etme' tarzıdır bence. "Düzeni yıkmak"tan çok "düzenin dışına çıkmak" üzerinde düşünmek gerek. Düzen devrimle yıkılabilecek bir şey değil, insanlar arasındaki bir ilişki tarzıdır zira. Devlet, bu ilişki tarzıyla var olur, beslenir, güçlenir, sömürür ve öldürür. Devlet, otoriter ve hiyerarşik örgütlenmelerle iktidara talip olunarak değil, insanlar arasında devletin kendini yeniden üretemediği yeni ilişkiler, özgürlükçü ve dayanışmacı yeni bir "hayat tarzı" kurularak yıkılabilir. "İktidar koltuğunda emir verirken" değil, "dostumuza, sevgilimize parmak uçlarımızla dokunurken, ona arkamızı dönerken, onu dinlerken, ona katılırken hissederiz, yaşarız." Asıl olan "iktidarı almak" değil, gündelik hayat devrimleridir. Zira, yaşanacak bir hayatımız vardır. Bir diğer tema şu: Sol ve ondan sonra boy göstermiş "düzene muhalif" hareketlerin çoğu, aslında, modernlik projesinin platformunda yer alıyorlar. Modernlik söyleminin dilini kullanarak varoluyorlar. Bizce modernlik en azından sorgulanmayı, aşılmayı gerektiren bir noktada duruyor. Ama sol söyleme baktığımızda, özellikle Türkiye'de bunun temel bir "dert" olduğunu söylemek pek mümkün değil. Hâlâ rasyonalist, pragmatist, pozitivist bir hastalıkla malül. (Kemalizmin bir dalga olarak '90'larda boygöstermesi bu hesaplaşmanın yapılamaması yüzünden). Bu hesaplaşmanın yapılmasıyla birlikte sol sırtında taşıdığı en gayriinsani kambur olan "ekonomizm"den kurtulabilir, "katılımcılık ve "paylaşımcılık"la sınırlı ufkunun ötesini tasavvur etmeye başlayabilir. Hayat bu kadar yoksul ve duygusuz değil çünkü.

Ayrıca, solun yeni bir "etik"e, "tin" kavramına sahip çıkarak onu zenginleştirmeye ihtiyacı var. "Etik"i ahlâktan, "tin"i maneviyattan öte bir anlamda kullanıyorum. İkinciler esas olarak mevcut düzenin (=dinin) içeriklendirdiği kavramlar zira. Bugün dinin insanları etkileyen maneviyatçı söylemi cennet ödüllendirilmesi ve cehennem korkusu üzerine kurulu. Oysa kişi bu ödüllendirme ve cezalandırmanın "dış etki"sinden bağımsız olarak kendini tanzim edebilir, başka insanlarla ilişkisini anlaşılmış bir "etik" zemin üzerinden kurabilir. "Yaratılmışlık"taki pasifliği reddederek, kendini aktif bir biçimde yaratabilir. Kendini kendi yapabilir. Kişi, kendini yaratabildiği oranda hissedebilir, yaşadığının farkına varır (=yaşamak hissetmektir bence), hayatla kurmuş olduğu ilişkide "maruz kalmak"tan kendi bilinciyle "razı olmak" noktasına evrilebilir. Hayat salt "maruz kalınan" bir şeyse hiçbir şeydir.

Tüyap Tüyoları

METİN CELÂL

Kitap Fuarı 7 Kasım Cumartesi günü açılıyor. Bu yıl fuar konu olarak **"Felsefe ve Edebiyat"**ı seçmiş. Ama fuar alanına geldiğinizde yılın konusu ile ilgili bir izlenim edinmeniz kolay değil. Çünkü fuarda bunu belirten bir düzenleme, iç dekorasyon yapılmıyor. Konu, panellerle, söyleşilerle sınırlı kalıyor, fuarın havasını etkilemiyor.

Fuarı ziyaret etmek için haftasonlarını seçmekte yarar var; çünkü en kalabalık o günler oluyor. Kapıda uzun bir kuyruk oluşuyor. Leman Kafe'nin girişinden alınan davetiyeler de bir işe yaramıyor, davetiyesi olan için ayrı bir kapı yok. Yani demokratik bir fuar, herkes kuyruğa girmek durumunda. Kuyrukta imza gününe gelen **Gani Müjde'ye,** ya da **Orhan Pamuk**'a da rastlayabilirsiniz. Onlara da ayrıcalık uygulanmıyor. Hatta ayrıcalık istenince güvenlik görevlilerinin hafif yollu şiddetine de maruz kalabiliyorlar. Bu uzun kuyrukta güzel sohbetler kurulabilir. Hatta fuara girmekten vazgeçip İstiklal caddesindeki kafelerde bu söyleşiler sürdürülebilir.

Uzun bir bekleyişten sonra içeri girdiğinizde "Nereye gideceğim?" diye de fazla düşünmenize gerek yok. Yoğun kalabalık sizi kendi istediği yere götürecek. Bu sırada tek dikkat etmeniz gereke çanta ve cüzdanlar... Yankesicilerin hışmına uğrayabilirsiniz.

Bu kalabalıkta da yeni arkadaşlıklar kuramadıysanız, **Leman** standına kadar bir uzanın. Üst kat koridorunun en sonunda olan standda hemen her gün bir imza günü tertip ediliyor. Burada oluşan kalabalıkta da arkadaşlık denemelerine devam edebilirsiniz. Üstelik buradakiler **Leman, Lemanyak** ya da **Öküz** okuru olacağından ortak noktalarınız da çok olacak. Burası sizi tatmin etmezse tam aksi yönde alt katta koridorun sonundaki **Parantez** standına gidebilirsiniz. Orada da **Lemanyak** çizerleri, ve de **Gani Müjde, Can Barslan, küçük İskender** gibi simalara rastlayalabilirsiniz. Yine alt katta **Çınar** yayınları standında **Cezmi Ersöz, Sunay Akın, Akgün Akova** ile tanışmak, tartışmak mümkün.

Leman standı çok dar yapıldığından olsa gerek kitap araklama faaliyetleri açısından pek verimli değil. **Yasin Usta**'nın varlığı da ürkütücü olabilir, oysa sempatik adamdır. Bu girişimler için daha çok büyük yayınevlerinin standları tercih edilmeli. Ama oralarda da dikkatli olun. Müşteri pozunda görevliler var, stand dışında durup kitap araklayanları enseliyorlar...

Cumartesi - Pazar günleri fuar alanı çok kalabalık olduğu için kitaplara bakacağım diye kendinizi üzmenize gerek yok, üstelik fuar alanında kitap bakmanın bir anlamı yok, her yer kitapçı dolu birine gidip ferah ferah bakabilirsiniz ya da en iyisi hafta için erken bir saatte gelip rahatça fuarı dolaşabilirsiniz.

Fuar yönetimi kalabalığı dağıtmak için olsa gerek bol bol panel ve söyleşiler düzenlemiş. Bunlara takılıp hoşça vakit geçirmek mümkün. 7 Kasım Cumartesi saat 18.00'de **Öküz** yazarları **Paul Strathern** ve **Oktay Taftalı**'nın da katılacağı **"Felsefe Bir Sır mıdır?"** adlı panel, 10 Kasım Salı saat 18.00'de **Simyacı**'nın yazarı **Paulo Coelho**'nun söyleşisi var. 13 Kasım Cuma **Aydın Boysan, Ferhan Şensoy, Kandemir Konduk**'un katılacağı klasik mizah söyleşisi var, yine aynı gün saat 14.00'de bir başka fuar klasiği **Akgün Akova - Sunay Akın** ikilisinin söyleşisi de izlenebilir. Ünlü feminist yazarlardan **Kate Millett**'in söyleşisi yine 13 Kasım Cuma 18.00'de. 14 Kasım Cumartesi saat 14.00'de **Orhan Pamuk** yeni kitabını tanıtacak, hemen ardından da **Ahmet Altan**'ın söyleşisi var. Ama esas şenlik saat 18.00'deki **"Genç Yazarların Yarattığı Dünyalar"**da. Aralarında **Aslı Erdoğan, Perihan Mağden, küçük İskender** gibi isimlerin bulunduğu 12 yazar ve şair iki saat içinde konuyu tartışacak. Demek ki adalet böyle, biraz ihtiyarlamaları gerek, o zaman herbirinin kendine has iki saati olabilir. Şimdi beş dakikada dertlerini anlatmak durumundalar. 15 Kasım Pazar günü iki fuar klasiği daha var; saat 15.00'de **Murathan Mungan** ve hemen ardından saat 17.00'de **Cezmi Ersöz**'ün söyleşileri izlenebilir.

Ben klasik değil değişik panel istiyorum diyorsanız, **"Nöro Linguistik Programlama", "Kitap Üretiminde Kuvvetler Ayrılığı Prensibi Benimsenmeli mi?", Psikoterapi, İş Dünyası, Eğitim ve Tiyatroda Psikodrama", "Almanya'daki Seçim Sonuçlarının Türkiye Almanya İlişkilerine Etkisi"** gibi panellere katılabilirsiniz.

"Fuarda neler yok?"a gelince... Bir kere fuarda **Fethi Naci**'nin niçin bu ödüle layık görüldüğünü anlamanıza, hatta (Edebiyat Ödülleriyle ilgili bir panel dışında) onu görmenize olanak yok. Çünkü ödül töreni halka kapalı yapılıyor. Yani Fuarın en önemli ödülünü alan kişisi, sanatçısı ile karşılaşma şansı yok.

Daha pratik şeylere gelirsek, fuarda doğru dürüst bir havalandırma sistemi yok. Dışarıda hava soğuk da olsa ince giysilerle fuar gezilmeli. Yine de serinleyemiyorsanız, herhangi bir panele girin, panel salonlarında havalandırma var. Arabanız varsa, arabasız gelmek de fayda var, fuarın otoparkı genellikle dolu, çevredeki sokaklarda da park yeri bulmak zor. Fuarda ucuz bir şey yeme - içme imkanı yok. Kafeteryalar İstiklal caddesinin en pahalı barlarının fiyatlarını uyguluyor. Gelirken yanınızda bir şeyler getirin ya da hemen her gün yapılan ödül törenlerini kollayın, onlara sızabilirseniz beleşe içki içip yemek yemek şansı doğabilir. Yankesicilere, kapkaççılara dikkat edin. Varınızı yoğunuzu kaptırabilirsiniz. Çünkü doğru dürüst bir güvenlik yok. Her an siyasi bir eylem olabilir. Öğrenciler ya da işçiler dertlerini anlatmak için İstiklal caddesi yerine fuar koridorunu seçebilir. Eyleme katılırsanız dışarıda polisin elinden kaçma şansı yok, çünkü burası kapalı bir alan kapıda polis olabilir.

Yine de Kitap Fuarına ucundan kenarından katılmakta fayda var. Hem yeni arkadaşlıklara başlayabilir, hem de yeni kitaplarla buluşabilirsiniz. Kalabalıktan sıyrılıp standlara ulaşabilirseniz kitapçılarda görmediğiniz bir çok kitaba bakabilir, alacakmış gibi karıştırabilir, arka kapağını okuyabilir, hatta yazarı oradaysa, bunaltıcı sorular sorup onu terletebilir sonra da ayıp olmasın diye bir kitabını satın alabilirsiniz. İşte size önerebileceğim bir kaç kitap;

▲ Roman - Öykü: İlahi Komedya / **Dante** (Oğlak), Karıncanın Su İçtiği / **Yaşar Kemal** (Adam), Tilki / **D.H. Lawrence** (İyi Şeyler), Kimlik / **Milan Kundera** (Can), Ölümsüzlük / **Milan Kundera** (Afa), X Kuşağı / **Douglas Coupland** (Parantez), Divan / **Irvin D. Yalom** (Ayrıntı), Mercier ile Camier / **Samuel Beckett** (Ayrıntı), Masallar / **Tolkien** (Altıkırkbeş), Senilita / **İtalo Svevo** (Can), Tavan / **Rober Haddeciyan** (Telos), Hermann Lauscher (Afa), Çıplak Şölen / **William Burroughs** (Altıkırkbeş), Sodom Ve Gomorra / **Marcel Proust** (Yapı Kredi), Hepimiz Birbirimizin Örneğiyiz / **Suat Derviş** (Oğlak), Üç İstanbul / **Mithat Cemal Kuntay** (Oğlak).

▲ Şiir: Çok Yaşasın Sayılar / **İlhan Berk** (Adam), Çin'den Peru'ya Dünya Şiirinden Seçmeler / **Haz. Cevat Çapan** (İyi Şeyler), Monna Rosa / **Sezai Karakoç** (Diriliş), Papağana Silah Çekme / **küçük İskender** (Adam), Many Hayy / **Özdemir İnce** (Yön), 100 Aşk Sonesi / **Pablo Neruda** (Gendaş).

▲ Mizah - Karikatür: Size Amca Diyebilir Miyim Baba / **İsmet Çelik** (4M), Üç Yanlış Bir Doğruyu Getirir / **Gani Müjde** (Parantez), Yüreğinin Getirdiği Yerden Gel / **Can Barslan** (Parantez), Marlon / **Erdil Yaşaroğlu** (Leman), Komikaze 4 / **Erdil Yaşaroğlu** (Leman), Robinson ve Cuma **Gürcan Yurt** (Lemanyak), Hatıralar Geçidi / **Mehmet Coşkun** (Lemanyak), Karikatürler 2 / **Selçuk Erdem** (Parantez).

▲ İnceleme - Deneme: Kafka / **Ernest Fischer** (Kavram), Frida Kahlo / **Rauda Jamis** (Afa), Yitik Koru / **Rafael Alberti** (Kavram), Edebiyat Üstüne Yazılar / **Murat Belge** (İletişim), Mektepten Memlekete Fotoğraflarla Yahya Kemal'in Yaşam Öyküsü / **Konur Ertop** (Sel), Osmanlı İmparatorluğu'nun Yükseliş ve Çöküş Tarihi / **Dimitri Kantemir** (Cumhuriyet), Hoşgörü Üzerine / **Michael Walzer** (Ayrıntı), Yüzyıl Sonu Tanıklıkları / **Liz Behmoaras** (Sel), Kara Atena / **Martin Bernal** (Kaynak), Somut Yaşam / **Marguerite Duras** (Can), Günceler / **Sylvia Plath** (Oğlak).

7-15 Kasım / November 1998

TÜYAP Tepebaşı

"Fuarda neler yok?"a gelince... Bir kere fuarda Fethi Naci'nin niçin bu ödüle layık görüldüğünü anlamanıza, hatta (Edebiyat Ödülleriyle ilgili bir panel dışında) onu görmenize olanak yok. Çünkü ödül töreni halka kapalı yapılıyor. Yani Fuarın en önemli ödülünü alan kışısı, sanatçısı ile karşılaşma şansı yok.

Aksamsefası

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

KİTLE VE İKTİDAR
ELIAS CANETTI (Çev. Gülşat Aygen, Ayrıntı yay.)

Ayrıntı Yayınları ikiyüzüncü kitabını "Ağır" bir kitap olarak yayınladı. **Kitle ve İktidar** "ağır" olmaktan çok önemli bir kitap. Kitlelerin nasıl oluştuğunu, hareket ettiğini, saldırganlaştığını araştırıyor. İktidarın kitleyle ilişkisini, kitleyi nasıl yönlendirdiğini örnekliyor. Antropolojik araştırmalardan yola çıkıyor, psikoloji, sosyoloji ve felsefe bilimlerini rehber edinerek sonuçlara ulaşıyor.

Canetti'nin otuz yılda yazdığı bu eser, onun aynı zamanda çağımızın filozoflarının en önemlilerinden biri olarak nitelenmesini de sağlamış. Bir çok araştırmaya kaynaklık eden bir yapıt. Yazarın edebiyat kökenli olmasından kaynaklanıyor sanıyorum, çok akıcı bir dili var. Bu açıdan da "ağır" değil. Tarihten, coğrafyadan, antropolojiden örneklerle ele aldığı konuları açıklıyor. Bu yanıyla da bir anlamda dünya tarihi olarak nitelendirilebilir. Dünyanın bir başka açıdan yazılmış tarihi...

Şeriatçı akımlardan, futbol fanatiklerine dek bir çok kitle hareketinin nasıl başladığını, nasıl yönlendirilmeye çalışıldığını, nasıl kontrol dışı kaldığını ve yıkıcı / öldürücü bir yapı kazandığını anlamakta da önemli bir rehber.

BARIŞ ADLI ÇOCUK
SEVGİ SOYSAL (Bilgi yay.)

"Bir an önce olsun, bir an önce bitsin mahkeme. Bir an önce koğuşuma, kızların yanına döneyim. Günümüzü, kalın demir kapıyı, dikenli telleri, tomsonlu erleri, polis Zafer'in haykırışını, ranzalarımızı, elden ele eskittiğimiz kitaplarımızı, karavanalarımızı paylaşmak için. Zulmeti paylaşmak, bulaşa bulaşa direnmek için.

Sonra, öğleden sonra voltasında dikenli telin dibinde bitivermiş çiçeğe sevineceğiz. Koğuş arkadaşlarım bekler şimdi beni. Şimdi yalnız onları sevip özleyebilirim. Ortak zulmeti; telin dibinde açan çiçeği, zulmet sevincini."

Sevgi Soysal çağdaş Türk edebiyatının en önemli yazarlarından biri. Gerçekçiliği ile dobralığıyla akılda kalan öykülere, romanlara imza atmış... Günümüzde nedense onu pek hatırlamıyoruz. Unutulmak tozları kaplıyor kitaplarını. **Barış Adlı Çocuk**, öykülerinden oluşan bir derleme... Daha çok 70'li yıllar, özellikle de 12 Mart ertesinde siyasi kadın mahkumların yaşadıkları anlatılıyor... On beş yıl aradan sonra yeni baskısı, altıncı baskısı yapılmış. Sevgi Soysal'ın tüm eserlerini öneriyorum. Okuyun seveceksiniz....

SİZE AMCA DİYEBİLİR MİYİM BABA
İSMET ÇELİK (4 M yay.)

İsmet Çelik, Gırgır'ın Gırgır olduğu zamanların isimsiz kahramanlarından. Gırgır'ın belki de tamamının yazarı ama onu kimse tanımamış. Hep geride kalmayı tercih etmiş. Şimdi onu özlemle yad edenler, bir zamanlar ondan mizah yazarlığını öğrenenler, çırakları; **Atilla Atalay, Gani Müjde, Şükrü Yavuz, Can Barslan. Oğuz Aral** tarafından bir eczanede kalfalık yaparken keşfedilen **İsmet Çelik**, 1974'den itibaren Gırgır ve Fırt dergilerinin sürekli yazarı olmuş. 1984'de çalışma masasında hayata veda edene dek de sürekli yazmış, yazarlara çizerlere ustalık etmiş. **Size Amca Diyebilir Miyim Baba, İsmet Çelik**'in ilk ve tek kitabı. Gırgır'ın altın çağına gidip, o günlerden belleklerimzde yer etmiş yazıları biraraya getirmişler. Yerli Filmler, spor yazıları, örövizyon yazıları ve de bence en önemlisi tek cümlede patlayıveren esprilerden oluşan "Seçme Saçmalar". Büyük usta **İsmet Çelik**'in kaleminden çıktığını ancak şimdi öğrendiğimiz ürünler.... Hepsi bu kitapta yer alıyor. Çok geç de olsa **İsmet Çelik**'i tanımak istiyorsanız ya da hâlâ "Nerede o eski Gırgır!" teranesiyle dolaşıyorsanız anıları yadetmek için iyi bir fırsat.

'KAYBEDENLER'İN ÖYKÜSÜ
HİKMET TEMEL AKARSU (Can yay.)

"Yitik kişiliğini kovalıyorsun. Kendi kendinle hesaplaşmak istiyorsun. Masum ruhunu yeniden aramak için lodos zamanı buralara geliyorsun. Hayat karşısında tutunamadın. Yenildin. Yükselen trendlerin hiçbirinde yer alamadın. Bütün vagonlar doluydu. Bir kaç tanesine binmek için hamle ettin. Tekmeyle aşağı attılar seni. Mücadele etmek gerekirdi. Seni ise bunu sevmezdin. Tiksinirdin bundan. Mücadele ederek bir şeylere ulaşmak bayağılaşmanın öbür adıydı senin için. Kapitalist ruh, rekabetçi insan, azimkar kişilikler, ihtiras.... Bunlar seni sadece korkutmuyordu. Daha çok iğrendiriyordu. Hayatta kalabilmek için başkalarının üzerine basmak zorunda olduğunu bilmek seni bitiriyordu. Ama yaşamı sürdürmenin yolu bu olmuştu artık. Ve sen buna aykırı filozofiler imal etme hakkına sahip değildin."

"Kaybedenler Kulübü" özellikle İstanbul'un Kadıköy yakasını sarsan bir yaşam tarzı, eğilim. Kent FM'de yayınlanan BNRP'nin (Bir Nevi Radyo Programı) yapımcı ve sunucuları Kaan ve Mete'nin geliştirdikleri ve radyo programı sayesinde özellikle gençliğin yakın ilgisini çeken "Kaybedenler Kulübü" süreç içinde önce fanzinlerle ve sonra da Altıkırkbeş Yayınları'nca desteklenince aldı yürüdü. **Hikmet Temel**, **'Kaybedenler'in Öyküsü**'nde bu programın fanatiklerinden yola çıkarak Kadıköy gençliğinin bir kesiminin hayatını anlatıyor. İki genç kız ve iki orta yaş bunalımındaki erkeği buluşturan nokta olan "Kaybedenler Kulübü" sonunda hayatlarının belirleyicisi de oluyor.

IZGARA
PHILIP KERR (Çev. Cumhur Orancı, Telos yay.)

Bir Çin şirketi Amerika'daki merkezlerini tam anlamıyla "akıllı" bir bina olarak inşa ettirmektedir. "Akıllı" binadan kasıt herşeyin bilgisayarlarca yönetildiği bir bina. Güvenlikten, tuvalet temizliğine, asansörlerin işletilmesinden kapıların açılıp kapatılmasına dek herşeyi bilgisayar yönetmektedir. Bilgisayarı harekete geçirmeniz için ona seslenmeniz yeterlidir. Dostu düşmanı sesinden ayırır ve ona göre hareket eder.

Bir gün bu binada falii meçhul cinayetler olmaya başlar. Bina akıllı olduğu ve dışarıdan kimse giremeyeceğine göre cinayetlerin nedenini anlamak mümkün değildir. Bu araştırmalar sırasında tam da tüm teknik ve mimari ekibin son bir kontrol amacıyla binada toplandığı sırada herşey kitlenir, akıllı bina yöneticilerinin kontrolu dışına çıkar ve herkes binada tutsak kalır. Bundan sonrası tam bir ölüm oyunudur.

ATLARI DA VURURLAR
HORACE MC COY
(Çev. Ayşe Karasu, Scala yay.)

"Polislerden biri arka koltukta benimle birlikte oturuyordu, diğeri de direksiyondaydı. Çok hızlı gidiyorduk, siren çalıyordu. Dans maratonunda bizi uyandırmak için kullandıkları sirenin aynısıydı.

- Onu neden öldürdün? diye sordu arka koltuktaki polis.

- Kendisi istedi.

- Dediğini duydun mu, Ben?

- Ne kadar da yardımsevermiş, piç kurusu, dedi Ben omuzunun üstünden bakarak.

- Tek nedenin bu mu? diye sordu arka koltuktaki polis.

- Atları da vururlar, dedim."

Tam anlamıyla öldüren bir dans. Bir dans maratonu. Günlerce süren bir dans maratonu. Sonunda hangi çift yıkılmadan ayakta kalırsa büyük ikramiyeyi kazanıyor. 1930'ların Amerikası'nda artık hayattan iyice umudunu kesmiş, açlığın sınırında yaşayan insanların katıldığı bir maraton. Ekonomik çöküntünün bir simgesi... **Horace Mc Coy**, bu ölümcül maratonu anlatırken evrenesel bir duyguyu da iletiyor okuyucularına, yaşamın nasıl acımasızlaşabileceğini gösteriyor.

Atları da Vururlar, unutulmaz bir filme de kaynaklık etmiş. Belki de çoğumuza **Jane Fonda**'yı sevdiren film. O ve onun **Michael Sarrazzin**'le danslarından oluşan unutulmaz sahneler... Sırf o filmi hatırlamak için bile okunabilecek bir kitap.

İSLAM'DA CİNSEL BÜYÜLER
FAİK BULUT (Berfin yay.)

Batının Viagrası'na karşı doğunun büyüleri ve reçeteleri. **Faik Bulut**, giriş yazısından da anlaşılacağı gibi günlük basındaki viagra tartışmalarından etkilenmiş ve doğuda, özellikle İslam da cinsel büyüleri, afrodizyakları araştırmak gereği duymuş. Kitap uzunca bir bölümden oluşan "Cinsel Hayatta İslam'ın Teori ve Pratiği" adlı bir bölümle başlıyor. Bu bölümde ve izleyen "Dinde Erotizm" başlıklı bölümde üç ana kaynaktan alınan ve çoğunu **İlhan Arsel, Turan Dursun** gibi araştırmacıların kitaplarında okuduğumuz İslamın cinsel hayata, kadın - erkek ilişkisine bakışını örnekleyen alıntılar yer alıyor. Daha sonra da yine bir kaç kaynaktan derlenmiş büyüler ve afrodizyaklar bölümüne geliyoruz. "Kadını şehvetlendirme ve şehveti azaltma reçeteleri", "Erkeklik organını kabartma formülü" (bir çeşit viagra), "Kadını aşık etme ve kocanın dilini bağlama büyüsü" gibi reçeteler, büyüler var. İslam da büyü yasak olmasına rağmen bunların yazıya dökülebilmiş olması da ilginç. Çünkü biz büyünün sadece kulaktan dolma olduğunu sanırdık meğerse kitapları bile varmış. **Faik Bulut**, gazeteci bakış açısıyla bir derleme yapmış. Viagra meraklıları için faydalı bir eser.

TATAVLA
ORHAN TÜRKER (Sel yay.)

"İki başlı kartalın kanatları kırıldığı zaman, İstanbullu Rumlar göç yollarına düştüler. Hiç kimse artık İstanbul'un Türkleşmesinin zamanının geldiğine inanmak istemedi. Ama gerçek olan bu. İstanbul şimdi Türkleşti. Bizim bildiğimiz o şehir masal oldu. Geri dönme ümidi kalmasa da; Güzel vatanımızı hiç unutmayacağız." (Vizantinos Y.K.)

Bir Kitaptan Bir Şiir

Bir Yanlışlık Oldu

bir yanlışlık oldu, büyüdüm;
hiç çizgi roman okumadan,
futbol oynamadan. daha tekerlemesi bile
bitmeden masalımın, korkulara sürüldüm.
bir uyku tünelinde geçti çocukluğum.

saatim yoktu, ölçemedim ömrümü,
her doğum günüme bir müzik kutusu kurabildim.
otuz yıl öncesine randevu verdim kadınlara.
kimseler gelmedi. bir yanlışlık oldu, bekledim,
bir parantez içi gibi kaldım geçmişte.
son baskıya yetişmedi umudum.

bir itiraz dilekçesi buldum kendime
müzik, sinema ve edebiyattan; içime iğneledim.
bir yığın "maddi hata" bulundu düşlerimde.
aşk bir ağır ceza suçuymuş, bilemedim.
bir yanlışlık oldu, öldürülmedim.

param yoktu, yalnızca bir kap mide spazmı
alabildim, en yoksul kafiyesi oldum çağımın.
güncelleştirilmemiş bir yazıt gibi yaşadım.
bir yanlışlık oldu, büyüdüm. ta başından
yakalandım hayata; mağara resimleri çizerken
rahim duvarlarına annemin.

Devrim Dirlikyapan
***(Karla Gelen**'den, Bilgi yay.)*

Bir Kitaptan Bir Bölüm

Mütecaviz kitle (kan kokusuyla tahrik olup saldıran kitle) çabuk ulaşılabilecek bir hedefe dayanır. Hedef bilinir ve açıkca tanımlanmıştır ve üstelik yakındır da. Bu kitle öldürmeye çıkmıştır ve kimi öldürmek istediğini bilir. Bu hedefe kendine özgü bir kararlılıkla yönelir ve bu konuda aklını çelecek hile yoktur. Hedefin beyan edilmesi, yok edilecek olanın kim olduğunun duyulması kitleyi oluşturmaya yeter. Öldürme hedefine kitlenme özel bir konsantrasyon türüdür ve aşılmaz yoğunluk taşır. Herkes olayda yer almak ister, herkes bir darbe vurur ve bunu yapmak için kurbana olabildiğince yakınlaşmak amacıyla diğerlerini iter. Her kol sanki hepsi tek bir kolmuş ve aynı yaratığa aitmişcesine havaya kalkar. Ancak en çok, vurma işini gerçekten yapan kolların değeri vardır. Hedef aynı zamanda en yüksek yoğunluk noktasını oluşturur. Katılan herkesin eylemlerinin birleştiği yerdir hedef. Hedef ve yoğunluk örtüşür.

***Elias Canetti** (**Kitle ve İktidar**'dan, Ayrıntı yay.)*

Aksamsofasi

"Osmanlı İstanbul'dan Bir Köşe Tatavla" kitabı bu alıntı ile başlıyor. Bir zamanların İstanbul'unun, ırklar, dinler, milletler mozağinin oluşturduğu şehrin tarihinden bir kesit aslında. Osmanlı'nın yönetiminin, birlik anlayışının bir yansıması.

Sel Yayınları'nın tarihe tanıklık dizisinin yeni kitabı. **Orhan Türker**, şimdiki Kurtuluş semtinin bilinmeyen öyküsünü anlatıyor. Zamanında Tatavla olarak bilinen ve sadece Rumların yaşadığı bu semtin nasıl oluştuğunu, geliştiğini ve bir yangına kurban gidivermesini anlatıyor. **Orhan Türker**, resimlerle, fotoğraflarla desteklenen kitapta bir semtin öyküsünden, bir tarih kesitine uzanıyor.

Rumların çoğunluğunun yaşadığı bir semt olarak bilinen Tatavla, bu halkın bir çok özelliğinin yansıdığı bir mahalle de olmuş aynı zamanda. Mimarisiyle, yaşama biçimiyle bu halkın özelliklerini yansıtmış. 1964'de bir devlet kararnamesi ile Türkiye'de yaşayan Yunan uyrukluların ve onlarla ilişkisi bulunan Türk asıllı Rumların Yunanistan'a göç etmeye zorlanması ile de bu semtin tarihi yeni bir evreye ulaşmış. Tatavla adının yerini Kurtuluş almış. Tüm Türkleşmesine rağmen hâlâ geçmişten izler taşıyan bir semt Kurtuluş. Kiliseleri, eski yapıları ve az da olsa o günlerden kalma sakinleriyle yaşamını sürdürmeye çalışıyor.

FLU'ES
küçük İSKENDER (Parantez yay)

küçük İskender ilk romanı **Flu'es**'da İstanbul'un marjinal kesimlerinden çarpıcı tablolar oluşturuyor. Uyuşturucu bağımlıları, alkolikler, keşler, aşklar, kavgalar, hastalıklar, ölümler var bu romanda. **küçük iskender Flu'es**'la aynı zamanda çarpıcı bir biçimsel denemeye de girişmiş. Romanın ana yapısının yanı sıra küçük öyküler, senaryolar, çizimler, fotoğraflar ve bilmeceler kurguyu zenginleştirip **Flu'es**'u daha da çekici kılıyor.

küçük iskender, Flu'es'u "roman" olarak tanımlıyor. Oysa ilk bakışta ona roman demek kolay değil. Bir puzzle daha çok. Parçaları yerlerine yerleştirdikçe görüntü ortaya çıkıyor. Nelerin olup bittiğini anlamaya başlıyorsunuz. Bir anlamda hayatın kendisini, olduğu gibi yazıya aktarmak istiyor gibi. Tamamına hakim olamamamızı özellikle istiyor. Nasıl hayatın tamamına hakim olamazsak **Flu'es**'a da öyle hakim olamıyoruz.

MAVİ ELBİSELİ ŞEYTAN
WALTER MOSLEY
(Çev. Püren Özgören, Can yay.)

İşsiz bir karaderili, sarışın bir genç kızı aramakla görevlendirilir. Bir anlamda dedektifliktir bu. Ama yer Los Angeles, tarih 1948 olduğu için her şey çok farklı yaşanacaktır. Kimse bir dedektifin meraklı sorularına cevap vermeye, hatta onu dinlemeye niyetli değildir. Soruları ya cevapsız kalır ya da cevap yerine bir yumruk ya da kurşun buluverir onu.

Dashiell Hammett romanlarının havasında, hatta onlardan daha acımasız ve gaddar. Herşey bir dedektif romanındakinden çok gerçek hayattaki kadar gerçekçi ve kanlı. Can Yayınları'nın kara dizisinde yayınladığı **Mavi Elbiseli Şeytan, Walter Mosley**'in kahramanı **Easy Rawlins**'in maceralarının ilki. Umarız bu keyifli ve de ilginç polisiye dizinin diğer kitapları da yayınlanır.

DERGİLER

DÜŞLER ÖYKÜLER

Adnan Özer ve **Özcan Karabulut**'un yayınladıkları **Düşler Öyküler**'in 8. sayısı, dergi tarafından düzenlenen 2. Ankara Öykü Günleri'nde yaşananların öyküsü ile başlıyor. **Düşler Öyküler**'in bu sayıdaki öykücü konuğu **Erdal Öz**. Yazarla yapılmış uzun bir söyleşi, öyküleri yer alıyor bu bölümde. Dergide ayrıca **Sevinç Özer, Haydar Ergülen, Aysu Erden, Halil Gökhan, Adnan Satıcı** gibi yazarların öykü ve incelemeleri yer alıyor. Genç yazarlara açık bir dergi **Düşler Öyküler**. Adresi; Zeynep Sultan Camii sok. no. 21, Cağaloğlu - İstanbul.

MACERAPEREST

"Maceraperest, yalnızca "merak ve heyecanın edebi yanı olan" ve kısaca polisiye diye adlandırdığımız "o" tür kitapları sevenler ile sevmeye aday olanlar için çıkıyor". Giriş yazısında dergi kendini böyle tanıtıyor. Belki de Türkiye'nin ilk polisiye konulu dergisi. Şimdilik on altı sayfa. "Polisiye'nin dört bin yılı", "Polisiye roman yazmanın yirmi kuralı", "Modern cinayet romanının kökleri" gibi ilgi çekici yazılar var. Üstelik ücretsiz. Dergiyi bir yıl boyunca edinmek için 500 bin liralık posta pulu yollamak yeterliymiş. Adresi; Oğlak Yayıncılık, Zambak sok. 29, Beyoğlu - İstanbul.

AKSAK KURBAĞA

Değişik bir çizgi roman dergisi. "Uykusuz dergi" alt başlığıyla çıkıyor. **Aptülica, T. Yüksel, Doğan Güneş, Şeref Erol, Ahmet Doğa Kaygısız, Erdal Belenlioğlu** yazarları ve çizerleri... Aylık ve de tüm gazete bayilerinde bulunabiliyor. Tabii bulmak için gazeteciye oldukça ısrar etmek gerek.

ATILGAN

Bilimkurgu dergisi **Atılgan** yine öykülerle, yazılarla dolu. **Hakan Alpin**'in Çizgi Roman ve Bilimkurgu, **Clifford Simak**'dan çevrilen Asla Dönemezsin adlı öykü, **Özlem Kurdoğlu**'nun Aliens için yazdığı alternatif senaryonun devamı, ilgi çeken çalışmalar. **Bülent Akkoç**'un yönettiği **Atılgan**'ın adresi; Çatalçeşme sok. 16/3 Cağaloğlu - İstanbul.

MÜZİKALİTE

"Mevsimlik Müzik Dergisi" **Müzikalite** uzun bir aradan sonra tekrar okuyucu karşısında. Bu sayının dosya konusu **Türkiye'de Çingene Müziği**. Ayrıca Darbukacı Mısırlı Ahmet'le, Kostarikalı Gitaristler Zumbado ve Ramirez'le, Umay'la, Ciwan Haco, Yıldız İbrahimova ile söyleşiler de yer alıyor. Derginin bir de kaset hediyesi var. **Müzikalite**'nin yazışma adresi; Şenlik mah. Camcı sok. No; 3/A Keçiören - Ankara.

Kelepir'de En Çok Satan

1. **Isadora**, Maurice Lever, Afa yay.
2. **Frida Kahlo**, Rauda Jamis, Afa yay.
3. **Yitik Koru**, Rafael Alberti, Kavram yay.
4. **Demirhane Müdürü**, Georges Ohnet, Yalçın yay.
5. **Kara Kız**, Bernard Shaw, Cem yay.
6. **Sanat, iletişim ve İktidar**, Ertuğrul Özkök, Afa yay.
7. **Ölümsüzlük**, Milan Kundera, Afa yay.
8. **Lorca'nın Öldürülüşü**, Ian Gibson, Kavram yay.
9. **Gece Ziyaretçisi**, Traven, Aralık yay.
10. **Niçin Oyun**, Mücella Ormanlıoğlu Uluğ, Göçebe yay.

Beyoğlu Kelepir Kitapevi

Bir Kitaptan Seçme Saçmalar

- Bana verilen görev çok ağır. Bu yüzden istifa ediyorum.
Halter Federasyonu Başkanı

- Avukatım gelmeden konuşmam.
Papağan

- Sabah oldu hüzünlendim ben yine.
Vampir

- Dünya dönüyor sen ne dersen de.
Galile

- Ulan nerede ise içime gireceksin be.
Uyku Tulumu

- El şakasından hoşlanmam.
El Bombası

- Bir an herifin parmaklarının üzerimde dolaştığını hissettim.
Piyano

- Ben sizi ayağa kaldırmasını bilirim.
İstiklal Marşı

- Maşaallah bugün seni çok iyi gördüm.
Dürbün

- Yoo... Kazın ayağı öyle değil.
Hayvanlar Ansiklopedisi

- Ne olur beni biraz olsun anlamaya çalış.
Modern Resim

- Evlat, gücenme ama, senin gidişini pek beğenmiyorum.
Trafik Polisi.

İsmet Çelik (Size Amca Diyebilir Miyim Baba'dan, 4M yay.)

Mevzu

Reklamlar da Doğruyu Söyler

Saat 13..30, Beyoğlu, **"anlayışı, felsefesi, kültürü farklı"** bankaya girebilmek için bekliyorum. Kapıda yaklaşık yüz kişilik bir kalabalık...

Gişelere ulaşmak için makineden fiş alınması gerektiği için sıra oluşturulmuş. Kapı açılıyor ama dakikalar geçmesine rağmen kuyruk ilerlemiyor.

Makinede fiş kalmadığı, fişi koyacak görevli de ortada yok. On dakika bekledikten sonra fişimi alıyorum.

Döviz hesabımdan yirmi milyon karşılığı para çekip, Nişantaşı şubesinde bekleyen arkadaşıma havale edeceğim. Acil bir para gereksinimi var.

Döviz hesapları için bir gişe ayrılmış. Üzerindeki ışıktan benden önce iki kişi olduğunu öğreniyorum. Onlardan biri de gişede, işlemi yapılıyor. Gişedeki tek kişinin işlemi tam yirmi dakika sürüyor. Gözüm ışıkta, benden önceki müşterinin çağrılmasını bekliyorum.

On dakika geçiyor. Gişede hareket yok. Soruyorum. Gişedeki memur sistemin çalışmadığını, arıza giderilir giderilmez devam edeceğini söylüyor. On dakika kadar sonra benden önceki müşteri gişeye gidiyor. Onun işlemi de yirmi dakika sürüyor.

Neyse bana sıra geliyor. İşlemlerin neden uzun sürdüğü anlaşılıyor. Çünkü bu gişedeki bilgisayarda sürekli sistem çöküyor. Tekrar tekrar sistemin yüklenmesi gerekiyor. **"Anlayış farklı"** olduğu için memur boş gişelerden birine kaydırılmamış ve inatla çalışılmaya devam edilmiş. Benim işim tam otuz dakika alıyor.

Tabii memur sadece sistem çökmesiyle, ya da benim işimle uğraşmıyor. Hatırlı müşterilerden telefonlar geliyor, ya da şef bazı makbuzlar uzatıp o işlemin hemen yapılmasını istiyor. **"Felsefe farklı"** olduğu için müşterinin bekletilip araya işler alınması normal.

Sıra **"kültür farkı"**na geliyor. Yirmi milyonun havale bedeli tam tamına iki milyon. Yanlış duymadınız iki milyon. Havale ettiğim paranın yüzde onu. Ben bu parayı dehşet içinde öderken, telefonla ya da şef vasıtasıyla sıra falan beklemeden araya giriveren hatırlı müşterilerden hiç havale masrafı alınmadığını fark ediyorum. Sorduğumda da, özel anlaşması olanların banka masrafı ödemediği cevabını alıyorum.

İşim bittiğinde üçü on geçiyor. **"Anlayışı, felsefesi ve de kültürü farklı"** bankada bir havale işlemi için tam bir saat kırk dakika harcamış ve üste iki milyon para vermişim.

Bütün bunları niye anlatıyorum?

Geçen ay arkadaşımız **Oktay Taftalı**, **Etno-Reklamın "Başarısı"** başlıklı yazısında bu anlayışı farklı bankanın reklamını eleştirirerek reklamların bizi kandırdığını anlatıyordu. Sanıyorum, biz hep reklamların iyi, güzel şeylerden söz ettiğini düşündüğümüz için gerçeklerle karşılaşınca kandırıldığımızı sanıyoruz.

Oysa reklamlar gerçekleri söyleyebilir. Bu mümtaz bankanın reklamında şivelerinden doğu kökenli olduğunu anladığımız iki vatandaşımız rol alıyor ve bozuk türkçeyle konuşarak anlayışlarının, kültürlerinin, felsefelerinini diğer bankalardan farklı olduğunu anlatıyorlar. Yalan mı söylüyorlar? Hayır. Arkadaşların türkçeleri, birbirlerine hareketleri gibi reklamı yapılan bankanın hizmetleri de azgelişmiş. Türkçeyi doğru konuşamayan bir bankadan (Banka yazılı reklamlarında ve afişlerinde de yurdumun bu güzel insanlarının türkçesini kullanıyor.) doğru dürüst, hızlı bir hizmet beklemenin ne anlamı var anlamıyorum.

Farkları da burada, kötü, kalitesiz hizmet veriyorlar ve bunu karşılığında yüksek ücret talep ediyorlar... Yani reklam bizi kandırmıyor, aksine gerçekleri söyleyip, uyarıyor. Bir başka banka reklamında müşteri rolündeki Güven Kıraç "Bir daha bankaya mankaya gitmem" diye boşuna bağırıp çağırmıyor.

Ve tüm banka reklamlarının zirvesi; şivesi farklı vatandaşlarımızla birlikte bankada çıldıran, kredi kartı alacağım diye kafayı yiyen, banka hizmetlerini ancak sihirli güçlerle sağlayabilen tüm kahramanlar toplanmış. Yeni reklam starımız onlarla kafa geçtikten sonra mesajını veriyor; "Biz onlar gibi banal ve de kalitesiz değiliz. Çok farklıyız." Gerçekten de farklılar. Nerede mi? Danslarında. Banka reklamında "Biz farklı dans ederiz" deniyor. "İyi, hızlı, ucuza hizmet veririz. Bankaya gelenleri memnun ederiz" demiyor.

Reklamcılar bu reklamlarla gerçeklere dikkatimizi çekip bankalardaki hizmetin hem çok yavaş ve kalitesiz, hem de çok pahalı olduğu konusunda uyarıyor.

Mesaj açık, biz yanlış anlıyorsak onlar ne yapsın?

M.C.

Akşamsefası

Fado, Fiesta, Futbol ve José Saramago

ADNAN ÖZER

Portekiz'in tarihine karışmış diktatörünün ünlü bir vecizesi vardır: Ben diktatörlüğümü üç F formülü ile sürdürüyorum, fado-fiesta-futbol. Ne fado şarkıları eksildi, ne fiestalar, ne de futbol. Bunlar Salazar'ın yokluğunda demokrasi ile daha iyi gidiyorlar.

Portekiz'i bu özellikleriyle tanıyorduk, bir de Porto şarabıyla. Portekiz edebiyatını ise tanıyor sayılmazdık. Çağımızın ilk şiir mitosu olan Fernando Pessoa önce Antonio Tabucci'nin bir anlatısıyla ilgimizi çekiyor, ardından küçük bir seçkiyle şiirleri türkçeye aktarılıyordu. Bu arada Saramago kuşağı sonrası yazarlarından Antonio Lobo Antunes'in bir romanı yayınlanıyordu.

Çağdaş Portekiz Edebiyatı sanırım şimdi başta yayın çevrelerimiz olmak üzere daha çok ilgi alanımıza girecek. Bu Nobel alan yazarların ülke edebiyatına ulusal bir hizmetleri olsa gerek.

1998 Nobel Edebiyat Ödülü'ne Portekizli José Saramago değer görüldü.

Eserleri 1983 yılından bu yana uluslararası çapta tanınan José Saramago, 1922 yılında Azinhaga, Ribatejo'da doğdu. Yoksul bir köylü ailesinin oğlu olarak büyüdü. Lizbon'da okudu, fakat çocukluğunun büyük bir kısmı yine kırsal kesimde geçti. Ekonomik nedenler yüzünden üniversiteye gidemeyen José Saramago, bunun yerine makinistlik eğitimi aldı. Teknik ressamlıktan, redaktörlüğe, editörlüğe geçti.

İlk romanını 1947 yılında yayımlayan yazar, bu romandan sonra uzun bir süre ara verdi ve yayınevlerinde çalıştı. Kendini bütünüyle yazmaya verdiği 1976 yılının hemen öncesinde bir gazetede siyasi yorumlar yapıyordu. Bu yıldan sonra romanları ard arda geldi: **Resmin ve Kaligrafinin El Kitabı** (1977), **Baltasar ve Blimunda** (1983), **Ricardo Reis'in Ölüm Yılı** (1984), **İncil'deki İkinci İsa** (1991), **Körlük** (1995), **Bütün İsimler** (1997).

Halen Kanarya Takımadaları'ndan (İspanya) Lanzarote'de yaşayan José Saramago, ödül aldığı kendisine bildirildikten sonra gazetecilere şu açıklamayı yaptı: "Ellerimin arasında bir ödül değil, bir mitos tutuyorum... Ve ben okuma yazması olmayan bir çoban ailenin çocuğu olarak doğdum, üniversiteye gidemeyen ve 19 yaşına kadar bir kitap satın alamayan. Bunlara mahkum olmak için doğmadığımı söyleyebilirim bir tek."

İncil'deki İkinci İsa

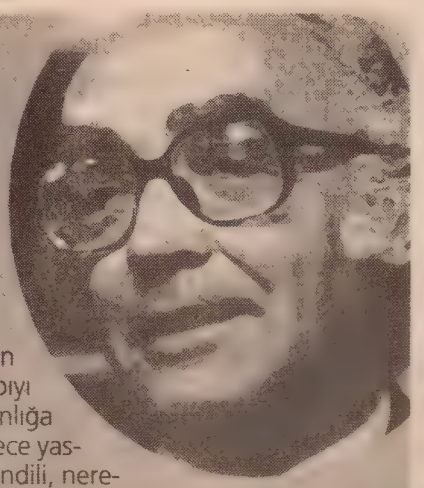

JOSÉ SARAMAGO

Yusuf, eve, daireler çizen hortumun içinde hareket ediyormuş gibi daldı, kapıyı ardından kapadı ve gözlerinin yarı karanlığa alışmasını bekleyerek bir dakikalığına öylece yaslandı ona. Hemen yanında, küçük yağ kandili, neredeyse hiç aydınlatmadan ışıldıyor, boyuna. Meryem, sırtüstü yatarak, uyanık, dikkatini önünde duran sabit bir noktaya veriyor ve bir şeyi bekler gibi bakıyordu. Yusuf, tek kelime etmeden yaklaştı ve onu örten pikeyi yavaşça üzerinden çekti. Meryem ise bakışını başka bir yöne çevirdi, tuniğini önce biraz, sonra, Yusuf da üzerine doğru yatarak tuniğini aynı şekilde toplarken, karnına dek çekti ve bu arada bacaklarını araladı, veya bunu daha uykusundayken yaptı ve ister sabah gevşekliği nedeniyle, ister sorumluluklarını bilen sezgili bir eş olduğundan, o pozisyonu bozmadı. Her yerde ve herşeyde olan Tanrı, burada da mevcuttu, ancak olduğundan farklı bir şey olmadığı, yani sadece bir ruh olduğu için, birine ait tenin diğerine ait tene temas edişini, birinin etinin diğerinin etine girişini - ki, birinin ki de, diğerininki de bu iş için yaratılmış - göremiyordu ve Yusuf'un kutsal tohumları Meryem'in kutsal iç kısmına boşaldığında, ki, her ikisi de, yaşamın kaynağı ve beşiği oldukları için kutsaldırlar, herhalde artık orada değildi; gerçekte, onları yaratmış olmasına rağmen, Tanrının bile bilemeyeceği bazı şeyler vardır. Tanrı, dışardaki avluya çıkmış bulunduğundan, krisis anında adamın ağızından çıkan, hırıltıya benzer agonik sesi hatta kadının bastıramadığı çok hafif inleyişini hiç mi hiç işitememişti. Yusuf, Meryem'in bedeni üzerinde bir dakika kadar veya daha az süreyle dinlendi. Meryem, tuniğini aşağıya çekip, pikeyi üzerine örter ve yüzünü koluyla gizlerken, Yusuf, evin ortasında, dik durarak, kolları havada ve tavana bakarak ancak erkelere mahsus olan o en korkunç kutsama ve methiyeyi okudu. Kainatın biricik hakimi olan Sen, Tanrımız, beni kadın olarak yaratmadığın için kutlu ol. Ancak, bu arada Tanrı artık avluda bile olmasa gerekti, çünkü evin duvarları ne sarsılıyor, ne yıkılıyor, ne de toprak yarılıyordu. İşitilebilen tek şey, o da ilk kez, Meryem'in sesiydi; tevazuyla, kadın sesinden istendiği ve beklendiği şekilde konuşuyordu.

*Okuduğunuz alıntı José Saramago'nun **"İncil'deki İkinci İsa"** adlı romanından alınmıştır. Mehmet Uksul çevirisiyle Ocak 1999'da Gendaş Yayınevi'nden çıkacaktır.*

Ganimet Bakraç

MEHMET YAŞIN

Serra'ya
Birden kayaya çarpıyor... köpürüyor yolu kesilen Boğaz.
Zemin kattan Dr. Kastanyodis dairesini sattı
Atina'yaymış gidecek ölmeye.
Soruyor ister miydim acaba eski Barsolino şapkasını
babadan kalma fesini... *Bense susuyorum.*
İstanbul kimseyi beklemiyor artık
çeviri-kabininde mavi gözlü bir kadın var
eski seslerle konuşaca'ız eğer konuşacaksak. Artık dil dar
ve karanlık. Bir çorap söküğü gibi
geliyor içimin Türkçesi, her eğretilemesi pul pul
dökülüyorum... Sonra Pontuslu balıkçılar toplayacak
avuçiçim okunursa diye korkuyorum.
Artık ne İstanbul var size ne Konstantinopolis
ne de evlerine Bizans ikonası asan Türk arkadaşlarınız
ve ne de Dr. Kastanyodis bilebilir sırrınızı.
İçinden çıkamadığım şu filmin bakraç sahnesinde, ilk defa
Rumca cevap veriyorum ona (şaşakalacak):
Dr. Bey, Kıbrıs'ta doğdum ben
Rum komşularıma ait eşyaları katiyen alıkoyamam
yoksa gene içimde savaş patlar...
İnce düşünüp derin dokunan olsa, bu da bir ganimet aslında
ama güngörmüş biri ne gezsin şu görmemiş Şehir'de
Rum kırma Bakraç Sokak'ta hele.

Tüketiyoruz her şeyi, kendimizi bile.

İstanbul, 1998

Sevdiğim Kadın Adları Gibi - 4

Burçak

AKGÜN AKOVA

"radyo programlarınızda
niye bir çift kanadın
bir altın madeninden
daha değerli olduğunu
yineleyip duruyorsunuz "
diye sormuştun
tanıştığımızda bana
ve ben
boynundaki altın zincire değil
sırtındaki kopuk kanatlara bakmıştım
bir göle düşen tüyün sessizliğiyle

aylar sonra
Prag'da
kraliçesinde kara pelerinli kentlerin,
Mekanik Müzesi'nin tabanına çelik tellerle asılmış
o eski uçağın sol kanadının üstünde duran
kimbilir hangi çocuğun fırlattığı
kağıttan uçağı görünce
gökyüzü değil
sen düştün içime

adın uçakları andırdığı için bile
sevebilir insan seni
ve sırtına saplanmış bıçakları
kendi eliyle çıkarma gücünü bulabilir
gözlerinin içeriğiyle

sevgili Burçak,
seninle çırılçıplak
gece yolculuklarına çıkanlar bilir,
uykudan sisli gözlerle kalkmış
seviştikçe genişleyen
bir havaalanıdır aşk
ve yine söylüyorum bak
aralara yolcular girse de
bir altın madeninden daha değerlidir
bir çift kanat

Kaldığı Yerden

Şiir: GÜLTEN AKIN

TUNCER ERDEM

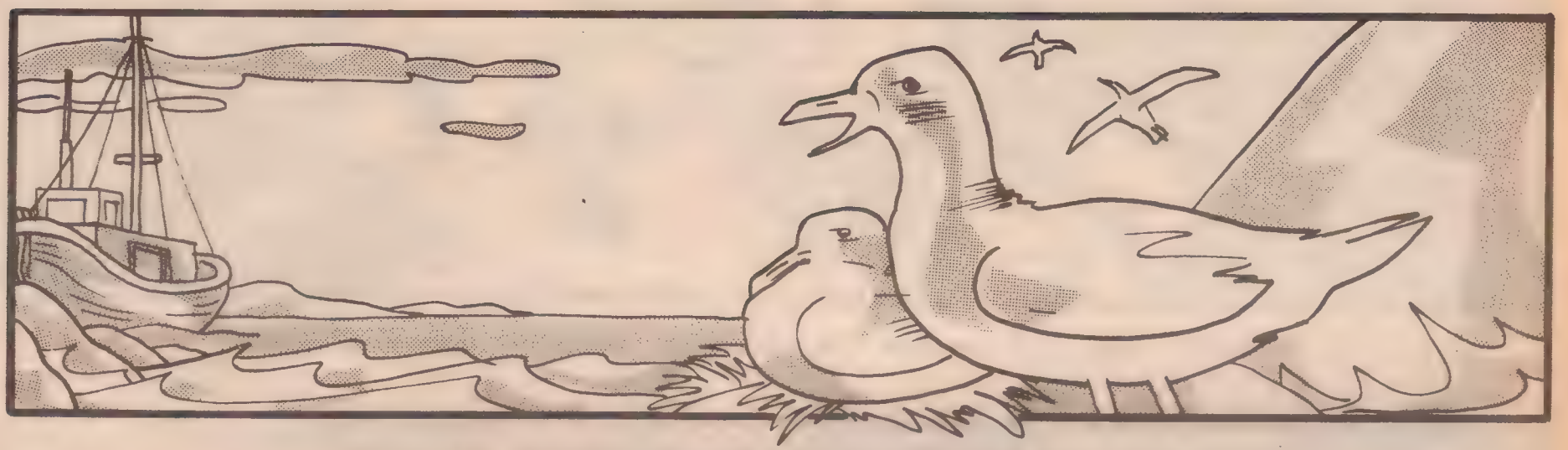

Ne varsa alır götürür bu mavilik / Bu perişan mavilik evler üstünde

Dünyadan habersiz bir böceğin / ilk defa gün vurur gözlerine

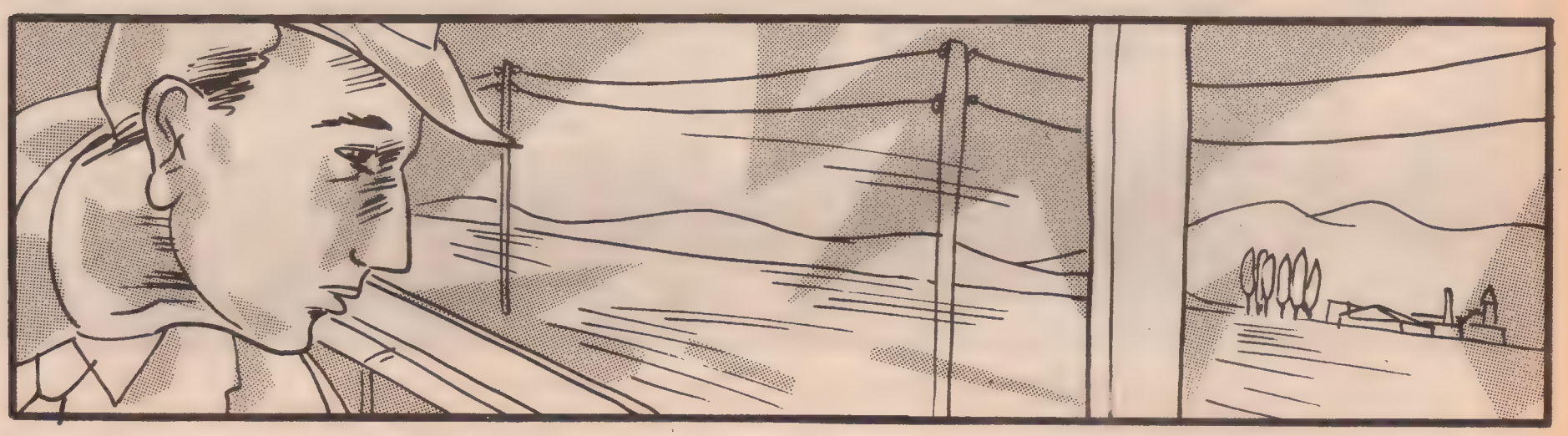

Birisi bütün düşüncelerinin sahibi / Hatırası kara elleri beyaz

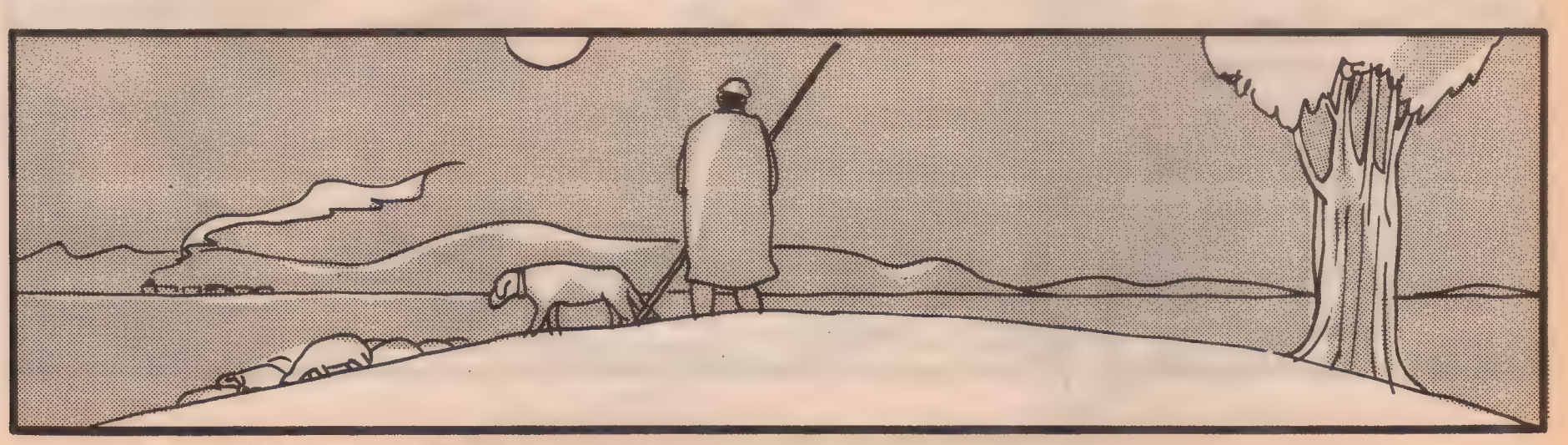

Unutmak istersin unutursun / Gel gör ki yalnızlığa dayanılmaz

Aksam Basi

➜

Sımsıkı bağlı geçen zamana / Dal gibi uzayan gündüzler içinde gözlerin

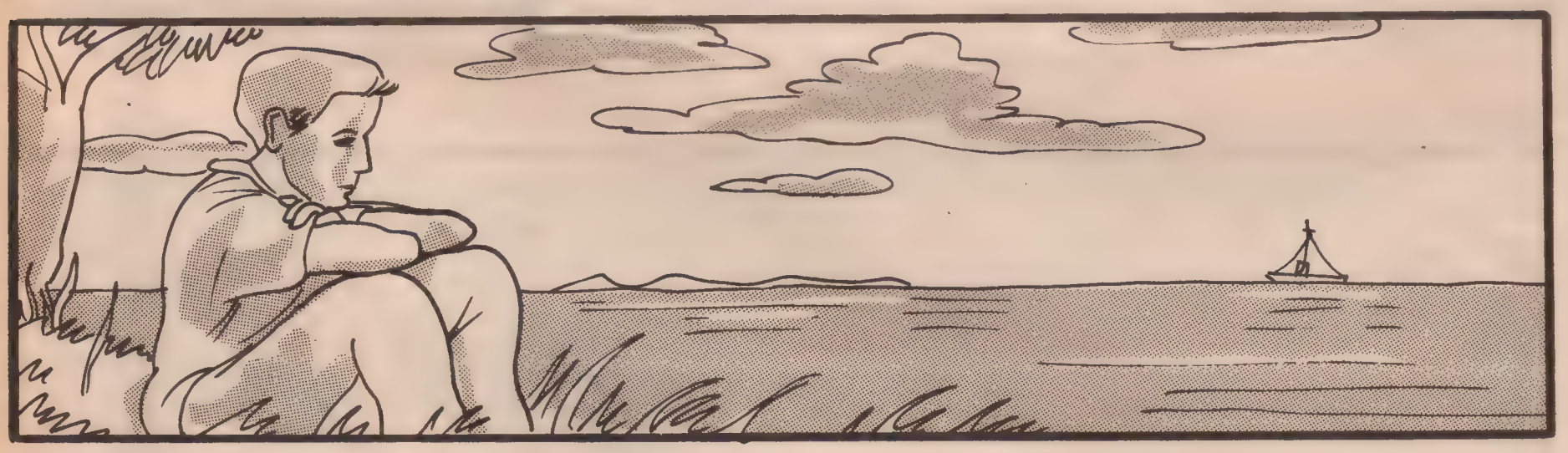

Gözbebeklerin yıllardır / Kendi kendisinin özleminde

Ürpertmez insanı bu saat / Ölüm alabildiğine sıcak

Kaldığı yerden devam eder / Bilinen hikâyesine toprak

Akşamsefası

Anlatı Kütüphane Tarih Fotoğraf Altı Hikâye Şiir Ayın Elemanı

ASLAN ÖZDEMİR

ANLATI
Havadan sudan

Takvimli yapraklarda değiştikçe mevsim, takvim sahibinin de hal-et ruhiyesi de bu değişime özenle eşlik eder. Benim bahsetmek istediğim, ilkbahardan önceki -sonbahardan, ilkbahara kadar süren- kasvetli zamanın üzerimdeki etkisidir. Mutsuzluk sıkıntı ve sevgisizlik üçlüsünün elele verip bu mevsim geçene kadar soktuğu sosyal hayattan kaçış tripleridir. Bunalım sözcüğünü kullanmayı hiçbir yerde sevmem, ama bulunduğum durum için kullanacak ve ister istemez bir cümlede yer vereceğim. Çünkü bu "geçen günler" yaşamım boyunca hep "pazar günü" sendromu gibi iç sıkıcı bir halde var oldu. Dayanmak lazım bir sonraki mevsime, ağır geçen kasvetli adımlarla. Halbuki birazdan, önümüzdeki mevsim yaşam için çok daha güzel bir dünya sunar. Herşey hissedilerek sevinçle, insanları sıkıntıdan uzak yakalayıp karşılıklı aşkın paylaşıldığı ilkbahar mevsimini sabırla beklemeli galiba!..

FOTOĞRAF ALTI:
A.Ö.

Ömrünün yarısını yeşil tütün tarlasında geçirdi / Ağzına sigara sürmedi babam./ Renk düştüğünde fotoğraflara / Annemin kırmızı fistanı / Babamın tabakasında sarı bitlis tütünü vardı...

HİKÂYE
Farkedilmeyenin Seyri

- Senin böyle nakışların var mıdır?
Altın: *Hayır.*
Demir: *Şu halde ben senden efdalim (üstünüm)*
Altın: *Adın nedir?*
Demir: *Demirdir.*
Altın: *O nakış seni demirlikten kurtarır mı?*
Demir: *Hayır.*
Altın: *Öyleyse otur oturduğun yerde! Ben üstünlüğün ta kendisiyim, büyük olan kimmiş Allah biliyor...*
-Mevlana, Fîhî Mâ Fîh, Yetmişikinci Fasıl-

Tekrar kendimi bulduğum; o anın çemberinden sıyırıp, zamanın hızına yetişip, şimdikimi yakalıyorum. İyi oldu değil mi gidip gelmek, eskiye dair bir sürü -yeni- kalıntı. Ne yollar katettim, biliyor musun? Dünya maketi kaç defa ay ve güneşle yüzleşti gerisin geri, ağaçlar düşen yapraklarını kaç mevsim geri topladı. Büyükler küçüldü, küçükler ortadan yok oldu, ölüler hala oradaydı. Hatalarımı düzelteyim istedim, yanlışlarımı göremedim. Herşey olduğu gibi mükemmel geldi. Misket ve artist resimleriyle geçen deli hallerim, yeni mahallelerin keşfi, bisikletle boynundan ezerek geçtiğim sokak arkadaşım. Evin arkasındaki boş çimenliğe uçurtmanın (çıtalı) kazığını çakıp gölgesinin altındaki öğle keyiflerim. Girdiğim elma bahçelerinde kalmış haylazlıklarım, ilk aşkım okul sıralarından tüm heyecanıyla koridorlara taşıyor. Okulun karşısındaki tepede binaların yerinde kalan kır alanımız... Rüzgarın ıslıklar çaldığı kayalıkların yarığına uzanan köy"cülük" günleri. Şeytanın her akşam rüyama girip annemle babamı ayırıp, beni üzeceğini söyleyip gülerek kaybolması; babamı uyandırıp rüyayı anlatarak bana sevgide bulunmasını sağlamam. Gerçek düşlerimin hesabını verecek mi peki? Yoksa düşlerin ağırlağından ezilecek mi hep yaşam.

İşte şimdi yine buradayım, zamandan payıma düşeni alıyorum.

Sadece dalıp gitmek değil, anımsa geçmişi arayışta. Zamanı yücelt, jest yap yaşanılan tüm boyutlara. Bilinen en eski uygarlığa kadar git gel. Asurlular'dan geldiğini bilmek yetmez sana. Medeniyetleri seç, seçeneklerin senin olsun. Mısır, Roma veyahut Mezopotamya ya da Antik Yunan'dan seslen çağına. Bezirgancıların yollarını takip et. Göçmen kuşların yolunu gözle, ışığın doğudan batıya düşüşünü seyret. Pusulanın sağlamlığını kontrol et.

Atmosferin dışına çık. Bırak kendini boşluğa. Huzuru hisset. Sonsuzluğu düşün, rahat bırak kendini, kasma buğday renkli vücudunu. Gökkuşağın kırık ışığında dans et. Şimdi yavaşça uyan. Uyandın mı, uyandığını banyodaki aynaya rapor et. Ardında hiç soru işareti bırakma, bütün parantezleri kapat.Yolda yürürken kız arkadaşına aldığın çiçekleri ceketinin altına gizleme.

Sen karanlığın ve aydınlığın prensesi(sin), sen sabahın ilk ışığının müjdecisi(sin). Sen hiçliksin, sen tipimsin. Sen zamanın efendisisin. Sen, ben ve hiçliğin.

KÜTÜPHANE
Dilenci / Necip Mahfuz

Kahireli yazar Necip Mahfuz hem doğu yazınının büyük ismi, hem de modern anlatımıyla dünyaca takdir almış, folklore bağlı kalmadan yerel kimliği sadelikle anlatan bir yazardır. Dilenci geç keşfettiğim bir kitaptı. Yıllar sonra kütüphanede karşıma çıkıp, tekrar yerine kondu ğunda ise kütüphanede kendine layıkıyla bir yer edinmiştir. Size küçük bir alıntı yapıyorum:
Yatak odasının kapısına kadar gitti ve kapıyı çaldı. "Evet," dedi Warda.
"Seni seviyorum."
"Ben de bütün kalbimle."
"Hayatta en çok istediğin ne?"
"Aşk."
Neşeli bir sesle konuşmayı sürdürdü, "Hiç hayatın anlamını düşündün mü?"
"Aşktan başka anlamı yok."
"Makyajını bitirdin mi?"
"Bir dakikaya kadar biter."
Ömer ısrar etti. "Seni hiç rahatsız etmiyor mu sevgilim çevremizde ciddi bir dünya varken bizim eğlenmemiz?"
Warda coşkulu bir sesle gülerek, "Görmüyor musun asıl ciddi olan biziz, etrafta dünya eğlenirken."

TARİH
Cumhuriyet 75. Yılında

İki yıldır mafya - devlet ilişkisi öyle bir hal aldı ki değil herhangi bir soruşturma ilişki meşruluk bile kazandı. Ve yüz kızartıcılık artık gurur duyulacak bir erdem sayılıyor. Bu ikilinin ülke çıkarları devede kulak bile değilken, kişisel menfaatler için bulundukları makamları kullanıp mafyanın dostluğunu kazanmasını sağlamıştır devletin. Bir de "Derin Devlet" s.ki çıkardılar halkın karşısına. Ama bu öyle bir halk ki soramaz hiç, Derin Devlet diye anladığımız anlayışın Mafya Liderleri veya Hırsız Çeteler olmadığını. Ah bu halk Cumhuriyet'in 75. yılında dile gelse de toplumsal örgütlenmenin yanındaki yerini alsalar artık.

ŞİİR
Unutuş Şarkısı

A.H.h unuttum
Teninin kokusunu
A.H.h unuttum
Dudaklarının tadını
A.H.h unuttum
Seviştiğimiz kıyıları
A.H.h unuttum
Saçlarının rengini
A.H.h unuttum
Kadife düşmüş sesini
A.H.h unuttum
Gözlerini
ve yolunu
A.H.h unuttum seni
A.H.h unuttum
A.H.h
Seni
Unuttum seni
A.H.h unuttum seni.

An'ları unutamadığımdandır
Sessizliğim.

AYIN ELEMANI
Metin Üstündağ

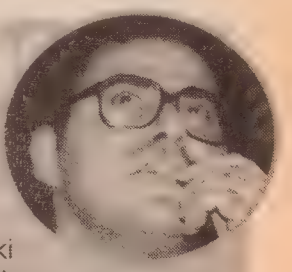

Bizim buralarda bu yiğide met-üst derler, okuyucusu da dahil. Ençok ayaküstü yaptığı esprileriyle gülerim Met-Üst'e... Daha çocukken Met-Üst bana bir sürü kitap getirmişti o yüzdendir ki kendisine güzel bir sevgi beslerim. Bir kere de beni Yılmaz Güney'in Umut filmine götürmüştü. Met-Üst çeşitli mizah dergilerinde yazdığı şiirlerle, çizdiği tiplerle övgüler aldı. Daha sonra okumakta olduğunuz Öküz dergisinin hayata geçmesine öncülük etti. Birçok ağır eleştiriye rağmen, yılmadan Öküz'ü bu günkü çizgisine ulaştırdı. Eleştirenler, bir mizah dergisinin bünyesinde çıkmakta olan Öküz'ün nasıl olur da edebiyatı da yanında tuttuğuydu. Onlara göre bir mizah dergisinde herhangi edebi bir eser yayınlanamazdı. Bir mizahçı çıkıpta Öküz gibi; mizahı, şiiri, hikayeyi, resmi, gazeteciliği (haberi) bir arada tutamazdı. Bunlar aynı kalıba sokulamazdı. Ama yapıldı ve Öküz dergisi sanatın her dalını içeren bir formatla Met-Üst sayesinde varoldu. Şu da gerçektir ki daha önce eleştirenlerin çoğunun yazı ve şiirlerini son zamanlarda Öküz'de okumuşsunuzdur. Onlara göre Met-Üst ve benzerleri mizah dergilerinde şiirlerini yayınlayanların yazdıkları, şiir veya hikaye olamazdı(?).

Şiir okunsun diye yazılıyorsa okuyucuya ulaştırmayı da becermeli. Mizah dergileri bu sayede bir sürü mizah okuyucusunu şiirle tanıştırmıştır. Sunabilmeyi başarmıştır. Herşeye rağmen komik şiyirler yazmaya devam et sen Met-Üst.

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Hayâlet!

"Dostum Yenal'a"

Hep arka sokak şarkıları,
Daima kenarından su akan yol
anlatımlı
hikâyeler,
Rüyâlarından medet uman
yazarların
kabız ıkınmaları,
Çokça iyotlanmış aşkların devrik
cümleleri,
Sadece ufak yüzdelere şımartan
kısa süreli umutlar,
Ve;
Hiç yarım bırakılmamış filmlerin
Solak eleştirmenleri
S.ktiriboktan şiirlerin
En az sıfatı kadar yakışıklı şairleri
Bu gece yazılan en iyi hikâye bu
dünyada
Hiçbirimizin yazamadığı.
Ve sen.
Beni okuyan belirtisiz nesne
Anladınsa,
Masaya üç kere vur.

Adnan B. Buran - Eskişehir

Not: Dostum Yenal ne bir merhaba ne bir mektup. Peki biz nasıl yaşarız görüşmeden?

Yıldızlar

Önce bin yıldıza bakılır.
Binlerce hayal kurulur
Sonra yıldızlar düşer birer birer
Hayaller yavaş yavaş kurar.
Geriyie bir iki yıldız ve
Torunlara anlatılacak
Buruk hatıralar kalır.

Cengiz Bayar - Marmaris

Merdivenlerin Üstünde

Bazı sabahlar kahvaltıdan sonra gelip burda böyle oturuyorum. Günün ilk sigarasını ve ikinci bardak çayını, koğuşa çıkan bu merdivenlerin üstünde içiyorum. Hemen karşımda, pencerenin önüne dizilmiş, saksılardaki çiçeklere dalıp tahliye hayalleri kuruyorum yine.

Burda böyle oturmama, herkes alıştı herhalde. Artık, biri yanımdan geçerken "Ne yapıyorsun?" diye sormuyor. Ben de "Hiç, sadece oturuyorum" demek zorunda kalmıyorum artık. Az önce biri sessizce inip geçti yanımdan.

Çiçeklerden biri, en sağda olanı ölmüş. Bütün yaprakları, bütün dalları kurumuş. Bilmiyorum, niye? Çiçekleri çok severim, ama onun için fazla üzülemiyorum. Serin bir rüzgar esiyor, pencereden içeriye. Kurumuş bir kaç yaprak dökülüyor yere.

Hafiften bir ürperme alıyor beni.

Bu gece rüyamda yine dışardaydım. Caddelerde, kalabalıkların arasında. Ama hiçbirşey hayallerimdeki, özlemlerimdeki gibi değildi. Doğup yaşadığım, her yerini karış karış bildiğim bu şehir değildi sanki. Caddelerde, sokaklarda, insanların arasında bir yabancı gibiydim. Hava karanlık ve soğuktu. Üşüyordum. Kaybolmuş bir çocuk gibi, evimi arıyordum, ama bulamıyordum, Nereye gitsem, evimden çok uzakta, bilmediğim bir yerde, bir yolda, bir sokakta buluyordum kendimi. Evime gidemeden, annemi, kardeşlerimi göremeden yakalanıp yeniden içeri atılmaktan korkuyordum. Çaresizce dolanıp duruyordum.

Uyandığımda hava aydınlanmak üzereydi. Üşüyordum. Yaşadıklarımın bir rüya olduğunu anlamanın rahatlığıyla, üstümü örtüp yeniden uyudum.

Havalar da aniden soğudu. Uzun bir zamandan sonra değişen tek şey o oldu hayatımızda.

Biraz da gece gördüğüm rüyanın etkisiyle olacak, bu sabah biraz daha kederliyim sanki. Eylül de hüzün ayıymış ya. Ama burda her ay biraz Eylüldür. Her mevsim biraz sonbahar, her sabah biraz akşam.

Şimdiden sıkılmaya başladım bile. Bu koca gün nasıl bitecek. Ya bu hep birbirine benzeyen günler, bu aylar, bu yıllar nasıl geçecek. Bir daha ne zaman dışarda olacağım yine.

En çokta caddelerde, sokaklarda, insanların arasında yürümeyi, mağaza vitrinlerine bakmayı, uzun yolculuklara çıkmayı özledim. Birde evimi, odamı, annemin yaptığı yemekleri, balkonda oturup çay içmeyi... Ama bütün bunlar şimdilik öylesine uzak, öylesine imkansız ki, hayata yeniden gelmek gibi, ikinci defa doğmak gibi.

Annem de çok oldu beni ziyarete gelmiyor. Bir kardeşlerim geliyorlar. Arayla. Bir hafta biri, bir hafta diğeri. Akrabalarım, arkadaşlarım.. Onlar beni çoktan unuttular. Ben de onları unutmak istiyorum, ama... O da gelmedi hiç. Geçenlerde haberini aldım. Kardeşim söyledi. Bana çok üzülmüş. Nişanlanmış. Çok yakında da evlenecekmiş. Beni de ne çok severdi. Yüzüme, gözlerime bakmaya, öpmeye doyamadığını, birgün görmezse hastalandığını en çok da beni kaybetmekten korktuğunu, söylerdi. Korktuğu da başına geldi.

Canım bir sigara daha yakmak istiyor. Ama yanımda ateş yok. Elimde sigara, öyle bekliyorum. Ateşi olan kimse de geçmiyor. Şimdi kalkıp bu boş bardağı mutfağa bıraksam, birisinden ateş bulup sigaramı yaksam, sonra yine gelip burda otursam... Hiçbirşey değişmez, biliyorum.

Yapacak hiçbirşey de yok ki. Havalandırmaya çıkıp volta atmaktan, satranç, dama, tavla oynamaktan, televizyon seyretmekten, düşünmekten özlemekten başka. Sabah sabah da hiç çekilmiyor hayat. Canım bunlardan hiçbirini yapmak istemiyor.

Kitap okuyabilseydim, bu kadar çok sıkılmazdım o zaman. Ama gözlerim işte... O kötü günden beri okuyabileceğim kadar iyi görmüyorlar artık. En iyisi gidip biraz daha uyumak. Hem böyle vakit daha çabuk geçer. Sağolasın Öküz..

Yılmaz Karaman
Diyarbakır Tutukevi

Aptal ve Küçük Kızlar Gibi Olmaktan Öte Aptal ve Küçük Bir Kızım Artık Ben!

Eskiden daha büyüktüm..
Daha burnu büyüktüm..
Çünkü daha ona aşık olmamıştım!
Büyüktüm o zamanlar..
O beni arasın, o beni sevsin,
o benim ayağıma gelsin,
o suçlu, aşkımdan
ölsem de özür dilemem'li zamanlardı.
Büyüktüm ya pek matah bi şey de
değildim yani!
Şimdi küçücüğüm...
Ona muhtaç, ona aşık, ondan uzak.
Kaybettim.
Çok kaybettim ben.
İnsan sevgisini yaşatabildiği sürece
yaşamalı diyorum.
Onu seviyorum!
Haksızlık o diyorum şimdi ona, o
başkasını sevdiğini söylüyor, ben
habire haksızlık ediyorum..
Seni seviyorum derken,
Onu sevdiğimi bir buzağıya
anlatmaya çalışırken..
Hep haksızlık.
Annem bana büyü yapıldığını
söylüyor,
iyi bir büyü bu varsa da.. Habire
ağlıyorum.
Aptal ve küçük bir kızım artık ben
bir daha hiç büyümiycem.. Hiç!
Damarlarıma batmış camkırıklarıyla
yaşıycam hep..

Sinem - Ankara

Ödünç Ruj

Büyüyünce ne olacaksın diye sorduklarında "kadın olacağım" dermiş. Bu yüzden ninesinin az dayağını yememiş. Ne ettilerse konu, komşu, eş-dost unutturamamışlar bu kadınlık meselesini. Sonra "çocuk bu, uyduruyor. Nasılsa büyüyünce anlar herşeyi" diyerek bir bir vazgeçmişler kulak çekmelerden.

O günlerde o küçücük çocuğun verdiği büyük kararın sonradan herkesin başına akıl almaz dertler getireceğini bilemezlerdi. Öyle ya "ben büyüyünce doktor olacağım, öğretmen olacağım"a benzemezdi O'nunkisi. Bu kadın olmaktı üstelik sonradan olanından. Ninesi kendi memleketinden seçip getirdiği bir kızcağızla evlendiriverdi O'nu onsekizinde. Derken bir oğlan çocuğu, kadın gibi kucakladığı. Sıkıntısı artmıştı artık. Giderek yabancılık çektiği böylesi yaşamdan nasıl kimseye acı vermeden çıkacaktı. Kararı kesindi: Yararsız acı dolu yaşamaktansa kendi gibi kendi olacaktı. Herkes için herşey yoluna giriverir diye kandırıp kendini çıkıverdi bir başka yaşam yoluna.

O da az buçuk biliyordu yiğitlik, mertlik hikâyelerini. Şimdi tükürmezler miydi yüzüne, "alemin yüz karası" diye. "Kimseye kötülük yapmadım, sadece kaşlarımı aldırıp biraz ruj sürdüm", dese bile artık O'nu hiç sevmeyeceklerdi. İşte orada çiçekçi kadın, bile sevmediler ki O'nu sevsinler...

Hiç çamaşır yıkamadı, yemek de yapmadı. Ama O da bir başka kadınla aldatıldı ve bir başka kadını O'nunla aldattılar. Dayak da yedi. Dövenler sadece O'nu değil, kendi hissizliklerini kendi bastırılmışlıklarını, kendi erekliklerini de dövdüler. Dayak yetmedi kimi zaman; O'na olmadık zulmü yaptılar. Günlerce bıçak yaralarıyla yattı, yoluk saçlarıyla dolaştı. Saçını süpürge etmeye başladığı erkeğindense aylardır bir haber yoktu.

Oğul ve kızcağız gün geçti alıştılar herşeye. Kabullenmek değildi gerçekte yaptıkları. Kimsenin anlayamadığını sevgiyle sarmak o kadar... O küçük çocuğun yüreğinde çığlık atan kadın bugün çaresiz, bitkin, kızcağızın koynunda hıçkırıyordu. O artık daha çok başkası, daha az kendisi olmuştu. Bunu bile bile hiç keşke demedi: "Keşke erkek olsaydım"...

Derinine inin, aşağıya değil!

Miyase Aytaç

Hırsızlar

Hırsızız biz,
Tüm insanlığın bizden çaldığı,
zamansız anları aşırıyoruz,
Bunun içinde sürüyor hayat,
Sonsuz döngümüz de.

Canbek - Adana

Bir Daha Gidilmemesi Gereken Yer

Oysa ben sıkılmıştım. Bulduğum ilk anlamlı nesneyi, bir süre izledikten sonra, diğerlerinin arasına koyacağımı biliyordum. Eski kağıtları attım. Senin için pek anlamlı değil belki sevgili takvim! Ancak, o anda bilsen ne çok şey anlatmıştı silik satırlar.

Akvaryumdaki japon balıkları bizden daha şanslıydılar kuşkusuz, ki onlar sürekli gezinip durdukları o daracık mekanın bilincinde değillerdir. Oysa biz zaman zaman nasıl da hapsedilmiş buluruz kendimizi.

Merdivenleri koşarak çıkarken son beş basamakta soluğumun kesileceğinin farkındaydım, bir şeyler atıştırıyordum, açtım, durum böyleyken anlatmaya çabaladım. Sevdiğim, siyaha çalan insanlar vardı tavan arasında, Sevda için tuhaf giysiler çıkarırdık eski sandıktan, eski, tuhaf ama güzel ve ilginç giysiler bulurduk ona. Fakat onları anlamlı kılan, hiçbir zaman sahip olunamayacaklarını bilmemizdi sanırım. Naftalin kokusu ve yaşadığımız yoğunluk kâr kalırdı yanımıza.

Unutmuş olabilirler mi, en olmadık zamanlarda ölüm haberleri alırdık, pek zıttı doğanın işleyişiyle yaşadıklarımız, baharın hoş kokusu her yanı sarmışken, ölümdü üşüten içimizi.

Bir karmaşa yaşadığımızda garip alışkanlıklarımıza dışarıdan bakıyorduk ya, o anda bir sıcaklık geçmişti arkamızdan, hasta bir sokak çocuğunun, yıkık bir binada ısınmak için tutuşturduğu kağıt parçaları gibiydi hayatımız. Sırtım yanmıştı, saçlarımı zor kurtardım, sonra pis bir adam gelip dağıtmıştı sıcağını çocuğun, ama yaşamak zorundaydık, onun gibi. Ve şarkılar anlamlıydı hala, yaşamak için bir sığınak gibi, kimsenin bilmediği tavan arası odamız gibi gizli.

En çok incitenin yaşamak olduğunu öğrendik, fakat en güzel olan da oydu, anlamak istemiyorduk bazen, aslında bu bir tür isyan edişti olmakta olana, ama engel değildi. Olamazdı. Giden gidecektir, kalan kalacaktır bu sahnede, bu akvaryumda, ya da kimine tavan arasıdır, kimine sokağın ortası. Hepsini birden istediğimizde ise, üzgün olabilme hakkımızı kullanmış oluyorduk.

Çok sıkılmıştım, sigara denen nesneye tutkuyla bağlı olduğum şu zaman gibi, koşarak gittim, bir ucunda çiçekler açıyordu çayırın, çoşkumu ifade edişimi anlamıştı küçük köpek, döne döne düştüm üzerine yeşilin, dönen başımla bir döndü gökyüzü, ağaçlar ve siz. Sonra ağır gelmeye başladı, eski giysilerin naftalin kokuları, artık çok seyrek uğrar olmuştuk tavan arası odamıza, hepimiz bir yerlerde bir şeylerin peşinden koşturuyorduk, belki de hayatımız boyunca ve olduklarını tam olarak çözemeyeceğimiz şeylerdi bunlar. Fakat ben düşündüm, tavan arası odamızdaki giysiler gibiydi o şeyler, eski, ilginç, gizil, çok farklıydı aynı zamanda, kokusuz, renksiz, uzak.

Artık gerçek bir soluklanma değildi koşuştururken yaşadığımız, sûni bir soluğa böylesine kapılabileceğimizi söyleseler, gülerdik herhalde, şimdiyse kimimizin durup bunları düşünmeye bile zamanı yoktu. Vaktinden önce yaşlanan yeni yetme düşlerimizse eğer, tekrar geriye dönmek, hatta sık sık geriye dönmek teselli olabilirdi, tabii yalnızca teselli. Tavan arası odasına tek başıma yaptığım ziyaretlerde anladım ki yalnızlık kalabalık bir kopukluğa yeğ tutulabilecek üstün bir duygudur.

Yine bu tek kişilik ziyaretlerimden biriydi, giysileri toparlayıp eski sandığa düzgünce yerleştirdim, ardından bir sigara tüttürdüm, ateş izmarite dayandığında, ortalığa döktüğüm ve naftalin kokusunu çoktan bastırmış olan gazyağında, fırlattım izmariti. Oradan ayrılıp, dışarıdan izledim alevli tavan arasını, ve keşke dedim o çocuk da burada olsay-

Akşamsefası

dı ne de güzel ısınırdı, fakat mevsimlerden yazdı, da duygulardan hüzün. Tavan arası odasını haketmeyenlerden korumuş olmamın verdiği garip bir duyguyla oradan uzaklaştım ve arkama hiç bakmadım...

Ayşegül - Adapazarı

Her Gece Sabaha Gebe Kalırım

Barlar sokağı dardır. Renkli kaldırım taşları, kızların dudaklarına benzer. 15'lik acemice öpülmeyi bekleyen liseli genç kızların dudaklarına. Siyah askeri botlarımla öperim hepsini. Araya sıkışmış tozlar bakire kalır.

Bara yaklaştıkça adrenalinim sabırsızlanmaya başlar. Zaman sıkıştırır kalbimi. Nabzım 120 vurur. Gözlerim büyür. Adımlarım hızlanır. Saat kulesinin yanından geçerken lağım kokusu uyandırır. Ne kadar da çok sıçıyor şu insanlar der saat kulesinin yelkovanı, tüm insanların g.tlerine girmek istercesine. Hızla geçerim bok kokusu bulutundan.

Sokak dardır. Rüzgarda sallanan selviler gibi yanımdan geçen erken kafayı bulmuş memurlar; akşam yemeğinde karısına vereceği hesabın provasını yaparak. Göz göze, g.t g.te geliriz.

Pardon, afedersin diyerek karşılıklı selamlaşırız az eğilen başlarımızla. İnsanlar her zaman bu kadar nazik olsa der, yoluma devam ederim.

Her zaman gittiğim, kaka'nın K'sıyla başlayan barın kapısının, sapının kalınlığını hissetmeden açılır kapı. Şafakta düzüşmüş kedi suratlı bir garson buyurun efendim der. Boş bir masa gösterir. Sidik kokan barın bulutsuz köşesinde. Tahta sandalyenin soğukluğuyla tanışır kıçım. Isıtmaya başlar sandalyenin atomlarını. Şafakta düzüşmüş kedi suratlı garson, bira ve çerezimi getirir. Adisyon fişini çizikleyip gider.

Tabakamı çıkarıp, zenci çükünü kefene sarar gibi bir sigara dolarım. Kükürtsüz kibritimle yakıp derin bir nefes çekerim. Beş saniye ciğerlerimde tutarım dumanı. Düşünmemeyi düşünürüm bir an. Rüzgarın anahtar deliğini s.ktiği gibi, dudaklarımdan üflerim dumanı. Ve takip ederim. Tütünümün dumanı kiminle oral seks yapacak diye.

Yeni gelinin çüke sarıldığı gibi elime alıp bira bardağımı kaldırırım. (sadece bardağı). Dudaklarım biranın köpüğüyle tanışır tanışmaz kapatırım gözlerimi. Öpüşürken öyle yapmıyor muyuz? Kapat-mıyor muyuz gözlerimizi. Karanlıkta bir bok varmış gibi. Dolgun dudakları, diri göğüsleri hep karanlıkta öpmüyor muyuz? Körün .mık yokladığı gibi yoklamıyor mu dudaklarımız bir bedeni.

Boğazım asit yanığı, midem buzdolabı, beyin hücrelerimin sevinciyle masaya tık koyarım bardağı. Daha kendine gelmeden dilim nikotinle irkilir. Ciğerlerim dumanla dolar. Yükten kurtulmuş beygir gibi bir top fırlatırım. Yarı açık ağzıyla vajinaya benzeyen fıstığa gidip yapışır. Alıp onu tuzun tadıyla mideme indiririm...

Yedinci bardağı masaya tıklattıktan sonra. Düşünmeyi düşünmeye başlarım. Beyin hücrelerim kainatta yolculuğa çıkar. Benimle kalanlar, insanlara, duvarlara, taşlara, güzel vücutlu kadınlara çarpmaya başlarlar. Gitme zamanının geldiğini dürtükler mantığım. Kıçımla vedalaştırıp sandalyeyi kalkarım. Şafakta düzüşmüş kedi suratlı garsona ödeyip hesabı, barda oturanlarla gözgöze sevişerek ayrılırım oradan. Kapı koluyla tanışır elim. Bir an düşünürüm, içeri mi? yoksa dışarı mı? açılıyor diye. Önce itip sonra çekerim. Şimdi dışardayım. Botlarım dudakları öperek ilerlerim. Saat kulesinin yanından geçerken, saatin yelkovanı kıçıma kaçacakmış gibi irkilirim....

Anahtarımın kilitle yaptığı seksten sonra, sperm kokulu bekar odama atarım kendimi. Henüz narin popo değmemiş yatağıma uzanırım. Çok kısa duamı ederim.

Bu son ve sabaha gebe kalırım.

Erol Uçar - Lapseki

Onsekicinci Bahar

Nisana karşı
Bir sigara yakıyor dayım
Islak bıyıkların altından çekiyor
dumanı

Çektiği duman
Bıraktığından az
Yürüyoruz nisan ağlarken
Yüreğimdeki tetik sevdasıyla
Bir bahar daha ekleniyor ömrüme
Bıyıklarım bir hışımla uzarken
Gece yağmurlu,
Bu onsekizinci
Yürüyoruz nisan ağlarken
Sonu ağıt
Bir şarkıya başlıyor dayım
Bendeki haklı korku
Sonu annem getirecek biliyorum
Yinede yürüyoruz nisan ağlarken
Diyarbakır'ı hiç böyle öfkeli
görmemiştim

Bu karanlık
Bu ıslak cadde,
gündüz Amed Şekeri dudaklı
kızların

gezdiği Cadde değil sanki
Kaç sokak sonra kesilecek
Dayımın şarkısı
Kaç adım sonra
Solacak onsekizinci bahar
yürüyoruz nisan ağlarken

Selim B. Akgül - Mardin

Saygıdeğer 'Öküzcüler'...

Sizlere kuş uçmaz kervan geçmez bir köyden merhaba diyorum. Bu köy (Unesko, tarafından dünya miras listesine alınan; para kirliliği'nin bir anda burayı da sarması ile gelişi güzel restorasyonlara maruz kalan Türkiye'nin en pahalı şehri Safranbolu'nun Ilbarıt köyünden.

Daha önceleri 2500 yıllık Paflagonya uygarlığına ev sahipliği etmiş Ilbarıt bir anlamda Rumca üzüm diyarı anlamına gelen bu ad; şoven duyguların ağır basması sonucu Ankara Hükümeti tarafından Üçbölük olarak değiştirilmiştir.

Başta ekolojik dengelerin bozulmasiyla 2500 yıllık üzüm bağlarının kuruması ile bağcılık bir anlamda yok olmuştur.

Büyük bir göç yaşayan köy halkı bugün birbirinin yabancısıdır.

Günümüzde öküzlerin yerini her ne kadar traktörler alsa da; geçmişi yaşayanların usundan öküzlerin anatomisi silinmeyecektir.

Günümüzde köylüler öküzlerden uzaklaştı. İnek besliyorlar. İnekten doğanlar eğer dana ise bir iki yıl besleyip, öküz olmadan kasapa satıyorlar. Danaların hiç bir zaman öküz olabilme şansları yok gibi...

Köylünün dilinden düşmeyen bir cümle vardır; "İyilik iyilik olsa sarı öküze bıçak vurulmaz:" Nedeni sorulduğunda; onbeş yıldır kullanıyorum zor günümde imdadıma yetişti, bense onu para karşılığı kasapa sattım, bundan acı ne olabilir.

Derginizin adı bana hiç kaba gelmedi. Hayvan olmasına karşın en emekçisinin çağrışımı bir yerde. Toplumumuzda her ne kadar bu çağrışımlar küfür manasında kullanılsa da, bu hayvanlar toplumları geçmişten günümüze taşıyan birer uygarlık abidesi.

Sizlere yukarıda belirttiğim gibi kuş uçmaz kervan geçmez bir köyden merhaba demeye çalıştım. Derginiz buralara bana kadar ulaştığı için mutluyum. 70'li yıllardan bu günlere kadar iyi bir okur olabilme savaşı veriyorum. Sürekli zamandan yana tavır almama karşın bireysellikten öteye gidemedim. Bir ilkokul aydınlığı dahi gezemediğim şu ülkede, zamanımı resim yaparak, bir şeyler karalayarak geçiştiriyorum. Derginizde kendimle tanıdık yüzler çıktığı işin oldukça mutluyum. En güzel günlerin sizlerin olması dileğiyle, saygılarımı iletirim.

Recai Demirağ - Safranbolu

Öküz Burcu Özellikleri Ya Da Onüçüncüsü

ÇORAP
Elbet sizden de firar eder
Asker kaçakları
Ayak generalleri

KÜLOT ve SÜTYEN
Hep güneşten gizlendiniz
Çamaşır gölgelerinde kurumadan
Nemlidir şimdi mahrem yerimiz.

MÖÖÖ...
Belki diyalektik materyalizm
Ya da Mezopotamya zer-düşü
İğdiş edildin ama
Dünyanın en büyük koministi

Mutlucan Güvendir - Bursa

İlk Sevgilim...

İlk sevgilim sapığın tekiydi. Ben de küçük olduğum için yaptırmadığı pislik kalmadı. Tanrıya şükür annem bizi yakaladı ve ilk basamağı böylece çıkmıştım. Annem erkeklerden vazgeçeceğimi düşünüyordu ama ben nerede pislik varsa burnumu oraya sokmaya devam ettim. Derken ilk bira ilk hayal sigarası... Tabi bunların devamını beraberce getirebileceğim bir kaç yoldan çıkmış sevgili! yi daha nereden bulduysam buldum işte.. Sanki serserilerde beni çeken birşey vardı. Nasıl olduysa ben bunları bıraktım. Galiba üç-dört basamak çıkmış oluyordum böylece. Ama nedense doymuyordum. Farklı bişeyler arıyordum. Ee hadi bi de lezbiyenliği deneyelim dedik. Yok hoşuma gitmedi. Ya da partnerin iyi değildi. Hele muhabbeti bir felaketti kızın. Ona aşık olamadım...

Sonra toplumun "iyi" dediği şeylere yönelmek istedim. Kaç basamak çıktığımı saymayı unuttum. Her neyse; toplumun "iyi" dediği şeylerin aslında "kötü" dediği şeylerden pek farklı olmadığını gördüm. Hepsinin altından aynı bok çıkıyordu. Sahtekarlık, çıkar, içiboş sözler at gözlüğü takmış karılar, herifler... Her girdiğin yerde sömürüyorlar insanı, olmaz ki ama...

Şimdi 18 yaşındayım. Bir çok basamak çıktım. Üniversiteye hazırlanıyorum. İçki, uyuşturucu, kumar ve tepinmekten, sevişmekten başka bir çok şeyi düşünen adam gibi bir gençle beraberim. (Ben bile hayretteyim) Üniversiteyi kazanana kadar önümde nelerin olduğunun herkes farkında. Malum yeni sistem. Olur da üniversiteyi kazanırsam orada neler olduğunu da görecez. Bulaşabileceğim ne tür şeyler var acaba...

Bu arada Allah herkesi islah etsin. Önce beni!

Betsy - Çorlu

...
Ne çığlık
ne de anlamsızlıktı yalnızlık
Üşümekti belki
Ya da dudak aralamaktı
konuşmaksızın.

Ekin - Mersin

Yanlışlıklara Alışkınım...

Yürek dolusu sevdalarla yola çıkıp hatalarla karşılaşmaya da. Bir yerde hüzünle (tekrar) karşılaşmaya dayanamıyorum sadece. Birilerine hesap vermeye. Şiddete. Özgürlüğü dilde savunanlara. Onlara anlamamazlık yapıyor. Mantığımızdan, güzelliğimizden ve konuşmamızdan korkuyorlar. Gelecek olmamızı engelliyorlar. Bunu görmezden gelemezdik öyle ki aşık olmamıza izin vermeyeceklerini zannediyorlar. Türkülerin bittiğini söylüyorlar. Beyinsiz sersemler.

Beroş C. Çelebi - Pendik

...
Cigaram elimi yakıyor, elim dünyayı.

Ömer Uçar - Ardahan

İşte Size Babam'ın Anlattığı Bir Hikaye:

Adı anılmaz dili bilinmez bir diyarda iki kardeş yaşarmış. Bu kardeşler çok ama çok fakirmiş.

Bu yüzden de iki kardeş aç karınlarını doyurmak için o dağ senin bu bayır benim dolaşır yiyecek toplarmış.

Bir gün bu yoksul kardeşler kengel toplamak için dağa çıkmışlar. Abla kardeş önde erkek kardeş arkada kengelleri toplamaya başlamışlar. Topladıkları kengelleri sırtlarındaki çuvala atıyorlarmış... Böyle böyle giderken yorulmuşlar, dinlenmek için bir taş yığınının üstüne oturmuşlar. Abla kardeş dönüp erkek kardeşe demiş ki; "Hadi bakalım erkek kardeş indir şu sırtındaki çuvalı da bakalım ne kadar kengel toplamışız..."

Bunun üzerine erkek kardeş sırtında ki çuvalı indirmiş. İndirmiş indirmesine ama bir de bakmışlar ki çuvalın içi bomboş... abla kardeş çok kızmış: "Demek topladığımız bütün kengelleri yolda gelirken yedin ha!" diye bağırmaya başlamış.

Erkek kardeş "yemedim" demiş, Abla kardeş "yedin" demiş. Yedin, yemedim derken çok sinirlenen abla kardeş yerden bir taş alıp erkek kardeşinin kafasına indirivermiş... Erkek kardeş oracıkta küçücük canını teslim etmiş... Kardeşinin öldüğünü gören abla kardeş n'apıcağını şaşırmış, eline çuvalı alıp iyice bir bakmış, bakmış ki ne görsün; çuvalın dibinde bir delik var... O zaman anlamış ki biricik kardeşi doğruyu söylüyor. Kocaman bir acı oturmuş abla kardeşin yüreğine, bu acı ile kardeşini kucağına almış ve gökyüzüne yakarmış: "N'olur "demiş" bana öyle bir ceza ver ki yaşadığım sürece bu günün acısını çekeyim!"...

İşte o gün bu gündür adı anılmaz dili bilinmez bir diyarda bir kuş yaşar... Adı PEPBUK'tur... Her bahar kengeller açtığında bu kuş ötmeye başlar: Pepbuk! Pepbuk!

Kim öldürdü! Ben öldürdüm!
Pepbuk! Pepbuk! Kim yaptı!
Ben yaptım!
Ve bahar biter, kengeller sararır...

Pepbuk kuşunun dili bir sonraki bahara kadar tamamen susar...

Gece - İstanbul

Blindness Goes On

hatırlayamadıklarım hep
kabuslarıma giriyor gibi
hep bir uyanışla kaçıyorum
ağlamalardan
her an ensemde, ha vurdu ha
vuracak.
sevgi sözcüklerinin anlamlarını
yitirdiği gün

AksamSefasi

sizi duygusuz ilan edip çarmıha
gereceklerdir!
korkunuz! sana arkadaşlarınız
yetişemeyecektir yardımınıza ya da
dinlediğiniz ilahınızın sözleri
kurtaramayacaktır
sizi benimle yalnız kaldığınızda!
birer birer kırarız şişeleri sizlerle
bol bol kız kuleleri çizer
ağlayamadıklarımıza güler
güvenemediklerimize susarız.
susmakla anlatırız.
o rüya arkadaşımla yaptığımız gibi
bırakır; gözlerimizi konuştururuz.
benim uzaklaşmam sizin
suçunuz değildir!
zaten hiç suçlamadım sizleri
ama güngelir de, anneme
'anne, ben yapamadım
herkes birşey oldu, ben olamadım'
diyecek olmak koyar aslında insana
ve üstelik tüm bu olacakları daha
şimdiden görmekte boğar!
boğar...
zehirlenmişken,
gelecek ve geçmiş düşünceleri
şeytan düşünceleridir.
direnmelidir insan bedensiz...
ve saf insan olarak ayakta durmalıdır
çünkü bilirsiniz ki bir 'O' vardır.
ve bir gün gelir de onsuz kalırsınız!
istemek ve unutmak imkansızdır.
yalnız kalmışsınızdır.
sizi yenmişlerdir
olabilir,
körlük devam edecektir!

Onur Akıncı - İstanbul

Kendini yalnız hissedenler, benimle mektuplaşmak isteyenler. Bana yazın.

Mehmet H. Çetin - Buca Bölge, Cezaevi Ebk 8 - Buca - İzmir

...

Ne kadar uğraşırsan uğraş
Yok arkadaş
Ne Robin Hood'un oku
Nede Don Kişot'un atı
Yıkabilir bu saltanatı

Orçun K. - Erdal K. - Muğla

Ne yapmalı?

Nasıl yapmalı? Öküz'de yazabilmek için nasıl-neyi anlatmalı?

17 yaşında 657 sayılı devlet memurluğuna girişimimi, 19 yaşında ilk kez (Diyarbakır-Siirt il sınırlarında çıkışımımı) 25 yaşında üniversite mezunu oluşumumu, memur olduğumu mu, şair Aydın Şimşek'in, "memurdan şair olmaz, ne yaşabiliyorsunuzki ne yazacaksınız" deyişine inat bir sürü şiirimsi-belkide-yazdığım bir dolu aşk yaşamış ve yazacak ve yaşayacak olduğumu mu, hangisini, nasıl nerden başlayıp yazmak. Buzağda değil Öküz'de bir tek satırım çıkmasının beni ne kadar mutlu edebileceğinin anlatılmaz olduğunu mu ne yazmak nasıl?

şarap içmeliyim bu odada
elma da var bugünlerde
ışıkları söndürüp
mum yakmak
şarap içip şiir yazmalı
yağmur yağıyor dışarda
yüzüme vurmuyor
yalnızlığımı
dışarda damlaları
Alırsam ellerimi yalnızlığın
koynunda?
Üşür mü yüreğim?
Kulaklarım uğulduyor
birşeyler yazmalı ona
diye düşünürken
ay saklanıyor
ve karanlık
yazılanlar uçuşuyor
yakalayamıyorum
yitik bir ülke de
yitik bir yazın olup
kayboluyorlar

Handan Tay

Sen Hangi Kuşları Sevdin

okulu olduğum yolun sonunda
taştan eskimiş bir duvardım
tüm güvercinleri istedim sonra
ellerinde bıraktığım kanatlarını
uzaklara gönderdim
perçemlerine okuduğum sözleri
gözlerinde ağlatırken umutları
gitme! demeni bekledim
soğuk gecelerinde uyumaya
tek tek toplandım
geride bıraktığın aynaları
asık suratlı eser rüzgâr
bundan böyle
geceler imece kara

Soner Demirbaş - Kırşehir

Sıla

Hayatımız çalındı ana
Geceler dadandı dişimize tırnağımıza
Yoksulluk boğazımıza çullandı
Ulumak gibi soluyoruz ana
Tuz tükendi
Somun tükendi
Hayal tükendi
Eylül sarardı
Sonbahar geldi
Şehri kuşatmıştık
Dağlardaydı ocağımız
Yolsuz işsiz oturmuştuk
Soğuk dert oldu
Açlık dert oldu direttik sabrımızla
Sefalet zulüm oldu
Körpecikten çürüdük
Gurbet zehir oldu
Varoşlara gece çökerken ana
Gecenin şiirini yazıyor yıldızlar
Umutlu bekleyişler sızdırıyorlar
Karanlığa
Yıldızlar hasretimin avuçlarında
sıcacık
Köyümde kasnaklı sofralar
kuruluyor
Yerlerde sinilerde hasret tütüyor
Çanağım yıldız dolu ana
Çorbam yıldız tütüyor

Serkan Demirel - Adana

...

70° Karanfil kokuyor gözlerin.

Soner Tümgan - Yozgat

Yüreğim Sıkıntıda Gene

Karanlık ve boş bir odada. Öylece tek başına oturuyor, köşeye büzülmüş. Ağlıyor, duyuyorum. Hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Avutmaya çalışsam da bir ise yaramayacak biliyorum. Bu seferki başka. Çok yaklaşmış canına, belli. Titriyor, çok titriyor hem de. Susuyor belli bir zaman sonra. Ona acıyan bir sessizlik kaplıyor etrafı. O ise şimdi yorgun. Bezmiş. Ve bir o kadar da yılgın. sonu olmayan boşluklara düşüyor. Canı çok acıyor, sızlıyor heryeri. O kadar acıyor ki içi paramparça oluveriyor birden. Parçaları dağılıyor zemine. Sertleşip, soğuyorlar gitgide. Taş olup kalıyorlar sonra. Artık hissetmiyor birşey. Acı yok, sıkıntı yok. Ve o yok artık. Belki de böylesi daha iyi.

Nihan - İstanbul

Sokak Lambalarının Yalnız Prensi

mavi bir dehşet yaladı
bu sonbahar gününde
huysuz şakaklarımı
aklım aşkta kaldı
ve yastığımdaki yedi damla
içli gözyaşında

bu gece sensiz geçtim senle
geçtiğimiz yolları
seni aradım sokak lambalarında
kaldırım taşlarını saydım
en narin bilek hareketinle bastığın

öptüğün noktada düşündüm
dudağını
ve güldüğün yerde gözlerini
sevdim gene seni
bile bile gideceğini
bir rüya gibi geldin bu cuma
ve aynı gün kabus olup döndün
korkum yalnızlık
değil elbet
sensizlik
lambaların sarı karanlığındaki hiçlik

düşümde bir dert
düşünmediğimde ayrı
bir dert
meçhul bir anıt oldu sevdamız
kimi zaman onca narin
kimi zaman epey sert

devrim mi daha uzak bana
yoksa sen mi
diye düşünürken bu gece
yeni bir ad taktım kendime
biraz sevimli biraz ürküten
seni mi seviyorum ben
yoksa beni mi
sokak lambalarının yalnız prensi

Fraktal Düş - Denizli

Derya

Bir rüzgardın, bu akşam
Saçlarımın çabası boşuna
dokunmak için sana.
Kulağımda isminin sayıklamaları
Gözümde yaşlar
Sen,
Bir rüzgardın bu akşam
Ben bir yelkenli gemi
Dümensiz,
Pusulasız
Limanını arayan

Kağan Verçin - Gökçeada

Beşik / Kundak

Benim kedi benim çocuk benim kadın arsızlığım benim deli benim sarhoş benim ermiş yanmışlığım ah! savrulmuşluğum. Ne zormuş böyle uzakken yakın böyle derinken yalın. Hububat tarlasında. Gecede sıtmalı ninnim. Kazıdıkça kendini. Kundakta kalbim.

tıngırdama beşik.
ahşap beşik tıngırda/ma

Funda Aytüre

...

Bi Şarab-ı Ozam'a

Delinirse Ozon tabakası delinir,
Yanar,
Yok olur dünya
Yıldızlar sönesi değil

Ölürse bir Can şair ölür
Devrilir bir heyula bir beden
Susar küfürbaz avaz
Şiirleri yitesi değil,

Bekir Aydın / Söke - Aydın

"Kaybetmeye Mahkûmsun!"

Bu ifade vardı gözlerinde, sana tekrar geldiğimde. Önceleri sensiz yapabileceğimi sanmıştım. Cehennem gibi geçen 8 ay dayanabilelim bu acıya. Ve gitmene birkaç gün kala yine sana geldim. Ama gözlerine baktığımda anladım kaybettiğimi. "Yine ben kazandım; yine ve her zaman" diyordu gözlerin.

Anlaşılan Cezmi Ağbi'nin yazıları bile kurtaramamıştı beni. İsimsiz olarak sana gönderdiğim mektuplara iliştirdiğim ve çok etkilendiğini söylediğin yazılar bile. "Mektuplarını her sabah tekrar tekrar okuyorum" deyip beni oyalarken, tekrar kazanmanın verdiği gurur okunuyordu, gözlerinde. Ama bu sefer ben kazandım, sevgili. Beni reddetmen, bilinçlenmemi sağladı. Artık bu sol memenin altındaki cevahir, onu hak etmeyenlere açılmayacak.

Hani o gün sormuştun ya "O, delicesine sevdiğini söylediğin kız ne oldu?" diye. Ona aşkımı ilan etmedim. Ve o beni hiçbir zaman üzmedi. Yani o, aşkımı hak etti. Ama ben ne yaptım? Kalbimi sana verdim. Ve sen gözümün yaşına bakmadan harcadın beni. Oysa ne olurdu bi'kerecik "Seni seviyorum" deseydin.

Bu yazıyı okurmusun, bilemem. Ama şunu bil ki, mavi gözlüm seni hep minnetle anacağım. Hani, o çok sevdiğini, söylediğin Cezmi Ağbi yazılarından birinin başlığı: "Birgün mutlaka sana dönerim..." idi. Ama ben sana asla dönmeyeceğim. Sevgiyle kal.

Barış-Ankara / Maltepe

...

Önüne çıkan bütün yolların
sarpa sardığını
anlayınca bir gün, aynaya bakar
ve şöyle
dersin: "Bu yüz ne kadar
dayanacak daha?"

Helin Burkay - Zonguldak

Parantez Yayınları - Alt Kat

• *7 Kasım 1998 Cumartesi*
Fatih Solmaz, Bahadır Baruter / Lombak
• *8 Kasım 1998 Pazar*
küçük İskender / Flu'es
Gürcan Yurt / Robinson Cruose ve Cuma
• *10 Kasım 1998 Salı*
Mesut Ceylan / Başlayalı Çok Oldu mu?
• *11 Kasım 1998 Çarşamba*
Bülent Üstün / Kötü Kedi Şerafettin
• *12 Kasım 1998 Perşembe*
Cengiz Üstün / Kunteper Canavarı
• *13 Kasım 1998 Cuma*
Mehmet Coşkun / Hatıralar Geçidi
• *14 Kasım 1998 Cumartesi*
Selçuk Erdem / Karikatür 2
• *15 Kasım 1998 Pazar*
Gani Müjde /
Üç Yanlış Bir Doğruyu Getirir
Can Barslan /
Yüreğinin Götürdüğü Yerden Gel

Sayı: 54 / Kasım 1998
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayhan ERDOĞAN **Haber Merkezi:** Devrim ÖZDİNÇ, Hatice MERYEM
Grafik Uygulama: Mustafa DEVRİM **Dizgi:** Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ
Satış: Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN
Ofis Müdürü: Cemal VANLI **Bina Müdürü:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 57 54 - 251 42 44 **Fax:** 251 52 67
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Baskı:** BASMAT **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 60$... 6 Aylık... 30$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 75$... - 6 Aylık.. 40$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 55 DM (Posta) 6 Aylık.. 30 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 65 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 35 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Akşamsefası

Önce Kadınlar ve Çocuklar

MERAL ONAT

Allah sizden de Çocuk Esirgeme Derneğinizden de razı olsun hamfendi!.. Çocuklar sayenizde sevgi ve şefkat gördüler... Bu adam ilgisiz, işten güçten beri de yetişemiyom yavrucaklara...

Şu kadıncağızın da hali!.. Ne vefalıymış be!.. Yağmur Demez kar demez, her hafta gelir kocasına okur da okur

Be itin dölü, be hayvan!.. Senelerce korkudan ağzımı açamadım, gıkımı çıkaramadım... Ne zaman bi şey desem susturdun!.. Senin gelmişini de geçmişini de!..

RUHUNA FATİHA

RUHUNA

ÇIT GIN 99H HUNA TİHA

Evladım! bi sürü estetik ameliyat oldum ben!.. aslında atmışbeş yaşındayım yemin ederim.. Bak! Ellerimden belli... Hadi yavrum kalk da oturayım, duramıyorum, düşecem!..

YAĞ

Masan burası kızım, canım çektiği zaman çağırırım gelirsin... Yoksa kendimi tutamayıp bunlara asılıyorum... Hepsi kaçıp gidiyo, devamlı kalifiye eleman kaybediyorum.

GENEL MÜDÜR

Tamam, kocacığım, seni merak etme canikom!..

Akşamsefası

Yılmaz Güney **Krallara On Soru** Cüneyt Arkın

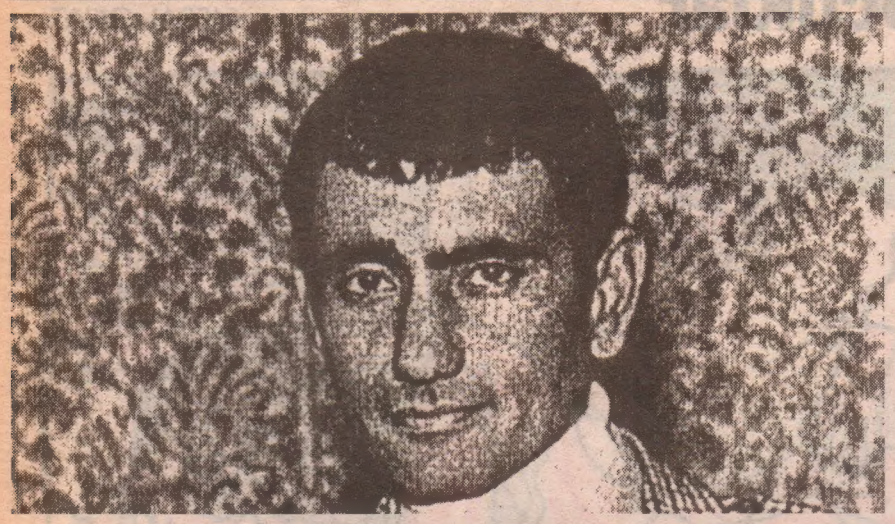

1 SİZİ EN MUTLU EDEN ÜÇ ŞEY NEDİR?

- "Ben uzun yıllar, mutluluk nedir bilmeden yaşadım. Sevinç benim yabancısı olduğum bir duyguydu. Sevinmekle mutluluğu, mutlu olmayı birbirinden ayırmak gerek. Ben küçük şeylere sevindim hayatımda, ama sürekli mutlu olmadım hiç. İnşallah bundan sonra... Gelecek iyidir daima, gelecek iyimser umutlar taşır insanlara."

- "Üç olay... Biri, ilk hikâyemin basıldığı gün. Diğeri çocuğumun doğduğu gün. Üçüncüsü... Babam hastaydı, doktorlar ümit yok demişlerdi. Uzun, kara bir gece geçirdik. Sabah olunca babam gözlerini açtı. Bu üç olayın bana verdiği mutluluğu hayatım boyunca unutamam."

2 EVLİLİK HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?

- "Bir ünlü düşünürün düşündüğünü: 'Gençler evlenin. İyi bir kadına düşerseniz mutlu olursunuz, kötüsüne düşerseniz de filozofi"

- "Evlilik, aynı arabaya koşulmuş iki atın kaderine benzer. Anlayışa, dostluğa, şefkate ve aşka dayanan bir beraberliktir evlilik."

3 EN ÇOK NASIL YERLERDE EĞLENİRSİNİZ?

- "Orta sınıf halkın gittiği yerlerde... Sorumsuz insanlar, dünyanın en önemli meselelerinin iki kadeh içki arasında halledildiği masalara iter beni..."

- "Ben öyle tasnif yapmıyorum. Ben insanların gittiği yerlerden hoşlanırım, öyle yerlere gitmekten son derece zevk duyarım."

4 ARKADAŞ TOPLULUKLARINDA SİNEMANIN DIŞINDA KONUŞTUĞUNUZ KONULAR HANGİLERİDİR?

- "Siyaset, iktisat ve edebiyat."

- "Spor ve psikoloji... Spor da 'maç dedikodusu' değil elbet, faydacı yönü. Meselâ 'spor insana ne sağlar?' falan gibi..."

5 SİNEMA DIŞINDA EN FAZLA İLGİ DUYDUĞUNUZ SANAT DALI HANGİSİDİR?

- "Hiç bir sanat dalı sinemanın dışında değildir. Hepsi, sinemanın yaratıcı unsurları arasında sayılabilir. Bana göre bir sinema sanatçısı diğer sanat dallarına 'ilgi duymaktan' çok onlara eğilmekle görevlidir."

- "Edebiyat..."

6 EDEBİYATIN EN İLGİ DUYDUĞUNUZ DALI HANGİSİDİR?

- "Edebiyat bir bütündür. Şiiriyle, romanıyla, hikâyesiyle, denemesiyle bir bütün... Bunların her birinin ayrı bir tadı vardır ve tamamı edebiyatı bütünler. Liseli çocuk değilim ki 'şiir severim!' diyeyim yalnızca."

- "Hikâye... Kim bilir, belki de bir zamanlar o konuya eğildim, az çok yazıp çiziktirdiğim için olacak her halde."

7 MODAYI İZLER MİSİNİZ? MODA HAKKINDA GENEL KANINIZ NEDİR?

- "Modadan hiç anlamıyorum. Fakat şartlandığımız için onların sunduğu şeylerin bazılarını ister istemez kabullenmek zorunda kalıyoruz. Ben kendi payıma allı pullu gömlekler giymem, saçımı falan uzatmam. Bugün bir değişim içinde olan Avrupa'nın vardığı nokta, şartları çok değişik olan bizim toplumumuzun bünyesine uymuyor. Bana öyle geliyor ki, bizde o kadın-erkek karışımı modayı uygulayanlar, hayatlarında bir şey yapamamış insanların iç ezikliğini duyuyor, kendilerine tatmin yolları arıyorlar."

- "Eskiden, o sakin ve mutlu fakir günlerimde bana yakışanı giymeye çalışırdım. Bugün şartlar değişik. Her giydiğim 'tetkik ediliyor.' Bu bakımdan mecburen modayı izliyorum. Bir genelleme yaparsak şu söylenebilir: İnsanlarda ilgi çekmek, beşeri bir komplekstir. Modanın her devirde egemen olması, her halde bu kompleksi tedavi ettiğinden dolayıdır."

8 SİZCE BİR ERKEĞİN EN BELİRGİN ÖZELLİĞİ NE OLMALIDIR? CESARETİ Mİ, KUVVETİ Mİ, BİLGİSİ Mİ, ŞEFKATİ Mİ?

- "Bunların biri yetmez ağam, hiç biri tek başına erkeği belirlemez. Erkek adamda hepsi de olmalı bunların, hepsi de dört dörtlük olmalı..."

- "Hiç biri... Sadece ve sadece dürüstlüğü."

9 BİR KADININ ÖNCE NERESİNE BAKARSINIZ?

- "Erkek bakmaz, kadın baktırır bence. Kadının en dikkati çekecek yeri neresiyse erkeğin gözü ilkin oraya gider. Tabiî bu da kadınına göre değişir."

- "Bacaklarına ve dudaklarına, sonra genel görünüşüne."

10 BİR KADININ EN ÖNEMLİ ÖZELLİĞİ NEDİR?

- "Namusu, sadakatı, sabrı... Erkeğini tamamlayan kadın bence en iyi kadındır, kadının hasıdır. İçlerindeki bencilliklerden arınmış aynı tencere içinde kaynamış kadınla erkek güzeldir, ikisi birbirini ancak böyle tamamlar."

- "Şerefli olması, namuslu olması..."

(Ses Dergisi, 21 Kasım 1970, sayı: 47)

Akşamsefası